

NORGES OFFICIELLE STATISTIKK. VII. 138.

SUNDHETSTILSTANDEN
OG
MEDISINALFORHOLDENE

1920.

68DE ÅRGANG.

(Rapport sur l'état sanitaire et médical pour l'année 1920.)

68^{LÈME} ANNÉE.

UTGITT AV
DIREKTØREN FOR DET CIVILE MEDISINALVESEN.

(UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS SE TROUVE PAGE VII.)

KRISTIANIA,
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1924.

For årene	1882—1897	se Norges Offisielle Statistikk, rekke III.	
—«—	1898—1903	—«—	— IV.
—«—	1904—1911	—«—	— V.
—«—	1912—1916	—«—	— VI.
For året	1917	—«—	— VII, nr. 3.
—«—	1918	—«—	— VII, « 58.
—«—	1919	—«—	— VII, « 108.

Innhold.

(Table des matières).

	Side (page).
A. Almindelig beretning om sundhets- og medisinalforholdene i riket 1920. (<i>Rapport général sur l'état sanitaire et médical en Norvège pendant l'année 1920.</i>)	1*
Fortegnelse over tabellene. (<i>Liste des tableaux.</i>)	
I. Lægedistriksiundeling, flateinhold, innbyggerantall, medisinalpersonale..... (<i>Division médicale, superficie, population, nombre des médecins, des dentistes, des sages-femmes, des aides-vaccinateurs, des pharmacies.</i>)	1*
II. Dødeligheten i riket, dets bygder og byer..... (<i>La mortalité dans le royaume, dans les communes rurales et dans les villes.</i>)	10*
III. Døde i forhold til 1000 levende fødte..... (<i>Nombre des décès par 1000 enfants nés vivants.</i>)	11*
IV. Av lægerne anmeldte tilfeller av epidemiske sykdommer, fordelt på fylkene..... (<i>Les maladies épidémiques dans les départements.</i>)	12*
V. De av lægerne opgitte tilfeller av epidemiske sykdommer efter måned, kjønn og alder..... (<i>Le nombre des cas connus des maladies épidémiques par mois, par sexe et par âge.</i>)	16*
VI. De i byene anmeldte tilfeller av epidemiske sykdommer..... (<i>Les maladies épidémiques dans les villes, par mois.</i>)	18*
VII. Epidemiske sykdommer i fylkenes byer..... (<i>Les maladies épidémiques dans les villes par départements.</i>)	19*
VIII. Dødsfall på barselseng..... (<i>Décès pendant les couches dans les départements.</i>)	21*
IX. Dødsårsaker for barselkvinner. Døde efter obstetriciske operasjoner. (<i>Causes de décès pendant les couches; décès après des opérations obstétricales.</i>)	22*

	Side.
X. Utenfor sykehus behandlede tilfeller av veneriske sykdommer..... (<i>Cas des maladies vénériennes traités en dehors des hôpitaux</i>).	23*
XI. Innkomne tilfeller av veneriske sykdommer på sykehusene..... (<i>Cas nouveaux de gonorrhée et de la wréthrite dans les hôpitaux</i>).	24*
XII. Til- og avgang av spedalske i anstaltene (<i>Tableau des lépreux dans les hospices</i>).	25*
XIII. Anmeldte tilfeller av tuberkuløse sykdommer ifølge de inosendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder (<i>Cas des maladies tuberculeuses d'après les registres des commissions de santé</i>).	26*
XIV. Dødeligheten av lungetuberkulose i de forskjellige fylker for årene 1918—1920 (<i>Mortalité par la phthisie dans les départements pendant les années de 1918—1920</i>).	34*
XV. Antallet av sinnssyke, forpleiet med statsbidrag etter lov av ²⁷ / ₆ 1891 og de samlede utgifter ved deres forpleining for stat og kommuner [<i>Le nombre des aliénés, dont l'entretien est partiellement à la charge de l'État d'après la loi du ²⁷/₆ 1891, et le total de l'entretien de ces aliénés (les frais de l'État et des communes ensemble)</i>].	36*
XVI. Utdrag av jormødrenes bøker..... (<i>Extrait des registres des sages-femmes</i>).	38*
XVII. Av lægerne utførte obstetriciske operasjoner (<i>Opérations obstétricales, faites par les médecins</i>).	40*
XVIII. Obstetriciske operasjoners utfall for mødre og barn (<i>Résultats des opérations obstétricales pour les mères et pour les enfants</i>).	43*
XIX. Utfall av de obstetriciske operasjoner etter de forskjellige indikasjonjer..... (<i>Résultats des accouchements: a) par forceps, b) par version, c) par extraction, d) des accouchements prématurés artificiels, e) par hystérotomi, f) par hystérectomi, g) par perforation, h) par embryotomi, i) par avortement provoqué, — d'après les indications différentes</i>).	44*
XX. Fødte og døde (<i>Naissances et décès</i>).	47*
XXI. Fødte og døde i byene og bygdene (<i>Nombre des naissances et des décès dans les villes et dans la campagne</i>).	48*
XXII. Procentforhold mellom de av lægerne opgitte dødsfall med kjendt årsak og de i alt inntrufne dødsfall inuen riket og fylkene (byer og bygder) og i de enkelte lægedistrikter (<i>Décès totaux par cause connue dans les départements et dans les districts civils médicaux</i>).	50*
XXIII. De hyppigste av lægerne opgitte dødsårsaker ved sykdom (<i>Causes des décès (morts par accidents non compris) classées par ordre de fréquence</i>).	55*
XXIV. Vaksinerter (<i>Vaccination</i>).	56*
XXV. Oversikt over utførte rettsmedisinske forretninger..... (<i>Liste des actes médicaux forenses</i>).	58*

	Side.
XXVI. Meddelelser om pleiebarn efter helserådenes protokoller (jfr. lov nr. 2 av 29de april 1905) <i>[Tableau des enfants assistés (loi nr. 2 de 29 avril 1905)].</i>	60*
Dødsfall blandt norske undersåtter i fremmede land i 1920	61*
XXVII. Dødsfall blandt norske sjømenn i 1920 <i>(Décès de marins norvégiens dans l'étranger).</i>	62*
XXVIII. Apotek og personale <i>(Des pharmacies et de leur personnel).</i>	64*
XXIX. Antall av de på sykehus behandlede syke <i>(Mouvement des malades dans les hôpitaux).</i>	70*
XXX. Opgaver over dødsfall med kjendte dødsårsaker <i>(Causes de décès par départements).</i>	74*
XXXI. Opgaver over kjønn og alder ved de av læger meldte dødsfall <i>(Causes de décès par sexe et âge).</i>	82*
XXXII. Opgaver over kjendte dødsårsaker i byene <i>(Causes de décès dans les villes).</i>	90*
XXXIII. Opgaver over kjønn og alder ved kjente dødsårsaker i byerne <i>(Causes de décès par sexe et par âge dans les villes).</i>	100*
XXXIV. Dødsfall av maligne svulster i 1920 <i>(Décès par tumeurs malignes en 1920).</i>	108*

B. Beretninger for de enkelte civile overøvrighetsdistrikter.

(Rapports spéciaux pour les départements différents).

I. Kristiania by	1
II. Akershus fylke.....	13
III. Østfold —	25
IV. Buskerud —	37
V. Vestfold —	47
VI. Hedmark —	57
VII. Opland —	72
VIII. Telemark —	83
IX. Aust-Agder —	94
X. Vest-Agder —	105
XI. Rogaland —	116
XII. Hordaland —	128
XIII. Bergens by.....	140
XIV. Sogn og Fjordane fylke.....	149
XV. Møre —	163
XVI. Sør-Trøndelag —	178
XVII. Nord- —	191

	Side.
XVIII. Nordland fylke.....	204
XIX. Troms —	222
XX. Finnmark —	232

C. Anhang.
(Appendice)

Om en difteriepidemi i Haugesund by i 1920. Av dr. C. Caspersen.....	242
--	-----

L'état sanitaire du pays n'a pas été satisfaisant pendant les premiers mois de l'année à cause de la continuation de l'épidémie grippale de l'année précédente. Il était assez bon dans les mois suivants.

Le chiffre total des cas déclarés des maladies épidémiques fut 267 522 ou 102,3 par mille de la population moyenne calculée (11,4 par mille moins que dans l'année précédente).

Parmi les maladies prédominantes nous citons :

La fréquence de la fièvre typhoïde a abaissé d'un certain degré (0,37 p. m. habitants contre 0,67 dans l'année précédente); par contre la léthalité a augmenté de nouveau jusqu'à 7,9 pct. (6,6 pct. en 1919). Le plus grand nombre de cas se présenta dans les villes de Bergen et Trondhjem avec environs.

La méningite cérébrospinale aiguë s'augmenta de 53 cas en 1919 à 61 cas en 1920. Par contre la poliomyélite se diminua de 176 cas (0,07 p. m.) jusqu'à 135 (0,05 p. m.).

Aussi la fréquence de la scarlatine diminua, tandis que la rougeole était très fréquente, spécialement dans les départements de Buskerud, Vestfold, Telemark et Rogaland.

La diphtérie se diminua de 16 771 cas dans l'année précédente (6,5 p. m.) à 9 874 cas (3,7 p. m.) La léthalité a resté la même à peu près (6,4 pct.).

La léthalité de la fièvre puérpérale était de 19,3 pct. (34,5 pct. en 1919).

La coqueluche eut 5,4 pct. du total des maladies épidémiques contre 3,1 pct. dans l'année précédente.

La grippe a abaissé de 26,4 pct. à 14,7 de la totalité, et sa léthalité de 2,3 pct. à 0,9 pct.

Les catarrhes aiguës de l'appareil respiratoire eurent, comme d'habitude, la plus grande fréquence entre les maladies épidémiques et montèrent à 53,3 pct. de la totalité déclarée des maladies épidémiques.

On a déclaré 8 611 cas de pneumonie croupeuse (3,2 pct. des maladies contagieuses) La léthalité a resté la même (20,3 pct.) que l'année précédente.

Les diarrhées aiguës furent un peu moins fréquentes que d'habitude (7,1 pct. des maladies épidémiques).

La mortalité, calculée sur la population moyenne supposée de 2 616 183 fut 12,8 par mille habitants. Le nombre des décès fut 33 549, des morts-nés 1 427. Le nombre des naissances (70 908) a dépassé de 37 359 le nombre des décès.

1 014 personnes sont mortes par suite d'accidents, 138 de suicide, et 28 d'homicide.

Quant aux 33 549 décès indiqués ci-dessus (les accidents, les suicides et les homicides non compris), la cause a été médicalement constatée dans 30 988 cas (92,4 pct.).

Le plus grand nombre de décès a été occasionné par les maladies suivantes: la tuberculose (5 529), la décrépitude (4 775), les maladies cancéreuses (2 766), l'apoplexie et l'embolie cérébrale (1 857), la pneumonie croupeuse (1 748), les maladies organiques du coeur (1 531), la bronchite aiguë et la pneumonie catarrhale (1 197), la débilité congénitale (1 097), l'artériosclérose (898), la paralysie du coeur (725), la maladie de Bright (646), la diphtérie (632), la bronchite chronique (457), la grippe (364), les convulsions des enfants (359), l'entérite gastrique aiguë (302), la méningite purulente (254), la diabète (252), la septicémie (248), la coqueluche (240), la hernie étranglée, volvulus, ileus (213).

Dans les hôpitaux, dont on possède des rapports, 32 374 malades ont été traités, dont 3 440 morts, ce qui représente une mortalité de 6,5 pct.

Dans les asiles des aliénés 5 475 malades ont été traités, 1 142 sont sortis, dont 315 morts.

Le royaume comptait 385 districts médicaux civils. Le nombre total des médecins autorisés était 1 346, dont 60 femmes.

La vaccination a été pratiquée sur 37 253 personnes, soit par des médecins, soit par des aides-vaccinateurs, dont le nombre était 883.

Il y avait 1 466 sages-femmes diplômées.

Le nombre de pharmacies était 219.

Trykkfeil og rettelser.

- Side 4. Linje 5 f. n. står 191 læs 171.
— 47. For fylket står 49 læger, 22 tanulæger og 55 jordmødre
læs 44 — 21 — — 48 —
— 94. For fylket står 29 læger læs 30.
— 108. Bør tilføies: Hug ormbid. 1 gutt behandlet på Orkedals sykehjem.

I beretningen for 1919.

- Side 26*. For Bygden står 2 091 kv. læs 2 291.
— 35*. Sidste kolonne står for S. Trøndelag 3,41 pct. læs 2,41.
— 50*. For Riket står 98,0 pct. læs 89,0.
-

A. Almindelig beretning

om sundhets- og medisinalforholdene i riket.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Section médicale (1), superficie (2), population (3), nombre des médecins (4), des dentistes (5), des sages-femmes (6), des aides-vaccinateurs (7), des pharmacies (8).

Tabell I.		1	2	3	4	5	6	7	8
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Antall					
				Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelp- vaksinatorer.	Apotek og filialapotek.	
I.	1. Kristiania (by).....	16,3	259 364	340	164	100	.	27	
II.	Akershus fylke.....	5 332,4	180 436	84	17	70	42	15	
	2. Aker.....	424,5	55 376	36	2	12	5	4	
	3. Bærum.....	187,9	19 199	7	3	5	2	2	
	4. Asker.....	106,9	7 791	7	1	2	1	1	
	5. Lillestrøm.....	146,4	13 128	4	1	4	2	1	
	6. Nittedal.....	187,1	3 193	2	.	1	1	.	
	7. Sorum.....	194,4	4 822	1	.	2	2	.	
	8. Ullensaker.....	249,0	6 682	2	2	2	2	1	
	9. Nes.....	635,7	9 336	2	1	4	4	1	
	10. Nannestad.....	340,9	4 169	1	.	2	1	.	
	11. Eidsvoll.....	447,8	11 554	5	2	6	5	1	
	12. Hurdal.....	284,5	1 701	1	.	1	1	.	
	13. Aurskog.....	428,6	5 975	1	.	2	2	.	
	14. Høland.....	821,5	6 479	3	1	5	5	1	
	15. Fet.....	210,9	5 200	2	1	7	2	.	
	16. Frogn.....	87,1	4 370	4	1	3	1	1	
	17. Vestby.....	133,0	4 059	1	.	2	1	1	
	18. Kraakstad.....	267,0	8 472	3	2	6	2	1	
	19. Nesodden.....	61,8	2 514	.	.	1	1	.	
	20. Oppegaard.....	32,9	3 688	1	.	1	.	.	
	21. Enebakk.....	268,7	3 250	1	.	2	2	.	
III.	Østfold fylke ¹⁾	4 180,6	159 528	64	28	75	32	20	
	22. Eidsberg.....	505,9	15 747	4	2	7	6	2	
	23. Rakkestad.....	430,7	5 833	2	1	2	1	1	
	24. Skiptvet.....	102,4	2 334	1	.	1	1	.	
	25. Moss stadslægedistrikt..	2,1	9 018	10	4	4	.	2	
	26. Hobøl.....	142,5	2 479	1	.	1	1	.	
	27. Spydeberg.....	138,4	3 080	1	.	2	1	1	
	28. Vaaler.....	252,1	2 249	1	.	2	2	.	
	29. Rygge.....	136,8	8 529	2	1	4	1	.	
	30. Raade.....	244,4	10 312	2	.	5	3	1	
	31. Fredrikstad stadsfysikat.	10,2	15 468	7	7	12	.	4	
	32. Glemmen.....	48,3	14 914	4	.	3	1	.	

¹⁾ Rømskog herred (184,19, 522) hører til Høland lægedistrikt (Akershus fylke).

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell I (forts.)	1	2	3	4	5	6	7	8
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Antall				
				Læger.	Taunlæger.	Jormødre.	Hjelp- vaksinatorer.	Apotek og filialapotek.
	33. Tune.....	174,9	10 656	1	-	4	2	1
	34. Sarpsborg stadslægedistr.	7,4	11 139	8	5	5	1	4
	35. Borge.....	78,6	7 774	1	-	4	2	1
	36. Skjeberg.....	263,4	8 034	1	1	3	1	-
	37. Fredrikshald stadsl.distr.	2,1	11 387	12	6	7	-	3
	38. Hvaler.....	86,4	3 495	1	-	2	2	-
	39. Idd.....	634,9	11 732	2	-	3	3	-
	40. Aremark.....	322,6	1 728	1	-	1	1	-
	41. Rødnes og Øymark....	412,3	3 098	2	1	3	3	-
IV.	Buskerud fylke.....	14 808,7	137 261	55	31	61	26	13
	42. Drammens stadsfysikat.	7,0	26 236	20	17	11	-	4
	43. Drammens lægedistrikt..	600,4	22 428	7	-	7	3	1
	44. Norderhov.....	1 087,1	17 258	6	6	6	5	1
	45. Aadal.....	645,6	3 229	1	-	3	2	-
	46. Nedre Eiker.....	122,1	6 763	2	1	3	-	1
	47. Øvre Eiker.....	457,2	9 584	3	-	5	1	1
	48. Modum.....	515,4	11 592	3	2	5	-	2
	49. Sigdal.....	847,7	3 681	1	-	2	1	-
	50. Krødsherad.....	392,9	2 410	1	-	1	1	-
	51. Nes.....	1 511,2	4 155	1	1	2	1	1
	52. Gol.....	1 350,9	3 666	1	-	2	2	-
	53. Aal.....	2 657,0	5 938	1	-	2	2	-
	54. Kongsberg stadsl.distrikt	64,1	7 274	4	4	4	-	1
	55. Sandsvær.....	674,2	6 013	1	-	2	2	1
	56. Rollag.....	1 011,0	2 643	1	-	3	3	-
	57. Nore og Opdal.....	2 864,9	3 391	2	-	3	3	-
V.	Vestfold fylke.....	2 335,7	120 647	44	21	48	18	12
	58. Skoger.....	107,0	7 508	2	-	2	1	-
	59. Hof.....	248,0	7 225	4	2	3	1	1
	60. Svelvik.....	235,1	7 077	2	-	3	1	1
	61. Lardal.....	278,2	2 550	-	-	1	1	-
	62. Horten stadslægedistr. .	3,9	10 470	7	3	5	-	2
	63. Ramnes.....	224,2	5 639	1	-	3	2	-
	64. Tonsberg lægedistrikt ..	166,7	10 505	3	-	3	2	-
	65. Andebu.....	184,7	2 718	1	-	1	1	-
	66. Stokke.....	121,1	4 831	1	-	3	2	1
	67. Tonsberg stadsl.distr. .	4,5	12 426	7	6	4	1	2
	68. Nøtterøy.....	95,0	8 289	2	1	4	2	-
	69. Sandefjord stadsl.distr. .	1,2	5 433	6	5	6	-	2
	70. Larvik lægedistrikt.....	663,5	24 702	2	-	5	4	1
	71. — stadslægedistr. .	2,6	11 274	6	4	5	-	2
VI.	Hedmark fylke.....	27 484,0	149 606	52	24	70	58	13
	72. Sør-Odal.....	514,91	6 975	1	1	2	2	1
	73. Nord-Odal.....	500,33	4 978	1	-	2	2	-
	74. Eidskog.....	643,12	6 215	1	1	2	2	-
	75. Vinger.....	500,12	7 064	6	1	6	2	1
	76. Brandval.....	509,89	4 170	1	-	2	2	-
	77. Grue.....	838,71	6 751	1	-	3	2	1
	78. Hamar stadslægedistr. .	1,12	6 611	6	5	3	-	2

Lægedistriktssinddeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell I (forts.)		1	2	3	4	5	6	7	8
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Antall					
				Læger	Tannlæger.	Jornmødre.	Hjelp- vaksinatorer	Apotek og filialapotek.	
	79. Ringsaker	897,51	12 180	4	2	5	4	1	
	80. Nes	177,67	3 719	1	-	1	-	-	
	81. Vang	534,07	13 121	2	-	3	3	-	
	82. Løten	358,56	6 028	1	-	3	2	1	
	83. Romedal	384,59	5 395	1	1	1	1	-	
	84. Stange	345,28	8 283	4	1	3	2	1	
	85. Hof	416,78	3 988	1	-	1	2	-	
	86. Aasnes	638,55	5 791	4	1	2	2	1	
	87. Vaaler	699,54	4 337	2	1	1	1	-	
	88. Elverum	1 303,98	10 787	4	4	7	7	1	
	89. Trysil	2 962,01	6 434	2	1	6	6	1	
	90. Engerdal	2 202,51	1 191	1	-	2	1	-	
	91. Rendal	3 222,81	3 639	1	-	2	2	-	
	92. Aamot	1 323,60	4 546	2	1	3	3	1	
	93. Stor-Elvdal	2 108,96	4 285	1	-	3	3	-	
	94. Alvdal	2 160,91	4 585	1	1	2	2	-	
	95. Tynset	1 023,90	4 155	1	2	2	2	1	
	96. Tolea	2 057,85	3 597	1	1	2	2	-	
	97. Kvikne	1 156,78	1 531	1	-	1	1	-	
VII.	Opland fylke.....	25 257,5	128 365	45	20	64	45	8	
	98. Jevnaker	154,58	4 072	2	2	2	1	1	
	99. Lunner	290,75	4 218	1	-	2	1	-	
	100. Gran	351,82	4 413	-	1	2	2	-	
	101. Brandbu	476,40	5 332	3	1	2	2	1	
	102. Søndre Land	775,62	5 654	2	1	3	2	-	
	103. Nordre Land	880,02	4 986	2	1	3	2	1	
	104. Sør-Aurdal	1 128,86	4 092	1	-	3	3	-	
	105. Søndre Valdres	1 359,52	6 551	2	2	5	4	1	
	106. Nordre Valdres	2 073,82	4 071	1	-	6	3	-	
	107. Østre Slidre	869,50	2 470	1	-	1	1	-	
	108. Toten	1 492,76	29 234	8	2	9	6	1	
	109. Gjøvik stadsldistrikt ..	2,07	4 199	3	2	4	1	1	
	110. Lillehammer stadsldistr.	2,92	5 344	6	4	3	-	1	
	111. Faaberg	476,46	6 512	1	1	3	1	-	
	112. Øyer	638,18	3 249	1	-	1	1	-	
	113. Gausdal	1 191,87	5 545	3	-	2	2	-	
	114. Ringebu	1 258,42	4 494	1	1	1	1	-	
	115. Søndre Fron	539,96	2 980	1	-	1	2	-	
	116. Nordre Fron	1 396,85	4 284	1	1	1	1	-	
	117. Vaagaa	1 299,39	3 117	2	-	1	1	-	
	118. Lom	4 103,05	4 665	1	-	4	4	-	
	119. Lesja	3 932,36	5 308	1	-	3	3	-	
	120. Sel og Heidal	782,26	3 575	1	1	2	2	1	
VIII.	Telemark fylke.....	15 181,9	124 811	51	23	62	39	12	
	121. Skien stadsfysikat	6,65	16 566	8	8	9	-	3	
	122. Solum	313,70	7 569	5	-	2	4	-	
	123. Gjerpen og Siljan	594,21	9 200	1	-	3	2	-	
	124. Porsgrund stadsld.	1,26	8 452	4	3	1	-	1	
	125. Eidanger	138,72	6 807	1	1	3	1	1	
	126. Langesund stadsld.	0,88	1 878	2	1	1	-	1	

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell I (forts.)	1	2	3	4	5	6	7	8
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Antall				
				Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpe- vaksinatorer.	Apotek og filialapotek.
	127. Bamble	292,68	4 699	1	-	2	2	-
	128. Kragerø stadsld.	1,13	4 455	3	2	2	-	1
	129. Skaatøy	309,01	6 196	1	-	2	2	-
	130. Drangedal	1 054,85	4 091	2	1	3	3	-
	131. Hølla	1 141,82	13 600	6	2	9	5	2
	132. Notodden stadsld.	6,70	6 552	6	2	4	1	1
	133. Hjartdal	1 308,60	3 501	1	-	2	2	-
	134. Heddal	400,74	3 432	1	-	1	1	-
	135. Kviteseid	712,08	3 294	2	1	2	2	1
	136. Seljord	665,83	2 783	1	-	2	2	-
	137. Nissedal	878,16	1 904	1	-	2	2	-
	138. Laardal	982,25	2 984	1	1	4	4	-
	139. Fyresdal	1 253,18	1 766	-	-	2	1	-
	140. Vinje	3 046,27	2 719	1	-	3	2	-
	141. Tinn	2 076,82	12 363	3	1	3	3	1
IX.	Aust-Agder fylke	9 348,6	72 728	30	15	53	23	8
	142. Risør stadslægedistr.	1,51	3 119	1	1	1	-	1
	143. Søndeled	501,26	5 334	1	-	3	3	-
	144. Dyvaag	70,02	3 519	1	-	5	3	-
	145. Holt	526,50	6 361	2	2	2	-	1
	146. Tromøy	134,51	7 748	2	-	7	1	-
	147. Arendal stadslægedistr.	12,55	10 216	8	9	5	-	2
	148. Vestre Nedenes	871,32	21 266	6	3	17	4	2
	149. Birkenes	349,93	3 500	1	-	2	2	-
	150. Aamli	1 346,54	3 274	1	-	5	4	1
	151. Evje	805,85	3 673	1	-	2	2	1
	152. Vegusdal	633,43	1 582	1	-	2	2	-
	153. Bygland	1 356,90	2 458	4	1	1	1	-
	154. Valle	2 849,85	2 269	1	-	1	1	-
X.	Vest-Agder fylke ¹⁾	7 254,0	81 688	31	18	53	36	6
	155. Kristiansands stadsfysik.	16,04	16 943	15	12	7	-	3
	156. Oddernes	255,39	7 508	-	-	5	5	-
	157. Vennesla	309,26	4 248	1	-	3	2	-
	158. Søgne	239,83	3 587	1	-	2	2	-
	159. Mandal stadslægedistr.	2,24	3 353	2	3	3	-	1
	160. Halse	217,66	4 232	-	-	2	2	-
	161. Laudal	365,64	2 453	1	-	3	3	-
	162. Bjelland	1 163,78	2 784	1	-	3	3	-
	163. Audnedal	430,86	5 762	1	-	5	3	-
	164. Lyngdal	380,24	4 051	1	-	2	3	-
	165. Hægebostad	461,59	1 746	1	-	1	1	-
	166. Farsund	129,78	3 254	2	1	3	2	1
	167. Lista	138,81	5 215	1	-	3	2	-
	168. Kvinesdal	895,42	3 931	1	-	3	2	-
	169. Flekkefjord	725,78	9 462	3	2	6	4	1
	170. Sirdal	1 410,10	1 568	-	-	2	2	-

¹⁾ Tveit herred (111,59, 1591) hører til Birkenes lægedistrikt (Aust-Agder fylke).

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell I (forts.).		1	2	3	4	5	6	7	8
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstede- folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Antall					
				Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Hjelp- vaksinatorer.	Apotek og filialapotek.	
XI.	Rogaland fylke	9 135,1	166 157	53	24	94	47	14	
	171. Sokndal	292,26	2 832	1	-	2	1	-	
	172. Lund	498,95	2 625	1	-	2	2	-	
	173. Egersundstadslægedistr.	0,32	3 472	2	2	3	-	1	
	174. Eigersund	1 151,69	6 768	-	-	3	3	-	
	175. Time	446,67	12 022	1	-	6	4	1	
	176. Sandnes	389,48	11 845	3	1	5	2	1	
	177. Stavanger stadsfysikat.	7,41	43 940	22	14	21	-	5	
	178. Hetland	227,01	16 912	4	-	8	5	-	
	179. Høgsfjord	1 448,74	5 850	1	-	4	4	-	
	180. Finnøy	148,63	3 453	1	-	3	3	-	
	181. Hjelmeland	1 082,87	3 585	1	-	3	3	-	
	182. Sand	2 204,71	7 132	2	1	7	6	1	
	183. Nedstrand	412,81	3 460	1	-	3	3	-	
	184. Skudenes	68,77	4 327	1	-	3	2	1	
	185. Kopervik	378,45	12 113	2	1	9	4	1	
	186. Hagesund stadsfysikat	3,53	16 581	9	5	8	-	3	
	187. Skaare	101,61	6 167	1	-	2	3	-	
	188. Skjold	299,07	3 073	-	-	2	2	-	
XII.	Hordaland fylke	15 518,0	153 277	34	3	112	87	6	
	189. Sveio	273,04	3 985	1	-	4	3	-	
	190. Skaanevik	663,46	4 714	2	-	4	4	-	
	191. Ølen	433,01	3 764	1	-	3	1	-	
	192. Stord	318,65	6 608	1	1	6	4	1	
	193. Finnaas	230,17	5 663	1	-	5	5	-	
	194. Tysnes	252,36	4 045	1	-	4	4	-	
	195. Kvinherad	790,25	5 128	1	-	6	5	-	
	196. Ullensvang	2 509,92	10 115	4	1	7	3	1	
	197. Ulvik	2 110,62	2 612	1	-	3	2	-	
	198. Røldal	670,85	790	1	-	2	1	-	
	199. Strandebarm	423,53	4 319	1	-	3	3	-	
	200. Kvam	453,82	4 072	2	-	3	2	-	
	201. Voss	2 262,56	13 174	4	1	4	4	1	
	202. Fana	347,44	15 275	4	-	5	3	1	
	203. Fusa	648,00	6 364	1	-	5	5	-	
	204. Askøy	340,56	19 724	2	-	10	7	1	
	205. Sund—Austevoll	176,87	5 139	-	-	7	5	-	
	206. Haus	365,58	10 271	2	-	9	8	1	
	207. Bruvik	392,26	4 102	1	-	3	3	-	
	208. Hosanger	804,09	3 444	1	-	5	3	-	
	209. Lindaas	819,58	8 944	1	-	7	7	-	
	210. Manger	231,39	9 336	1	-	7	5	-	
XIII.	211. Bergen (by)	34,9	94 092	68	42	29	-	10	
XIV.	Sogn og Fjordane fylke	18 472,8	88 944	28	3	82	75	5	
	212. Aurland	1 455,95	2 117	1	-	2	2	-	
	213. Lærdal	2 147,41	3 969	1	-	5	3	1	
	214. Luster	1 537,63	2 912	3	-	3	3	-	

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell 1 (forts.)		1	2	3	4	5	6	7	8
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Antal					
				Læger.	Tannlæger.	Jornmødre.	Hjelp- vaksinerer.	Apotek og filialapotek.	
	215. Hafslo	1 134,20	3 686	1	-	4	4	-	
	216. Sogndal	440,66	3 491	1	-	1	1	-	
	217. Leikanger	465,13	2 394	1	-	3	3	-	
	218. Balestrand	626,15	2 075	1	-	2	2	-	
	219. Vik	714,66	3 286	2	-	3	3	-	
	220. Kyrkjebo	667,00	2 610	1	-	4	3	-	
	221. Lavik	685,98	4 105	1	-	4	4	-	
	222. Gulen	629,89	4 708	1	-	6	5	-	
	223. Gaular	560,94	3 186	1	-	3	3	-	
	224. Fjaler	505,36	3 674	1	-	3	3	-	
	225. Askvoll	178,27	2 880	1	-	5	5	1	
	226. Førde	1 145,76	5 512	2	-	4	4	1	
	227. Bremanger	347,24	2 995	1	-	3	2	-	
	228. Kinn	687,76	6 341	1	1	6	5	1	
	229. Naustdal	519,96	3 434	1	-	3	3	-	
	230. Ytre Nordfjord	79,35	3 325	1	1	2	2	-	
	231. Selje	242,85	3 569	1	-	2	2	-	
	232. Davik	640,69	3 242	1	-	2	2	-	
	233. Nordfjardeid	252,40	3 211	1	-	2	2	1	
	234. Gløppen	1 045,67	5 144	1	1	4	3	-	
	235. Innvik	1 761,82	7 078	1	-	6	6	-	
XV.	Møre fylke	15 051,9	158 293	43	18	113	85	8	
	236. Vannylven	302,61	3 071	1	-	3	2	-	
	237. Sande	166,27	3 099	1	-	2	2	-	
	238. Herøy	140,05	4 447	1	-	3	3	-	
	239. Ulstein	182,61	4 565	1	-	2	2	-	
	240. Ørsta	365,01	3 953	1	-	3	2	-	
	241. Volda	520,59	5 668	1	1	4	3	1	
	242. Hjørundfjord	479,11	1 918	1	-	2	2	-	
	243. Stranda	1 093,27	3 971	1	-	4	4	-	
	244. Norddal	947,67	2 430	-	-	3	3	-	
	245. Ørskog	720,23	7 595	1	-	6	5	-	
	246. Borgund	225,31	11 102	1	-	7	6	-	
	247. Aalesund stadsfysikat. .	2,14	16 759	8	7	7	-	2	
	248. Haram	106,36	4 484	-	-	2	3	-	
	249. Molde	271,83	7 984	7	2	6	3	1	
	250. Bud	525,51	9 444	1	-	7	7	-	
	251. Vestnes	351,61	3 993	1	-	2	2	-	
	252. Grytten	1 044,48	3 750	1	1	4	3	1	
	253. Eid	544,07	3 763	1	-	3	3	-	
	254. Nesset	936,91	3 164	1	-	3	3	-	
	255. Kvernes	219,88	6 998	1	-	5	4	-	
	256. Gjemnes	470,27	5 154	1	-	6	4	-	
	257. Kristiansund stadsfys. .	8,80	15 324	6	5	7	-	3	
	258. Sundal	1 637,90	2 746	1	1	4	4	-	
	259. Tingvoll	431,89	4 043	1	-	4	3	-	
	260. Stangvik	510,99	2 153	-	-	2	2	-	
	261. Surndal	870,52	2 907	1	1	1	1	-	
	262. Rindal	606,36	2 338	1	-	1	1	-	
	263. Aure	505,49	3 099	-	-	2	1	-	
	264. Halså	590,28	4 832	1	-	5	4	-	
	265. Edøy	273,93	3 539	-	-	3	3	-	

Lægedistriktssinnndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell 1 (forts.)	1	2	3	4	5	6	7	8
				Antall				
				Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelp- vaksinatorer.	Apotek og filialapotek.
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.					
XVI.	Sør-Trøndelag fylke....	18 740,5	166 353	68	23	97	59	12
	266. Trondhjems stadsfysikat	35,34	56 022	42	21	26	-	9
	267. Strinda	143,62	11 801	6	-	1	1	-
	268. Malvik	186,10	3 262	1	-	2	2	-
	269. Leinstrand	247,67	3 859	1	-	1	3	-
	270. Børsa	302,03	5 078	1	-	4	3	-
	271. Selbu	2 561,72	4 798	1	-	2	2	-
	272. Røros	2 672,46	7 295	2	1	3	3	1
	273. Singsaas	1 608,86	3 222	1	-	4	3	-
	274. Støren	1 162,88	7 281	2	-	6	4	1
	275. Melhus	239,89	3 633	1	-	1	1	-
	276. Opdal	2 399,32	4 281	1	-	2	2	-
	277. Rennebu	736,00	2 559	1	-	2	1	-
	278. Orkedal	1 223,82	12 563	2	1	11	5	1
	279. Hemne	1 094,01	4 954	1	-	6	6	-
	280. Hittra	678,07	4 828	1	-	5	5	-
	281. Frøya	243,77	6 173	-	-	5	5	-
	282. Bjugn	539,55	6 319	1	-	4	4	-
	283. Ørland	79,12	3 222	1	-	1	1	-
	284. Rissa	639,30	5 880	1	-	4	4	-
	285. Agdenes	167,49	1 285	-	-	1	1	-
	286. Bjørnør	750,05	3 652	-	-	2	1	-
	287. Aafjord	1 029,33	3 988	1	-	4	2	-
XVII.	Nord-Trøndelag fylke ...	22 417,2	89 348	33	5	57	44	6
	288. Stjørdal	2 175,74	12 070	3	-	4	4	1
	289. Frosta	75,41	2 715	1	-	1	1	-
	290. Leksvik	431,19	2 854	1	-	3	2	-
	291. Skogn	480,57	5 563	1	-	2	1	-
	292. Levanger	168,72	5 231	4	1	5	2	1
	293. Verdal	1 587,00	6 719	2	-	2	2	1
	294. Inderøy	146,31	4 453	1	-	3	3	-
	295. Verran	552,32	2 539	1	-	4	2	-
	296. Stenkjær	259,63	5 607	4	2	4	1	1
	297. Stod	1 107,89	5 554	2	-	2	2	-
	298. Beitstad	1 093,18	4 281	1	-	4	3	-
	299. Grong	4 071,29	2 777	1	-	2	2	-
	300. Snaasa	2 406,35	2 413	1	-	1	1	-
	301. Lierne	2 970,43	1 648	1	-	2	2	-
	302. Namsos	240,89	4 579	2	2	3	2	1
	303. Klinga	352,49	1 874	1	-	1	1	-
	304. Overhalla	1 270,08	3 507	1	-	2	2	-
	305. Flatanger	462,18	1 794	1	-	1	1	-
	306. Fosnes	860,82	2 592	1	-	2	2	-
	307. Kolvereid	1 086,23	5 131	1	-	5	4	-
	308. Vikna	317,27	3 505	1	-	2	2	1
	309. Leka	301,15	1 942	1	-	2	2	-
XVIII.	Nordlands fylke.....	38 081,8	170 510	60	11	121	90	14
	310. Bindal	1 509,00	2 628	1	-	2	2	-
	311. Vik	232,66	2 492	1	-	1	1	-
	312. Velfjord	600,39	1 453	1	-	1	1	-

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell I (forts.)		1	2	3	4	5	6	7	8
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Antal					
				Læger.	Tannlæger.	Jornmedr.	Hjelp- vaksinatorer.	Apotek og filialapotek.	
	313. Brønnøy	150,19	3 693	2	-	1	1	1	
	314. Vega	147,27	2 237	1	-	1	1		
	315. Tjøtta	866,80	3 286	1	-	4	4		
	316. Alstahaug	408,54	5 175	2	-	3	3	1	
	317. Herøy	172,83	3 892	1	-	2	1		
	318. Vefsn	3 405,95	5 064	1	-	2	2		
	319. Mosjøen stadslægedistr.	0,83	2 047	2	1	1	1	1	
	320. Hatfjelldal	3 102,51	1 198	1	-	1	1		
	321. Hemnes	1 690,20	4 881	1	-	3	2		
	322. Nesna	668,00	4 752	1	-	4	2		
	323. Mo	3 964,92	5 461	1	-	3	2	1	
	324. Lurøy	288,22	3 053	1	-	3	3		
	325. Rødøy	696,83	2 808	-	-	2	1		
	326. Meløy	872,26	4 438	1	-	3	3		
	327. Gildeskaal	1 893,00	6 088	1	-	3	3		
	328. Bodø	1,03	5 156	4	3	3		2	
	329. Bodin	671,34	5 510	3	-	5	4		
	330. Skjerstad	511,54	1 894	1	-	2	1		
	331. Saltdal	2 079,04	3 761	3	-	2	2		
	332. Fauske	1 108,88	7 226	2	1	3	2	1	
	333. Sørfold	1 745,46	3 446	1	-	2	1		
	334. Nordfold	748,79	2 467	1	-	2	2		
	335. Steigen	252,21	2 073	1	-	1	1		
	336. Hamarøy	1 208,06	3 082	1	-	2	2		
	337. Lødingen	1 296,80	4 364	1	-	5	5		
	338. Tysfjord	1 444,61	2 820	1	-	3	3		
	339. Narvik stadslægedistr ..	12,82	6 499	3	2	5	1	1	
	340. Ankenes	2 005,73	3 233	1	-	3	4		
	341. Ofoten	741,64	5 712	1	-	4	3	1	
	342. Væøy	28,87	1 535	1	-	3	1		
	343. Flakstad	298,94	2 900	1	-	2	2		
	344. Buksnes	169,01	5 201	1	1	5	2	1	
	345. Borge	256,79	4 403	1	-	4	4		
	346. Gimøy	185,34	1 496	1	-	2	2		
	347. Vaagan	232,87	4 188	2	-	5	4	1	
	348. Svolvær stadslid.	3,30	2 627	1	1	-	-	1	
	349. Hadsel	726,57	9 310	4	2	9	1	1	
	350. Bø	212,00	4 288	1	-	2	1		
	351. Øksnes	362,61	3 278	1	-	2	2		
	352. Sortland	409,93	4 527	1	-	2	2	1	
	353. Dverberg	674,52	4 868	1	-	3	4		
XIX.	Troms fylke	26 989,9	88 560	23	5	67	50	5	
	354. Harstad stadslid.	0,67	4 057	5	2	1	1	1	
	355. Trondenes	548,63	9 286	1	-	5	4		
	356. Kvæfjord	659,31	2 964	1	-	2	1		
	357. Bjarkøy	110,40	1 924	-	-	2	1		
	358. Ibestad	807,58	5 544	2	-	7	5		
	359. Salangen	897,08	4 047	1	-	3	1	1	
	360. Sørreisa	357,84	2 221	1	-	1	1		
	361. Tranøy	714,36	3 550	1	-	4	3		
	362. Berg	632,02	2 691	-	-	5	2		

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggerantall, medisinalpersonale.

Tabell I (forts.)	1	2	3	4 5 6 7 8				
				Antall				
Fylke.	Lægedistrikter.	Flateinnhold. i km. ²	Tilstedev. folke- mengde 1ste desbr. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelp- vaksinatorer.	Apotek og filialapotek.
	363. Lenvik	1 145,63	7 299	1	-	4	4	-
	364. Maalselv	4 454,94	3 966	1	-	2	2	-
	365. Bardu	2 577,03	1 703	1	-	1	1	-
	366. Balsfjord	1 667,44	5 209	-	-	4	4	-
	367. Tromsø stadsl.distr.	0,71	10 566	6	3	6	-	3
	368. Tromsøysund	1 449,89	6 262	-	-	5	5	-
	369. Lyngen	3 644,15	6 729	1	-	3	3	-
	370. Karlsøy	1 417,91	3 590	-	-	5	5	-
	371. Skjervøy	5 904,27	6 952	1	-	7	7	-
XX.	Finnmark fylke	48 151,7	43 857	15	2	38	27	5
	372. Alta	10 738,17	3 632	1	-	2	2	-
	373. Talvik	1 652,92	2 370	1	-	4	4	-
	374. Loppa	1 266,24	2 893	-	-	3	2	-
	375. Hammerfest	2 526,31	6 423	2	1	5	2	1
	376. Maasøy	1 340,24	2 235	-	-	2	2	-
	377. Kjølvik	661,18	3 213	1	-	3	2	1
	378. Kistrand	4 986,92	2 049	1	-	1	2	-
	379. Karasjok	5 261,06	820	1	-	1	1	-
	380. Lebesby	3 567,71	1 610	1	-	1	1	-
	381. Gamvik	2 575,69	2 655	-	-	3	3	-
	382. Tana	3 726,16	2 055	1	-	1	-	-
	383. Vardø	2 023,74	4 635	2	1	4	2	1
	384. Vadse	2 603,74	4 436	2	-	4	1	1
	385. Sør-Varanger	4 067,78	4 831	2	-	4	3	1
		323 793,3	2 632 138	1 221	497	1466	883	219

Folkemengden. Den for rikets fylker og lægedistrikter opførte folke-
mengde (tabell I) er den tilstedeværende folke-
mengde ifølge de av
det Statistiske Centralbyrå meddelte opgaver over resultatene av folketellingen i
Norge den 1ste desember 1920. Hvor forandringer i inndelingen har funnet sted
etter folketellingens avholdelse er folkemengden angitt efter de nye grenser. Til
utregning av dødelighetsforhold og andre forholdsutregninger er brukt den av
byrået til Medisinaldirektøren meddelte opgave over den utregnede tilstedeværende
middelfolkemengde i 1920 (tabell II).

Sundhetstilstanden var ikke tilfredsstillende i årets første måneder på
grunn av fortsettelsen av fjorårets influensaepidemi; i de senere måneder kan den
betegnes som nogenlunde tilfredsstillende. Av epidemiske sygdomstilfeller meldtes
i alt 267 522 med 5 274 dødsfall mot henholdsvis 293 851 og 7 667 i 1919.

Dødeligheten i riket, dets byer og bygder.
La mortalité dans le royaume, les communes rurales et les villes par départements.

Tabell II. Fylker.	Riket.				Byene.				Bygdene.			
	Utregnet tilstedev. middel- folke- mengde.	Dødsfall i 1920.	Døde av 1000 levende.		Utregnet tilstedev. middel- folke- mengde.	Dødsfall i 1920.	Døde av 1000 levende.		Utregnet tilstedev. middel- folke- mengde.	Dødsfall i 1920.	Døde av 1000 levende.	
			1919.	1920.			1919.	1920.			1919.	1920.
Riket	2 616 183	33 549	13,8	12,8	788 679	10 265	13,8	13,0	1 827 504	23 284	13,8	12,7
1. Kristiania	258 760	3 335	13,7	12,8	258 760	3 335	13,7	12,8	-	-	-	-
2. Akershus	178 006	1 639	10,4	9,2	2 874	53	16,1	18,4	175 132	1 586	10,3	9,1
3. Østfold	158 982	1 909	13,1	12,0	47 015	616	14,7	13,1	111 967	1 293	12,5	11,5
4. Buskerud	136 452	1 668	12,3	12,2	36 743	479	12,3	13,0	99 709	1 189	12,4	11,9
5. Vestfold	119 621	1 574	14,0	13,1	42 765	616	14,4	14,4	76 856	958	13,6	12,5
6. Hedmark	148 389	1 793	13,2	12,0	8 460	103	13,0	12,2	139 929	1 690	13,2	12,0
7. Oppland	127 728	1 577	12,0	12,3	9 481	92	9,3	9,7	118 247	1 485	12,2	12,6
8. Telemark	122 824	1 503	13,3	12,2	39 463	492	13,5	12,5	83 361	1 011	13,3	12,1
9. Aust-Agder	72 594	983	14,6	13,5	18 133	270	15,3	14,9	54 461	713	14,4	13,1
10. Vest-Agder	81 821	1 130	15,4	13,8	24 009	310	14,9	12,9	57 812	820	15,6	14,1
11. Rogaland	164 664	2 013	13,6	12,2	69 804	830	12,6	11,9	94 860	1 183	14,4	12,5
12. Hordaland	152 453	1 969	14,4	12,9	-	-	-	-	152 453	1 969	14,4	12,9
13. Bergen	92 030	1 134	13,8	12,3	92 030	1 134	13,8	12,3	-	-	-	-
14. Sogn og Fjordane	88 794	1 242	15,4	14,0	1 524	21	13,2	13,8	87 270	1 221	15,4	14,0
15. Møre	157 463	2 194	14,2	13,9	35 287	490	13,2	13,9	122 176	1 704	14,4	13,9
16. Sør-Trøndelag	165 515	2 312	15,4	14,0	55 701	739	14,4	13,3	109 814	1 573	15,8	14,3
17. Nord-Trøndelag	88 988	1 227	14,4	13,8	7 212	111	16,7	15,4	81 776	1 116	14,1	13,6
18. Nordland	169 287	2 180	14,4	12,9	16 193	184	11,3	11,4	153 094	1 996	14,8	13,0
19. Troms	88 131	1 342	15,7	15,2	14 469	224	15,4	15,5	73 662	1 118	15,8	15,1
20. Finnmark	43 681	825	19,9	18,9	8 756	166	23,8	19,0	34 925	659	18,9	18,9

Døde i forhold til 1000 levende fødte.
 Nombre des décès par 1000 enfants nés vivants.

Tabell III.	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.
Riket	518	509	527	524	532	560	520	525	683	611	473
Byer.....	521	530	554	528	549	560	567	558	757	674	523
Bygder.....	517	500	516	523	526	560	501	514	655	588	454
Fylker:											
Kristiania.....	541	620	630	595	620	624	635	594	785	733	568
Akershus	528	496	528	484	527	537	466	461	615	533	391
Østfold	462	437	438	487	475	513	475	529	711	607	448
Buskerud	463	432	478	468	480	501	501	516	733	565	441
Vestfold	541	523	536	541	533	521	505	578	668	622	482
Hedmark	468	438	462	442	452	519	435	444	628	560	390
Opland	492	471	481	464	488	542	490	515	672	518	452
Telemark	490	469	501	512	496	559	409	464	615	586	455
Aust-Agder	591	652	652	679	623	723	633	661	940	672	536
Vest-Agder.....	663	628	631	620	671	681	629	654	777	711	559
Rogaland	465	470	480	466	484	481	502	469	555	521	402
Hordaland	556	515	554	570	522	567	529	491	679	601	446
Bergen	520	493	547	492	544	570	518	482	742	650	521
Sogn og Fjordane ...	583	595	631	646	610	657	633	648	781	727	568
Møre.....	572	563	561	583	570	569	561	504	651	586	501
Sør-Trøndelag.....	565	578	557	560	565	596	600	561	732	645	525
Nord-Trøndelag	574	543	581	612	633	686	606	650	701	666	531
Nordland	449	443	415	456	487	534	473	494	570	591	425
Troms.....	434	420	477	470	480	451	410	494	690	620	480
Finnmark	620	481	620	486	532	555	504	550	659	684	549

Av de meldte tilfelle av epidemiske sykdommer var som vanlig hyppigst de akutte katarrer i åndedretsorganene (deri også medtatt katarralsk lungebetendelse). De utgjorde 53,3 pct. Dernæst i hyppighet kom influensa med 14,7 pct., akut diarrhoe (kolerine) med 7,1 pct., meslinger med 4,1 pct. og lungebetendelse med 3,2 pct. For øvrig henvises til tabell V, kolonne 2.

De meddelte tilfeller av epidemisk sykdom svarer til 102,3 pro mille av den for året utregnede middelfolkemengde, hvilket er 11,4 pro mille mindre enn året forut. Om forholdet for de enkelte fylker se tabell IV, kolonne 3.

For 99,3 pct. av de i alt opgitte epidemiske sykdomstilfeller er disses optreden i de forskjellige måneder opgitt. De fleste forekom i årets 1ste kvartal, de færreste i 3dje.

Av lægerne meldte tilfelle av
Les maladies épidémiques

Tabell IV.	Meldte tilfelle av epidemiske sykdommer.		Meldte tilfelle av epidemiske sykdommer pr. 1000 innbyggere.	Exantematisk tyfus.	Tyfoidefeber (paratyfus).		Cerebrospinalmeningit.	
	Tilf.	Dødsf.			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Riket	267522	5277	102,3	1	971	77	61	27
Byer	121360	1728	153,9	1	427	37	16	9
Bygder	146162	3549	79,9	-	544	40	45	18
Fylker:								
1. Kristiania	14260	544	54,9	1	89	5	6	6
2. Akershus	14346	329	80,6	-	70	-	7	2
3. Østfold	20027	321	126,0	-	51	8	5	2
4. Buskerud	28329	325	207,6	-	39	3	2	1
5. Vestfold	18057	249	151,0	-	13	1	3	-
6. Hedmark	17849	257	120,3	-	7	2	1	-
7. Opland	14675	226	114,9	-	25	1	2	-
8. Telemark	21534	229	179,4	-	6	1	-	-
9. Aust Agder	6073	106	83,6	-	9	1	1	-
10. Vest-Agder	6887	129	84,2	-	41	1	-	-
11. Rogaland	19772	341	120,1	-	35	10	7	4
12. Hordaland	8267	279	52,9	-	79	2	5	1
13. Bergen	12392	170	131,6	-	109	13	1	1
14. Sogn og Fjordane ..	3777	144	42,5	-	67	9	1	1
15. Møre	10835	346	68,8	-	60	4	5	1
16. Sør-Trøndelag	22231	363	134,3	-	146	2	8	6
17. Nord-Trøndelag	6985	192	78,4	-	46	-	1	1
18. Nordland	13237	311	78,2	-	25	4	5	1
19. Troms	5552	262	63,0	-	36	6	1	-
20. Finnmark	2481	154	56,8	-	18	4	-	-

Dødeligheten utgjorde efter de av det Statistiske Centralbyrå meddelte opgaver over folkemængdens bevægelse i 1920 12,8 pro mille av den utregnede tilstedeværende middelfolkemengde. I 1919 var dødeligheten 13,8 pro mille. For øvrig henvises til tabell II.

Tabell III viser forholdet mellem levende fødte og døde i de ti år fra 1911—1920.

Epidemiske sykdommer. I tabell IV gis en oversikt over alle av lægerne opgitte tilfelle og dødsfall av epidemiske sykdommer med disses fordeling på fylkene.

epidemiske sygdommer fordelt på fylkerne.
dans les départements.

Akut polio-myelit.		Skarlagens-feber.		Meslin-ger.		Difteri (croup).		Dysen-teri.		Barsel-feber.		Septico-pyæmi.		Pemfigus hos nyfødte.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
135	21	2793	54	10982	53	9874	632	337	10	269	52	394	212	135	16
25	2	849	17	5838	30	3598	185	260	4	56	13	143	78	47	6
110	19	1944	37	5044	23	6276	497	77	6	213	39	251	134	89	10
10	-	177	4	389	16	881	19	-	-	7	3	30	30	3	-
3	-	104	2	684	1	623	25	1	-	5	1	9	4	4	1
15	4	184	3	645	2	404	26	2	-	13	3	32	14	8	1
6	-	440	8	2214	7	262	18	13	1	16	1	11	10	12	2
4	1	161	3	1017	2	497	29	-	-	4	2	10	8	6	-
19	3	461	8	799	4	541	32	21	-	19	2	11	3	9	-
13	2	141	1	361	-	274	17	-	-	17	3	15	9	3	-
3	-	35	-	1448	7	525	25	-	-	14	3	17	10	8	2
4	1	113	2	32	-	201	9	-	-	1	-	7	4	5	2
3	-	52	-	41	-	452	14	-	-	7	-	50	8	3	-
18	1	59	1	2060	6	556	41	87	2	18	6	13	11	12	1
10	2	145	2	194	1	614	54	8	2	19	1	12	11	8	-
-	-	53	-	697	2	400	13	171	3	3	-	15	14	4	-
4	-	111	3	110	-	146	19	7	-	20	3	46	12	6	2
4	-	118	9	108	2	731	68	1	-	17	5	25	21	6	3
3	-	113	-	170	2	923	62	-	-	21	3	16	5	20	-
4	2	142	2	3	-	276	24	-	-	15	6	18	4	2	2
7	3	158	5	4	1	959	59	3	-	29	4	33	14	13	-
5	2	22	1	2	-	449	53	1	-	18	3	17	13	3	-
-	-	4	-	4	-	160	25	22	2	6	3	7	7	-	-

Tabell V gir opplysning om tiden for de epidemiske sygdomstilfelles op-treden og de sykes kjønn og alder, forsåvidt ogaver derom foreligger. Dessuten opplyser tabellen om de enkelte sygdommers procentforhold til alle meldte tilfelle av epidemiske sygdommer og om dødelighetsprocenten.

Tabell VI gir en oversikt over de i alle byer meldte epidemiske sygdomstilfelle med oppgave over procentforholdet til alle i riket meldte tilfelle av samme sygdom. Tabellen er utarbeidet efter de til Medisinaldirektøren for hver måned innsendte lister over epidemiske sygdommer i byene.

Tabell VII gir en oversikt over fordelingen av de epidemiske

Av lægerne meldte tilfelle av
Les maladies épidémiques

Tabell IV (forts.).	Rosen.		Røde hunde.	Vari-celler.	Kusma.	Kikhoste.		Akute katar- rer i ånde- dretsorga- nene.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dødsf.
Riket	2032	71	580	3197	2716	14554	240	142654	1197
Byer	918	26	367	1639	1210	6193	73	67108	400
Bygder	1114	45	213	1558	1506	8361	167	75546	797
Fylker:									
1. Kristiania	157	7	7	170	333	360	7	6726	120
2. Akershus	120	3	70	151	334	475	7	6230	63
3. Østfold	168	4	12	272	436	538	13	11375	75
4. Buskerud	140	4	34	324	739	1708	10	13545	74
5. Vestfold	104	4	101	178	240	1001	13	10970	61
6. Hedmark	152	6	24	262	157	1185	15	9317	62
7. Opland	91	3	18	168	161	944	12	8412	81
8. Telemark	105	1	28	222	57	1181	14	13661	38
9. Aust-Agder	82	-	5	134	70	199	2	3359	21
10. Vest-Agder	44	-	10	136	3	316	7	3611	30
11. Rogaland	151	3	62	205	55	988	10	10106	85
12. Hordaland	91	7	6	88	52	202	2	4343	66
13. Bergen	119	5	56	176	20	435	5	7225	28
14. Sogn og Fjordane ..	60	3	-	51	12	242	6	1338	23
15. Møre	83	2	11	116	2	1094	29	4780	48
16. Sør-Trøndelag	152	4	103	244	8	1585	24	12858	101
17. Nord-Trøndelag	26	5	14	135	2	258	11	4250	42
18. Nordland	116	2	13	119	18	1674	43	6532	72
19. Troms	53	6	2	33	17	201	8	2970	69
20. Finnmark	18	2	4	13	-	18	2	1046	38

sygdomstilfelle og dødsfall på de forskjellige fylkers byer.

Uoverensstemmelsen mellom de to siste tabeller skriver sig hovedsagelig fra, at katarrale og follikulær angina er medtatt i tabell VI, men ikke i tabell VII. Dessuten er de ved den førstnevnte tabells utarbeidelse brukte månedlige lister for byene tildels rettet eller forandret ved senere innkomne opgaver. Tallet på dødsfall er i tabell VII opført efter de endelige opgaver over kjente dødsårsaker for året.

epidemiske sygdommer fordelt på fylkerne.
dans les départements.

Influenta.		Lungebetændelse.		Plevrit.		Giktfeber.		Malaria.		Akut diarrhoe (kolerine).		Skjør- buk.
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.
39223	364	8611	1748	5712	124	3378	76	21	1	18882	302	10
16179	143	3089	590	1985	35	1239	16	10	-	10063	113	-
23044	221	5522	1158	3727	89	2139	60	11	1	8819	189	10
3190	30	405	252	75	17	122	8	3	-	1075	20	-
3971	18	369	169	219	6	157	6	1	-	734	21	5
2092	25	685	114	373	3	372	7	1	-	1394	17	-
5402	24	809	126	369	6	330	2	1	-	1913	28	-
1978	17	354	79	167	7	104	3	2	-	1143	19	-
2272	9	795	86	387	1	225	2	-	-	1185	22	-
1957	10	553	73	201	2	199	4	-	-	1120	8	-
2191	8	517	90	252	9	164	2	-	-	1100	19	-
1005	13	199	38	166	6	96	2	3	-	382	5	-
1014	5	203	52	198	5	89	2	1	-	613	5	-
2268	24	747	106	504	6	234	1	7	1	1579	22	1
723	9	444	99	212	6	186	4	-	-	726	10	-
745	12	336	56	343	3	210	2	-	-	1274	13	-
661	9	221	37	204	5	126	2	2	-	342	10	-
1817	39	332	82	354	9	155	5	-	-	1016	19	-
2874	36	593	79	399	10	245	3	-	-	1750	26	-
837	6	252	65	242	6	91	8	-	-	371	8	-
1668	21	368	54	645	8	199	7	-	-	745	13	4
809	18	288	63	247	6	55	3	-	-	323	11	-
849	31	141	28	55	3	19	3	-	-	97	6	-

Av tyfoidfieber (ileotyphus, febris typhoidea) var gjennomsnittsdødeligheten i 1920 7,9 pct. for hele riket. — Sygdommen forekom hyppigst i Bergen og Trondhjem med deres omegn.

Om cerebrosppinalmeningit (meningitis cerebro-spinalis epidemica), akut poliomyelitt (poliomyelitt anterior acuta), skarlagensfeber (scarlatina) og meslinger (morbilli) se tabellerne IV og V.

De av lægerne opgitte tilfelle av epidemiske sygdommer efter måned, kjønn og alder.

Le nombre des cas des maladies épidémiques traités par mois, par sexe et par âge.

16*

Tabell V. Sygdom.	I alt meldte tilfelle.	Procentforhold til alle opgitte tilfelle av epidemiske sygdommer.	I alt meldte dødsfall.	Procent døde av alle tilfelle av samme sygdom.	Kjønn og alder (par sexe et âge).				Tiden er opgitt for
					1		2		
					Barn (under 15 aar).		Voksne (over 15 aar).		
					Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	
Exantematisk tyfus.....	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Tyfoidfeber, paratyfus.....	971	0,4	77	7,9	154	107	378	303	964
Cerebrospinalmeningit.....	61	-	27	4,4	13	11	23	12	54
Akut poliomyelitt.....	135	-	21	1,6	48	45	21	19	127
Skarlagensfeber.....	2793	1,0	54	1,9	949	1165	233	353	2775
Meslinger.....	10982	4,1	53	0,5	4940	4923	486	581	10970
Difteri (croup).....	9874	3,7	632	6,4	3245	3101	1503	1842	9733
Dysenteri.....	337	0,1	10	3,0	120	96	38	67	335
Barsel-feber.....	269	0,1	52	19,3	-	-	-	269	247
Pyæmi, septhæmi.....	394	0,1	212	53,8	59	31	163	118	233
Pemfigus hos nyfødte.....	135	-	16	1,2	69	59	-	-	125
Rosen.....	2032	0,8	71	3,1	102	131	670	1068	2009
Røde hunde.....	580	0,2	-	-	208	201	68	87	575
Variceller.....	3197	1,2	-	-	1389	1327	222	192	3189
Kusma.....	2716	1,0	-	-	880	768	619	387	2703
Kikhoste.....	14554	5,4	240	1,6	6734	7076	243	293	14458
Akute katarrer i åndedretsorganene.....	142654	53,3	1197	0,8	24657	22660	56264	37455	141845
Influenza.....	39223	14,7	364	0,9	4018	4040	17513	12609	39040
Lungebetendelse.....	8611	3,2	1748	20,3	1890	1563	2856	2154	8486
Plevrit.....	5712	2,1	124	2,2	477	331	2694	2056	5588
Giktfeber.....	3378	1,3	76	2,2	337	306	1248	1439	3351
Malaria.....	21	-	1	-	1	2	17	-	18
Akut diarré (kolerine).....	18882	7,1	302	1,6	5399	4831	4810	3626	18733
Skjærbuk.....	10	-	-	-	-	-	4	2	10
Tilsammen	267522		5277		55689	52785	90073	64932	265619

1930.

Tabell V (forts.).

Sygdом.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
Exantematisk tyfus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tyfoidfеber, paratyfus.....	103	48	65	110	56	97	110	89	77	87	74	48
Cerebrospinalmeningit.....	2	4	6	4	12	7	5	3	3	2	3	3
Akut poliomyelit.....	8	1	5	23	9	6	9	16	11	30	5	4
Skarlagensfeber.....	417	238	188	146	135	153	143	324	288	299	222	222
Meslinger.....	635	993	815	965	1206	1000	577	436	734	1107	1274	1228
Difteri (croup).....	1404	1009	815	766	607	580	572	654	748	859	868	851
Dysenteri.....	13	15	63	22	11	22	22	14	48	59	30	16
Barselfeber.....	27	84	30	21	16	16	15	9	14	22	22	31
Pyæmi, septhæmi.....	20	15	10	22	29	26	17	22	18	28	48	28
Pemfigus hos nyfødte.....	8	20	13	7	7	10	12	2	15	5	14	12
Rosen.....	211	176	175	141	152	142	145	146	154	190	204	173
Røde hunde.....	74	98	114	65	64	40	12	15	19	16	30	28
Variceller.....	321	328	265	205	218	201	172	111	184	279	385	520
Kusma.....	106	97	159	156	172	165	108	130	217	238	478	677
Kikhoste.....	1429	1449	1189	1386	1230	1308	1210	863	984	1114	1228	1068
Akute katarrer i åndedretsorganene.....	17757	17400	14346	12545	11194	8703	6590	6406	8283	11328	12840	14453
Influenza.....	4002	12493	9786	3699	1960	993	667	505	680	945	1387	1923
Lungebetændelse.....	1311	1295	1043	807	747	508	342	292	322	471	625	723
Plevrit.....	481	547	499	532	534	461	456	380	368	419	482	429
Giktfеber.....	376	351	321	320	324	256	200	183	171	236	288	325
Malaria.....	2	-	4	-	-	1	-	2	-	3	3	3
Akut diarrhoe (kolorine).....	1293	1140	1253	1174	1452	1836	2015	1879	1931	1708	1564	1488
Skjærbuk.....	-	-	-	-	1	4	-	-	5	-	-	-
Tilsammen	30000	37741	31164	23116	20136	16535	13399	12481	15274	19445	22075	24253

B

1920.

17*

De i byene anmeldte tilfelle av epidemiske sykdommer.¹⁾
Les maladies épidémiques dans les villes.

Tabell VI.		Antall anmeldte tilfelle.	Procentfor- hold til de i hele riket anmeldte tilfelle av samme sygdom.	Antall opgitte dødsfall.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
Sygd.	Sygd.															
Dysenteri	237	70,3	2	7	7	58	6	11	21	1	8	42	48	16	12	
Tyfoidefeber	394	40,6	22	35	21	35	48	27	38	30	29	44	38	24	25	
Exantematisk tyfus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Cerebrospinalmeningit.	16	26,3	8	-	1	2	3	2	2	1	1	1	-	1	2	
Akut poliomyelit	24	17,8	2	3	-	-	2	5	2	3	3	3	2	1	-	
Encephalitis lethargica	38	-	9	8	3	2	-	1	2	1	-	1	1	-	19	
Skarlagensfeber	889	31,9	15	113	72	53	39	38	28	45	167	122	97	56	59	
Difteri (eroup)	3582	36,3	112	582	386	341	281	243	215	172	160	243	301	330	328	
Meslinger	5936	54,0	25	307	384	271	418	669	485	246	241	549	790	850	726	
Røde hunde	350	-	-	58	71	65	37	36	27	5	10	5	7	15	14	
Variceller	1609	-	-	211	188	127	76	113	108	74	52	70	149	190	251	
Kikhoste	6116	41,9	53	726	654	544	528	430	455	273	286	439	579	621	581	
Kusma	1222	45,0	-	40	30	94	130	135	70	27	57	100	81	180	278	
Pyæmi, septhæmi	127	32,2	54	14	5	4	11	12	8	4	14	7	13	24	11	
Rosen	892	44,0	19	99	90	80	70	66	67	59	65	56	88	87	65	
Barsel-feber	62	23,0	8	4	6	6	4	2	2	2	5	3	3	6	19	
Pemfigus hos nyfødte	48	35,5	3	5	7	6	5	3	4	5	-	3	2	5	3	
Giktfeber	1229	36,4	11	152	137	125	126	119	103	72	59	62	68	100	106	
Plevrit	1943	34,0	5	179	160	172	188	213	174	142	123	147	152	169	124	
Krupøs lungebetendelse	3035	35,2	501	491	515	375	263	229	152	102	103	125	180	214	286	
Influenta	15980	40,7	105	1629	6120	4157	1263	593	266	122	153	188	298	449	742	
Akut katarr i luftveiene og bronkit	66133	46,3	182	8943	8827	6791	5673	5049	3703	2578	2802	4092	5329	5784	6562	
Katarralsk og follikulær angina . .	13783	-	-	1985	1736	1444	1195	999	860	576	720	940	1030	1153	1145	
Akut diarrhoe og indenl. kolera . .	9889	52,3	83	713	630	755	666	784	991	911	954	1055	896	780	754	
Malaria	11	52,4	-	2	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	2	
Tilsammen	133546	-	1219	16306	20050	15507	11032	9779	7784	5451	6015	8297	10155	11056	12114	
Veneriske sår	526	-	-	71	38	37	38	18	31	54	48	46	36	30	79	
Nye tilfelle av chancker og syfilis	1501	-	13	162	80	106	128	99	93	96	88	130	97	98	324	
Gonorrhoe og uretrit	4749	-	-	430	254	308	377	306	303	279	436	399	359	331	967	

¹⁾ Summene stemmer for en del ikke med de enkelte trykte månedslister, idet feil er rettet, og opgaver, som kom forsent innen listenes trykning, her er medtat.

Epidemiske sygdommer i fylkenes byer.
Les maladies épidémiques dans les villes par départements.

Tabell VII. Sygdom.	I alt kjendte		1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11	
	tilfeller.	dødsfald.	Kristiania.		Akershus fylke.		Østfold fylke.		Buskerud fylke.		Vestfold fylke.		Hedmark fylke.		Opland fylke.		Telemark fylke.		Aust-Agder fylke.		Vest-Agder fylke.		Rogaland fylke.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Exantematisk tyfus..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tyfoidefeber	427	37	89	5	-	-	22	4	25	3	2	-	-	-	3	-	2	-	3	-	22	-	10	5
Cerebrospinalmenin- git.....	16	9	6	6	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
Akut poliomyelit ...	25	2	10	-	-	-	3	1	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-
Skarlagensfeber	849	17	177	4	3	-	63	2	259	6	21	1	28	1	5	-	11	-	26	-	23	-	31	-
Meslinger	5838	30	389	16	1	-	458	-	1062	6	463	1	139	-	27	-	814	1	5	-	32	-	1769	3
Difteri (croup).....	3598	135	881	19	5	-	143	7	62	3	177	5	29	3	23	-	239	9	73	4	267	3	288	17
Dysenteri	260	4	-	-	-	-	1	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	79	1
Barsel-feber	56	13	7	3	-	-	5	-	8	1	1	1	-	-	-	-	5	1	-	-	2	-	7	3
Pyæmi, septhæmi ...	143	78	30	30	-	-	18	4	3	2	3	1	-	-	2	1	2	2	3	2	36	-	6	4
Pemfigus hos nyfødte	47	6	3	-	-	-	3	-	6	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	9	1
Rosen	918	26	157	7	4	-	96	1	75	1	45	2	17	-	14	1	63	1	29	-	29	-	108	3
Røde hunde	367	-	7	-	47	-	5	-	9	-	76	-	5	-	3	-	14	-	3	-	6	-	48	-
Variceller	1639	-	170	-	5	-	124	-	191	-	106	-	43	-	24	-	138	-	84	-	87	-	170	-
Kusma	1210	-	333	-	19	-	172	-	387	-	156	-	19	-	39	-	13	-	8	-	-	-	35	-
Kikhoste	6193	73	360	7	31	-	228	3	756	5	446	6	12	-	182	1	799	7	35	-	89	1	744	5
Akute katarrer i ånde- dretsorganene.....	67108	400	6726	120	624	1	4437	19	7642	17	6067	30	660	1	1692	4	4774	10	1474	12	2180	6	8496	56
Influenza	16179	143	3190	30	147	1	1188	15	2298	13	1060	11	75	1	306	-	1028	1	400	3	320	-	1690	10
Lungebetændelse	3089	590	405	252	20	5	321	30	228	23	150	26	23	7	58	4	197	22	62	9	70	9	487	43
Plevrit	1985	35	75	17	10	-	144	1	131	1	71	1	15	-	21	-	101	1	64	-	105	-	338	4
Giktfeber.....	1239	16	122	8	6	1	154	1	115	-	34	-	23	-	13	-	70	1	38	1	42	-	153	-
Malaria	10	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-
Akut diarrhoe (kole- rine).....	10063	113	1075	20	48	-	687	6	991	9	604	6	98	-	278	-	689	9	207	5	392	1	1324	11
Tilsammen	121360	1728	14216	544	970	8	8273	94	14258	91	9488	92	1186	13	2690	11	8960	65	2514	37	3704	20	15805	167

1920.

19*

Epidemiske sygdommer i fylkenes byer.
Les maladies épidémiques dans les villes par départements.

20*

1920.

Sygdom.	13		14		15		16		17		18		19		20	
	Bergen.		Sogn og Fjordane fylke.		Møre fylke.		Sør-Trøndelag fylke.		Nord-Trøndelag fylke.		Nordland fylke.		Troms fylke.		Finnmark fylke.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Exantematisk tyfus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tyfoidefeber.....	109	13	2	-	49	4	56	1	28	-	1	-	2	-	2	2
Cerebrospinalmeningit.....	1	1	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber.....	53	-	1	-	54	1	43	-	4	-	44	2	1	-	2	-
Meslinger.....	697	2	4	-	61	-	13	1	-	-	-	-	1	-	3	-
Difteri (croup).....	400	13	-	-	324	26	344	12	39	3	149	4	120	2	35	5
Dysenteri.....	171	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber.....	3	-	-	-	6	3	5	1	3	-	2	-	2	-	-	-
Pyæmi, septæmi.....	15	14	3	-	6	6	1	1	2	-	5	3	3	3	5	5
Pemfigus hos nyfødte.....	4	-	3	2	3	2	12	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Rosen.....	119	5	2	-	47	1	71	1	-	-	20	-	19	1	3	2
Røde hunde.....	56	-	-	-	7	-	75	-	1	-	3	-	-	-	2	-
Variceller.....	176	-	4	-	80	-	203	-	5	-	16	-	3	-	10	-
Kusma.....	20	-	-	-	1	-	5	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kikhoste.....	435	5	4	-	583	11	887	11	51	-	546	11	5	-	-	-
Akute katarrer i åndedretsorganene.....	7225	28	66	1	2729	17	7616	43	1121	1	1925	6	1420	19	234	8
Influenza.....	745	12	5	-	876	15	1495	10	183	2	732	6	408	11	33	2
Lungebetændelse.....	336	56	1	1	131	23	267	35	34	4	104	8	146	24	49	9
Plevrit.....	343	3	8	-	151	1	177	5	31	-	123	1	66	-	11	-
Giktfeber.....	210	2	1	-	65	2	113	-	11	-	48	-	19	-	2	-
Malaria.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)....	1274	13	10	-	549	7	1169	16	101	2	380	2	177	4	10	2
Tilsammen	12392	170	114	4	5726	119	12554	138	1614	13	4102	43	2393	64	401	35

Dødsfall på barselseng.
Décès pendant les couches dans les départements.

Tabell VIII.	Barselkvinder.	Døde på barselseng ifølge lægenes opgaver.	Barselfeber.			
			Av lægene opgitte			
			tilfelle.	angrepne av 1000 fødende.	dødsfall.	dødsprocent av angrepne.
Riket	71260	176	269	3,8	52	19,3
Byer	19775	46	56	2,8	13	23,2
Bygder	51485	130	213	4,1	39	14,5
Fylker:						
1. Kristiania	5934	12	7	1,2	3	42,8
2. Akershus	4198	7	5	1,2	1	20,0
3. Østfold	4284	15	13	3,0	3	23,1
4. Buskerud	3820	6	16	4,2	1	6,3
5. Vestfold	3281	8	4	1,2	2	50,0
6. Hedmark	4581	11	19	4,1	2	10,5
7. Opland	3503	6	17	4,9	3	17,6
8. Telemark	3282	8	14	4,3	3	21,4
9. Aust-Agder	1834	2	1	0,5	-	-
10. Vest-Agder	2011	2	7	3,5	-	-
11. Rogaland	5043	14	18	3,6	6	33,3
12. Hordaland	4446	9	19	4,3	1	5,3
13. Bergen	2199	2	3	1,4	-	-
14. Sogn- og Fjordane	2193	7	20	9,1	3	15,0
15. Møre	4404	18	17	3,9	5	29,4
16. Sør-Trøndelag	4442	8	21	4,7	3	14,3
17. Nord-Trøndelag	2320	10	15	6,5	6	40,0
18. Nordland	5157	9	29	5,6	4	13,8
19. Troms	2803	11	18	6,4	3	16,7
20. Finnmark	1525	11	6	3,9	3	50,0

Av difteri (croup) var gjennomsnittsdødeligheten for det hele land 6,4 pct.

Barselfeber (febris puerperalis). Tabell VIII gir en oversikt over tallet på barselkvinder, dødeligheten på barselseng, foruten tilfelle og dødsfall av barselfeber med fordeling på fylkene.

Forholdet til alle barselkvinder var 3,8 pro mille.

Gjennomsnittsdødeligheten av barselfeber var 19,3 pct. Av alle barselkvinder døde 0,73 pro mille av denne sykdom (i byene 0,66 og i bygdene 0,76 pro mille).

Dødsårsaker for barselkvinder. Døde efter obstetriciske operasjoner.

Causes de décès pendant les couches. Décès après des opérations obstétricales.

Dødsårsaker.	Dødsfall på barselseng. ¹⁾		Derav i		Dødsfall efter følgende operasjoner: ²⁾					
	Dødsfall på barselseng. ¹⁾	byer.	bygder.	I alt.	Tangforløsning.	Vending.	Perforasjon.	Hysterotomi.	Efterhyrdsoperasjon.	Partus præmaturus artific.
Barselfeber; peritonit etc.....	52	13	39	2	-	-	1	-	1	-
Barselkrampe.....	46	12	34	7	6	-	-	1	-	-
Emboli og thrombose.....	15	4	11	2	1	-	1	-	-	-
Blødning.....	24	5	19	7	4	3	-	-	-	-
Livmorbristning.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Dystoki.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Abort.....	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Ektopisk svangerskap.....	7	3	4	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdommer.....	12	3	9	5	4	-	-	-	-	1
Ukjendt eller uopgitt årsak.....	12	1	11	2	2	-	-	-	-	-
Tilsammen	176	46	130	25	17	3	2	1	1	1

¹⁾ Efter dødslistene. ²⁾ Efter listene over obstetriciske operasjoner.

På lægernes dødslist er opført 176 dødsfall på barselseng med opgave over dødsårsaker, se tabell IX, hvor tillike dødsårsakene for de efter obstetriciske operasjoner døde kvinder er opgitt.

Kikhoste (tussis convulsiva) utgjorde 5,4 pct. av alle opgitte epidemiske sygdomstilfelle mot 3,1 pct. i 1919.

Influenta utgjorde 14,7 pct. av alle opgitte epidemiske sygdomstilfelle mot 26,2 pct. i 1919 og 64,2 pct. 1918. Dødelighetsprocenten var henholdsvis 0,9, 2,3 og 2,0.

Lungebetendelse (pneumonia crouposa) utgjorde 3,2 pct. av alle opgitte epidemiske sygdomstilfelle. Dødelighetsprocenten var 20,3.

Med hensyn til de øvrige epidemiske sygdommer henvises til tabellene IV og V.

Veneriske sygdommer. Om de meldte tilfelle henvises til tabell X og om de på rikets sykehus behandlede til tabell XI.

Spedalskhet (lepra). Tabell XII gir en oversikt over til- og avgang i årets løp av spedalske i anstaltene. I medisinalberetningen for 1915 inneholder tabell XIV opgave over tallene av kjente tilfelle i tiåret 1875—1885 og efterfølgende femårsgrupper.

For øvrig henvises til Norges offisielle statistikk VI. 108. De spedalske i Norge, beretning for femåret 1911—1915.

Meldte tilfelle av veneriske sygdommer utenfor sykehus.

Cas rapportés des maladies vénériennes.

Tabell X.	Veneriske sår og syfilis.								Gonorrhoe og uretrit.				
	Tilsammen behandlet.	Kjønn og alder.				Veneriske sår.	Sygds.form for syfilis		Tilsammen behandlet.	Kjønn og alder.			
		Barn.		Voksne.			erhvervet.	medfødt.		Barn.		Voksne.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.					Md.	Kv.	Md.	Kv.
Riket	1725	23	18	528	178	345	1074	34	4843	2	13	2110	357
Fylker:													
1. Kristiania	¹⁾ 698	-	-	-	-	171	521	6	²⁾ 1633	-	-	-	-
2. Akershus	13	2	-	9	2	2	10	1	27	-	-	19	8
3. Østfold	40	1	-	32	7	11	29	-	179	-	1	162	16
4. Buskerud	34	5	-	19	10	4	27	3	104	-	1	78	25
5. Vestfold	55	1	-	39	15	7	47	1	194	-	1	181	12
6. Hedmark	8	-	1	2	5	3	4	1	65	-	-	48	6
7. Opland	5	1	-	3	1	1	3	1	51	1	1	37	12
8. Telemark	48	-	2	38	8	8	39	1	127	-	-	118	9
9. Aust-Agder	19	-	-	17	2	5	14	-	57	-	-	53	4
10. Vest-Agder	36	2	-	26	8	8	28	-	42	-	1	30	11
11. Rogaland	278	4	11	197	66	89	176	13	575	-	5	476	90
12. Hordaland	12	1	-	8	3	3	8	1	21	-	-	21	4
13. Bergen	³⁾ 272	-	-	-	-	-	-	-	⁴⁾ 669	-	-	-	-
14. Sogn og Fjordane	4	-	-	2	2	-	4	-	22	-	-	15	7
15. Møre	48	1	1	35	11	2	44	2	220	-	1	192	27
16. Sør-Trøndelag	12	1	1	6	4	3	7	2	92	-	-	71	21
17. Nord-Trøndelag	2	-	-	1	1	1	1	-	61	-	-	46	15
18. Nordland	78	-	1	64	7	15	63	-	441	-	2	367	59
19. Troms	34	1	1	20	12	8	24	2	178	-	-	156	22
20. Finnmark	29	3	-	10	14	4	25	-	85	1	-	40	9

¹⁾ Derav mannkjønn 537, kvindekjønn 161. ²⁾ Derav mannkjønn 1479, kvindekjønn 154. ³⁾ Derav mannkjønn 238, kvindekjønn 34.
⁴⁾ Derav mannkjønn 581, kvindekjønn 88.

Innkomne tilfelle av veneriske sygdommer på sykehusene.

Cas nouveaux des maladies vénériennes traités dans les hôpitaux.

24*

Tabell XI.	Syfilis								Veneriske saar. (Ulcus molle).		Gonorrhoe, uretrit.					
	Sum.	Barn.		Voksne.		er- hver- vet.	med- født.	Antall forplei- ningsdager for alle behand- lede syfilis- patienter.	M.	K.	Sum.	Barn.		Voksne.		
		G.	P.	M.	K.							G.	P.	M.	K.	
Riket	579	27	20	269	263	530	49	43463	27	9	226	2	18	135	71	
Fylker:																
1. Kristiania	418	21	14	194	189	383	35	38462	20	8	145	-	15	95	35	
2. Akershus	3	-	-	2	1	3	-	6	-	-	-	-	-	-	-	
3. Østfold	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4. Buskerud	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5. Vestfold	14	1	-	13	-	13	1	736	4	-	18	-	-	18	-	
6. Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	1	
8. Telemark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9. Aust-Agder	5	-	-	5	-	5	-	371	-	-	-	-	-	-	-	
10. Vest-Agder	20	-	-	11	9	18	2	1130	-	-	11	-	-	7	4	
11. Rogaland	63	5	5	24	29	53	10	347	3	1	30	1	2	14	13	
12. Hordaland	1	-	-	1	-	1	-	43	-	-	-	-	-	-	-	
15. Møre	4	-	-	-	4	4	-	165	-	-	-	-	-	-	-	
16. Sør-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
17. Nord-Trøndelag	4	-	-	1	3	4	-	152	-	-	7	-	-	-	7	
18. Nordland	18	-	-	8	10	18	-	352	-	-	3	-	1	-	2	
19. Troms	13	-	1	5	7	12	1	732	-	-	8	1	-	-	7	
20. Finnmark	16	-	-	5	11	16	-	967	-	-	2	-	-	-	2	

1920.

For samtlige forpleiede sykes vedkommende, for hvem tallet på forpleiningsdager var oppgitt, kom der ca. 72,7 dager på hver.

Til- og avgang av spedalske i anstaltene.

Tableau des lépreux dans les hospices.

Tabell XII. Anstalt.	Tilbake- liggende fra 1919.			Innkome i 1920.			Tilsammen be- handlet.			Avgang.												Tilbake- liggende ved utgangen av 1920.			Spedalsk- hetens form hos de tilbake- liggende.			Antall for- plei- nings- dager.	Dag- lig mid- delbe- legg.
										Hel- bredet.			Utgått i bedring.			Uhel- bredet.			Død.										
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Taber- kulos.	Anæ- stetisk.	Blandet.		
Pleiestiftelsen nr. 1 ¹⁾	47	19	28	37	17	20	84	36	48	-	-	-	-	-	-	1	1	-	13	6	7	70	29	41	19	48	3	21195	57,9
St. Jørgens hospital ²⁾	15	3	12	-	-	-	15	3	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	14	3	11	1	11	2	325	15
Reitgjerdets pleie- stiftelse	51	27	24	3	3	-	54	30	24	-	-	-	-	-	-	31	16	15	4	3	1	19	11	8	6	13	-	12974	35,5
Tilsammen	113	49	64	40	20	20	153	69	84	-	-	-	-	-	-	32	17	15	18	9	9	103	43	60	-	-	-	-	-

¹⁾ Omfatter både kur- og pleieavdelingen. ²⁾ Der optages ingen nye patienter i hospitalet.

Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.
Cas des maladies tuberculeuses d'après les registres de commissions de santé.

Fylke.	Tabell XIII. Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
	Riket	6 848	3 112	3 736	6 636	212	5 488	4 067
	Byer	2 147	1 017	1 130	2 116	31	2 020	1 414
	Bygder	4 701	2 095	2 606	4 520	181	3 468	2 653
	Fylker:							
I.	Kristiania.....	734	370	364	727	7	771	532
II.	Akershus.....	415	199	216	399	16	278	174
	Aker	129	60	69	128	1	47	39
	Bærum	45	19	26	44	1	35	22
	Asker	26	13	13	25	1	16	9
	Lillestrøm	34	13	21	34	-	21	21
	Nittedal	5	2	3	5	-	7	1
	Serum	1	1	-	1	-	2	1
	Ullensaker	9	2	7	9	-	9	5
	Nes	55	16	39	46	9	16	8
	Nannestad	8	5	3	5	3	5	3
	Eidsvoll	24	16	8	24	-	68	23
	Hurdal	6	5	1	6	-	6	5
	Aurskog	8	2	6	8	-	6	5
	Høland	4	3	1	4	-	4	4
	Fet	9	7	2	8	1	11	11
	Frogn	14	8	6	14	-	11	6
	Vestby	7	6	1	7	-	4	4
	Kråkstad	3	1	2	3	-	3	2
	Nesodden	8	6	2	8	-	2	1
	Oppegård	12	9	3	12	-	2	1
	Enebakk	8	5	3	8	-	3	3
III.	Østfold	333	156	177	325	8	267	183
	Eidskog	30	16	14	29	1	27	20
	Rakkestad	13	5	8	12	1	9	8
	Skiptvet	5	1	4	5	-	-	1
	Moss	19	12	7	19	-	17	7
	Hobøl	3	1	2	3	-	2	2
	Spydeberg	9	5	4	9	-	7	2
	Vaaler	4	1	3	4	-	4	2
	Rygge	19	10	9	19	-	13	9
	Raade	27	12	15	26	1	19	18
	Fredrikstad	37	25	12	33	4	39	20
	Glemmen	32	19	13	32	-	29	15
	Tune	7	3	4	7	-	2	2
	Sarpsborg	22	5	17	21	1	9	9
	Borge	18	7	11	18	-	10	10
	Skjeberg	20	7	13	20	-	10	10
	Fredrikshald	22	8	14	22	-	39	22
	Hvaler	13	7	6	13	-	9	6
	Idd	23	8	15	23	-	14	13
	Aremark	3	2	1	3	-	3	3
	Rødnes og Øymark	7	2	5	7	-	4	4
IV.	Buskerud.....	306	143	163	300	6	187	161
	Drammen stadsfysikat ..	68	36	32	68	-	40	33
	— lægedistrikt ..	46	21	25	46	-	33	32

Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Fylke.	Tabell XIII (forts.) Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
	Norderhov	36	19	17	36	-	32	21
	Aadal	8	5	3	8	-	7	7
	Nedre Eiker	14	6	8	14	-	8	5
	Øvre Eiker	17	9	8	17	-	10	9
	Modum	21	8	13	21	-	8	8
	Sigdal	32	11	21	30	2	7	5
	Krødsherad	5	2	3	5	-	1	1
	Nes	9	5	4	7	2	8	8
	Gol	8	2	6	8	-	5	4
	Aal	4	2	2	4	-	5	4
	Kongsberg	21	11	10	20	1	15	10
	Sandsvær	7	3	4	7	-	8	7
	Rollag	1	-	1	1	-	3	3
	Nore og Opdal	9	3	6	8	1	7	4
V.	Vestfold	236	108	128	234	2	209	154
	Skoger	8	3	5	8	-	9	3
	Hof	19	9	10	19	-	17	17
	Svelvik	26	13	13	26	-	16	11
	Lardal	2	1	1	2	-	2	2
	Horten stadsl.district...	21	9	12	21	-	21	17
	Ramnes	14	5	9	14	-	10	10
	Tønsberg	11	7	4	11	-	20	10
	Andebu	4	3	1	4	-	2	-
	Stokke	8	1	7	8	-	22	11
	Tønsberg stadsl.district..	20	10	10	20	-	23	11
	Nøtterøy	15	8	7	14	1	9	5
	Sandefjord stadsl.distr...	11	5	6	10	1	13	13
	Larvik	56	24	32	56	-	30	29
	Larvik stadsl.district...	21	10	11	21	-	15	15
VI.	Hedmark	375	151	224	361	14	270	227
	Sør-Odal	11	5	6	11	-	9	9
	Nord-Odal	10	5	5	10	-	7	3
	Eidskog	11	4	7	11	-	10	10
	Vinger	15	7	8	15	-	16	10
	Brandval	9	3	6	6	3	11	9
	Grue	13	6	7	10	3	11	11
	Hamar	11	8	3	11	-	13	22
	Ringsaker	30	12	18	30	-	22	12
	Nes	7	1	6	7	-	6	4
	Vang	32	12	20	32	-	17	16
	Løten	23	7	16	23	-	14	9
	Romedal	9	3	6	9	-	7	5
	Stange	22	10	12	22	-	14	11
	Hof	12	3	9	12	-	11	9
	Aasnes	10	4	6	10	-	9	8
	Vaaler	10	5	5	10	-	10	9
	Elverum	19	7	12	19	-	17	17
	Trysil	42	17	25	36	6	19	13
	Engerdal	6	3	3	6	-	2	2
	Rendal	7	1	6	7	-	5	4
	Aamot	12	4	8	12	-	5	5

Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Fylke.	Tabell XIII (forts.) Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
	Stor-Elvdal	3	-	3	3	-	1	1
	Alvdal	10	7	3	10	-	6	6
	Tynset	14	8	6	14	-	14	12
	Tolga	25	9	16	23	2	9	9
	Kvikne	2	-	2	2	-	5	1
VII.	Opland	234	96	138	201	33	237	175
	Jevnaker	9	5	4	6	3	10	9
	Lunner	9	3	6	9	-	7	6
	Gran	5	-	5	5	-	7	6
	Brandbu	13	5	8	9	4	13	13
	Søndre Land	8	2	6	7	1	6	5
	Nordre Land	13	6	7	10	3	10	8
	Sør-Aurdal	9	5	4	9	-	6	6
	Søndre Valdres	14	7	7	11	3	15	8
	Nordre Valdres	12	5	7	9	3	11	9
	Østre Slidre	1	-	1	-	1	6	4
	Toten	46	20	26	43	3	61	40
	Gjøvik	10	3	7	10	-	6	6
	Lillehammer	7	3	4	7	-	13	7
	Faaberg	12	4	8	12	-	7	7
	Øyer	1	1	-	-	1	3	3
	Gausdal	9	4	5	7	2	5	3
	Ringebu	3	1	2	2	1	3	3
	Søndre Fron	6	4	2	5	1	2	2
	Nordre Fron	6	2	4	6	-	7	5
	Vaagaa	3	2	1	2	1	2	2
	Lom	17	8	9	15	2	22	13
	Lesja	15	5	10	13	2	7	8
	Sel og Heidal	6	1	5	4	2	8	2
VIII.	Telemark	273	129	144	265	8	247	189
	Skien stadsfysikat	27	9	18	27	-	25	22
	Solum	11	6	5	10	1	14	14
	Gjerpen og Siljan	13	5	8	13	-	13	8
	Porsgrund stadslægedistr.	18	11	7	18	-	10	10
	Eidanger	15	9	6	15	-	19	10
	Langesund	6	5	1	5	1	11	7
	Bamble	15	12	3	15	-	11	7
	Kragerø	19	9	10	19	-	19	17
	Skaatøy	17	9	8	17	-	13	11
	Drangedal	11	2	9	10	1	9	6
	Holla	34	13	21	34	-	32	26
	Notodden	10	3	7	10	-	6	6
	Hjartdal	7	4	3	6	1	9	5
	Heddal	6	4	2	6	-	3	2
	Kviteseid	16	7	9	15	1	13	13
	Seljord	8	3	5	6	2	4	4
	Nissedal	3	1	2	3	-	6	5
	Laardal	4	1	3	4	-	4	4
	Fyresdal	1	-	1	1	-	3	3
	Vinje	13	4	9	12	1	7	6
	Tinn	19	12	7	19	-	16	3

Meldte tilfelle av tuberkuløse sygdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Fylke.	Tabell XIII (forts.) Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
IX.	Aust-Agder.....	188	93	95	188	-	142	112
	Risør.....	10	6	4	10	-	12	9
	Søndeled.....	11	8	3	11	-	10	10
	Dyvaag.....	11	5	6	11	-	9	6
	Holt.....	19	8	11	19	-	12	8
	Tromøy.....	20	11	9	20	-	12	9
	Arendal.....	8	4	4	8	-	6	5
	Vestre Nedenes.....	38	13	25	38	-	43	38
	Birkenes.....	11	3	8	11	-	4	3
	Aamli.....	25	13	12	25	-	7	7
	Evje.....	11	8	3	11	-	5	5
	Vegusdal.....	3	1	2	3	-	1	1
	Bygland.....	12	7	5	12	-	17	7
Valle.....	9	6	3	9	-	4	4	
X.	Vest-Agder.....	218	95	123	209	9	186	149
	Kristiansand.....	37	16	21	35	2	40	37
	Oddernes.....	20	8	12	19	1	20	10
	Vennesla.....	15	7	8	15	-	9	8
	Søgne.....	12	4	8	12	-	7	5
	Mandal.....	12	2	10	12	-	12	8
	Halse.....	12	6	6	12	-	6	6
	Laudal.....	7	5	2	7	-	6	6
	Bjelland.....	12	7	5	10	2	8	2
	Audnedal.....	29	15	14	29	-	25	23
	Lyngdal.....	9	4	5	8	1	6	5
	Hægebostad.....	5	3	2	3	2	2	2
	Farsund.....	8	2	6	7	1	4	4
	Lista.....	13	6	7	13	-	8	6
	Kvinesdal.....	7	1	6	7	-	13	7
Flekkefjord.....	18	8	10	18	-	19	19	
Sirdal.....	2	1	1	2	-	1	1	
XI.	Rogaland.....	463	196	267	451	12	292	206
	Sokndal.....	11	6	5	11	-	7	4
	Lund.....	1	-	1	1	-	1	1
	Egersund.....	11	5	6	8	3	8	5
	Eigersund.....	20	10	10	19	1	9	8
	Time.....	20	10	10	20	-	9	9
	Sandnes.....	15	7	8	15	-	12	8
	Stavanger.....	196	82	114	190	6	84	74
	Hetland.....	29	12	17	28	1	18	16
	Høgsfjord.....	4	1	3	4	-	3	3
	Finnøy.....	2	-	2	2	-	-	-
	Hjelmeland.....	9	6	3	9	-	6	6
	Sand.....	22	7	15	21	1	31	15
	Nedstrand.....	7	2	5	7	-	5	3
	Skudenes.....	5	5	-	5	-	4	4
	Kopervik.....	24	9	15	24	-	34	16
	Haugesund.....	64	27	37	64	-	44	23
	Skaare.....	13	3	10	13	-	5	5
Skjold.....	10	4	6	10	-	12	6	

Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Fylke.	Tabell XIII (forts.) Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkuløse.	Tuberkuløse i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
XII.	Hordaland.....	275	129	146	267	8	213	180
	Sveio.....	12	7	5	12	-	9	7
	Skaanevik.....	7	4	3	7	-	5	5
	Ølen.....	10	4	6	9	1	6	6
	Stord.....	8	4	4	8	-	9	7
	Finnaas.....	9	4	5	9	-	10	8
	Tysnes.....	15	7	8	15	-	21	14
	Kvinnherad.....	5	3	2	5	-	1	1
	Ullensvang.....	15	6	9	15	-	15	12
	Ulvik.....	4	3	1	3	1	3	3
	Røldal.....	2	1	1	2	-	2	2
	Strandebarm.....	15	5	10	15	-	15	15
	Kvam.....	20	11	9	19	1	10	10
	Voss.....	13	5	8	13	-	11	11
	Fana.....	32	11	21	30	2	16	14
	Fusa.....	18	8	10	17	1	19	15
	Askøy.....	-	-	-	-	-	-	-
	Sund-Austevoll.....	9	6	3	9	-	3	3
	Haus.....	16	12	4	16	-	9	9
	Bruvik.....	12	4	8	12	-	-	-
	Hosanger.....	10	5	5	9	1	5	5
	Lindaas.....	23	11	12	22	1	25	18
	Manger.....	20	8	12	20	-	19	15
XIII.	Bergen.....	197	103	94	197	-	182	126
XIV.	Sogn og Fjordane ...	201	82	119	190	11	183	147
	Aurland.....	10	7	3	7	3	6	2
	Lærdal.....	3	1	2	3	-	2	1
	Luster.....	11	4	7	9	2	11	11
	Hafslo.....	15	4	11	15	-	23	6
	Sogndal.....	4	2	2	4	-	3	3
	Leikanger.....	4	3	1	4	-	3	1
	Balestrand.....	7	1	6	4	3	3	3
	Vik.....	8	2	6	7	1	8	8
	Kyrkjebo.....	3	-	3	3	-	3	3
	Lavik.....	12	5	7	12	-	13	12
	Gulen.....	12	3	9	12	-	11	10
	Gaular.....	3	2	1	3	-	10	10
	Fjaler.....	4	2	2	4	-	8	6
	Askvoll.....	9	3	6	9	-	7	6
	Indre Søndfjord.....	14	9	5	14	-	11	11
	Bremanger.....	14	6	8	13	1	7	7
	Kinn.....	11	8	3	11	-	8	8
	Naustdal.....	4	2	2	4	-	5	5
	Ytre Nordfjord.....	12	1	11	12	-	4	4
	Selje.....	9	6	3	9	-	6	6
	Davik.....	8	3	5	8	-	4	3
	Nordfjordeid.....	10	3	7	10	-	1	1
	Gloppen.....	8	4	4	8	-	6	6
	Innvik.....	6	1	5	5	1	20	14
XV.	Møre.....	508	215	293	491	17	369	298
	Vannylven.....	10	3	7	10	-	14	7
	Sande.....	11	3	8	10	1	6	4

Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Fylke.	Tabell XIII (forts.) Lægedistrikter.	I alt.			Derav lung- tuberkuløse.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
	Herøy	22	5	17	22	-	7	7
	Ulstein	16	7	9	16	-	5	5
	Ørsta	14	4	10	14	-	9	8
	Volda	18	9	9	18	-	16	10
	Hjørundfjord	2	-	2	2	-	1	1
	Stranda	11	5	6	11	-	10	8
	Norrdal	2	2	-	2	-	1	1
	Ørskog	11	7	4	10	1	12	11
	Borgund	47	23	24	47	-	28	28
	Aalesund	64	20	44	63	1	55	40
	Haram	-	-	-	-	-	-	-
	Molde	29	15	14	28	1	21	16
	Bud	40	18	22	37	3	30	26
	Vestnes	17	8	9	17	-	11	11
	Grytten	13	4	9	12	1	11	8
	Eid	11	5	6	11	-	7	7
	Nesset	9	6	3	9	-	6	6
	Kvernes	32	17	15	28	4	23	21
	Gjemnes	23	9	14	10	3	12	12
	Kristiansund	45	19	26	45	-	51	28
	Sundal	-	-	-	-	-	-	-
	Tingvoll	15	7	8	15	-	9	9
	Stangvik	5	2	3	5	-	-	6
	Surnadal	15	6	9	13	2	9	7
	Rindal	2	1	1	2	-	4	1
	Aure	-	-	-	-	-	-	-
	Halsa	24	10	14	24	-	11	10
	Edøy	-	-	-	-	-	-	-
XVI.	Sør-Trøndelag	599	249	350	588	11	525	376
	Trondhjem	210	98	112	208	2	207	132
	Strinda	52	24	28	52	-	45	25
	Malvik	21	5	16	19	2	21	13
	Leinstrand	16	4	12	16	-	6	6
	Børsa	14	6	8	14	-	9	9
	Selbu	10	5	5	10	-	13	13
	Røros	32	14	18	31	1	28	22
	Singsaas	22	8	14	20	2	24	15
	Støren	30	8	22	30	-	22	22
	Melhus	7	6	1	7	-	15	6
	Opdal	1	1	-	1	-	2	-
	Rennebu	6	3	3	6	-	7	3
	Orkedal	43	15	28	43	-	40	37
	Hemne	9	1	8	9	-	8	-
	Hittra	27	10	17	27	-	12	12
	Frøya	6	3	3	6	-	18	11
	Bjugn	21	9	12	21	-	5	5
	Ørland	9	3	6	9	-	5	5
	Rissa	37	17	20	36	1	20	15
	Agdenes	6	2	4	5	1	3	3
	Bjørnør	6	2	4	6	-	5	5
	Aafjord	14	5	9	12	2	10	10
XVII.	Nord-Trøndelag	253	115	138	248	5	193	148
	Stjørdal	38	15	23	38	-	28	24
	Frosta	7	4	3	7	-	12	9

Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Fylke.	Tabell XIII (forts.) Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
	Leksvik	8	5	3	8	-	4	3
	Skogn	25	15	10	15	-	19	11
	Levanger	16	6	10	16	-	20	15
	Verdal	16	9	7	16	-	11	11
	Inderøy	3	3	-	3	-	3	3
	Verran	3	-	3	3	-	9	2
	Stenkjær	11	4	7	11	-	6	5
	Stod	14	12	2	14	-	7	7
	Beitstad	15	7	8	15	-	11	8
	Grong	6	1	5	5	1	2	1
	Snaasa	-	-	-	-	-	-	-
	Lierne	-	-	-	-	-	-	-
	Namsos	12	5	7	12	-	11	8
	Klinga	3	1	2	3	-	13	10
	Overhalla	12	5	7	10	2	13	9
	Flatanger	4	3	1	4	-	2	2
	Fosnes	11	3	8	11	-	4	4
	Kolvereid	15	8	7	15	-	11	9
	Vikna	22	6	16	22	-	4	4
	Leka	12	3	9	10	2	3	3
XVIII.	Nordland	498	226	272	469	29	348	236
	Bindal	6	3	3	6	-	6	2
	Vik	8	3	5	7	1	2	1
	Velfjord	13	5	8	13	-	7	4
	Brønnøy	16	6	10	15	1	6	5
	Vega	11	4	7	10	1	3	2
	Tjøtta	10	5	5	9	1	6	3
	Alstahaug	8	4	5	8	-	12	7
	Herøy	20	11	9	18	2	6	6
	Vefsn	-	-	-	-	-	-	-
	Mosjøen	-	-	-	-	-	-	-
	Hatfjelldal	7	3	4	5	2	5	3
	Hemnes	13	6	7	12	1	7	7
	Nesna	9	5	4	9	-	7	7
	Mo	11	6	5	11	-	11	9
	Lurøy	6	2	4	5	1	6	4
	Rødøy	2	2	-	2	-	3	2
	Meløy	-	-	-	-	-	1	-
	Gildeskaal	39	21	18	37	2	15	11
	Bodø	-	-	-	-	-	-	-
	Bodin	9	4	5	9	-	-	-
	Skjerstad	-	-	-	-	-	7	2
	Saltdal	20	8	12	19	1	20	8
	Fauske	15	9	6	15	-	25	15
	Sørfold	6	3	3	6	-	2	2
	Nordfold	10	5	5	7	3	7	5
	Steigen	3	1	2	3	-	6	4
	Hamarøy	18	9	9	16	2	9	9
	Lødingen	17	8	9	16	1	8	5
	Tysfjord	8	3	5	8	-	13	7
	Narvik	15	4	11	15	-	14	9
	Ankenes	13	4	9	13	-	5	4
	Ofoten	-	-	-	-	-	-	-
	Værøy	-	-	-	-	-	-	-

Meldte tilfelle av tuberkuløse sykdommer i 1920 ifølge de innsendte utdrag av tuberkuloseprotokollene for byer og herreder.

Fylke.	Tabell XIII (forts.) Lægedistrikter.	I alt.			Derav lunge- tuberkulose.	Tuberkulose i andre organer.	Utgått.	
		Sum.	M.	K.			I alt.	Derav døde.
	Flakstad	-	-	-	-	-	-	-
	Buksnes	17	10	7	17	-	29	14
	Borge	25	10	15	25	-	8	8
	Gimsøy	-	-	-	-	-	-	-
	Vaagan	-	-	-	-	-	-	-
	Svolvær	-	-	-	-	-	-	-
	Hadsel	89	37	52	80	9	24	35
	Bø	19	9	10	18	1	21	19
	Øksnes	8	2	6	8	-	2	1
	Sortland	10	5	5	10	-	12	7
	Dverberg	17	10	7	17	-	13	9
XIX.	Troms	351	168	183	341	10	251	206
	Harstad	14	6	8	14	-	5	5
	Trondenes	38	17	21	37	1	26	26
	Kvæfjord	16	6	10	15	1	6	4
	Bjarkøy	8	3	5	8	-	11	10
	Ibestad	33	17	16	32	1	29	25
	Salangen	34	22	12	34	-	16	14
	Sørreisa	16	7	9	16	-	3	2
	Tranøy	11	6	5	11	-	16	8
	Berg	8	4	4	8	-	3	3
	Leinvik	32	11	21	32	-	23	20
	Maalselv	9	4	5	9	-	4	3
	Bardu	14	4	10	12	2	8	4
	Balsfjord	15	8	7	15	-	3	2
	Tromsø	36	18	18	34	2	37	20
	Tromsøysund	19	8	11	19	-	11	11
	Lyngen	20	10	10	18	2	20	18
	Karlsøy	12	9	3	12	-	8	8
	Skjervøy	16	8	8	15	1	22	18
XX.	Finnmark	191	89	102	185	6	138	88
	Alta	6	2	4	6	-	14	11
	Talvik	12	2	10	12	-	12	7
	Loppa	5	2	3	5	-	-	-
	Hammerfest	12	3	9	12	-	1	1
	Maasøy	6	3	3	6	-	3	3
	Kjelvik	12	6	6	12	-	12	4
	Kistrand	21	12	9	21	-	2	2
	Karasjok	6	4	2	6	-	1	1
	Lebesby	4	1	3	4	-	4	3
	Gamvik	16	5	11	15	1	7	5
	Tana	15	10	5	11	4	7	6
	Varde	22	10	12	22	-	14	14
	Vadsø	20	10	10	20	-	27	22
	Sør-Varanger	34	19	10	33	1	34	9

Dødeligheten av lungetuberkulose i d
Mortalité par la phthisie dans les départe

Tabell XIV.	1920.				Forhold av dødsfa		
	Opgitte dødsfall ved				til alle opgitte dødsfall ved		
	sygdom.	lunge- tuber- kulose.	epide- miske syg- dommer.	ikke epide- miske syg- dommer.	sygdom i pct.		
				1918.	1919.	1920.	
Riket	29862	4351	5277	24585	10,7	12,8	14,6
Byer	9183	1366	1728	7455	10,7	13,4	14,8
Bygder	20679	2985	3549	17130	10,7	12,6	14,4
Fylker:							
1. Kristiania	2893	426	544	2349	11,4	12,8	14,7
2. Akershus	1746	235	329	1417	10,5	11,6	13,5
3. Østfold	1751	196	321	1430	7,4	11,3	11,1
4. Buskerud	1576	185	325	1251	7,9	9,6	11,7
5. Vestfold	1396	166	249	1147	7,4	9,9	11,9
6. Hedmark	1636	236	257	1379	11,4	15,2	14,4
7. Opland	1435	163	226	1209	7,5	9,4	11,4
8. Telemark	1312	190	229	1083	10,4	14,6	14,5
9. Aust-Agder	751	102	106	645	8,8	10,7	13,6
10. Vest-Agder	977	156	129	848	11,2	12,4	16,0
11. Rogaland	1778	233	341	1437	11,1	11,4	13,1
12. Hordaland	1701	212	279	1422	10,0	9,1	12,5
13. Bergen	1094	176	170	924	12,1	12,6	16,1
14. Sogn og Fjordane	1078	152	144	934	11,9	13,6	14,1
15. Møre	2025	330	346	1679	11,6	13,3	16,3
16. Sør-Trøndelag	2099	398	363	1736	13,6	15,6	18,9
17. Nord —	1200	165	192	1008	10,4	14,4	13,8
18. Nordland	1773	312	311	1462	15,1	17,8	17,6
19. Troms	1016	205	262	754	12,2	15,9	20,2
20. Finnmark	625	113	154	474	13,0	15,6	18,0

Tabell XIII gir opplysning om de meldte tilfelle av **tuberkuløse sykdommer** innen rikets fylker og distrikter. Tabellen er utarbeidet etter de innsendte utdrag av helserådenes tuberkuloseprotokoller (jfr. lov av 8de mai 1900). Den inneholder også opgaver over de ved død av protokollene utgatte.

Lungetuberkulose (tuberculosis pulmonum, phthisis) er opptatt som dødsårsak for 4 351 personer.

forskjellige fylker for årene 1918—1920.

mènts pendant les années de 1918—1920.

av lungetuberkulose			Dødeligheten av lungetuberkulose (pro mille av folkemengden).					
til dødsfall av ikke epidemiske sykdomme i pct.			Efter lægernes opgaver.			Efter utregning av alle dødsfall.		
1918.	1919.	1920.	1918.	1919.	1920.	1918.	1919.	1920.
17,8	17,1	17,7	1,60	1,52	1,66	1,82	1,77	1,87
18,2	18,1	18,3	1,67	1,52	1,73	1,83	1,77	1,94
17,6	17,7	17,4	1,56	1,53	1,63	1,76	1,77	1,84
18,2	17,3	18,2	1,69	1,52	1,65	1,86	1,76	1,90
16,6	16,3	16,7	1,35	1,34	1,32	1,13	1,21	1,24
12,9	16,1	13,7	1,13	1,35	1,23	1,23	1,48	1,34
13,8	12,3	14,8	1,24	1,14	1,36	1,36	1,19	1,43
13,6	13,2	14,5	1,17	1,18	1,39	1,23	1,38	1,56
19,3	19,5	17,1	1,77	1,84	1,59	1,88	2,02	1,74
12,3	11,6	13,4	1,07	0,88	1,28	1,18	1,11	1,40
17,8	19,3	17,5	1,38	1,72	1,55	1,56	1,94	1,77
15,2	13,7	15,8	1,63	1,43	1,41	1,75	1,56	1,84
17,2	16,6	18,4	1,71	1,63	1,90	1,86	1,91	2,21
18,4	15,9	16,2	1,44	1,30	1,42	1,69	1,55	1,60
17,7	12,5	14,9	1,29	1,02	1,39	1,74	1,30	1,61
19,9	17,1	19,0	1,97	1,70	1,91	1,98	1,75	1,98
17,9	16,9	16,3	1,80	1,75	1,71	2,11	2,11	1,97
18,0	17,0	19,7	1,80	1,70	2,09	1,88	1,89	2,27
21,7	20,5	22,9	2,26	2,08	2,40	2,40	2,41	2,65
16,0	18,7	16,4	1,56	1,81	1,85	1,68	2,04	1,90
23,6	23,1	21,3	1,40	1,67	1,84	2,44	2,57	2,27
24,4	22,6	27,2	2,06	1,87	2,33	2,50	2,51	3,07
23,0	24,7	24,0	2,25	2,58	2,58	2,80	3,10	3,41

Tabell XIV gir opplysning om dødsfall av lungetuberkulose i riket, dets byer, bygder og fylker for årene 1918 --1920 i forhold (procent) til alle kjente dødsfall ved sykdom, til dødsfall av ikke epidemiske sykdommer og i forhold (pro mille) til folkemengden.

Fra de almindelige sykehus er oppgitt behandlet 850 pasienter lidende av denne sykdom, fra sanatorier og pleiehjem 3 107.

Antallet av sinnssyke forpleiet med statsbidrag efter lov av
og kom-

Le nombre des aliénés, dont l'entretien est partiellement à la charge de l'état
de l'état et des

	Tabell XV. Fylker.	Antall sinnssyke.		Utgifter. Kr.
		I alt.	Derav på asyl.	
I.	Kristiania.....	1056	768	1 296 603,51
II.	Akershus fylke	254	191	420 126,22
	Byer	4	1	3 445,00
	Bygder.....	250	190	416 681,28
III.	Østfold fylke	378	270	493 660,04
	Byer	105	61	138 603,64
	Bygder.....	273	209	355 056,40
IV.	Buskerud fylke	293	88	279 686,17
	Byer	83	19	76 789,06
	Bygder.....	210	69	202 897,11
V.	Vestfold fylke	354	86	299 108,66
	Byer	117	26	103 429,24
	Bygder.....	237	60	195 679,42
VI.	Hedmark fylke.....	437	279	210 262,05
	Byer	19	10	23 142,55
	Bygder	418	269	187 119,50
VII.	Opland fylke	260	231	360 252,96
	Byer	17	15	24 833,64
	Bygder.....	243	216	335 419,32
VIII.	Telemark fylke	493	273	679 381,39
	Byer	151	51	123 612,96
	Bygder.....	342	222	555 768,43
IX.	Aust-Agder fylke.....	354	138	294 886,46
	Byer	84	34	80 794,06
	Bygder.....	270	104	214 092,40
X.	Vest-Agder fylke.....	359	168	353 915,20
	Byer	101	65	95 394,20
	Bygder.....	258	103	258 521,00

²⁷/₆ 1891 og de samlede utgifter ved deres forpleining for stat muner.

d'après la loi du ²⁷/₆ 1891 et le total de l'entretien de ces aliénés (les frais communes ensemble).

	Fylker.	Antall sinnssyke.		Utgifter. Kr.
		I alt.	Derav på asyl.	
XI.	Rogaland fylke	493	268	612 339,58
	Byer	203	126	270 895,34
	Bygder	290	142	341 444,24
XII.	Hordaland fylke	415	248	412 986,26
XIII.	Bergen	361	300	478 703,03
XIV.	Sogn og Fjordane fylke.	207	88	213 075,31
	By	-	-	-
	Bygder	207	88	213 075,31
XV.	Møre fylke.....	416	242	500 579,65
	Byer	91	61	103 412,15
	Bygder	325	181	397 167,50
XVI.	Sør-Trøndelag fylke...	497	336	599 072,95
	By	197	151	259 336,81
	Bygder.....	300	185	339 736,14
XVII.	Nord-Trøndelag fylke..	270	147	319 877,23
	Byer	27	13	32 868,31
	Bygder	243	134	287 008,92
XVIII.	Nordland fylke.....	341	193	343 610,09
	Byer	34	25	26 231,50
	Bygder.....	307	168	317 378,59
XIX.	Troms fylke	193	106	184 000,00
	Byer	26	20	29 554,00
	Bygder.....	167	86	154 446,00
XX.	Finnmark fylke	106	59	91 095,02
	Byer	30	19	30 618,71
	Bygder	76	40	60 476,31
	I hele riket	7 537	4 479	8 443 221,84
	Byer	2 706	1 765	3 198 267,71
	Bygder.....	4 831	2 714	5 244 954,13

Utdrag av jormødrenes bøker.
Extrait des registres des sages-femmes.

38*

1920.

Tabell XVI.	Barselkvinder.							Barn.								
	Sum.	Derav:						Sum.	Derav:							
		Førstefødende.	Flerfødende.	Uopgitt.	Gifte.	Ugifte.	Uopgitt.		Mannkjønn.	Kvindekjønn.	Uopgitt.	Levende.		Død-fødte.		Uopgitt.
												Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Riket	61251	16326	44810	115	56683	4396	172	62148	32258	29873	17	30166	28108	1037	813	2024
Byer.....	18589	5798	12791	-	16766	1822	1	18887	9744	9137	6	8496	8060	375	276	1680
Bygder	42662	10528	32019	115	39917	2574	171	43261	22514	20736	11	21670	20048	662	537	344
Fylker:																
1. Kristiania	5609	2203	3406	-	4819	790	-	5697	2934	2763	-	2788	2665	146	98	-
2. Akershus	3954	1090	2864	-	3702	252	-	4001	2051	1950	-	1983	1890	67	58	3
3. Østfold	4025	1050	2974	1	3750	274	1	4079	2166	1913	-	2092	1866	70	47	4
4. Buskerud	3504	1019	2435	-	3301	203	-	3550	1780	1770	-	1716	1696	64	58	16
5. Vestfold	2751	703	2048	-	2628	123	-	2803	1467	1336	-	1405	1296	62	40	-
6. Hedmark	4249	1055	3194	-	3883	366	-	4326	2289	2037	-	2223	1991	66	46	-
7. Opland	3141	710	2431	-	2962	179	-	3194	1659	1535	-	1606	1491	52	42	3
8. Telemark	2720	705	2015	-	2575	142	3	2766	1509	1257	-	1229	1035	29	23	1) 450
9. Aust-Agder	1534	395	1139	-	1474	49	11	1555	810	744	1	786	722	22	20	5
10. Vest-Agder.....	1821	406	1415	-	1704	53	64	1851	990	857	4	962	839	28	18	4
11. Rogaland	4626	1039	3542	45	4437	189	-	4686	2371	2315	-	1663	1628	47	49	2) 1299
12. Hordaland	3802	1034	2768	-	3701	101	-	3856	2004	1850	2	1897	1746	48	48	3) 117
13. Bergen	2131	620	1511	-	1963	168	-	2156	1080	1076	-	1041	1043	39	33	-
14. Sogn og Fjordane	1846	394	1452	-	1793	53	-	1866	928	938	-	894	925	34	13	-
15. Møre	3546	842	2704	-	3333	165	48	3591	1876	1715	-	1811	1659	56	48	17
16. Sør-Trøndelag	4157	1063	3025	69	3644	511	2	4212	2240	1969	3	2111	1883	69	68	81
17. Nord-Trøndelag	2047	533	1514	-	1830	175	42	2082	1091	984	7	1055	958	32	22	15
18. Nordland	2906	732	2174	-	2604	302	-	2955	1527	1428	-	1474	1390	53	37	1
19. Troms	2061	540	1521	-	1857	204	-	2091	1063	1028	-	1027	1003	36	25	-
20. Finnmark.....	821	193	628	-	723	97	1	831	423	408	-	403	382	17	20	9

1) Derav kjønn ikke opgitt fra Skien for 447 (427 lev.). 2) Derav kjønn ikke opgitt fra Stavanger by for 1227 (1166 lev.) og ingen oppgave for 72. 3) Derav 110 levende født.

Utdrag av jormødreens bøker.
Extrait des registres des sages-femmes.

Tabel XVI (forts.).	Barn (forts.).																		Tvillingfødsler.	Trillingfødsler.
	Fosterleier:					Fødselen fullendt ved				Av fostrene var:										
	Isseleie.	Ansiktsleie.	Sete- eller fotleie.	Tverrleie.	Annet eller uopgitt leie.	tang.	vending.	uttrekning.	efterbyrdsoperasjoner.	Aborter (født i 5te, 6te og 7de kalendermåned).		Ufullbårne (født i 8de kalendermåned).		Fullbårne (født etter 8de kalendermåned).		Uopgitt.				
										Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.					
Riket	58519	293	1835	216	1585	261	111	268	371	244	199	639	590	30112	27964	2400	869	14		
Byer.....	17958	75	641	70	143	5	6	29	29	116	88	217	216	8429	7930	1891	280	9		
Bygder.....	40261	218	1194	146	1442	256	105	239	342	128	111	422	374	21683	20034	509	589	5		
Fylker:																				
1. Kristiania	5383	23	226	26	39	-	-	-	-	41	33	76	83	2816	2648	-	86	1		
2. Akershus	3783	15	96	13	94	12	2	7	17	20	22	52	42	1979	1886	-	47	-		
3. Østfold	3861	24	108	18	68	6	4	14	9	16	8	44	39	2088	1855	29	54	-		
4. Buskerud	3336	24	98	10	82	35	9	21	23	15	15	34	44	1729	1711	2	46	-		
5. Vestfold	2689	13	67	12	22	9	2	3	13	13	9	25	15	1425	1311	5	50	1		
6. Hedmark	4052	17	108	18	131	25	17	25	33	14	13	43	36	2230	1986	4	77	-		
7. Opland	2930	26	97	9	132	-	9	15	35	16	11	38	47	1521	1412	149	47	3		
8. Telemark	2361	20	73	9	303	10	6	9	31	9	2	30	29	1112	922 ¹⁾	662	44	1		
9. Aust-Agder	1469	11	53	3	19	-	-	9	8	6	3	16	16	760	682	72	21	-		
10. Vest-Agder	1733	7	57	9	45	3	8	13	1	12	3	15	12	964	842	3	28	1		
11. Rogaland	4406	15	144	10	111	8	4	21	16	9	11	29	16	1708	1686 ²⁾	1227	56	2		
12. Hordaland	3625	12	114	17	88	4	7	26	29	5	11	23	30	1913	1754 ³⁾	120	52	1		
13. Bergen	2055	6	64	5	26	107	4	12	10	13	11	29	30	1038	1035	-	23	1		
14. Sogn og Fjordane	1731	11	49	7	68	9	7	17	22	2	2	22	10	904	926	-	20	-		
15. Møre	3386	14	92	18	81	10	13	18	25	12	9	26	30	1838	1676	-	45	-		
16. Sør-Trøndelag	3966	11	121	7	107	1	2	11	8	19	15	56	57	2103	1876	86	53	1		
17. Nord-Trøndelag	1986	10	62	6	18	-	3	10	19	9	7	26	17	1057	959	7	33	1		
18. Nordland	2763	23	96	8	65	15	10	24	50	2	5	33	20	1488	1401	6	47	1		
19. Troms	1913	8	79	10	81	-	2	4	15	9	4	15	9	1039	1014	1	30	1		
20. Finnmark.....	791	3	31	1	5	7	2	9	7	2	5	7	8	400	382	27	10	-		

¹⁾ Derav kjønn ikke opgitt fra Skien for 447 (431 fullbårne) og fra Notodden for 212. ²⁾ For 1227 i Stavanger by (1166 fullbårne) er kjønn ikke opgitt. ³⁾ Derav 3 aborter, 111 fullbårne.

Av lægerne utført
Opérations obstétricale

Tabell XVII.	Barsel- kvinder.	Opera- sjoner.	Forhold i pct.	Tangfor- løsning.	Vending
Riket.....	71260	2761	3,9	2168	158
Fylker:					
1. Kristiania.....	5934	585	9,9	453	36
2. Akershus.....	4198	146	3,5	129	5
3. Østfold.....	4284	326	7,6	270	25
4. Buskerud.....	3820	133	3,5	109	11
5. Vestfold.....	3281	142	4,3	115	9
6. Hedmark.....	4581	115	2,5	95	6
7. Opland.....	3503	102	2,9	81	4
8. Telemark.....	3282	111	3,4	95	4
9. Aust-Agder.....	1834	78	4,3	61	1
10. Vest-Agder.....	2011	73	3,6	55	2
11. Rogaland.....	5043	206	4,1	137	11
12. Hordaland.....	4446	86	1,9	62	11
13. Bergen.....	2199	148	6,7	114	4
14. Sogn og Fjordane.....	2193	50	2,3	39	4
15. Møre.....	4404	101	2,3	77	6
16. Sør-Trøndelag.....	4442	101	2,3	72	6
17. Nord-Trøndelag.....	2320	77	3,3	59	4
18. Nordland.....	5157	90	1,8	74	4
19. Troms.....	2803	67	2,4	54	5
20. Finnmark.....	1525	24	1,6	17	-

¹⁾ Som indikasjon er opgitt tuberkulose 2, hyperemesis 3, nyresygdrom 5, debilitas

De kjente dødsfall av tuberkuløs hjernebetendelse, miliærtuberkulose og tuberkulose i andre organer var tilsammen 1 176. Se tabell XXIII.

Av **kreft** (cancer, sarkoma) kjendes i alt 2 767 dødsfall. Se tabell XXIII.

Sinnssygdrom (insania). På sykehus innkom i 1920 540 sinnssyke, i 1919 619, i 1918 219. Der er opgitt 183 dødsfall av sinnssygdrom uten angivelse av sekundær dødsårsak.

På rikets sinnssykeasyler lå tilbake ved utgangen av 1919 4 200 pasienter. I løpet av 1920 innkom 1 275; tallet på alle behandlede var 5 475. Tallet på utgatte var 1 142, derav 315 døde. Tilbakeiggende ved årets utgang var 4 333. Tallet på forpleiningsdager var 1 569 134 og det gjennomsnittlige daglige middel-

obstetriciske operasjoner.

faites par les médecins.

Ut- trekning.	Partus præma- turus arti- ficialis.	Hystero- tomi. Keiser- snitt.	Hysterek- tomi.	Per- forasjon.	Embry- otomi. Decapi- tasjon.	Efter- byrds- operasjon.	Abortus provo- catus. ¹⁾
153	41	15	2	20	12	179	13
41	15	8	2	2	3	22	3
4	-	-	-	-	-	8	-
14	5	-	-	1	1	9	1
3	-	-	-	2	1	7	-
5	1	1	-	2	-	6	3
3	-	-	-	2	1	8	-
7	-	-	-	1	-	9	-
4	-	-	-	1	-	7	-
6	1	-	-	-	-	9	-
7	2	1	-	1	-	4	1
17	2	1	-	1	1	34	2
5	-	-	-	-	-	8	-
11	8	1	-	2	1	7	-
1	-	-	-	1	-	5	-
7	2	1	-	1	-	6	1
6	4	1	-	1	2	9	-
1	-	-	-	2	-	11	-
3	-	-	-	-	1	6	2
2	1	1	-	-	-	4	-
6	-	-	-	-	1	-	-

nervosa 2, åndssvakhet 1 (15 år).

belegg for alle asyler 4 287. For det offentliges regning behandledes 4 869 eller 85,8 pct. av de i alt i året behandlede syke. De på asylene inntrufne dødsfall er henført under de nærmere kjente dødsårsaker i det fylke, hvor asyllet ligger. Tallet på asyler var ved årets utgang 21 med i alt 3 976 sykeplasser; nærmere redegjørelse for asylenes virksomhet i 1920 fins i Norges offisielle statistikk VII. 88.

Tabell XV gir etter de fra fylkene innkomne oppgaver opplysning om tallet på sinnssyke forpleiet med statsbidrag etter lov av 27de juni 1891 og om de samlede utgifter ved deres forpleining for stat og kommuner.

Ifølge ovennevnte lov som tråtte i kraft 1ste januar 1892, erstattes $\frac{4}{10}$ av utgiftene ved fattige sinnssykes forpleining av statskassen, de øvrige $\frac{6}{10}$ utredes av vedkommende fylkes- eller bykommune, dog således, at inntil halvdel av fylkeskommunenes tilskudd kan overføres på vedkommende fattigdistrikt.

Tabell XVI gir opplysning om tallet på barselkvinder, som har brukt jormor, med fordeling på fylkene og rikets byer og bygder. Tabellen er utarbeidet etter de utdrag av jormødrenes bøker, som er foretatt av ordførerne i helse-rådene. Den inneholder tillike oppgave over, hvor mange kvinner var første-fødende og flerfødende, enn videre hvor mange var gifte og ugifte. For barnenes vedkommende er, såvidt meddelelse derom foreligger, oppgitt kjønn og fødselens utfall, fostrenes leier og utviklingsgrad, enn videre tallet på tvilling- og trilling-fødsler.

Ifølge oppgave fra det Statistiske Centralbyrå fødte 71 620 kvinner i 1920 72 335 barn, 20 087 i byene og 52 248 i bygdene. Jormødrene skulde således i henhold til tabell XVI ha betjent 86,1 pct. av fødende kvinner (94,0 pct. i byene og 82,9 pct. i bygdene). Av 1 050 kvinner (14,7 pro mille), som i henhold til byråets oppgaver fødte flere enn 1 barn, var 1 031 (9,8 pro mille) tvilling-fødende, 17 (0,2 pro mille) trillingfødende og 2 (0,02 pro mille) firflingfødende.

Med hensyn til de av lægerne utførte **obstetriciske operasjoner** og utfallet ved disse såvel for mødre og barn som etter de forskjellige indikasjoner, henvises til tabellene XVII og XIX.

Tabell XX viser tallet på **fødte og døde** i riket og fylkene; den er et utdrag av de fra det Statistiske Centralbyrå meddelte oppgaver over folkemengdens bevegelse i året.

Tabell XXI inneholder en fordeling av **fødte og døde** m. v. på rikets byer og bygder.

Av nedenstående tabell ses forholdet mellom fødte og døde og forholdet mellom det Statistiske Centralbyrås og lægernes oppgaver over døde.

	Levende fødte.	Døde.	Overskudd av fødte.	Forhold mellom fødte og døde.
Riket	70 908	33 549	37 359	100 : 47,3
Byene	19 632	10 265	9 367	— 52,3
Bygdene	51 276	23 284	27 992	— 45,4

	Døde.	Dødsfall med oppgitt årsak ifl. lægernes oppgaver.	Forhold i pct.	Døde med fradrag av dødsfall ved unaturlig død.	Dødsfall ved sykdom i henhold til lægernes oppgaver.	Forhold i pct.
Riket	33 549	30 988	92,4	32 369	29 862	92,2
Byene	10 265	8 880	86,5	9 910	9 123	92,7
Bygdene	23 284	22 108	95,0	22 459	20 679	92,1

De av lægerne opgitte dødsårsaker i procentforhold til alle inntrufne dødsfall i riket, dets byer og bygder i de enkelte lægedistrikter ses av tabell XXII.

De hyppigste av lægerne **opgitte dødsårsaker** ved sykdom ses av tabell XXIII.

De opgitte **dødsårsaker** er sammenstillet i tabellene XXX—XXXIII. I tabell XXX finnes opgitt de kjente dødsårsaker i riket og fylkene, i tabell XXXI en oppgave over alder og kjønn for de i riket døde med kjent dødsårsak. I tabell

Obstetriciske operasjoners utfall for mødre og barn.
Résultats des opérations obstétricales pour les mères et pour les enfants.

Operasjon.	Samlet antall opera- sjoner.	Mødre ¹⁾ .				Barn.			
		Utfallet er opgitt for	Derav døde ²⁾ .	Forhold i pct.		Utfallet er opgitt for	Derav var død- fødte.	Forhold i pct.	
				i 1919.	i 1920.			i 1919	i 1920.
Tangforløsning	2168	2135	17	0,5	0,8	2149	102	5,1	4,7
Vending	159	158	3	2,9	2,0	156	44	35,0	28,4
Uttrekning ved bek- kenendeleie	153	143	-	-	-	142	30	11,7	21,1
Partus præmaturus artificialis	41	41	1	-	2,4	41	14	5,6	34,1
Hysterotomi	15	15	1	2,1	6,7	15	2	21,1	13,1
Hysterektomi	2	2	2	-	100,0	-	-	-	-
Perforasjon; kranio- tomi	20	20	2	2,3	10,0	-	-	-	-
Embryotomi; decapi- tasjon	12	12	-	-	-	-	-	-	-
Abortus provocatus	13	13	-	-	-	-	-	-	-
Efterbyrdsoperasjon .	179	179	1	1,6	0,6	-	-	-	-

¹⁾ Hvor begge tvillinger er forløst ved kunsthjelp, er utfallet for moren som regel opført ved den på 2nen tvilling utførte operasjon. ²⁾ Dødsårsakene ses av tabell X.

XXXII er anført dødsårsakene i byene og i tabell XXXIII opgave over kjønn og alder for de i byene døde.

Tallet på **vaksinerte** i riket utgjorde ifølge embedslægenes innberetning 37 253 eller 58,0 pct. av middeltallet av levende fødte i året 1918—1920.

Norge har ikke vært hjemsoekt av kopper i 1920, skjønt der har gått epidemier i Russland, Finnland, England, Skotland og stadig har forekommet spredte tilfeller av kopper i Tyskland. I september måned optrådte nogen tilfeller av sykdommen i Stockholm.

Ved vor institutt har man kunnet arbeide i fred og ro uten nogen forsering, så man alltid har kunnet vedlikeholde en god og sikker vaksine. Til driften har vært anvendt bare 10 kalver, som samtlige har gitt særdeles godt anslag. Ingen måtte kasseres, idet obduksjonsresultatet for alle har vært: «intet abnormt». Kalvene har gjennomgående vært meget pene dyr.

Tilsammen høstedes av de 10 kalver 354,20 gram, altså gjennomsnittlig 35,42 gram pr. kalv.

En vaksinert kalv blev demonstrert ved årets sanitetsoffiserskursus, og vaksinasjonstekniken på mennesker blev gjennomgått med kursets elever.

Podning og høstning av kalvene har foregått på samme måte som i tidligere år. Den anvendte vaksinstamme er dyrket videre fra forrige år og er delvis opfrisket med en norsk retrovaksinstamme. Al vaksine har før utsendelsen vært bakteriologisk undersøkt og likeledes vært prøvet på mennesker ved gratis barne-

Utfall av de obstetriciske operasjoner efter de forskjellige indikasjoner.

Résultats des accouchements A) par forceps, B) par version, C) par extraction, D) des accouchements prématurés artificiels, E) par hysterotomi, F) par hysterectomi, G) par perforation, H) par embryotomi, I) par avortement provoqué, — d'après les indications différentes.

Tabell XIX. Indikasjon.	I alt utførte operasjoner.	Mødre			Barn		
		ilive.	døde.	uopg.	levende født.	dødfødt.	uopgitt utfall.
A. Tangforløsning.							
Risvekkelse; langsom fremgang etc.	1 672	1 637	7	14	1 606	50	16
Trangt bekken	124	122	2	-	112	12	-
Barselkrampe (truende barselkr.; albuminuri)	48	41	6	-	40	8	-
Placenta prævia og blødning	5	3	2	-	3	2	-
Uefftergivelige fødselsdeler	46	46	-	-	46	-	-
Blødning; for tidlig løsning av norm. sitt. placenta	6	6	-	-	4	2	-
Fare for moren (sygdom, utmattelse etc.).....	19	19	-	-	16	3	-
Dystoki	15	15	-	-	14	1	-
Forhodeleie; isseleie med pannen fortil	58	58	-	-	53	5	-
Ansiktsleie	6	6	-	-	5	1	-
Dyp tverstand.....	26	26	-	-	26	-	-
Stort fosterhode.....	10	10	-	-	8	2	-
Fremfall av navlesnor	16	16	-	-	11	5	-
Fare for fosterets liv.....	85	83	-	1	75	9	-
Andre indikasjoner.....	16	16	-	-	11	5	-
Uopgitt indikasjon.....	16	14	-	2	14	-	-
Tilsammen	2 168	2 118	17	17	2 047	102	19
B. Vending.							
Risvekkelse etc.	23	22	-	-	20	3	-
Trangt bekken	10	10	-	-	8	2	-
Barselkrampe etc.....	4	3	-	-	2	2	-
Placenta prævia og blødning	28	25	3	-	15	13	-
Blødning; for tidlig løsning av placenta	2	2	-	-	2	-	-
Forhodeleie	1	1	-	-	1	-	-

Tabell XIX (forts.). Indikasjon.	I alt utførte operasjoner.	Mødre			Barn		
		ilive.	døde.	uopg.	levende født.	dødfødt.	uopgitt utfall.
Tverleie	79	75	-	-	58	21	-
Fremfall av navlesnor	4	4	-	-	3	1	-
Andre indikasjoner	5	5	-	-	3	2	-
Uopgitt indikasjon	2	2	-	-	-	-	2
Tilsammen	158	149	3	-	112	44	2
C. Uttrekning.							
Risvekkelse etc.	117	113	-	-	96	20	1
Trangt bekken	1	1	-	-	-	1	-
Barselkrampe	4	4	-	-	2	2	-
Placenta prævia og blødning	1	1	-	-	-	1	-
Fremfall av navlesnor	7	7	-	-	5	1	1
Blødning; for tidlig løsning av norm. sitt. placenta	5	5	-	-	3	2	-
Fare for fosteret	1	1	-	-	1	-	-
Andre indikasjoner	7	7	-	-	4	3	-
Uopgitt indikasjon	10	4	-	6	1	-	9
Tilsammen	153	143	-	6	112	30	11
D. Partus præmaturus artificialis.							
Trangt bekken	22	22	-	-	20	2	-
Barselkrampe etc.	3	3	-	-	1	2	-
Blødning	2	2	-	-	1	1	-
Sygdом	12	11	1	-	5	7	-
Dødt foster	2	2	-	-	-	2	-
Tilsammen	41	40	1	-	27	14	-

Tabell XIX (forts.). Indikasjon.	I alt utførte operasjoner.	Mødre			Barn		
		ilive.	døde.	uopg.	levende født.	dødfødt.	uopgitt utfall.
E. Hysterotomi.							
Trangt bekken	4	4	-	-	4	-	-
Barselkrampe	2	1	1	-	1	1	-
For tidlig løsning av placenta ...	4	4	-	-	4	-	-
Placenta prævia	2	2	-	-	1	1	-
Ruptura uteri in graviditate	1	1	-	-	1	-	-
Strictura vaginæ.....	1	1	-	-	1	-	-
Myoma uteri.....	1	1	-	-	1	-	-
Tilsammen	15	14	1	-	13	2	-
F. Hysterektomi.							
Trangt bekken	1	-	1	-	-	-	-
Placenta prævia og sterk blødning.....	1	-	1	-	-	-	-
Tilsammen	2	-	2	-	-	-	-
G. Perforasjon.							
Trangt bekken	7	6	1	-	-	-	-
Stort fosterhode; hydrokefalos...	3	3	-	-	-	-	-
Dødt foster	1	1	-	-	-	-	-
Andre indikasjoner.....	8	7	1	-	-	-	-
Uopgitt	1	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	20	18	2	-	-	-	-
H. Embryotomi.							
Tverleie.....	7	7	-	-	-	-	-
Andre indikasjoner	5	5	-	-	-	-	-
Tilsammen	12	12	-	-	-	-	-
I. Abortus provocatus.							
Lungetuberkulose.....	2	2	-	-	-	-	-
Andre indikasjoner ¹⁾	11	11	-	-	-	-	-
Tilsammen	13	13	-	-	-	-	-

¹⁾ Jfr. anm. på tabell XVIII.

Fødte og døde.

Naissances et décès.

Tabell XX.	Fødte		Døde						
	levende.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på bar- sel- seng.	ved ulykkelige hendelser.	selvmord.	mord og drap.
Riket.....	70908	1427	33549	3983	470	164	1014	138	28
Fylker:									
1. Kristiania.....	5867	149	3335	306	48	8	99	22	13
2. Akershus.....	4188	58	1639	233	37	6	49	8	-
3. Østfold.....	4263	78	1909	240	26	13	52	4	3
4. Buskerud.....	3780	94	1668	218	21	6	39	8	-
5. Vestfold.....	3267	78	1574	210	17	11	38	11	-
6. Hedmark.....	4584	79	1793	231	45	10	41	9	2
7. Opland.....	3489	73	1577	183	33	4	26	6	1
8. Telemark.....	3306	45	1503	198	28	5	43	6	2
9. Aust-Agder.....	1835	27	983	96	20	4	23	5	1
10. Vest-Agder.....	2020	29	1130	82	9	4	34	3	1
11. Rogaland.....	5003	113	2013	277	28	13	48	12	-
12. Hordaland.....	4419	81	1969	222	35	7	81	6	1
13. Bergen.....	2175	48	1134	123	15	2	30	7	-
14. Sogn og Fjordane..	2185	36	1242	101	12	7	36	9	-
15. Møre.....	4385	83	2194	226	20	15	57	6	-
16. Sør-Trøndelag.....	4402	102	2312	255	23	7	75	7	1
17. Nord-Trøndelag.....	2310	44	1227	116	14	7	25	1	1
18. Nordland.....	5129	115	2180	305	17	13	107	4	2
19. Troms.....	2798	53	1342	194	12	11	69	2	-
20. Finnmark.....	1503	42	825	167	10	11	42	2	-

vaksinasjoner i Vaksineinstituttet. Ved disse er der utført 107 1ste gangs vaksinasjoner med anslag hos samtlige. Av 428 podesnitt kom der 427 pustler.

Der er i 1920 innkommet 1 440 rekvisisjoner, og der er i 11 760 rør sendt ut vaksine til 121 143 personer.

Til den kongelige vaksineanstalt i Kjøbenhavn er efter anmodning i mai og oktober levert vaksine til podning av kalver, og man har mottatt styrerens takk for vaksinen, «som hadde gitt fortrinlige resultater både på mennesker og dyr».

Til Jennerinstituttet i London er likeledes flere ganger levert stamlymf, og i henhold til regulativ for Vaksineinstituttet av 22de mai 1918 er 2 ganger solgt større porsjoner, hvorved instituttet har hatt en inntekt av kr. 2520. Man har mottatt flere takkeskrivelser fra Jennerinstituttet om, at vaksinen har vært anvendt «with excellent results».

Fødte og døde i
Nombre des naissances et des décès

Tabell XXI.	Byene.					
	Fødte		Døde			
	levende.	død-fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barsel-seng.
Riket	19632	455	10265	1233	149	36
Fylker:						
1. Kristiania	5867	149	3335	306	48	8
2. Akershus	74	2	53	4	-	-
3. Østfold	1224	18	616	87	12	2
4. Buskerud	936	26	479	58	2	2
5. Vestfold	1108	32	616	92	10	4
6. Hedmark	193	5	103	15	2	-
7. Opland	226	11	92	11	4	-
8. Telemark	987	11	492	76	12	1
9. Aust-Agder	423	3	270	23	7	-
10. Vest-Agder	499	11	310	10	2	-
11. Rogaland	2032	54	830	121	8	7
12. Hordaland	-	-	-	-	-	-
13. Bergen	2175	48	1134	123	15	2
14. Sogn og Fjordane	45	1	21	5	-	-
15. Møre	1008	17	490	80	8	4
16. Sør-Trøndelag	1448	39	739	117	11	2
17. Nord-Trøndelag	180	4	111	9	1	1
18. Nordland	444	9	184	31	3	1
19. Troms	498	7	224	40	2	2
20. Finnmark	265	8	166	25	2	-

Om resultatene av vaksinasjonen i Norge foreligger hittil bare beretning om 33 152 1ste gangs vaksinasjoner og 7 974 revaksinasjoner.

Til militære revaksinasjoner er i 1920 sendt ut 14 027 porsjoner, og der er hittil innberettet om 8 045 revaksinasjoner med positivt anslag hos 5 928, d. v. s.: 85,5 pct.

I henhold til forsinkede meddelelser om resultatene i 1919 er der innberettet om i alt 54 135 1ste gang vaksinasjoner og 13 389 revaksinasjoner med henholdsvis 96,99 og 81,8 pct. anslag.

Tilslut må jeg tillate mig å gjøre læger og vakcinatører oppmerksom på bestemmelsen i Vaksineinstituttets av Medicinaldirektøren approberte bruksanvisning

byene og bygdene.

dans les villes et dans la campagne.

			Bygdene.								
			Fødte		Døde						
ved ulykkelige hendelser.	selvmord.	mord og drap.	levende.	død-fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barselseng.	ved ulykkelige hendelser.	selvmord.	mord og drap.
290	50	15	51276	972	23284	2750	321	128	724	88	13
99	22	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	4114	56	1586	229	37	6	43	8	-
21	1	-	3039	60	1293	153	14	11	31	3	3
15	3	-	2844	68	1189	160	19	4	24	5	-
11	5	-	2159	46	958	118	7	7	27	6	-
-	-	-	4391	74	1690	216	43	10	41	9	2
4	-	-	3263	62	1485	172	29	4	22	6	1
19	1	-	2319	34	1011	122	16	4	24	5	2
4	1	1	1412	24	713	73	13	4	19	4	-
8	-	-	1521	18	820	72	7	4	26	3	1
19	6	-	2971	59	1183	156	20	6	29	6	-
-	-	-	4419	81	1969	222	35	7	81	6	1
30	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	2140	35	1221	96	12	7	35	9	-
11	-	-	3377	66	1704	146	12	11	46	6	-
15	1	1	2954	63	1573	138	12	5	60	6	-
1	-	-	2130	40	1116	107	13	6	24	1	1
9	-	-	4685	106	1996	274	14	12	98	4	2
10	2	-	2300	46	1118	154	10	9	59	-	-
7	1	-	1238	34	659	142	8	11	35	1	-

om, at der skal gjøres 4 — fire — podesnitt (på høire arm ved 1ste gangs vaksinasjoner, på venstre ved revaksinasjoner), som skal stå i minst 2 cm.s avstand fra hverandre og ikke være over 1 cm. lange. Blødning bør ikke komme.

Denne bestemmelse (som f. eks i Tyskland overholdes under strafs ansvar) sikter både til å få et pålidelig anslag med varig immunitet og til å hindre sekundære infeksjoner.

Av beretningene til instituttet fremgår det, at man hos os anvender fra 2 til 8 snitt, og nogen vaksinerer gjerne på begge armer. Gjøres snittene lange og dype, er det lett å få sekundær infeksjon med ubehagelige følger.

Når man før den animale vakkines tid gjerne anbragte 4—8 stikk på hver

Procentforhold mellem de av lægerne opgitte dødsfall med kjent årsak
og i de enkelte
Décès totals par cause connue dans les

Fylke.	Tabell XXII. Lægedistrikter.	Dødsfall			Fylke.	Lægedistrikter.	Dødsfall		
		i alt.	meldt av læger.	pet.			i alt	meldt av læger.	pet.
	Riket	33549	30987	92,4		Hvaler	50	45	90,0
	Byer	10265	9486	92,4		Idd	122	93	76,3
	Bygder	23284	21501	92,4		Aremark	22	22	100,0
						Rødenes og Øymark	34	29	85,3
I.	Kristiania	3335	2987	89,6	IV.	Buskerud fylke....	1668	1624	97,4
II.	Akershus fylke....	1639	1836	112,0		Byer	479	459	96,0
	Byer	53	49	92,5		Bygder	1189	1164	97,9
	Bygder	1586	1787	112,7		Drammen stadsfysik.	339	331	97,7
	Aker ¹⁾	346	478	138,2		— lægedistr.	262	275	105,0
	Bærum ¹⁾	129	171	132,6		Norderhov	226	220	97,4
	Asker ¹⁾	94	116	123,4		Aadal	37	36	97,3
	Lillestrøm ¹⁾	120	128	106,7		Nedre Eiker	56	51	91,0
	Nittedal ¹⁾	28	35	125,0		Øvre Eiker	123	111	90,3
	Sørum	52	50	96,2		Modum	139	136	97,8
	Ullensaker	82	84	102,4		Sigdal	38	38	100,0
	Nes	108	111	103,0		Krødsherad	28	16	57,1
	Nannestad	46	43	93,5		Nes	40	33	82,5
	Eidsvoll	124	126	101,6		Gol	49	45	91,8
	Hurdal	17	17	100,0		Aal	72	64	88,9
	Aurskog	62	61	98,4		Kongsberg stadsl.	87	93	107,0
	Høland	84	90	105,1		Sandsvær	80	83	103,7
	Fet	63	63	100,6		Rollag	54	53	98,1
	Frogn	62	62	100,0		Nore og Opdal ...	38	39	102,6
	Vestby	60	61	101,7	V.	Vestfold fylke....	1574	1441	91,6
	Kraakstad	85	50	58,8		Byer	616	486	78,9
	Nesodden	24	25	83,2		Bygder	958	955	99,7
	Oppegaard	10	24	240,0		Skoger	63	74	117,5
	Enebak	43	41	95,3		Hof	119	103	86,5
III.	Østfold fylke....	1909	1807	94,7		Svelvik	90	84	93,3
	Byer	616	557	90,4		Lardal	33	-	-
	Bygder	1293	1250	96,7		Horten stadslæged.	129	136	105,4
	Eidsberg	187	180	96,3		Ramnes	92	91	99,0
	Rakkestad	79	80	101,3		Tønsberg lægedistr.	131	131	100,0
	Skiptvet	39	36	93,1		Andebu	31	27	87,1
	Moss stadslægedistr.	126	95	75,4		Stokke	76	63	82,9
	Høbel	42	42	100,0		Tønsberg stadslæge-			
	Spydeberg	25	27	108,0		distrikt	150	142	94,7
	Vaaler	23	24	104,3		Nøtterøy	108	117	108,3
	Rygge	86	111	129,0		Sandefjord stadsl.d.	79	81	102,5
	Raade	128	123	96,1		Larvik stadsl.distr.	289	269	93,1
	Fredrikstad stadsl.	195	199	102,0		Larvik lægedistrikt	184	123	66,9
	Glemmen	165	181	109,7	VI.	Hedmark fylke....	1793	1679	93,6
	Tune	106	99	93,4		Byer	103	79	76,7
	Sarpsborg	96	73	76,0		Bygder	1690	1600	94,7
	Borge	86	78	90,7		Sør-Odal	88	85	96,6
	Skjeberg	93	80	85,1		Nord-Odal	52	41	78,9
	Fredrikshald stld. ...	199	190	95,5		Eidskog	88	69	78,4

¹⁾ Kristiania, Aker, Bærum, Asker, Lillestrøm og Nittedal 4052 (i alt), 3915 (meldt av læge),

og de i alt inntrofne dødsfall innen riket og fylkene (byer og bygder)
lægedistrikter.

départements et dans les districts civils médicaux.

Tabel XXII (forts.).		Dødsfall			Fylke.	Lægedistrikter.	Dødsfall			
Fylke.	Lægedistrikter.	i alt.	meldt av læger.	pet.			Fylke.	Lægedistrikter.	i alt.	meldt av læger.
	Vinger.....	100	103	103,0	VIII.	Telemark fylke..	1503	1311	87,2	
	Brandval.....	49	46	93,9		Byer.....	492	429	87,2	
	Grue.....	105	99	94,3		Bygder.....	1011	882	87,2	
	Hamar stadsl.distr.	82	54	65,9		Skien stadsfysikat..	189	169	89,4	
	Ringsaker.....	141	138	97,9		Solum.....	92	220	107,8	
	Nes.....	46	41	89,1		Gjerpén og Siljan..	112			
	Vang.....	125	130	104,0		Porsgrund stadsl.d.	112	72	64,3	
	Løten.....	73	70	95,9		Eidanger.....	78	73	93,6	
	Romedal.....	67	67	100,0		Langesund stadsl.d.	24	27	112,5	
	Stange.....	110	96	87,3		Bamble.....	46	48	104,3	
	Hof.....	45	44	97,8		Kragerø stadsl.distr.	83	79	95,2	
	Aasnes.....	58	57	98,3		Skaatøy.....	80	65	81,3	
	Vaaler.....	58	54	93,1		Drangedal.....	56	57	101,8	
	Elverum.....	128	126	98,4		Holla.....	184	166	90,2	
	Trysil.....	72	71	98,6		Notodden stadsl.d...	42	43	102,4	
	Engerdal.....	12	12	100,0		Hjartdal.....	51	48	94,1	
	Rendal.....	41	37	90,2		Heddal.....	47	42	89,4	
	Aamot.....	39	33	84,6		Kviteseid.....	41	37	90,2	
	Stor-Elvedal.....	37	37	100,0		Seljord.....	50	39	78,0	
	Alvdal.....	51	48	94,1		Nissedal.....	18	19	105,6	
	Tynset.....	53	53	100,0		Laardal.....	35	21	60,0	
	Tolga.....	56	50	89,3		Fyresdal.....	26	39	150,0	
	Kvikne.....	17	18	105,9		Vinjé.....	39	34	87,2	
					Tinn.....	98	61	62,2		
VII.	Opland fylke.....	1577	1435	91,0	IX.	Aust-Agder fylke..	983	776	79,0	
	Byer.....	92	93	101,1		Byer.....	270	264	97,8	
	Bygder.....	1485	1342	90,4		Bygder.....	713	512	71,8	
	Jevnaker.....	54	53	98,1		Risør stadsl.distr..	41	37	90,2	
	Lunner.....	40	39	97,5		Søndeled.....	59	61	103,4	
	Gran.....	51	56	109,8		Dyvaag.....	49	45	91,8	
	Brandbu.....	73	71	97,3		Holt.....	91	89	97,8	
	Søndre Land.....	75	70	93,3		Tromøy.....	95	84	88,4	
	Nordre Land.....	56	49	87,5		Arendal stadsl.distr.	163	165	101,3	
	Sør-Aurdal.....	50	44	88,0		Vestre Nedenes...	304	103	33,9	
	Søndre Valdres.....	96	83	86,5		Birkenes.....	42	43	102,3	
	Nordre Valdres.....	43	44	102,3		Aamli.....	48	43	89,6	
	Østre-Slidre.....	29	29	100,0		Evje.....	36	26	72,2	
	Toten.....	337	298	88,4		Vegusdal.....	21	21	100,0	
	Gjøvik stadsl.distr.	43	42	91,7		Bygland.....	31	32	103,2	
	Lillehammer —	49	51	104,1		Valle.....	28	27	96,4	
	Faaberg.....	73	66	90,4						
	Øyer.....	58	52	89,7		X.	Vest-Agder fylke..	1130	1017	90,0
	Gausdal.....	69	63	91,3		Byer.....	310	294	94,8	
	Ringebu.....	55	58	105,5		Bygder.....	820	723	88,2	
	Søndre Fron.....	34	35	102,9		Kristiansand stadsf.	208	208	100,0	
	Nordre Fron.....	60	55	91,7		Oddernes.....	75	62	82,7	
	Vaagaa.....	46	35	76,1		Vennesla.....	47	37	78,7	
	Lom.....	70	66	94,3	Søgne.....	42	34	81,0		
	Lesja.....	81	79	97,5	Mandal stadsl.distr.	52	40	77,0		
	Sel og Heidal.....	35	31	88,6						

og de i alt inntrufne dødsfall innen riket og fylkene (byer og bygder) lægedistrikter.

Fylke.	Dødsfall			Fylke.	Lægedistrikter.	Dødsfall			
	Tabell XXII (forts.).								
	Lægedistrikter.	i alt.	meldt av læger.	pet.		Lægedistrikter.	i alt.	meldt av læger.	pet.
	Aalesund stadsfys.	230	223	97,0		Frosta	29	27	93,1
	Haram	58	59	101,7		Leksvik	36	34	94,4
	Molde	108	102	94,4		Skogn	70	61	87,1
	Bud	125	126	100,8		Levanger	67	58	86,6
	Vestnes	58	69	119,0		Værdal	99	95	96,0
	Grytten	45	44	97,8		Inderøy	68	145	140,0
	Eid	67	67	100,0		Verran	36		
	Neset	50	47	94,0		Stenkjær	79	103	130,3
	Kvernes	91	97	106,6		Stod	63	61	96,8
	Gjemnes	78	59	75,6		Beitstad	54	54	100,0
	Kristiansund stadsf.	209	193	92,3		Grong	34	34	100,0
	Sundal	38	37	97,4		Snaasa	48	48	100,0
	Tingvoll	85	87	102,3		Lierne	31	23	74,2
	Stangvik	34	35	102,9		Namsos	54	45	83,3
	Surendal	41	36	87,8		Klinga	15	16	107,0
	Rindal	35	35	100,0		Overhalla	63	53	84,1
	Aure	50	46	92,0		Flatanger	26	26	100,0
	Halsa	82	80	97,6		Fosnes	36	36	100,0
	Edøy	61	35	57,4		Kolvereid	66	65	98,5
						Vikna	43	50	116,2
						Leka	26	27	104,0
XVI.	Sør-Trøndelag fylke	2312	2183	94,5	XVIII.	Nordland fylke	2180	1863	85,4
	By	739	728	98,5		Byer	184	191	103,8
	Bygder	1573	1455	92,5		Bygder	1996	1672	83,8
	Trondhjem stadsfys.	739	728	98,5		Bindal	25	19	76,0
	Strinda	130	146	112,3		Vik	31	30	96,8
	Malvik	56	49	87,5		Velfjord	12	12	100,0
	Leinstrand	69	57	82,6		Brønnøy	49	45	91,8
	Børsa	72	68	94,4		Vega	27	21	77,8
	Selbu	77	68	88,3		Tjøtta	49	45	91,8
	Røros	112	103	92,0		Alstahaug	58	60	103,4
	Singsaas	48	38	79,2		Herøy	56	36	64,3
	Støren	98	92	93,9		Vefsn	84	70	83,3
	Melhus	41	38	92,7		Mosjøen stadsf. distr.	20	20	100,0
	Opdal	69	68	98,6		Hattfjell	12	15	125,0
	Rennebu	29	28	96,6		Hemnes	71	53	74,6
	Orkedal	186	171	92,0		Nesna	80	66	82,5
	Hemne	86	81	94,2		Mo	74	67	90,5
	Hittra	75	69	92,0		Lurøy	39	33	84,6
	Frøya	95	95	100,0		Rødøy	37	38	102,7
	Bjugn	92	83	90,2		Meløy	49	28	57,1
	Ørland	52	50	96,2		Gildeskaal	75	63	84,0
	Rissa	72	58	80,6		Bodø stadsf. lægedistr.	54	61	112,1
	Agdenes	26	19	73,1		Bodin	75	77	102,6
	Bjørnør	45	40	88,9		Skjerstad	32	18	56,2
	Aafjord	43	34	79,1		Saltal	38	36	94,7
						Fauske	66	64	97,0
XVII.	Nord-Trøndelag fylke	1227	1227	100,0		Sørfold	46	20	43,5
	Byer	111	95	85,6		Nordfold	33	25	75,8
	Bygder	1116	1132	101,3		Steigen	25	22	88,0
	Stjørdal	184	166	90,2		Hamarøy	43	27	62,8
						Lødingen	61	57	93,4

De hyppigste av lægerne opgitte dødsårsaker ved sygdom.
 Causes de décès (morts par accidents non compris), classées par ordre de fréquence.

Dødsårsak.	Sum.	Derav i		Procentforhold av alle opgitte dødsfall ved sygdom.		
		Byer.	Bygder.	Riket.	Byer.	Bygder.
Tuberkulose ¹⁾	5529	1759	3770	18,5	19,2	18,3
Alderdomssvakhet	4775	888	3887	16,0	9,7	18,8
Kræft (cancer og sarkom)	2766	889	1877	9,3	9,7	9,1
Hjerneslag	1857	609	1248	6,2	6,6	6,0
Krupøs lungebetendelse.....	1748	593	1155	5,9	6,5	5,6
Organisk hjertesygdom	1531	542	989	5,1	5,9	4,8
Akute katarrer i åndedretsorganene	1197	401	796	4,0	4,4	3,9
Medfødt svakhet	1097	320	777	3,7	3,5	3,8
Arteriosklerose	898	395	503	3,0	4,3	2,4
Hjertelammelse	725	252	473	2,4	2,7	2,3
Kronisk nefrit (morb. Brighti)....	646	242	404	2,2	2,6	2,0
Difteri	632	134	498	2,1	1,5	2,4
Kronisk bronkit og bronkiektasi ..	457	154	303	1,5	1,7	1,5
Influenza	364	143	221	1,2	1,6	1,1
Kramper hos smaabarn.....	359	129	230	1,2	1,4	1,1
Akut gastro-enterit (kolerine)....	302	113	189	1,0	1,2	0,9
Meningit (suppurativ)	254	63	191	0,8	0,7	0,9
Sukkersyke	252	99	153	0,8	1,1	0,7
Septikopyæmi, flegmone, absces. ...	248	96	152	0,8	1,0	0,7
Kikhoste.....	240	73	167	0,8	0,8	0,8
Inneklemt brokk, volvulus etc....	213	56	157	0,7	0,6	0,8
Cystit, cystopyelit	195	54	141	0,7	0,6	0,7
Sinnssygdommer (paral. gen. etc.)..	187	56	131	0,6	0,6	0,6
Diffus peritonitt	181	49	132	0,6	0,5	0,6
Mave-, duodenalsår	158	38	120	0,5	0,4	0,6
Blindtarmbetendelse	144	40	104	0,5	0,4	0,5
Mave-tarmkatarr (kronisk)	140	30	110	0,5	0,3	0,5
Astma, emfysem	130	23	107	0,4	0,2	0,5
Plevrit (serøs og purulent).....	124	35	89	0,4	0,4	0,4
Perniciøs anæmi, levkæmi etc.	110	44	66	0,4	0,5	0,3
Alderdomsgangræn	110	30	80	0,4	0,3	0,4
Endokardit	103	32	71	0,3	0,3	0,3
Epilepsi	85	21	64	0,3	0,2	0,3
Akut nefrit	80	29	51	0,3	0,3	0,2
Tyfoidefeber, paratyfus.....	77	37	40	0,3	0,4	0,2
Giktfeber	76	16	60	0,3	0,2	0,3
Rosen.....	71	27	44	0,2	0,3	0,2
Andre dødsfall ved sygdom	1800	672	1128	6,0	7,3	5,5
I alt opgitte dødsfall med kjent sygdomsårsak.....	29861	9183	20678			

¹⁾ Derav særskilt i lungene 4351.

Vaksinerte.
Vaccination.

Tabel XXIV.	Middeltall av levende fødte i treaaret 1918—1920.	Vaksinerte i 1920.	Forhold i pct.
Riket	64260	37253	58,0
Fylker:			
1. Kristiania	5321	2307	43,4
2. Akershus	3662	2520	68,8
3. Østfold	3794	2839	74,8
4. Buskerud	3304	2548	77,1
5. Vestfold	2937	1571	53,5
6. Hedmark	3940	3456	87,7
7. Opland	3136	1478	47,1
8. Telemark	3025	1511	49,9
9. Aust-Agder	1662	1360	81,8
10. Vest-Agder	1858	684	36,8
11. Rogaland	4571	1546	33,8
12. Hordaland	3984	2587	64,9
13. Bergen	2074	1527	73,6
14. Sogn og Fjordane	2043	1440	70,5
15. Møre	4065	1891	46,5
16. Sør-Trøndelag	4107	2412	58,7
17. Nord-Trøndelag	2084	1191	57,1
18. Nordland	4704	2665	56,7
19. Troms	2564	1301	50,7
20. Finnmark	1425	419	29,4

Haalogaland bispedømme tilhører disse vedkommende fylkers medicinalfond; under dette hører dessuten en del mindre sykehus, av hvilke de fleste alene er åpne i fisketiden. I de fleste byer og enkelte laddistrikter fins kommunale sykehus tildels i forbindelse med epidemilasaretter. Av andre sykehus kan videre nevnes diakonisseanstaltens og diakonhjemmets samt Vor Frue hospital (katolsk) i eller ved Kristiania, flere private klinikker i Kristiania, Bergen og andre byer og nogen av den katolske misjon oprettede mindre sykehus. Ved landsfengslene var innrettet sykeavdelinger, og ved de forskjellige fattighus, et par bergverk etc. fins større eller mindre sykelokaler.

Om tallet på de på sykehus behandlede syke se tabell XXIX.

Der var **3 fødselsstiftelser** i virksomhet, 1 i Kristiania og 1 i Bergen, begge tilhørende staten og begge forbundet med jormorskoler. Dessuten 1 i Trondhjem («Erik Dahls stiftelse»). Til kvindeklinikken i Kristiania er knyttet en avdeling for kvindesygdommer.

Tallet på **sinnssykeasyler** var ved årets utgang 21, nemlig 4 statsasyler, 2 til milde stiftelser knyttede asyler, 12 kommunale og fylkeskommunale asyler, 2 private asyler og kriminalasylet i Trondhjem.

Med hensyn til sundhetstilstanden ved rikets **landsfengsler** henvises til den trykte beretning om disse.

Riket var delt i 385 lægedistrikter, hvorav 11 stadsfysikater og 22 stadslægedistrikter. Dessuten 3 distriktslægestillinger uten fast distrikt, derav 1 i Finnmark fylke.

Medicinalpersonale. 51 læger utgikk i årets løp fra universitetet. Ifølge den offisielle lægefartegnelse for 1920 og dennes tillegg var tallet på autoriserte læger ved årets utgang 1 346, hvorav 60 kvindelige, 65 var bosatt i utlandet. For 1 208 kjentes opholdsstedet; 732 eller 61,9 pct. bodde i byene og 475 eller 38,1 pct. i bygdene. For 73 var opholdsstedet ikke oppgitt. Av de i Utlandet bosatte var 6 i forskjellige land i Europa, 46 i Nord-Amerika, 1 i Argentina, 4 i Asia (Kina), 5 i Afrika, 1 på Spitsbergen, 1 på Bjørnøya og 1 på Syd Georgia.

Av de her i landet bosatte var ifølge lægefartegnelsen og statskalenderen 17 professorer, 1 docent, 4 stipendiater, 2 prosektorer, den ene tillike sekretær ved det medisinske fakultet og 1 amanuensis ved universitetet; 1 var medicinaldirektør, 1 kontorchef og 3 sekretærer i medicinaldirektoratet; 10 stadsfysici, 21 stads-læger, 252 distriktslæger; 4 var direktører og 4 reservelæger ved statens sinnssykeasyler; 1 læge ved kriminalasylet (tillike bestyrer av kommunalt sinnssyke-asyll), 21 læger ved kommunale eller private sinnssykeasyler og 1 bestyrer ved Ørje kursted for alkoholister; 4 var direktører for tuberkulosesanatorier og 2 læger ved de 2 kysthospitaller for skrofuløse barn, 1 var direktør for abnorm-skolevesenet, 1 chefsinspektør for fabrikktilsynet, 1 bestyrer av Vaksineinstituttet, 1 bestyrer av den biologiske havstasjon i Drøbak. Ved Rikshospitalet var 1 direktør, 10 overlæger, 12 reservelæger, 7 assistenter ved enkelte hospitalsavdelinger og det patologisk anatomiske institutt, 1 bestyrer av Røntgeninstituttet, 1 overlæge for den tuberkuløse sykdom, 1 overlæge for den spedalske sykdom og 2 læger ved stiftelser for spedalske, 2 overlæger og 2 reservelæger ved statens 2 fødselsstiftelser; 3 var læger ved landsfengsler og 63 ved fylkessykehus, kommunale eller andre sykehus (deriblandt flere distriktslæger); 1 var direktør for Kristiania bys sykehus, 5 var sundhetsinspektører, og 10 er opført som by- eller kommunelæger i nogen få byer. 20 innehadde stillinger som fylkeslæger eller sinnssykeinspektører, 16 andre læger enn embedslæger var ordførere i helseråd. I armeens sanitet var der 1 general, 1 oberstløytnant, 6 majorer, 37 kapteiner. I marinens sanitet var der 1 kommandørkaptein, 7 kapteiner og 7 premierløytnanter. Av de i landet bosatte læger hadde ca. 533 fast ansettelse, og 2 hadde civilt embede utenfor lægestanden¹⁾.

Tallet på **apotek og filialapotek** i virksomhet var 219, derav 35 med salgbart privilegium, 184 med personlig, derav 1 gitt Rikshospitalet som sådant. Filialapotekenes antall var 7, som er medregnet blandt apotek med personlig privilegium.

Apotekenes og filialenes fordeling på lægedistriktene sees av tabell I. Tabell XXVIII gir en oversikt over det ved apotekene tjenestgjørende personale, forsåvidt man derom har opplysning.

¹⁾ Flere læger hadde mer enn én stilling.

Oversikt over de utførte

Liste des actes

Tabell XXV. Fylker.	Legale obduksjoner		Syns- forretninger over lik og lik- rester.	Under- søkelser av levende i anledning av tilføiet legems- skade.
	av nyfødte.	av andre.		
Riket	41	75	29	1
Fylker:				
1. Kristiania	9	26	1	-
2. Akershus	6	8	18	-
3. Østfold	1	7	1	-
4. Hedmark	2	3	-	-
5. Opland	2	1	-	-
6. Buskerud	5	2	-	-
7. Vestfold	-	1	-	-
8. Telemark	1	3	2	-
9. Aust-Agder	-	1	-	-
10. Vest-Agder	1	1	-	-
11. Rogaland	3	3	-	-
12. Hordaland	1	2	-	-
13. Bergen	1	10	2	-
14. Sogn og Fjordane	-	1	-	-
15. Møre	1	3	3	1
16. Sør-Trøndelag	2	-	-	-
17. Nord-Trøndelag	1	1	-	-
18. Nordland	3	1	-	-
19. Troms	1	-	1	-
20. Finnmark	1	1	1	-

I 1920 underkastet 28 sig apotekereksamen, derav 11 kvinder.

Av **tannlæger** var der ifølge fortegnelsen over autoriserte læger, tannlæger etc. for 1920 i alt 595, av disse var 22 bosatt utenfor Norge. For 497 er deres bopel i lægedistriktene kjent (se tabell I).

Av **jormødre** uteksaminertets 62, derav ved jormorskolen i Kristiania 42, ved jormorskolen i Bergen 20. Tallet på jormødre i riket var efter embeds-

retsmedicinske forretninger.

médicaux forenses.

Undersøkelser av kvinder til avgjørelse av spørsmål om		Under- søkelser av barn eller voksne kvinder til av- gjørelse av spørs- mål om forøvet utugt.	Under- søkelser av hel- bredstil- stand.	Andre rets- medi- cinske forret- ninger.	Til- sammen alminde- lige rets- medi- cinske forret- ninger.	Rets- psykia- triske erklæ- ringer.	Rets- kemiske erklæ- ringer.	Samlet antall erklæ- ringer og forret- ninger.
sted- funnet samleie.	svanger- skap eller fødsel.							
-	1	2	-	6	155	57	3	215
-	-	2	-	2	40	9	1	50
-	-	-	-	-	32	1	-	33
-	1	-	-	-	10	4	-	14
-	-	-	-	1	6	5	-	11
-	-	-	-	-	3	2	-	5
-	-	-	-	-	7	5	-	12
-	-	-	-	-	1	1	-	2
-	-	-	-	-	6	4	-	10
-	-	-	-	-	1	1	-	2
-	-	-	-	-	2	2	-	4
-	-	-	-	-	6	7	1	14
-	-	-	-	-	3	2	-	5
-	-	-	-	2	15	1	-	16
-	-	-	-	-	1	-	-	1
-	-	-	-	-	8	6	-	14
-	-	-	-	-	2	2	-	4
-	-	-	-	1	3	1	1	5
-	-	-	-	-	4	2	-	6
-	-	-	-	-	2	-	-	2
-	-	-	-	-	3	2	-	5

lægenes opgaver 1 466, hvis fordeling på fylker og lægedistrikter vil ses av tabell I.

Av hjelpevaksinatører var der efter embedslægenes opgaver for riket 883, deres fordeling på fylker og lægedistrikter ses av tabell I.

Meddelelser om pleiebarn efter helserådenes protokoller (jfr. lov nr. 2 av 29de april 1905).

Fylke.	Kommuner i hvert fylke ifl. statskalenderen 1920.				I alt	Pleiebarn utsatt i løpet av året 1920.														Barn som er blitt flyttet i henhold til lovens § 8.
	Kommuner, hvor omhandlede lovs §§ 1—9 er gjort gjeldende i sin helhet (jfr. lovens § 15).					Antall barnetjenen beregnet paa å motta flere enn 2 barn (jfr. lovens § 2).				Pleiebarn, som i årets løp er kommet under tilsyn efter forlangende av annen kommunes vegsrid (jfr. lovens § 9).				Av disse var:						
	født i ekteskap			utenfor ekteskap			i alderen				født									
	0—1 år.	1—7 år.	7—14 år.	0—1 år.		1—7 år.	7—14 år.	uopgitt.	0—1 år.	1—7 år.	7—14 år.	uopgitt.	i ekteskap	utenfor ekteskap	uopgitt.					
Kristiania	1	1	16	-	311	-	-	-	-	-	-	-	46	166	99	-	163	148	-	6
Akershus	30	20	27	-	432	15	81	42	30	70	18	-	24	50	102	-	55	121	-	-
Østfold	32	20	5	7	78	1	11	9	5	10	6	-	5	21	10	-	23	13	-	1
Buskerud	27	9	-	3	59	2	5	12	4	5	-	-	5	18	8	-	6	5	20	-
Vestfold	26	12	6	1	35	-	-	-	-	-	-	-	1	8	26	-	23	9	3	-
Hedmark	31	10	10	13	288	-	-	-	-	-	-	-	10	118	160	-	91	197	-	-
Opland	37	18	3	3	51	-	-	-	-	-	-	-	5	24	22	-	32	18	1	-
Telemark	32	8	2	1	34	-	10	5	-	4	2	-	1	6	6	-	7	6	-	-
Aust-Agder	36	1	2	2	4	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vest-Agder	41	1	4	-	5	1	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rogaland	49	5	4	-	20	-	9	8	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hordaland	52	4	-	6	12	-	-	-	2	2	1	-	2	3	2	-	4	3	-	-
Bergen	1	1	8	-	31	-	-	-	-	-	-	-	3	16	12	-	16	15	-	-
Sogn og Fjordane	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Møre	66	5	5	-	7	-	2	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sør-Trøndelag	49	22	-	5	74	3	22	12	21	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nord-Trøndelag	45	1	-	-	14	2	3	4	1	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordland	58	6	2	-	14	-	-	-	-	-	-	-	3	8	3	-	11	3	-	-
Troms	27	2	1	-	8	-	1	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finmark	23	8	2	-	18	-	7	2	-	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	700	154	87	41	1495	24	152	99	70	119	38	-	105	438	450	-	431	538	24	7

Av dødsfall blandt norske undersåtter i fremmede land i 1920

har norske konsulere til Utenriksdepartementet og Sjøfartskontoret meldt 418 tilfeller, hvorav 20 hos kvinder¹⁾.

Av mennene var 289 sjøfolk²⁾ og 109 i annen eller uopgitt stilling.

Med hensyn til dødsårsakene blandt de førstnevnte i forbindelse med opgave over de dodes alder og dødssted, se tabellen på neste side.

Av de andre døde 25 i Europa³⁾, 49 i Nordamerika, 1 i Sydamerika, 8 i Afrika, 8 i Asia, 18 i Australia. 70 døde av sykdom (herav influensa 3, lungebetendelse 9, tuberkulose 8, hjertesykdom 7, 4 av tyfoidfieber, 39 av andre sykdommer, 1 begikk selvmord, 1 omkom ved drukning og 17 ved andre ulykkestilfelle; for 20 var ingen dødsårsak opgitt.

Av de 20 kvinder døde 5 i Nordamerika, 2 i Frankrike, 3 i Tyskland, 4 i Asia, 1 i Australia, 1 i Portugal, 1 i Italia, 1 i England, 1 Sverige og 1 i Danmark. — 15 døde av sykdom (derav pneumoni 4, kreft 1, tuberkulose 4, tyfus 1, apopleksi 1.

¹⁾ Tallene er hentet fra innberetninger i 1919—1923. — Av samtlige meldinger til Sjøfartskontoret er for ca. 10 pct. dødsåret enten ikke opgitt eller det ligger mere eller mindre tilbake i tiden.

²⁾ Derav 21 skibsførere, 20 styrmenn, 8 båtsmenn, 38 matroser, 6 tømmermenn, 1 seilmaker, 21 kokker og stuerter, 14 jungmenn og deksgrutter etc., 50 maskinister og fyrbøtere, 4 kullempere, 10 donkeymenn og 83 «sjømenn» uten nærmere betegnelse. Blandt de resterende 13 var opført 7 som fiskere, 2 hvalfangere. — 30 dødsfall inntraf i januar, 28 i februar, 23 i mars, 21 i april, 24 i mai, 14 i juni, 14 i juli, 20 i august, 20 i september, 16 i oktober, 20 i november og 29 i desember; for 30 savnes opplysning herom.

³⁾ Danmark 3, Tyskland 4, Frankrike 10, England 2, Spania 3, Italia 2 og 1 på reise.

Dødsfall blandt norske
Décès de marins norvégiens

Tabell XXVII. Sygdom.	Tilsammen.	Alder.					
		15—20	20—30	30—40	40—50	50—60	60—70
Infeksjonssygdommer.							
Tyfoidfeber	7	-	2	4	-	-	-
Kopper	2	-	1	-	-	1	-
Lungebetendelse	20	-	8	5	4	2	-
Influenza	10	-	6	2	-	1	-
Dysenteri	3	2	1	-	-	-	-
Giktfeber	2	-	-	-	1	1	-
Pyæmi	2	-	-	-	2	-	-
Cholera asiatica	2	-	-	-	2	-	-
Malaria	5	-	5	-	-	-	-
Tuberkulose	28	-	8	13	2	1	1
Sovesyke	1	-	1	-	-	-	-
Andre sykdommer.							
Beri-Beri	1	-	1	-	-	-	-
Coma diabeticum	1	-	-	-	1	-	-
Kronisk alkoholisme	1	-	-	-	-	1	-
Apoplexi	5	-	2	1	1	1	-
Meningit.	2	-	1	-	1	-	-
Sinnssygd.	1	-	-	-	1	-	-
Hjertesygdom	10	-	2	5	2	1	-
Bronkit og kat. pneumoni.	3	-	2	1	-	-	-
Sykdommer i fordøielsesorg ¹⁾	6	-	1	3	2	-	-
Kreft	3	-	-	-	1	2	-
Diverse ²⁾	3	-	1	-	-	-	1
Uopgitt sykdom	6	-	1	2	-	-	2
Unaturlig død.							
Selv mord	1	-	-	-	-	-	-
Drap	5	1	2	1	-	-	-
Drukning	68	9	27	10	6	4	1
Forlis; savnet	14	2	2	1	-	-	-
Andre ulykker	43	4	17	8	4	6	2
Ukjendt dødsårsak	34	6	7	7	4	3	-
Tilsammen	289	24	98	63	34	24	7

¹⁾ Kronisk mavekatarr, perforasjon av mavesekken, peritonitt, leversygd. om,

sjømenn i utlandet i 1920.
dans l'étranger.

70—80	Uopgitt.	Dødssted.					
		Europa.	Asia.	Afrika.	Amerika.	Australia.	I sjøen. På reise.
-	1	1	-	2	4	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-
1	-	7	1	-	11	-	1
-	1	6	-	-	4	-	-
-	-	-	-	-	2	-	1
-	-	1	-	-	-	-	1
-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	2	-	2	1	-	-
-	3	11	-	-	14	1	2
-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	3	1	-	1	-	1
-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	5	-	-	2	1	2
-	-	-	-	-	3	-	-
-	-	2	-	1	2	-	1
-	-	1	-	-	2	-	-
-	1	-	-	-	1	2	-
-	1	2	-	-	3	-	1
-	1	-	-	-	1	-	-
-	1	-	-	-	4	1	-
-	11	30	-	2	13	-	23
-	9	1	-	-	-	-	13
-	2	12	1	-	22	1	7
-	7	10	1	1	16	-	6
1	38	101	4	9	107	6	62

struksjon, «stomach trouble». *) Strictura urethræ, debilitas senilis, efter operasjon.

Apotek og personale.
Des pharmacies et de leur personnel.

	Tabell XXVIII. Fylke.	Privilegium		Personale:				
		salgbart.	personlig.	Apoteker.	Autorisert bestyrer eller fuldmægtig.	Farma- centisk kandidat.	Farmaceut uten apote- kereksamen.	Lærling.
I.	Kristiania: ¹⁾							
	Svanen	1	-	1	-	6	3	2
	Elefanten	1	-	1	-	4	2	1
	Løven	-	1	1	-	3	2	-
	Rikshospitalets apotek	-	²⁾ 1	-	1	5	1	1
	Hjorten	-	1	-	1	2	1	1
	Nordstjernen	-	1	-	1	3	1	-
	Falken	-	1	1	-	2	2	1
	Hygiea	-	1	1	-	4	-	1
	Oslo apotek	-	1	1	-	3	1	1
	Grünerløkkens apotek	-	1	1	-	4	-	2
	Orion	-	1	1	-	6	-	-
	Idun	-	1	1	-	3	1	1
	Jernb.torvets apotek	-	1	1	-	3	1	-
	Kronen	-	1	1	-	4	2	2
	Uranienborg apotek	-	1	1	1	1	1	1
	Hebe	-	1	1	-	1	2	1
	Bien	-	1	1	-	4	-	1
	Sagene apotek	-	1	1	-	1	2	1
	Rodeløkkens apotek	-	1	1	-	1	2	1
	St. HansHaugens apot.	-	1	1	-	4	-	1
	Bjørnen	-	1	1	-	3	1	1
	Apot. ved Vestbanen	-	1	1	-	5	1	-
	Majorstuen apotek	-	1	1	1	3	1	-
	Frogner	-	1	1	1	2	1	1
	Trygg	-	1	1	-	1	2	1
	Fagerborg apotek	-	1	1	-	2	1	2
	Torshaug apotek	-	1	1	-	-	2	1
II.	Akershus fylke:							
	Grorud	-	1	1	-	-	-	1
	Nordstrand	-	1	1	-	1	-	1
	Ski i Kraakstad	-	1	1	-	-	1	1
	Sandvika	-	1	1	1	-	-	-
	Lysaker	-	1	1	-	1	-	1
	Asker	-	1	1	-	1	-	1
	Lillestrøm	-	1	1	-	1	1	2
	Eidsvoll	-	1	1	1	-	1	1
	Jesseim	-	1	1	-	-	1	1
	Drøbak	1	-	1	-	-	1	2
	Hølen apotek	-	1	1	-	-	-	-
	Aarnes apotek. (Filial av Skarnes apotek).	-	1	-	1	-	-	-
	Bjørkelangen	-	1	1	-	-	-	1
	Vinderen i Aker	-	1	1	-	1	-	2
	Grefsen	-	1	1	-	1	-	2
III.	Østfold fylke:							
	Moss:							
	Elefanten	1	-	1	-	1	1	1
	Ørnen	-	1	1	-	2	1	1

¹⁾ Ved flere apotek i Kristiania har enkelte farmaceuter kun halvpost. ²⁾ Ifølge kgl. resol. av 4de desember 1856 har Rikshospitalet som sådant rett til å drive et apotek.

Apotek og personale.

Tabell XXVIII (forts.).	Privilegium		Personale:					
	Fylke.	salgbart.	personlig.	Apoteker.	Autorisert bestyrer eller fuldmægtig.	Farma- ceutisk kandidat.	Farmacent uten apote- kereksamen.	Lærling.
Fredrikstad:								
Vestsidens apotek	1	-	1	-	2	1	1	1
Svanen	-	1	1	-	-	-	-	2
Hjorten	-	1	1	1	1	1	-	1
Løven	-	1	1	-	-	-	-	2
Græsvik	-	1	1	-	-	-	-	1
Selbak	-	1	1	-	-	-	1	1
Greaker	-	1	1	-	-	-	-	1
Sarpsborg:								
Bjørnen	-	1	1	-	-	2	1	1
Løven	-	1	1	-	-	-	-	1
Svanen	-	1	1	-	-	-	-	-
Sannesund	-	1	1	-	-	-	-	1
Rakkestad	-	1	1	-	-	-	-	-
Mysen	-	1	1	-	-	-	-	1
Askim	-	1	1	-	-	-	-	-
Spydeberg	-	1	1	-	-	1	1	1
Fredrikshald:								
Svanen	-	1	1	-	1	-	-	1
Ørnen	-	1	1	-	2	-	-	2
Tistedalen	-	1	1	1	-	-	-	1
IV. Buskerud fylke:								
Drammen:								
Bragernes	1	-	1	-	3	-	-	1
Strømsø	-	1	1	1	1	-	-	-
Ørnen	-	1	1	-	-	1	-	1
Bien	-	1	1	-	-	1	-	2
Lier	-	1	1	-	-	-	-	1
Hønefoss	1	-	1	-	2	-	-	1
Hougsund i Øvre Eiker	-	1	1	-	-	1	-	1
Mjøndalen	-	1	1	-	-	-	-	1
Vikesund, Modum	-	1	-	1	-	-	1	-
Aamot	-	1	1	-	-	1	-	1
Kongsberg	1	-	1	-	1	-	-	1
Vittingfoss	-	1	1	-	-	-	-	1
Hallingdal	-	1	1	-	-	-	-	1
V. Vestfold fylke:								
Horten:								
Løven	-	1	1	-	1	2	1	1
Fram	-	1	1	-	-	1	-	1
Tønsberg:								
Løven	1	-	1	-	2	1	-	2
Svanen	-	1	1	1	1	-	-	2
Svelvik	-	1	1	-	-	-	-	2
Holmestrand	1	-	1	-	1	1	-	-
Sandefjord:								
Hvalen	-	1	1	-	1	1	-	-
Nordstjernen	-	1	1	-	2	-	-	1
Stokke	-	1	1	-	-	-	-	2
Larvik:								
Ørnen	1	-	-	1	2	1	-	1
Svanen	-	1	1	1	2	-	-	1
Fredriksværn	-	1	1	-	-	-	-	2

Apotek og personale.

	Tabell XXVIII (forts.). Fylke.	Privilegium		Personale:				
		salgbart.	personlig.	Apoteker.	Autorisert bestyrer eller fuldmægtig.	Farna- ceutisk kandidat.	Farmaceut uten apote- kerekksamen.	Lærling.
VI.	Hedmark fylke:							
	Kongsvinger.....	1	-	-	1	-	1	1
	Skarnes.....	-	1	1	-	1	-	-
	Hamar:							
	Svanen.....	-	1	1	-	3	-	1
	Løven.....	-	1	1	1	1	-	1
	Stange.....	-	1	1	-	-	1	1
	Ringsaker.....	-	1	1	-	-	1	2
	Elverum.....	-	1	1	-	-	1	1
	Trysil.....	-	1	1	-	-	1	-
	Rena.....	-	1	1	-	1	-	1
	Flisen.....	-	1	1	-	1	-	1
	Tønset.....	-	1	1	-	-	1	1
	Grue apotek.....	-	1	1	1	1	-	2
	Løten.....	-	1	-	1	-	-	2
VII.	Opland fylke:							
	Brandbu.....	-	1	1	-	-	-	1
	Dokka.....	-	1	1	-	-	-	1
	Valdres.....	-	1	1	-	1	-	1
	Toten.....	-	1	1	-	1	-	1
	Gjøvik.....	-	1	1	-	2	-	-
	Lillehammer.....	1	-	1	-	4	1	-
	Otta.....	-	1	1	-	-	2	1
	Randsfjord.....	-	1	1	-	-	1	1
VIII.	Telemark fylke:							
	Skien:							
	Skien apotek.....	1	-	1	-	2	1	-
	Løven.....	-	1	1	-	2	1	1
	Bien.....	-	1	-	1	1	-	2
	Porsgrund.....	1	-	1	-	1	1	1
	Brevik.....	1	-	1	-	-	1	2
	Langesund.....	-	1	1	-	-	-	2
	Kragerø.....	1	-	1	-	2	1	1
	Ulefoss.....	-	1	1	-	-	1	-
	Kviteseid.....	-	1	1	-	1	-	1
	Notodden.....	-	1	1	1	-	-	1
	Rjukan.....	-	1	1	-	1	1	1
	Gvarv apotek.....	-	1	1	-	-	-	1
IX.	Aust-Agder fylke:							
	Risør.....	1	-	1	-	2	1	1
	Tvedestrand.....	-	1	-	1	-	1	1
	Arendal:							
	Løven.....	1	-	1	-	1	2	2
	Svanen.....	-	1	1	-	1	-	1
	Grimstad.....	1	-	-	1	-	1	2
	Lillesand.....	-	1	1	-	1	-	1
	Aamli.....	-	1	1	-	-	-	1
	Evje.....	-	1	1	-	-	1	1

Apotek og personale.

	Tabell XXVIII (forts.). Fylke.	Privilegium		Personale:				
		salgbart.	personlig.	Apoteker.	Autorisert bestyrer eller fuldmægtig.	Farma- centisk kandidat.	Farmaceut- uten apote- kereksamen.	Lærling.
X.	Vest-Agder fylke:							
	Kristiansand:							
	Elefanten.....	1	-	1	-	1	1	1
	Løven.....	1	-	1	-	2	-	1
	Svanen.....	-	1	1	-	1	1	1
	Mandal.....	1	-	1	-	1	-	1
	Farsund.....	-	1	1	-	-	-	1
	Flekkefjord.....	1	-	1	-	-	-	1
XI.	Rogaland fylke:							
	Egersund.....	-	1	1	-	1	1	1
	Sandnes.....	-	1	1	-	-	1	2
	Time.....	-	1	1	-	-	-	1
	Stavanger:							
	Hygiea.....	1	-	1	-	2	1	1
	Svanen.....	-	1	1	-	4	1	-
	Hjorten.....	-	1	1	-	1	2	1
	Løven.....	-	1	1	-	1	2	1
	Storhaug apotek.....	-	1	1	-	1	1	1
	Sand.....	-	1	-	1	-	-	1
	Kopervik.....	-	1	1	-	1	-	1
	Skudenes.....	-	1	1	-	-	-	1
	Haugesund:							
	Løven.....	-	1	1	-	2	-	1
	Havfruen.....	-	1	-	1	1	1	1
	Ørnen.....	-	1	1	-	1	1	1
XII.	Hordaland fylke:							
	Laksevaag.....	-	1	1	-	-	-	2
	Vossevangen.....	-	1	1	-	-	-	2
	Lervik.....	-	1	1	-	-	-	2
	Odda.....	-	1	1	-	1	-	1
	Arne.....	-	1	1	-	-	-	1
	Nestun. (Filial av Sol- heimsvikens apotek, Bergen).....	-	1	-	1	-	-	-
XIII.	Bergen:							
	Svanen.....	1	-	1	1	7	1	-
	Løven.....	1	-	1	-	2	1	1
	Elefanten.....	-	1	1	1	1	1	-
	Hjorten.....	-	1	1	1	2	-	-
	Nordstjernen.....	-	1	1	-	3	1	-
	Ørnen.....	-	1	-	1	4	1	-
	Hygiea.....	-	1	1	1	1	1	-
	Solheimsvikens apotek.....	-	1	1	-	1	-	-
	Møhlenpris apotek.....	-	1	1	-	1	-	-
	St. Jørgen apotek.....	-	1	1	-	1	1	-

Apotek og personale.

	Tabell XXVIII (forts.). Fylke.	Privilegium		Personale:				
		salgbart.	personlig.	Apoteker.	Autorisert bestyrer eller fuldmektig.	Farma- ceutisk kandidat.	Farmaceut uten apote- kerekksamen.	Lærling.
XIV.	Sogn og Fjordane fylke:							
	Lærdalsøren	-	1	1	-	-	-	1
	Florø	-	1	1	-	1	-	-
	Førde	-	1	1	-	-	-	1
	Nordfjordeid	-	1	1	-	-	-	1
	Askvold. (Filial av Førde apotek)	-	1	-	1	-	-	-
XV.	Møre fylke:							
	Volda	-	1	1	-	-	1	1
	Aalesund:							
	Svanen	1	-	1	-	1	2	-
	Nordstjernen	-	1	1	-	1	1	1
	Molde	1	-	1	-	2	1	-
	Aandalsnes	-	1	-	1	-	1	1
	Kristiansund:							
	Løven	1	-	-	1	2	-	1
	Filialapoteket Nordlandet. (Filial av apoteket Løven)	-	1	-	1	-	-	-
	Svanen	-	1	1	-	1	1	1
XVI.	Sør-Trøndelag fylke:							
	Trondhjem:							
	Løven	1	-	1	1	2	-	1
	Svanen	1	-	1	-	3	1	-
	Hjorten	-	1	1	1	2	-	-
	Ørnen	-	1	1	1	1	-	-
	St. Olaf	-	1	1	-	4	1	1
	Lådejarlen	-	1	1	-	2	1	1
	Elgesæter	-	1	1	-	-	2	1
	Ilen	-	1	1	-	-	2	1
	Nordstjernen	-	1	1	-	1	2	1
	Røros	1	-	-	1	1	1	-
	Orkedalsøren	-	1	1	-	-	1	1
	Støren	-	1	1	-	-	1	1
XVII.	Nord-Trøndelag fylke:							
	Stjørdal	-	1	1	1	1	-	1
	Levanger	-	1	1	-	1	-	1
	Værdalsøren	-	1	1	-	1	-	-
	Stenkjær	1	-	1	-	1	1	2
	Namsos	-	1	1	-	2	1	2
	Rørвик	-	1	1	-	-	-	-

Apotek og personale.

Tabell XXVIII (forts.).	Fylke.	Privilegium		Personale:				
		salgbart.	personlig.	Apoteker.	Autorisert bestyrer eller fuldmægtig.	Farma- ceutisk kandidat.	Farmacent uten apote- kereksamen.	Lærling.
XVIII.	Nordland fylke:							
	Brønnøy	-	1	1	-	1	-	1
	Mosjøen	-	1	1	-	-	1	-
	Sandnessjøen	-	1	1	-	-	1	1
	Mo i Ranen	-	1	1	-	-	-	2
	Bødø:							
	Svanen	1	-	1	-	-	1	1
	Tordenskiold	-	1	1	1	-	1	-
	Fauske	-	1	1	1	-	-	1
	Narvik	-	1	1	-	1	-	-
	Liland	-	1	1	-	-	1	-
	Buksnes	-	1	-	1	-	-	-
	Kabelvaag	-	1	1	-	-	-	1
	Svolvær	-	1	1	-	-	1	1
	Stokmarknes	-	1	1	-	1	-	1
	Sortland	-	1	1	-	1	-	1
XIX.	Troms fylke:							
	Sjøveien	-	1	1	-	-	-	-
	Harstad	-	1	1	-	1	1	1
	Tromsø:							
	Renen	-	1	1	-	2	1	1
	Svanen	-	1	1	-	2	-	2
	Nordstjernen	-	1	1	-	3	-	2
XX.	Finnmark fylke:							
	Hammerfest	-	1	1	-	1	-	-
	Vardø	-	1	1	-	1	-	1
	Vadsø	-	1	1	-	-	1	1
	Kirkenes	-	1	1	-	-	-	1
	Honningsvaag	-	1	1	-	-	-	1
	Tilsammen	35	184	198	44	236	132	203

Tallet på de på syke

Mouvement des malade

Tabell XXIX.	Tilbakeleggende 1ste januar 1920.			Innkomet.			Tilsammen behandlet.		
	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.
Rikshospitalet	443	238	205	4685	2523	2162	¹⁾ 5128	2761	236
Kvindekliniikkens gynækolog. avdeling	16	-	16	580	-	580	596	-	59
Kristiania kommunale sykehus	1466	706	760	11910	5385	6525	13376	6091	728
Kristiania militære sykehus	22	22	-	786	786	-	808	808	-
Diakonisseanstaltens sykehus	56	10	46	584	186	398	640	196	44
«Vor Frue» hospital	49	3	46	1111	156	955	1160	159	100
Akers kommunale sykehus	141	64	77	1303	604	699	1444	668	77
Diakonhjemmets	65	30	35	706	384	322	771	414	35
Bærum kommune	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Østfold fylkes sykehus i F.rstad	23	8	15	145	76	69	168	84	8
Fredrikstad komm. sykehus	43	17	26	335	156	179	378	173	20
— — epidemilasaret	13	2	11	110	55	55	123	57	6
Moss kommunale sykehus	24	14	10	296	150	146	320	164	15
Sarpsborg komm. sykehus	24	13	11	451	235	216	475	248	22
Fredrikshald komm. sykehus	28	8	20	290	138	152	318	146	17
— «St. Josefs» hospital	12	4	8	162	73	89	174	77	9
Buskerud fylkes og Drammens bys sykehus	135	63	72	2143	915	1228	2278	978	130
Drammens bys epidemilasaret	9	6	3	116	59	57	125	65	6
— — «St. Josefs» hospital	6	-	-	164	-	-	170	-	-
Kongsberg komm. sykehus	7	5	2	64	35	29	71	40	31
Vestfold fylkes og Tønsberg bys sykehus	5	1	4	142	69	73	147	70	77
Marinens sykehus	6	2	4	89	21	68	95	23	7
Eidsskog kommunale sykehus	7	4	3	36	23	13	43	27	1
Vinger sykehjem	9	4	5	28	18	10	37	22	1
Kongsvinger lasaret	-	-	-	13	5	8	13	5	8
Hamar bys sykehus	30	15	15	241	120	121	271	135	136
Ringsaker komm. sykehus	14	7	7	32	22	10	46	29	17
Finsal sykehjem	24	14	10	90	45	45	114	59	55
Furnes	14	7	7	12	3	9	26	10	16
Løten	14	8	6	101	42	59	115	50	65
Valseth	11	5	6	26	11	15	37	16	21
Elverum	13	5	8	153	79	74	166	84	82
Trysil sykehus	10	4	6	84	38	46	94	42	52
Storelvedalens sykehus	6	4	2	55	41	14	61	45	16
Tynset	18	12	6	166	98	68	184	110	74
Søndre Lands kommunale sykehus ..	24	10	14	114	58	56	138	68	70
Østre Totens sykehjem	19	9	10	143	67	76	162	76	86
Opland fylkes sykehus	35	24	11	705	353	352	740	377	363
Telemark fylkes sykehus	87	42	45	1358	694	664	1445	736	709
Kragerø bys sykehus	-	-	-	28	6	22	28	6	22
«St. Josefs» hospital i Porsgrund ..	15	6	9	94	31	63	109	37	72
Det lutherske hospital i Porsgrund ..	13	5	8	74	26	48	87	31	56
Rjukan sykehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Notodden sykehus	19	12	7	350	-	-	369	-	-
Arendal	11	2	9	132	62	70	143	64	79
Risør	9	2	7	46	19	27	55	21	34
Tvedestrand	-	-	-	57	25	32	57	25	32
Grimstad	8	6	2	79	44	35	87	50	37
Vest-Agder fylkes sykehus	7	1	6	156	87	69	163	88	75
Kristiansand kommunale sykehus ..	55	27	28	946	450	496	1001	477	524
«St. Josefs» hospital i Kristiansand ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mandal bys sykehus	15	7	8	214	100	114	229	107	122

¹⁾ Derav behandledes 1 292 på de kirurgiske avdelinger, 1 007 på de medisinske, 1 074 paa

hus behandlede syke.

dans les hôpitaux.

Utgått						Tilbake- liggende 31te desember 1920.			Mortali- tets- procent til alle ut- gätte.	Daglig middel- belegg.	Tallet på forplei- ningsdage for hver be- handlet.	Utgift til medisin for hver syk i døgnet. øre.	Tallet på forplei- nings- dage.	Tallet på syke- plasser.
levende.			død.			Tils.	Mn.	Kv.						
Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.						
4437	2368	2069	231	136	95	460	275	203	4,9	501	36	58	183263	-
562	-	562	17	-	17	17	-	17	2,9	-	-	-	-	-
10829	4839	5990	1097	570	527	1450	682	768	9,2	1547	42	-	565995	2061
769	769	-	16	16	-	23	23	-	2,0	40	18	46	14755	54
519	152	367	65	29	36	56	15	41	11,1	59	34	-	21557	70
1074	147	927	30	4	32	50	8	42	3,2	90	22	-	25736	80
1245	557	688	81	55	36	108	56	52	6,8	125	32	54	45613	150
654	337	317	54	39	15	63	38	25	7,6	63	30	69	23185	91
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
135	67	68	18	8	10	15	9	6	11,8	22	48	53	8041	27
311	141	170	29	17	12	38	15	23	8,5	47	45	42	17179	65
105	45	60	5	3	2	13	9	4	4,5	7	21	45	2623	50
264	134	130	26	11	15	30	19	11	9,0	27	30	69	9704	30
426	225	201	26	13	13	33	10	13	5,7	31	24	19	11561	65
263	133	130	33	7	26	22	6	16	11,2	31	36	12	11542	60
149	70	79	9	3	6	16	4	12	5,7	18	39	15	6790	24
2072	888	1184	67	37	30	139	53	86	3,1	142	23	30	51970	135
119	62	57	1	-	1	5	3	2	0,8	11	32	-	3981	60
156	-	-	7	-	-	7	-	-	4,3	13	28	-	4736	-
53	29	24	13	7	6	5	4	1	2,0	9	47	-	3394	37
135	63	72	6	2	4	6	5	1	4,3	9	23	-	3338	16
90	22	68	3	1	2	2	2	2	5,2	49	188	8	17864	86
31	20	11	3	1	2	9	6	3	8,8	8	66	-	2854	10
12	8	4	11	6	5	14	8	6	47,8	12	118	15	4377	14
13	5	8	-	-	-	-	-	-	-	1	29	-	380	14
214	109	105	28	14	14	29	12	17	11,5	3	4	59	1048	32
24	18	6	12	5	7	10	6	4	33,3	11	89	53	4080	12
69	33	36	16	9	7	29	17	12	18,8	25	79	-	9038	33
5	-	5	8	6	2	13	4	9	57,1	15	209	10	5433	16
89	37	52	8	5	3	18	8	10	8,2	20	64	-	7324	25
26	12	14	3	1	2	8	3	5	10,3	8	84	-	3095	18
161	82	79	2	2	-	3	-	3	1,2	12	27	-	4482	30
86	39	47	2	1	1	6	2	4	2,3	10	39	-	3625	12
50	40	10	3	2	1	8	3	5	5,7	9	52	-	3177	14
154	90	64	8	3	5	22	17	5	4,9	19	38	48	7079	22
103	49	54	10	6	4	25	13	12	8,8	23	61	35	8452	26
128	61	67	21	7	14	13	8	5	14,1	18	41	23	6685	30
680	336	344	23	12	11	37	29	8	3,3	61	30	-	22316	-
1281	633	648	72	52	20	92	51	41	5,3	115	29	42	42115	120
28	6	22	-	-	-	-	-	-	-	1	18	-	501	10
92	28	64	8	3	5	9	6	3	8,0	16	53	-	5791	18
64	21	43	11	4	7	12	6	6	14,8	12	52	-	4576	18
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
335	-	-	14	9	5	20	6	14	4,1	24	24	-	8850	28
116	52	64	27	12	15	-	-	-	18,9	13	35	39	4993	24
37	16	21	4	2	2	14	3	11	9,8	14	92	22	5087	26
52	24	28	2	1	1	3	-	3	3,7	3	20	-	1171	13
74	43	31	5	2	3	8	5	3	6,3	7	32	-	2623	40
145	76	69	8	8	-	10	4	6	5,2	15	33	63	5441	26
909	439	470	36	14	22	56	24	32	3,3	60	21	53	21795	90
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
207	98	109	9	5	4	13	4	9	4,2	17	-	-	6241	20

eienavdelingen.

Tallet på de på syke-

Tabell XXIX (forts.).	Tilbakeleggende 1ste januar 1920.			Innkomet.			Tilsammen behandlet.		
	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.
Rogaland fylkes sykehus	41	23	18	636	326	310	677	349	328
Stavanger bys —	135	57	78	1727	788	939	1862	845	1017
— «St. Franciskus» hospital ..	10	5	5	531	236	295	541	241	300
Egersund bys sykehus	10	2	8	196	107	89	206	109	97
Sandnes kommunale sykehus	6	2	4	119	46	73	125	48	77
Haugesund bys —	47	18	29	437	219	218	484	237	247
Odda kommunale sykehus	18	11	7	290	132	158	308	143	165
Voss private sykehus	3	2	1	127	74	53	130	76	54
Bergen kommunale sykehus	183	-	-	2080	-	-	2263	-	-
— — — — — epidemiavdl.	134	-	-	1244	-	-	1378	-	-
Lungegaardens sykehus	59	30	29	225	122	103	284	152	132
«Røde kors» klinik	15	4	11	615	221	394	630	225	405
«Betania» sykehus	32	7	25	864	203	661	896	210	686
St. Franciskus's hospital	32	11	21	430	223	207	462	234	228
Diakonissehjemetts klinik i Bergen	13	8	5	760	258	502	773	266	507
Lærdal sykehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansunds komm. sykehus	61	33	28	751	355	396	812	388	424
Aalesund — — —	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Møre fylkes sykehus i Molde	38	22	16	567	206	361	605	228	377
Trondhjem kommunale sykehus	-	-	-	-	-	-	2764	1331	1415
Kalvskindets sykehus i Trondhjem ..	75	30	45	71	40	31	146	70	76
St. Elisabeths hospital i — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Orkedals sykehjem	36	19	17	89	42	47	125	61	64
Meldals — — —	30	10	20	57	31	26	87	41	46
Innherreds sykehus (Levanger)	102	40	62	994	464	530	1096	504	592
Namdals sykehus	60	33	27	695	323	372	755	356	399
Nordland fylkes sykehus i Bodø	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — — — — i Buksnes	8	2	6	117	66	51	125	68	57
— — — — — i Stokmarknes	82	42	40	769	346	423	851	388	463
Søvik sykehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sulitjelma sykehus	1	1	-	106	44	62	107	45	62
Glaamfjord — — —	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sanitetsforeningens sykehus i Narvik	15	7	8	207	123	84	222	130	92
Svolvær sykehus i Vaagan	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sortland — — —	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Troms fylkes sykehus i Harstad	21	10	11	187	110	77	208	120	88
— — — — — i Tromsø	57	29	28	700	331	369	757	360	397
Tromsø epidemilasaret	21	11	10	151	72	79	172	83	89
— — — — — St. Elisabeths hospital	34	14	20	559	225	334	593	239	354
Skjervøy sykehus i Skjervøy	8	6	2	28	13	15	36	19	17
Finnmark fylkes sykehus i Hammerf.	36	21	15	612	355	257	648	376	272
St. Vincents hospital i Hammerfest ..	13	4	9	81	44	37	94	48	46
Finnmark fylkes sykehus i Vardø ..	27	15	12	358	162	196	385	177	208
— — — — — Vadso	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	4201	1975	2226	45247	20880	24367	49448	22855	26593
Defekte opgaver	-	-	-	-	-	-	2926	-	-
I alt behandlet og døde	-	-	-	-	-	-	52374	-	-

¹⁾ 1 1717 023 forpleiningsdager er opgitt for 49 109 patienter eller ca. 35 dager pr. patient.

Opgaver over dødsfall med

Causes de décès par

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	Kristiania.		Akershus fylke.		Østfold fylke.		Buskerud fylke.		Vestfold fylke.		Hedmark fylke.		Oppland fylke.	
		Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.
		I. Medfødte sygdommer og dannelsesfeil.													
Medfødt svakhet	1097	52	47	39	30	52	27	42	24	36	32	59	32	39	25
— cyanose	12	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1
Andre medfødte eller i umiddelbar tilslutning til fødselen opptredende sygdommer ¹⁾	83	2	4	3	-	1	1	3	4	7	1	1	1	1	1
Misdannelser i centralnervesystemet	20	1	2	-	-	-	-	1	3	2	-	-	1	-	-
Andre dannelsesfeil	14	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
II. Alderdomssyngdommer.															
Alderdomssvakhet	4775	80	145	92	113	101	118	114	136	77	97	119	130	129	170
Alderdomsgangræn	110	6	3	1	1	6	8	1	2	3	1	1	11	2	3
III. Infeksjonssyngdommer.															
Tyfoidfeber	77	4	1	-	-	2	6	2	1	1	-	2	-	1	-
Epid. cerebrosppinalmeningit	27	3	3	2	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	21	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Meslinger	53	5	11	1	-	-	2	2	5	-	2	2	2	-	-
Skarlagensfeber	54	2	2	2	-	2	1	3	5	1	2	2	6	1	-
Kikhoste	240	3	4	3	4	9	4	2	8	6	7	7	8	4	8
Difteri (croup)	632	7	12	13	12	16	10	9	9	20	9	19	13	9	8
Lungebetendelse (croupøs)	1748	128	124	80	89	51	63	71	55	44	35	45	41	39	34
Influenza	364	17	13	10	8	9	16	10	14	9	8	5	4	7	3
Dysenteri	13	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Giktfeber	76	1	7	1	5	2	5	1	1	2	1	2	-	3	1
Rosen	71	5	2	2	1	2	2	1	3	2	2	2	4	3	-
Flegmone, absces	44	2	3	-	1	1	1	2	2	1	-	2	1	1	-
Septicopyæmi	204	13	17	1	3	8	6	2	8	5	3	1	2	7	2
Barsel-feber	52	-	3	-	1	-	3	-	1	-	2	-	2	-	3
Pemfigus hos nyfødte	16	-	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Tetanus	19	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	1	-
Akut gastro-enterit (cholera nostras)	302	10	10	12	9	8	9	18	10	11	8	9	13	2	6
Malaria	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktinomykose	6	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose i lunger	4351	195	231	113	122	97	99	86	99	75	91	115	121	68	95
— tarmkanal	159	3	13	5	3	6	3	3	3	3	4	3	4	7	10
— - urin- og kjønnsorg.	50	2	-	1	1	-	-	-	2	1	1	2	-	3	-
— - ben og led	92	2	5	1	-	3	-	3	1	2	4	1	1	2	1
— - kjertler (skroful)	32	3	2	-	1	-	-	-	1	-	1	1	2	-	2
— - hud (lupus)	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - hjernebinder	675	36	34	12	12	16	14	13	9	11	17	11	13	10	12
— - andre organer ell. med uopgit sæte	84	-	2	-	1	-	2	1	2	-	2	-	5	2	1

¹⁾ Medfødt syfilis og pemfigus hos nyfødte er opført under III infeksjonssyngdommer.

kjente dødsårsaker.

départements.

Telemark fylke.		Aust-Agder fylke.		Vest-Agder fylke.		Rogaland fylke.		Hordaland fylke.		Bergen.		Sogn og Fjordane fylke.		Møre fylke.		Sør-Trøndelag fylke.		Nord-Trøndelag fylke.		Nordland fylke.		Troms fylke.		Finnmark fylke.		
Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	
22	21	14	11	10	8	43	25	43	29	8	19	11	7	29	22	43	19	21	12	42	30	18	14	19	21	
.	1	.	.	.	1	.	.	.	1	.	2	1	.	.	.	
2	2	1	3	3	.	5	1	1	2	3	7	.	1	3	3	6	.	3	1	3	.	.	1	.	2	
.	1	.	1	.	.	1	1	1	2	.	.	1	1	
.	.	2	.	.	1	2	2	4	.	1	
73	80	56	70	97	106	98	181	164	221	44	51	138	187	152	250	135	195	134	175	128	196	64	80	41	38	
2	7	3	1	4	2	2	6	3	3	.	3	.	2	3	1	1	3	2	4	3	3	1	1	.	.	
.	1	1	.	.	1	8	2	1	1	5	8	5	4	2	2	2	.	.	.	2	2	4	2	2	2	
.	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3	1	1	1	1	
5	2	1	1	.	.	2	4	1	2	2	.	.	2	1	1	2	1	1	1	1	2	
6	8	1	1	4	3	6	4	.	2	2	3	3	3	10	19	10	14	2	9	21	22	3	5	2	.	
11	14	5	4	7	7	21	20	29	25	10	3	7	12	34	34	31	31	17	7	28	31	24	29	16	9	
46	44	24	14	25	27	51	55	55	44	29	27	21	16	40	42	45	34	28	37	29	25	33	30	16	12	
5	3	9	4	3	2	15	9	2	7	8	4	5	4	16	23	24	12	4	2	14	7	7	11	20	11	
.	1	1	1	1	2	1	1	1
2	1	1	1	1	1	3	1	3	1	2	2	2	1	2	2	2	1	5	3	4	3	2	1	1	2	
1	3	.	3	4	1	4	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	4	.	2	
1	1	5	2	1	.	3	2	6	.	.	1	1	1	1	.	.	2	
6	3	1	3	5	3	6	5	9	2	6	8	9	3	8	8	3	2	1	3	10	4	10	3	3	2	
2	3	6	.	1	1	.	.	.	2	.	5	3	3	6	.	4	.	3	.	3	2	
2	1	1	.	.	.	1	2	.	3	.	.	1	1	3	3	
1	1	.	.	2	.	.	1	2	1	.	1	2	3	.	.	
12	7	1	4	2	3	14	8	4	6	4	9	6	4	9	10	18	8	4	4	10	3	7	4	3	3	
.	1	1
81	109	47	55	70	86	100	133	97	115	80	96	77	75	133	197	157	241	78	87	140	167	104	101	57	56	
2	2	1	.	3	3	3	6	6	2	6	6	1	1	6	8	1	6	6	3	5	3	4	3	1	1	
2	2	2	.	.	.	4	1	.	.	2	.	3	.	4	1	2	3	.	1	2	3	1	4	.	.	
3	3	1	1	1	1	6	4	2	6	.	2	3	1	3	3	3	2	4	1	9	4	2	1	3	.	
.	1	1	3	.	.	2	1	1	1	1	1	1	.	.	.	1	.	2	1	
.
18	16	11	12	11	7	37	28	25	19	8	14	14	10	25	22	23	14	12	12	23	31	26	16	10	10	
3	3	2	.	.	1	2	6	1	1	3	3	1	1	1	1	3	3	3	2	12	9	.	.	2	3	

Opgaver over dødsfall med

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	Kristiania.		Akershus fylke.		Østfold fylke.		Buskerud fylke.		Vestfold fylke.		Hedmark fylke.		Opland fylke.	
		Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
		Miliærtuberkulose	83	7	10	-	3	2	2	5	2	1	-	3	2
Spedalskhet	20	11	9	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Syfilis, medfødt	29	6	2	1	-	1	1	1	-	2	1	-	-	1	1
—, erhvervet efter fødselen	21	6	3	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Andre infeksjonssygdommer . . .	32	4	2	3	4	2	-	1	1	1	-	-	-	-	-
IV. Kroniske blod- og ernæringssygdommer.															
Gikt (arthritis urica)	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk rheumatisme. Arthritis deformans	57	4	4	1	-	1	2	-	-	-	1	3	7	3	4
Beriberi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes	252	18	19	8	8	7	10	4	11	5	5	9	8	11	13
Leukæmi, pseudoleukæmi	31	3	1	4	1	3	-	-	-	1	1	2	1	1	1
Perniciøs anæmi	79	6	8	4	2	4	3	3	3	3	1	2	6	1	2
Morbus maculosus Werlhof, purpura hæmorrhagica	13	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	1
Hæmofili	4	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-
Rakit	46	2	-	1	-	1	-	2	3	3	2	1	1	4	1
Andre sygdommer i denne gruppe	26	3	4	1	1	-	1	1	1	1	-	2	-	-	-
Kroniske forgiftninger:															
Alkoholisme ¹⁾	5	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
V. Sygdommer i nervesystemet.															
Apoplexi og hjerneemboli	1857	83	81	67	52	44	78	42	67	34	47	50	58	41	47
Meningit (suppurativ)	254	13	7	8	11	5	6	2	5	5	5	9	3	7	-
Paralysis generalis	29	4	-	6	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Andre sinnssygdommer	158	4	9	3	7	6	6	-	4	2	5	7	7	1	2
Epilepsi	85	1	4	7	2	3	2	3	4	-	2	1	1	1	1
Andre hjernesygdommer	120	9	6	6	-	6	7	7	4	2	-	5	2	2	1
Rygmarvstæring (tabes dorsalis)	10	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Andre rygmarvssygdommer	58	1	3	3	3	3	2	4	2	1	2	3	4	1	2
Kramper hos småbarn	359	16	8	15	14	17	6	7	9	15	9	5	4	5	4
Andre sygd. i nervesystemet . . .	42	1	-	-	1	1	-	1	1	-	1	2	2	-	1
VI. Sygdommer i kredsløpsorganene.															
Endo-, perikardit	103	7	3	3	-	6	7	1	5	2	5	4	4	2	5
Klappfeil	1178	70	90	41	40	21	53	33	34	21	21	36	38	13	25
Hjertemuskelsygdommer	353	3	9	10	8	8	13	8	6	15	10	5	3	12	13
Arteriosklerose	898	49	61	26	21	39	34	27	23	49	26	28	14	25	9
Aneurysma	10	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1
Hjertelammelse	725	36	41	56	42	18	25	23	14	35	28	24	26	13	15
Andre hjerte- og karsygdommer . .	101	4	8	3	2	2	4	4	4	-	2	1	-	11	10

²⁾ Her er opført alle dødsfall av sygdom, hvor alkohol med sikkerhet antages å være syk-

kjente dødsårsaker.

Telemark fylke.		Aust-Agder fylke.		Vest-Agder fylke.		Rogaland fylke.		Hordaland fylke.		Bergen.		Sogn og Fjordane fylke.		Møre fylke.		Sør-Trøndelag fylke.		Nord-Trøndelag fylke.		Nordland fylke.		Troms fylke.		Finmark fylke.		
Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	
1	3	.	.	.	2	1	1	1	.	1	1	4	1	3	5	7	3	3	1	2	1	2	1	1	1	
.	
1	1	.	.	2	.	1	1	.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
.	
.	
1	7	5	2	4	6	5	10	3	4	7	5	4	3	3	8	4	14	3	2	7	4	1	2	2		
1	1	1	2	2	1	2	2	3	1	5	1	2	1	1	1	3	1	1	1	7	4	1	2	2		
3	1	1	2	2	1	1	1	1	.	5	1	2	1	1	1	3	1	2	2	2	2	1	1	1		
.	
.	
1	1	.	.	1	2	1	1	1	1	1	1	3	2	3	4	4	14	3	2	1	1	1	2	2		
1	7	5	2	4	6	5	10	3	4	7	5	4	3	3	8	4	14	3	2	7	4	1	2	2		
3	1	1	2	2	1	2	2	3	1	5	1	2	1	1	1	3	1	2	2	2	2	1	1	1		
.	
.	
.	
37	42	20	36	27	47	52	52	52	56	40	38	18	32	72	70	53	75	42	33	45	43	28	31	14	11	
4	2	2	2	3	2	4	6	16	12	5	6	3	5	13	7	7	11	7	2	19	7	10	4	5	6	
1	.	.	.	2	2	2	.	.	.	1	1	2	.	1	1	1	1	1	.	2	.	1	1	1	.	
2	.	1	3	1	1	2	4	3	4	4	5	.	3	1	3	24	19	1	2	4	7	.	1	.	.	
3	2	1	1	2	2	2	2	3	2	4	1	1	2	4	3	2	2	7	3	1	1	1	.	.	2	
3	2	2	1	2	2	5	3	2	4	1	2	1	3	3	5	1	2	8	6	1	4	
1	.	.	.	1	1	2	
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	9	5	3	2	1	7	4	11	14	
2	2	5	5	4	2	17	14	16	5	6	4	4	4	22	20	10	9	5	8	10	7	7	4	11	14	
5	3	1	.	1	.	.	2	2	1	1	.	2	2	2	1	1	.	.	1	1	2	1	.	.	1	
.	
1	2	3	1	.	2	3	1	2	2	2	.	1	1	1	1	1	8	.	3	2	5	4	3	.	.	
49	46	12	16	25	30	36	42	36	33	3	9	14	21	31	45	38	48	8	5	30	28	17	7	7	6	
5	6	12	7	9	11	10	13	10	15	31	35	6	5	8	13	9	5	1	4	6	4	2	1	1	1	
36	21	21	4	19	12	48	35	13	17	31	21	12	6	20	17	28	20	13	12	25	15	13	6	2	.	
.	2
16	11	15	15	17	7	12	14	13	7	20	14	8	10	22	26	18	10	13	12	14	13	7	4	6	5	
2	.	2	1	.	.	2	2	.	2	1	.	9	3	3	11	2	1	1	1	.	.	1	.	.	2	

domsårsaken.

Opgaver over dødsfall med

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	Kristiania.		Akershus fylke.		Østfold fylke.		Buskerud fylke.		Vestfold fylke.		Hedmark fylke.		Opland fylke.	
		Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
		VII. Sygdommer i åndedretsorganene.													
Bronkit, akut	521	24	16	27	18	18	14	21	16	15	16	18	19	20	20
—, kronisk, bronkiektasi..	457	34	37	17	16	23	33	9	14	8	24	10	5	14	24
Astma, emfysem	130	5	3	3	3	7	10	-	6	6	4	7	1	7	4
Lungebetendelse, katarralsk ...	676	34	46	10	8	25	18	21	16	14	16	17	8	22	19
Lungegangræn	10	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Lungeemboli	30	4	8	1	-	-	1	-	-	-	1	-	4	-	-
Pleurit, serøs	82	4	4	3	2	2	1	2	1	1	3	-	1	-	1
—, purulent	42	7	2	1	-	-	-	3	-	2	1	-	-	-	1
Andre sygd. i åndedretsorg. ...	63	6	2	1	2	3	1	1	6	3	1	-	1	-	3
VIII. Sygdommer i fordøiellesorganene.															
Mave-tarmkatarr (kronisk)	140	3	10	5	6	1	5	3	1	9	1	3	3	2	4
Mave-, duodenalsår	158	10	7	3	4	7	8	5	4	1	5	7	7	3	1
Blindtarmbetendelse (appendic.)	144	7	8	1	4	4	4	7	2	5	3	5	4	2	5
Diffus peritonit	181	3	12	6	4	6	6	4	3	4	5	5	5	6	7
Indeklemt brokk	51	1	1	2	1	-	1	-	-	3	1	2	1	2	1
Volvulus og ileus av andre års.	162	8	11	5	6	5	2	6	5	1	1	8	3	5	5
Galdestenssygdommer	45	1	6	-	1	-	2	-	1	1	1	-	3	-	2
Leverkirrose	35	6	-	3	4	-	-	1	-	-	1	1	1	-	1
Andre sygd. i fordøiellesorg. ...	107	5	7	4	3	7	1	1	-	4	1	2	4	-	1
IX. Sygdommer i urin- og kjønnsorganene.															
Nefrit, akut	80	4	3	2	4	-	3	1	4	1	3	-	3	2	2
—, kronisk (morb. Brightii)	646	52	56	17	12	25	22	7	10	13	22	18	8	17	18
Cystit, cystopyelit	195	10	12	3	4	8	-	2	1	6	-	11	5	9	3
Nyresten- og blærestensygd. ...	25	2	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-
Andre nyre- og urinveissygd. ...	114	11	1	7	3	4	1	5	-	10	1	12	1	1	-
Sygd. i kjønnsorg., som ikke hen-															
hører under nogen annen gruppe	18	1	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-
X. Svulster.															
Carcinom (kræft) i huden	51	1	-	3	1	1	-	1	-	1	-	2	-	2	-
— i mavesækken	1422	58	61	52	41	47	40	61	44	43	48	58	40	31	41
— - fordøiellesorg. ellers	458	43	30	16	11	11	20	16	17	9	5	12	12	12	8
— - brystkjertelen	139	-	24	-	2	-	12	-	9	-	4	-	8	-	8
— - livmoren	160	-	26	-	4	-	10	-	7	-	7	-	11	-	10
— - andre organer eller															
med uopgitt sæte. ...	398	16	26	29	19	12	7	6	8	10	8	5	6	7	9
Sarkom i bensystemet	58	1	2	2	1	1	4	1	1	-	4	4	4	2	2
— - kjertlerne	15	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-
— - andre organer eller															
med uopgitt sæte. ...	66	8	8	3	2	3	2	2	3	-	2	3	2	-	3
Andre svulster	142	17	20	3	4	4	6	2	2	-	2	3	3	1	4

kjente dødsårsaker.

Telemark fylke.		Aust-Agder fylke.		Vest-Agder fylke.		Rogaland fylke.		Hordaland fylke.		Bergen.		Sogn og Fjordane fylke.		Møre fylke.		Sør-Trøndelag fylke.		Nord-Trøndelag fylke.		Nordland fylke.		Troms fylke.		Finnmark fylke.	
Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
14	11	4	4	9	7	11	9	14	8	5	5	7	6	12	12	19	10	17	4	28	15	6	11	4	7
13	14	7	9	9	8	4	9	11	10	3	10	11	6	4	4	11	12	6	3	4	4	6	4	3	2
6	1	2	1	1	1	4	1	9	7	2	2	3	1	3	5	2	4	1	1	1	1	1	1	3	1
7	6	7	6	4	10	38	27	18	26	8	10	3	7	13	11	37	35	13	8	18	11	26	26	10	17
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	2	1	3	5	2	2	2	2	2	3	4	3	3	2	1	1
3	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	4	1	1	1	1	1	2	2	1
3	3	3	3	3	3	1	3	3	2	3	1	2	2	3	3	6	7	1	6	5	3	1	4	5	7
2	2	1	2	2	2	7	3	2	6	4	1	2	4	2	2	4	5	2	3	7	7	4	3	1	1
1	1	1	1	1	1	4	3	4	4	2	2	7	6	4	4	6	9	1	8	8	4	2	2	1	3
5	4	1	1	4	3	3	4	5	5	2	2	3	1	7	7	8	4	5	2	5	5	3	2	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	2	4	1	1	1	2	1	5	1	1	1	2	1	1	1	1
3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	5	2	1	1	4	3	4	1	1	3	3	1	4	4	1
3	2	2	1	3	1	1	4	3	3	5	1	2	1	4	3	4	6	1	2	7	7	1	1	4	1
12	4	3	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	2	7	3	4	3	1	1	2	5	1	1	1	1
7	17	8	15	8	10	15	20	21	18	16	11	6	9	14	27	19	21	8	4	18	19	16	8	4	5
1	1	1	1	1	3	2	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1
3	1	1	2	4	2	4	7	7	5	4	4	8	7	4	7	4	15	2	1	10	5	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	1	2	3	3	3	1	3	1	1	1	1	2	1	2	2	5	6	1	1	1	2	2	1	1	1
38	38	19	10	24	14	46	42	45	24	20	22	39	20	40	48	41	38	34	31	46	25	17	15	17	4
20	7	4	10	6	7	13	10	13	7	11	14	4	2	21	20	13	12	6	6	3	5	9	7	3	1
4	4	5	3	5	5	6	17	4	3	9	10	2	5	8	8	16	6	3	8	8	3	4	4	4	4
9	4	2	4	4	5	13	11	17	22	8	6	6	2	17	6	15	20	8	10	19	13	1	3	4	1
2	1	1	1	3	2	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	3	2	1	2	1	1	1
1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4	2	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	2	1	1	1
7	3	1	1	1	1	2	5	2	7	6	10	3	4	1	1	2	7	1	1	4	1	1	1	1	1

Opgaver over dødsfall med

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	Kristiania.		Akershus fylke.		Østfold fylke.		Buskerud fylke.		Vestfold fylke.		Hedmark fylke.		Oppland fylke.	
		Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
XI. Sygdommer i hud, bindevev, ben og ledd, som ikke kan henføres under nogen av de foregående grupper.															
Hudsygdommer	12	-	1	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-	-	-
Gangræn (ikke senil)	15	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Ben- og leddsygdommer	25	-	-	1	1	2	1	1	-	-	1	2	1	-	1
XII. Svangerskaps- og barsel- sygdommer.¹⁾															
Barselkrampe	46	-	2	-	3	-	3	-	1	-	3	-	1	-	1
Emboli og thrombose	15	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-
Blødning	24	-	2	-	2	-	5	-	1	-	2	-	1	-	-
Livmorbristning	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Dystoki	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Abort	4	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ektopisk svangerskap	7	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1
Andre svangerskaps- og barsel- sygdommer	12	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	3	-	-
Ukjent eller uopgitt årsak	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XIII. Andre sykdommer.															
Myxødem	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Basedows sykdom	14	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1
Addisons	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Diverse andre sykdommer	27	5	-	1	-	2	1	-	1	-	1	1	-	-	1
Dødsf. med kjent sygd.årsak ...	29862	1345	1548	906	840	833	918	771	805	690	706	839	797	672	763
XIV. Unaturlig død.															
Selv mord ²⁾	126	13	3	11	2	4	-	5	-	6	5	3	5	5	2
Drap og mord	18	3	-	-	2	2	2	1	-	-	-	2	1	1	-
Ulykkestilfelle:															
a. Akut alkoholforgiftning ...	10	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
b. Andre akute forgiftninger ³⁾	28	1	1	1	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-
c. Drukning	464	4	1	27	4	16	3	13	1	18	1	5	1	5	4
d. Forfrysning	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-
e. Forbrenning	70	6	7	2	3	-	1	2	1	-	-	3	3	2	-
f. Elektr. strøm og lynnedslag	11	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
g. Vådeskudd	35	2	-	5	1	2	-	1	-	1	-	1	-	-	-
h. Andre ulykkestilfelle ⁴⁾	358	36	15	22	6	12	10	21	3	10	1	11	5	12	2
Dødsf. ved unaturlig død	1126	67	27	72	18	40	16	43	5	37	9	27	16	26	8
Dødsf. med ukjent årsak	1260	39	31	11	5	12	15	17	12	5	3	14	13	13	15
I altav læger opgivne dødsfall ⁵⁾	32248	1451	1606	989	863	885	949	831	821	732	718	880	826	711	786

¹⁾ Barsel-feber er opført under III (infeksjonssykdommer). ²⁾ Derav opgitt 26 sinnssyke. ³⁾ Derav ved tannuttrekning 1, cynoglospulver 1, eddikesyre 2. ⁴⁾ Derav opgitt: commotio cerebri 8, conquis-kjørsel av tog eller sporvogn 21, bil-, cykelulykke 23, andre kjøreulykker 12, sneskred 2, stenras 12, Varanger), corpus alien. oesophagi 1, do. laryngis 3, bristning av urinblæren (spark, fotball) 1, ligget eller skogen 9, forlæftning 1, indebrent 1. ⁵⁾ Kjønn og alder ikke opgitt for 7 i Oppland, 1 i Tele-

kjente dødsårsaker.

Telemark fylke.		Aust-Agder fylke.		Vest-Agder fylke.		Rogaland fylke.		Hordaland fylke.		Bergen.		Sogn og Fjordane fylke.		Møre fylke.		Sør-Trøndelag fylke.		Nord-Trøndelag fylke.		Nordland fylke.		Troms fylke.		Finnmark fylke.	
Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	1	1	2	1	1	-	1	2	-	-	1	1	-	-
-	-	1	-	2	-	-	6	-	4	-	-	1	-	-	-	3	-	1	-	-	-	3	-	2	
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	3	-	3	-	1	-	-	-	-	2	-	1	
-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	1	
1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
872	639	370	381	481	496	844	934	842	859	522	572	534	544	894	1131	995	1104	582	618	887	880	516	500	324	301
3	-	3	1	3	-	11	1	4	3	4	-	4	3	5	2	5	1	-	-	4	1	2	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
13	6	11	3	18	1	18	7	34	5	8	5	10	1	30	2	42	4	15	1	53	7	32	1	32	2
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	1	-	2	2	3	1	8	3	5	1	-	-	2	1	1	-	1	-	1	3	3	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	5	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	2	-	5	1	-	1	-	1	1	-	2	-
18	2	6	7	2	13	3	24	8	15	5	10	3	10	3	19	3	6	3	10	2	10	1	9	-	-
37	10	21	4	35	5	48	13	79	20	32	11	34	8	50	10	74	10	23	4	75	15	48	2	45	2
35	26	2	2	22	21	54	68	40	42	7	4	31	30	23	38	28	30	20	19	89	98	93	94	59	57
744	675	393	387	538	522	946	1015	961	921	561	587	599	582	967	1179	1079	1144	625	640	1051	993	657	596	428	360

oppgitt ved lysgas 2, brom 1, kullos 3, kreaturvask 1, arsenik 1, injeksjon av klorzink istedetfor novocain 19, contusio cerebri 5, eksplosjon, grubeulykke 37, fall 43, fraktur 62, jernbaneulykke 8, overuffocatio 4, spent av hest 5, stanget ihjel 1, vulnera 4 (derav 3 finner såret i trefning begravet i Sørehjel 1, skåret i sirkelsag 1, forbledning 3, slag 1, løpestreng, tannbaneulykke 2, omkommet i fjeldet nark, 1 i Rogaland og 6 i Nordland.

Opgaver over kjønn og alder ved

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	De viktigste dødsårsakers forhold i pct. til alle opgitte dødsårsaker ved sygd.	Fordeling på kjønn (par sexe).		Fornedstende antall tilf. fler er hverken kjønn eller alder opgitte.	0—1 år.		1—5 år.		5—10 år.		10—15 år.		15—20 år.	
			Mannkj.	Kvindekj.		Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
Syfilis, medfødt	29	-	17	12	-	17	7	-	2	-	-	-	1	-	1
—, ervervet etter fødselen	22	-	12	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre infeksjonssygd.	32	-	17	15	-	2	2	2	2	1	1	-	1	-	4
IV. Kroniske blod- og ernæringssydommer.															
Gikt (arthritis urica)	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Kronisk rheumatisme. Arthritis deformans	57	-	27	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Beriberi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes	252	0,8	111	141	-	-	-	4	1	5	5	5	10	14	7
Leukæmi, pseudoleukæmi	31	-	18	13	-	-	1	2	1	1	2	-	-	2	2
Pernicios anæmi	79	-	42	37	-	-	-	2	-	-	-	1	-	2	3
Morbus maculosus Werlhofii, purpura hæmorrhagica	13	-	10	3	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Hæmofili	4	-	4	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rakit	46	-	33	13	-	18	6	15	7	-	-	-	-	-	-
Andre sygdommer i denne gruppe	26	-	11	15	-	1	3	2	1	-	-	-	-	-	1
Kroniske forgiftninger:															
Alkoholisme	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V. Sygdommer i nervesystemet.															
Apoplexi og hjerneemboli	1857	6,2	861	996	-	1	1	-	-	1	-	1	1	-	2
Meningit (suppurativ)	254	-	147	107	-	20	14	29	19	17	10	13	18	20	11
Paralysis generalis	29	-	24	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sinnssyggdommer	158	-	66	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
Epilepsi	85	-	47	38	-	-	-	1	-	1	1	4	2	8	3
Andre hjernesygdommer	110	-	66	54	-	2	-	-	3	3	-	4	1	3	2
Rygmarvstæring (tabes dorsalis)	10	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre rygmarvssyggdomme	58	-	27	31	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-
Kramper hos småbarn	359	-	206	152	1	176	121	26	26	4	3	-	1	-	1
Andre sygd. i nervesyst.	42	-	23	19	-	3	1	2	2	1	1	1	-	-	1
VI. Sygdommer i kretsløpsorganene.															
Endo-, perikardit	103	-	45	58	-	1	1	2	3	7	7	2	4	5	3
Klappfeil	1178	3,9	531	647	-	3	-	2	2	11	11	13	11	20	18
Hjertemuskelssyggdommer	353	-	171	182	-	2	-	1	1	2	1	-	1	-	-
Arteriosklerose	898	3,0	524	374	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aneurysma	10	-	8	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Hjertelammelse	725	-	386	339	-	8	8	6	1	5	7	5	5	2	6
Andre hjerte- og karsygd.	101	-	47	54	-	1	-	-	-	-	-	1	2	1	1
VII. Sygdommer i åndedrætsorganene.															
Bronkit, akut	521	-	293	228	-	170	82	54	47	5	8	4	4	1	2
—, kronisk, bronkiektasi	457	-	206	251	-	4	1	3	1	2	-	-	1	1	-
Astma, emfysem	130	-	73	57	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Lungebet., katarralsk ¹⁾	676	-	345	331	-	140	102	72	59	9	11	7	5	3	6

1) De croupøse lungebetendelser er opført under III (infeksjonssyggdommer).

de av læger meldte dødsfall.

20—25 år.		25—30 år.		30—40 år.		40—50 år.		50—60 år.		60—70 år.		70—80 år.		80—90 år.		90—100 år.		Over 100 år.		Alder er ikke oppgitt for	
Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	2	-	1	-	2	3	4	4	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	3	-	5	3	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	2	1	4	1	4	4	7	10	9	10	-	3	-	-	-	-	-	1
5	7	1	2	11	9	11	11	15	27	18	34	16	24	6	3	-	1	-	-	-	-
-	2	1	-	6	-	1	1	1	1	2	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	2	-	2	4	6	4	15	9	11	11	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-
3	1	-	-	3	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	1	2	3	2	2	4	2	-	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	3	3	14	13	32	29	96	91	215	237	316	383	165	204	15	22	-	-	-	-
10	11	10	7	8	3	7	5	2	8	7	2	2	3	1	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	10	1	10	3	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	5	6	7	11	9	13	14	15	13	22	15	10	1	9	1	1	-	-	-	-
6	4	4	6	10	8	1	3	2	2	7	5	2	3	1	-	-	-	-	-	-	1
5	3	1	5	3	10	12	8	16	10	11	6	5	5	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	1	3	4	2	8	2	6	10	4	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	2	-	1	2	3	6	1	5	3	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-
2	5	2	3	3	2	8	4	2	12	7	6	4	9	-	-	-	-	-	-	-	-
17	10	17	12	29	38	40	52	74	89	137	166	136	178	32	57	-	3	-	-	-	-
-	-	-	-	1	2	9	5	23	16	53	65	55	68	24	22	1	1	-	-	-	-
-	1	-	-	-	1	1	2	21	12	95	45	250	180	140	119	17	14	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
6	7	7	11	18	18	32	23	54	37	105	51	88	124	44	37	6	3	-	-	-	1
-	1	-	1	2	3	5	3	6	3	13	15	12	18	5	7	1	-	-	-	-	-
1	1	1	-	1	2	3	4	5	9	14	14	20	28	13	21	1	6	-	-	-	-
2	1	1	1	-	4	8	4	19	13	43	63	74	100	48	58	1	4	-	-	-	-
-	-	1	-	-	1	8	1	9	10	18	19	22	19	12	6	2	1	-	-	-	-
7	6	6	4	8	7	7	5	4	13	13	23	39	40	28	44	2	6	-	-	-	-

Opgaver over kjønn og alder ved

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	De viktigste dødsårsakers forhold i pct. til alle opgitte dødsårsaker ved sygd.	Fordeling på kjønn (par sexe).		For nedestående antall tilfelle er hverken kjønn eller alder opgitt.	Alder										
						0—1 år.		1—5 år.		5—10 år.		10—15 år.		15—20 år.		
			Mannkj.	Kvindkj.		Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	
Lungegangren	10	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Lungeemboli	30	-	9	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plevrit, serøs	82	-	48	34	-	-	1	4	1	-	-	-	5	6	3	-
—, purulent	42	-	29	13	1	-	7	2	1	2	1	1	2	2	2	-
Andre sygdommer i åndedrætsorganene	63	-	32	31	7	5	6	6	3	4	1	3	2	3	3	-
VIII. Sygdommer i fordøielsesorganene.																
Mave-tarmkatarr (kronisk)	140	-	60	80	19	16	9	11	1	2	2	-	4	4	-	-
Mave-, duodenalsår	158	-	80	78	1	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-
Blindtarmbet. (appendicit)	144	-	67	77	1	1	1	4	3	6	9	7	9	10	-	-
Diffus peritonit	181	-	79	102	3	5	8	4	2	3	2	2	12	3	-	-
Indeklemt brokk	51	-	29	22	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Volvulus og ileus av andre årsaker	162	-	91	71	12	8	5	1	1	-	-	2	1	-	-	-
Galdestenssygdommer	45	-	9	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverkirrose	35	-	26	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdommer i fordøielsesorganene	107	-	53	54	11	11	6	2	3	3	-	1	1	2	-	-
IX. Sygdommer i urin- og kjønnsorganene.																
Nefrit, akut	80	-	32	48	1	1	2	2	3	4	4	4	4	2	3	-
—, kronisk (morb. Brightii)	646	-	314	332	-	-	-	2	3	1	3	10	8	8	-	-
Cystit, cystopyelit	195	-	141	54	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Nyresten- og blæresten-sygdommer	25	-	19	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre nyre- og urinveis-sygdommer	114	-	96	18	1	1	-	1	-	-	1	1	1	1	1	-
Sygdommer i kjønnsorg. som ikke henhører under nogen annen gruppe	18	-	11	7	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
X. Svulster.																
Carcinom (kreft) i huden	51	-	31	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — — mave-sekken	1422	4,8	775	647	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — — fordøiel-sesorg. ellers	458	-	248	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— — — bryst-kjertelen	139	-	-	139	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — — livmoren	160	-	-	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— — — andre org., ell. med uop-gitt sæte	398	-	208	190	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	1
Sarkom i bensystemet	58	-	27	31	-	-	1	2	-	1	-	1	-	1	-	1
— — — eitlene	15	-	11	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— — — andre org. eller med uopgit sæte	66	-	32	34	1	1	2	-	2	-	-	-	-	1	1	-
Andre svulster	142	-	61	81	-	1	2	2	-	1	-	1	2	1	1	-

de av læger meldte dødsfall.

20—25 år.		25—30 år.		30—40 år.		40—50 år.		50—60 år.		60—70 år.		70—80 år.		80—90 år.		90—100 år.		Over 100 år.		Alder er ikke opgitt for	
Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.	Mannkj.	Kvindkj.
-	-	1	-	1	-	3	-	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	1	2	4	1	2	3	6	2	4	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
4	-	6	2	6	3	2	4	3	3	7	3	12	5	-	1	-	-	-	-	-	1
1	3	2	-	3	-	1	-	2	-	7	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	3	3	-	3	-	-	4	3	4	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
1	4	1	4	1	4	2	4	-	5	10	8	10	14	-	4	-	-	-	-	-	-
6	7	6	2	9	7	17	11	16	21	11	17	10	7	3	3	-	-	-	-	-	-
6	7	5	10	11	12	8	4	9	8	3	6	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
5	10	6	7	6	21	5	12	11	11	12	12	4	10	3	2	-	-	-	-	-	-
2	-	-	1	2	1	2	-	2	2	7	4	8	11	3	2	1	1	-	-	-	-
2	5	2	2	4	3	7	4	9	15	13	9	22	14	11	8	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	5	5	5	5	9	1	13	1	2	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	2	1	4	1	7	2	6	1	4	2	2	2	-	-	-	-	1	-
-	2	-	2	1	5	4	3	5	5	13	5	6	6	3	5	-	2	-	-	-	-
2	3	2	2	3	8	6	5	3	8	1	7	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
8	15	11	12	26	17	38	41	71	60	74	74	52	65	20	23	-	4	-	-	-	-
-	2	1	-	2	-	3	9	5	5	22	14	61	13	41	8	2	2	-	-	2	-
-	-	-	-	1	1	1	1	3	1	3	2	10	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	2	1	1	1	2	4	2	8	3	15	2	37	-	25	1	2	1	-	-	-	-
-	2	-	1	-	1	1	1	1	1	3	-	2	-	1	-	3	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	2	1	-	4	9	4	9	7	9	4	1	-	-	-	-	-
1	1	2	-	13	14	49	63	128	120	283	193	236	190	59	63	3	3	-	-	1	-
2	-	-	1	5	1	11	20	49	47	87	63	74	57	18	19	1	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	7	-	23	-	50	-	32	-	19	-	6	-	2	-	-	-	-
-	1	-	4	-	9	-	36	-	38	-	45	-	19	-	4	-	1	-	-	-	2
1	1	3	1	1	11	11	20	31	44	61	45	72	54	22	11	4	-	-	-	-	1
3	2	1	-	2	-	2	2	6	7	6	7	4	3	2	5	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	1	1	1	-	2	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	4	1	3	6	5	5	3	4	6	7	3	5	-	3	-	-	-	-	-	1
2	1	1	2	9	10	8	14	16	12	9	19	9	13	3	4	-	-	-	-	-	-

Opgaver over kjønn og alder ved

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	De viktigste dødsårsakers forhold i pct. til alle opgitte dødsårsaker ved sygd.	Fordeling på kjønn (par sexe).		For nedstående antall tilfeller er hverken kjønn eller alder oppgitt	0-1 år.		1-5 år.		5-10 år.		10-15 år.		15-20 år.	
			Mannkj.	Kvindekj.		Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
XI. Sygdommer i hud, bindevev, ben og led, som ikke kan henføres under nogen av de foregående grupper.															
Hudsygdommer.....	12	-	6	6	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Gangræn (ikke senil)....	15	-	8	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ben- og ledsygdommer...	25	-	13	12	-	1	2	1	-	-	-	2	1	2	-
XII. Svangerskaps- og barselsygdommer.															
Barselkrampe.....	46	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Emboli og thrombose.....	15	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning.....	24	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Livmorbristning.....	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dystoki.....	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Abort.....	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ektopisk svangerskap....	7	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Andre svangerskaps- og barselsygdommer.....	12	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ukjent eller uopgitt årsak	12	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII. Andre sykdommer.															
Myxødem.....	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Basedows sykdom.....	14	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Addisons.....	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diverse andre sykdommer	27	-	14	13	-	4	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Dsf. m. kjent sygd.årsak	29862	-	14519	15336	7	1769	1311	719	628	357	336	287	343	610	721
XIV. Unaturlig død.															
Selv mord.....	126	-	97	29	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	2
Drap og mord.....	18	-	12	6	-	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulykkestilfeller:															
a. Akut alkoholforgiftn.	10	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
b. Andre akute forgiftninger.....	28	-	21	7	-	1	1	3	-	1	1	-	5	-	-
c. Drukning.....	464	-	404	60	-	1	49	13	36	2	37	6	42	7	-
d. Forfrysning.....	6	-	4	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
e. Forbrenning.....	70	-	42	28	-	5	1	27	16	1	3	-	1	1	2
f. Elektrisk strøm og lynnedslag.....	11	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
g. Vådeskudd.....	35	-	32	3	-	-	1	-	1	2	4	-	6	1	-
h. Andre ulykkestilfeller (med spesiell angivelse)	358	-	281	77	-	4	4	9	11	20	3	9	4	25	6
Dødsf. ved unaturlig død	1126	-	913	213	-	17	8	88	43	58	11	53	11	88	18
Dsf. med ukjent årsak	1260	-	617	627	16	247	191	56	59	14	18	7	5	9	14
I alt meldt av læger...	32248	-	16049	16176	-	2033	1510	863	730	429	365	347	359	707	753

Opgaver over kjente

Causes de décès

Tabell XXXII. Dødsårsaker. (Causes de décès).	Tilsammen.	Forhold i procent til alle opgitte dødsårsaker ved syd.																						
		I	II	III			IV		V			VI	VII	VIII										
		Kristiania.	Drøbak.	Moss.			Drammen.	Hønefoss.	Kongsberg.	Holmestrand	Svelvik.	Horten.	Tønsberg.	Sandefjord.	Larvik.	Kongsvinger.	Hamar.	Gjøvik.	Lillehammer.	Skien.	Porsgrund.	Brevik.		
I. Medfødte sygdommer og dannelsesfeil.																								
Medfødt svakhet.....	320	3,5	99	-	-	5	12	3	5	13	3	1	-	1	10	8	6	1	4	2	1	8	2	
— cyanose.....	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andre medfødte eller i umiddelbar tilslutning til fødselen optredende sygdommer.....	30	-	6	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Misdannelser i centralnervesystemet.....	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andre dannelsesfeil.....	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
II. Alderdomssyggdommer.																								
Alderdomssvakhet.....	888	9,7	225	5	4	7	16	6	30	30	7	9	-	11	15	8	9	5	4	14	11	15	4	2
Alderdomsgangræn.....	30	-	9	-	-	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-
III. Infeksjonssyggdommer.																								
Tyfoidfeber.....	37	0,4	5	-	-	2	1	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Epidemisk cerebrospinalmeningit.....	9	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger.....	30	-	16	-	-	-	-	-	-	4	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Skarlagensfeber.....	17	-	4	-	-	-	2	-	-	5	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste.....	73	-	7	-	-	-	1	-	2	5	5	-	-	-	3	3	-	1	-	1	2	4	-	-
Difteri (croup).....	134	1,5	19	-	-	1	1	5	2	2	1	-	-	4	3	3	-	3	-	4	2	2	-	-
Lungebet. (croupøs).....	593	6,5	252	3	2	7	8	6	9	12	2	9	-	1	9	10	3	4	1	6	-	4	8	3
Influenza.....	143	-	30	1	-	3	6	-	6	12	-	1	-	10	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-
Dysenteri.....	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gigtfeber.....	16	-	8	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Rosen.....	27	-	7	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Flegmone, absces.....	21	-	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Septicopyæmi.....	75	-	30	-	-	1	1	-	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-
Barselfeber.....	13	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pemfigus hos nyfødte.....	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus.....	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut gastro-enterit (cholera nostras).....	113	-	20	-	-	2	2	-	2	8	-	1	-	4	-	2	-	-	-	-	-	5	1	-
Aktinomykose.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose i lunger.....	1366	14,9	426	4	1	6	27	9	16	39	1	7	-	17	17	9	13	3	11	6	8	18	10	5
— tarmkanal.....	50	-	16	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-
— urin- og kjønsgorg.....	15	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
— ben og led.....	28	-	7	-	-	-	3	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— eitler (skrofulose).....	13	-	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Opgaver over kjente

Tabell XXXII (forts.).	Tilsammen.	Forhold i procent til alle opgitte dødsårsaker ved sygd.	I		II			III			IV		V			VI	VII	VIII							
			Kristiania.	Drøbak.	Son og Hølen.	Moss.	Fredrikstad.	Sarpsborg.	Fredrikshald.	Drammen.	Hønefoss.	Kongsberg.	Holmestrand.	Svelvik.	Horten.	Tønsberg.	Sandefjord.	Larvik.	Kongsvinger.	Hamar.	Gjøvik.	Lillehammer.	Skien.	Porsgrund.	Brevik.
Dødsårsaker. (Causes de décès).																									
Tuberkulose i hjernehin- der	224	2,4	70	-	-	3	3	4	3	3	1	2	-	-	-	3	1	-	-	2	-	5	1	-	-
— - andre org. eller med uopg. sete	17	-	2	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Miliærtuberkulose	46	-	17	-	-	-	1	-	1	2	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	1	-
Spedalskhet	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis, medfødt	20	-	8	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— , erhvervet efter fødselen	16	-	9	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre infeksjonssygd.	13	-	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IV. Kroniske blod- og ernæringssygdommer.																									
Kronisk rheumatisme. Arthritis deformans	14	-	8	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes	99	1,1	37	-	-	1	3	-	2	1	1	2	-	-	3	-	1	1	1	2	-	1	1	-	-
Leukæmi, pseudoleukæmi	7	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Perniciøs anæmi	37	-	14	1	1	-	-	-	1	2	-	1	-	1	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-
Morbus maculosus Werl- hofi, purpura hæmor- rhagica	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rakit	18	-	2	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdommer i denne gruppe	12	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kroniske forgiftninger: Alkoholisme	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V. Sygdommer i nerve- systemet.																									
Apoplexi og hjerneemboli	609	6,6	164	3	-	5	21	3	14	22	1	7	-	-	6	13	1	8	2	3	1	2	9	3	2
Meningit (suppurativ)	63	-	20	-	-	1	1	-	-	3	-	2	-	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	13	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Andre sinnssygdommer	43	-	13	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Epilepsi	21	-	5	-	-	1	2	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Andre hjernesygdommer	40	-	15	-	-	2	3	1	1	3	-	2	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-
Rygmarvstæring (tabes) dorsalis)	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre rygmarvssygd.	10	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramper hos småbarn	129	-	24	-	-	1	1	2	2	7	-	2	-	-	-	1	1	8	-	1	-	-	1	3	-
Andre sykdommer i nerve- systemet	12	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	7	-	-	-

Opgaver over kjente

Tabell XXXII (forts.).	Tilsammen.	I		II			III			IV			V			VI	VII	VIII									
		Forhold i procent til alle opgitte dødsårsaker ved sygd.	Kristiania.	Drobak.	Son og Hølen.		Moss.		Fredrikstad.	Sarpsborg.	Fredrikshald.	Drammen.	Hønefoss.	Kongsberg.	Holmestrand.	Svelvik.	Horten.	Tønsberg.	Sandefjord.	Larvik.	Kongsvinger.	Hamar.	Gjøvik.	Lillehammer.	Skien.	Porsgrund.	Brevik.
Dødsårsaker. (Causes de décès).																											
VI. Sygdommer i kredsløpsorganene.																											
Endo-, perikardit	32	-	10	-	-	-	10	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Klappefeil	398	4,3	160	2	2	5	5	1	15	9	4	2	-	-	7	4	1	10	1	2	1	1	1	10	4	1	
Hjertemuskelsygdommer	144	-	12	-	-	-	4	1	-	3	-	-	-	-	-	1	5	4	-	2	2	3	-	3	1	-	
Arteriosklerose	395	4,3	110	1	-	2	13	1	5	22	-	4	-	-	10	4	10	15	1	-	-	-	-	10	4	2	
Aneurysma	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Hjertelammelse	252	2,7	77	4	-	4	2	8	2	9	2	-	-	-	9	3	7	1	4	1	-	-	-	4	1	2	
Andre hjerte- og karsygdommer	31	-	12	-	-	-	-	-	2	6	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VII. Sygdommer i åndedrætsorganene.																											
Bronkit, akut	137	-	40	1	-	-	2	1	4	6	-	4	-	1	2	9	-	3	-	1	-	2	-	5	1	-	
—, kronisk, bronki-ektasi	154	-	71	1	-	5	1	3	4	5	-	-	-	1	3	-	3	-	1	-	3	-	6	2	-	-	
Astma, emfysem	23	-	8	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lungebetændelse, katar-alsk	264	-	80	-	-	7	4	-	1	6	1	-	-	7	1	2	5	-	-	2	-	-	-	2	-	-	
Lungegangræn	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Lungeemboli	17	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Pleurit, serøs	19	-	8	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	
—, purulent	16	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andre sygdommer i åndedrætsorganene	18	-	8	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VIII. Sygdommer i fordøielsesorganene.																											
Mave-tarmkatarr (kro-nisk)	33	-	13	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mave-, duodenalsår	38	-	17	1	-	1	1	-	2	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	
Blindtarmbetændelse (ap-pendicit)	40	-	15	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Diffus peritonit	49	-	15	-	-	-	1	-	2	3	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	
Indeklemt brokk	13	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Volvulus og ileus av andre årsaker	43	-	19	-	-	-	1	-	1	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	
Galdestensygdommer	22	-	7	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Leverkirrose	16	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	
Andre sygdommer i for-døielsesorganene	29	-	12	-	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	
IX. Sygdommer i urin-og kjønnsorganene.																											
Nefrit, akut	29	-	7	-	-	-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	1	-	
—, kronisk (morbus Brightii)	242	2,6	108	1	-	1	3	3	6	7	-	-	-	-	4	1	2	2	-	1	-	2	-	3	4	3	

kjente dødsårsaker i byene.

Fordeling på alder (par åge).																				Alder er ikke opgit for	
20—25 år.		25—30 år.		30—40 år.		40—50 år.		50—60 år.		60—70 år.		70—80 år.		80—90 år.		90—100 år.		Over 100 år.			
Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	2	-	1	-	2	3	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	2	2	2	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	3	1	-	-	-	1	-	1	2	2	3	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	4	1	3	2	7	14	7	14	8	12	1	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	3	4	3	7	2	4	6	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	6	4	13	11	44	24	80	95	95	131	37	59	3	6	-	-	-	-
2	3	3	3	2	-	3	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	4	-	6	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	2	1	1	2	2	3	2	4	4	7	6	3	-	4	-	-	-	-	-	-
-	1	1	1	5	1	2	2	1	1	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
3	1	-	-	2	6	4	2	8	3	4	3	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	2	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	1	-	1	-	3	3	-	2	2	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
6	4	10	3	9	19	19	20	25	32	43	70	30	53	8	15	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	6	5	10	11	24	28	19	25	25	7	5	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	1	-	7	6	35	14	108	84	56	70	5	8	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	2	2	8	8	13	10	19	13	38	16	20	52	15	10	1	2	-	-	-	1
-	-	1	-	2	1	2	2	2	2	4	8	4	6	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	3	1	5	3	4	7	10	3	7	1	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	4	1	6	4	12	24	28	29	19	20	-	4	-	-	-	-
-	-	-	-	1	2	-	-	1	4	4	3	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-

Opgaver over kjønn og alder ved

Dødsårsaker. (Causes de décès).	Sum.	Fordeling på kjønn (par sexe).												
		0—1 år.		1—5 år.		5—10 år.		10—15 år.		15—20 år.				
		Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.			
Sarkom i andre organer eller med uopgit sæte..	28	15	13	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Andre svulster	82	32	50	-	-	2	1	-	-	-	1	1	-	-
XI. Sygdommer i hud, bindevev, ben og ledd, som ikke kan henføres under nogen av de foregående grupper.														
Hudsygdommer	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gangræn (ikke senil)	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ben- og ledsygdommer...	6	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XII. Svangerskaps- og barselsygdommer.														
Barselkrampe	12	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Emboli og trombose	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Livmorbristning	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Abort	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ektopisk svangerskap....	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Andre svangerskaps- og barselsygdommer	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukjent eller uopgitt årsak	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII. Andre sykdommer.														
Myxødem	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Basedows sykdom	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Addisons	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diverse andre sykdommer	15	10	5	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Dsf. m. kjent sygd.årsak	9183	4313	4870	579	433	225	199	91	92	81	79	183	218	
XIV. Unaturlig død.														
Selv mord	36	31	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Drap og mord	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulykkestilfelle:														
Akut alkoholforgiftn...	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Andre akute forgiftninger	10	5	5	-	1	1	2	-	-	-	-	1	-	-
Drukning	82	66	16	-	-	7	3	10	-	7	1	6	1	-
Forbrænding	31	17	14	3	1	10	7	1	1	-	1	1	1	-
Elektrisk strøm og lynnedslag	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Vådeskudd	7	7	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Andre ulykkestilfelle ..	127	93	34	-	1	4	7	10	1	1	2	3	3	-
Dsf. ved unaturlig årsak	303	229	74	6	3	22	19	21	2	9	4	18	5	
Dsf. m. ukjent dødsårsak	149	83	66	39	26	5	5	2	3	2	2	-	2	
I alt av læger opgitte dsf.	9635	4625	5010	624	462	252	223	114	97	92	85	201	225	

kjente dødsårsaker i byene.

Fordeling på alder (par åge).																				Alder er ikke oppgit for	
20—25 år.		25—30 år.		30—40 år.		40—50 år.		50—60 år.		60—70 år.		70—80 år.		80—90 år.		90—100 år.		Over 100 år.		Mannkj.	Kvindekj.
Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.	Mannkj.	Kvindekj.		
1	-	1	-	3	5	4	1	1	2	2	2	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-
-	1	1	2	6	6	4	10	7	9	4	11	6	7	1	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	3	-	1	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
255	277	188	187	280	344	326	342	365	433	600	651	709	866	374	613	54	131	-	2	3	3
2	-	1	1	4	-	10	1	4	2	7	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	1	3	3	7	2	10	3	2	5	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	2	7	-	19	1	15	1	8	2	9	1	5	6	2	4	-	3	-	-	1	-
23	4	14	6	32	3	39	6	19	6	16	2	7	7	2	4	-	3	-	-	1	-
4	-	3	-	6	4	7	5	8	3	6	6	1	9	-	1	-	-	-	-	-	-
282	281	205	193	318	351	372	353	392	442	622	659	717	882	376	618	54	134	-	2	4	3

Dødsfall av maligne Décès par tumeurs malignes

Tabell XXXIV. Svulstens primære sete.	Til- sammen.	Derav:		Kristiania.		Akershus.		Østfold.		Buskerud.		Vestfold.		Hedmark.		Opland.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Carcinomer:																	
Hud	35	20	15	2	1	-	1	1	1	1	-	2	-	2	-	-	-
Læbe	22	17	5	1	-	2	-	-	-	-	1	1	-	1	1	2	-
Tunge	15	9	6	1	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	1	1	-
Mundslimhinde	11	7	4	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Overkjæve	19	11	8	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Svælg	9	7	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Spiserør	93	66	27	19	3	6	-	1	2	6	1	1	1	1	1	3	1
Mavesekk	1428	774	654	58	61	58	44	45	46	57	42	42	49	59	38	32	41
Tyndtarm	31	12	19	1	2	1	-	-	2	-	2	-	2	2	2	-	-
Tykkertarm	53	27	26	3	4	5	1	4	3	1	1	-	1	2	4	1	-
Rectum	81	44	37	6	6	5	4	2	2	2	3	2	1	5	1	3	3
Lever, galdeblære	145	75	70	8	10	2	5	4	10	4	5	5	1	3	5	2	5
Pankreas	19	11	8	3	3	-	-	1	1	-	-	2	-	1	-	-	-
Larynx	10	7	3	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunger	10	7	3	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyrer, gl. suprarenales ..	13	2	11	1	-	1	1	-	1	-	2	-	1	-	-	-	2
Urinblære, urinveier	34	20	14	4	2	1	-	-	-	1	1	1	2	1	-	-	1
Ytre genitalier	8	4	4	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Testis	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prostata	45	45	-	1	-	3	-	1	-	2	-	3	-	3	-	4	-
Uterus	169	-	169	-	26	-	11	-	10	-	9	-	7	-	11	-	8
Ovarier	31	-	31	-	7	-	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	3
Mammæ	151	-	151	-	24	-	6	-	12	-	9	-	4	-	7	-	6
Andre kjertelorganer	14	5	9	1	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-
Underlivet (uten angivelse av organ)	85	26	59	2	10	-	3	1	3	1	3	2	3	-	2	3	2
Forskjellig lokalisasjon, uoppgitt	86	47	39	2	5	7	-	1	-	2	3	3	-	-	2	-	3
Carcinomer	2618	1244	1374	119	167	99	80	64	94	82	87	65	72	79	77	54	76
Sarkomer:																	
Bensystemet	62	30	32	1	2	2	1	1	3	2	1	-	5	4	3	2	3
Lymfeknuter	21	13	8	2	2	-	1	1	1	-	-	-	-	2	1	-	-
Forskjellig lokalisasjon, uoppgitt	44	25	19	5	5	1	2	3	1	1	-	-	2	3	-	-	1
Hjerne, nerver, bulb. oculi	33	25	8	3	-	3	-	4	1	1	1	-	-	-	-	2	-
Sarkomer	160	93	67	11	9	6	4	9	6	4	2	-	7	9	4	4	4
Tilsammen	2778	1337	1441	130	176	105	84	73	100	86	89	65	79	88	81	58	80

svulster fylkesvis i 1920.
par departements en 1920.

Telemark.		Aust-Agder.		Vest-Agder.		Rogaland.		Hordaland.		Bergen.		Sogn og Fjordane.		Møre.		Sør-Trøndelag.		Nord-Trøndelag.		Nordland.		Troms.		Finnmark.			
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
2	2	2	2	-	-	2	1	-	-	1	-	3	-	1	-	2	1	1	1	-	2	1	-	-	1		
3	-	2	1	-	-	-	1	2	-	-	1	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	1	1	-	-	-		
-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-		
1	1	-	-	1	-	1	2	2	1	-	-	1	-	2	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-		
4	1	-	-	-	-	1	1	4	1	3	4	-	1	4	3	4	2	1	3	2	1	5	-	1	-		
36	42	21	12	25	13	41	43	46	24	17	20	38	19	46	47	43	42	31	23	46	28	17	14	17	5		
-	-	1	1	-	2	1	1	2	2	2	2	-	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	-	-	-		
1	-	-	4	1	1	1	1	2	1	1	1	1	-	1	5	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-		
5	2	-	2	1	1	3	2	2	1	3	1	-	1	4	2	2	1	1	1	1	1	-	-	-	-		
11	2	2	2	2	3	5	4	3	2	2	2	2	1	7	5	5	3	2	1	2	1	3	3	1	-		
2	-	1	-	-	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
1	-	-	-	-	1	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-		
1	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	1	1	1	1	1	1	2	1	1	-		
1	-	2	-	-	-	2	-	2	-	3	-	2	-	3	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	2	-	2	-	2	-	3	-	2	-	3	-	8	-	2	-	3	-	-	-	-		
-	5	-	6	-	5	-	6	-	3	-	9	-	5	-	8	-	18	-	6	-	10	-	3	-	3		
-	-	1	-	2	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	4	-	1	-	-	-	-		
-	8	-	6	-	3	-	18	-	4	-	12	-	3	-	9	-	7	-	3	-	3	-	7	-	-		
-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	3	1	1	3	1	1	3	-	4	1	5	-	-	6	4	2	7	-	3	1	1	-	-	2	1		
6	2	1	2	1	-	3	1	2	5	2	4	-	2	1	-	2	1	3	3	8	6	-	-	3	-		
74	69	35	42	35	35	70	89	69	51	35	63	48	31	76	91	73	98	46	55	68	59	29	28	24	10		
4	3	-	1	3	2	1	1	-	1	2	2	-	-	1	-	-	-	2	2	2	1	2	1	1	-		
1	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	2	-	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-		
3	-	1	2	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	1	-	2	2	-	-	-	-	2	2	1	-		
-	-	4	-	1	1	-	-	-	-	1	2	-	-	3	-	-	1	1	-	2	2	-	-	-	-		
8	3	5	3	5	3	3	1	2	2	3	5	3	-	5	2	2	3	3	3	4	3	5	3	2	-		
82	72	40	45	40	38	73	90	71	53	38	68	51	31	81	93	75	101	49	58	72	62	34	31	26	10		

Dødsfall av maligne svulster

Décès par tumeurs malignes

Tabell XXXIV (forts.). Svultens primære sete.	Til- sam- men.	Derav:		Alder													
				0—1		1—5		5—10		10—15		15—20		20—25			
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.				
Carcinomer:																	
Hud	35	20	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Læbe	22	17	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tunge	15	9	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mundslimhinde	11	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overkjæve	19	11	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svælg	9	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spiserør	93	66	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Mavesekk	1428	774	654	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Tyndtarm	31	12	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tykketarm	53	27	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rectum	81	44	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lever, galdeblære	145	75	70	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pankreas	19	11	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larynx	10	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunger	10	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyrer, gl. suprarenales ..	13	2	11	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Urinblære, urinveier	34	20	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ytre genitalier	8	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Testis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prostata	45	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uterus	169	-	169	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Ovarier	31	-	31	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Mammæ	151	-	151	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Andre kjertelorganer	14	5	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Underlivet (uten angivelse av organ)	85	26	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forskjellig lokalisasjon, uopgitt	86	47	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Carcinomer	2618	1244	1374	-	1	-	-	1	-	1	-	2	4	3			
Sarkomer:																	
Bensystemet	62	30	32	1	-	1	1	-	1	-	1	-	2	2	3		
Lymfeknuter	21	13	8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-		
Forskjellig lokalisasjon, uopgitt	44	25	19	-	-	3	1	2	-	-	-	1	1	-	-		
Hjerne, nerver, bulb. oculi	33	25	8	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-		
Sarkomer	160	93	67	1	-	4	2	2	1	2	1	2	3	7	3		
Tilsammen	2778	1337	1441	1	1	4	2	3	1	2	2	2	5	11	6		

efter kjønn og alder i 1920.

par sexe et age en 1920.

og kjønn.														I procent av samtlige krettdødsfall.			
25—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90				90—100	
Md	Kv	Md	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		
1	-	-	-	1	-	-	3	4	1	5	7	8	4	1	-	1,25	
-	-	-	-	-	-	-	1	7	-	6	2	2	2	2	-	0,79	
-	-	-	-	-	-	3	1	2	2	3	2	1	1	-	-	0,54	
-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	3	1	1	1	1	-	0,39	
1	-	-	-	1	2	-	-	4	2	3	3	1	1	1	-	0,68	
-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-	1	1	1	1	-	0,32	
-	-	-	-	2	3	12	4	21	10	25	8	5	2	-	-	3,34	
2	-	9	11	50	60	129	127	286	210	242	180	51	64	3	2	51,40	
-	-	-	-	1	1	2	5	6	5	3	5	-	3	-	-	1,11	
-	1	1	-	2	1	9	5	7	7	8	10	-	2	-	-	1,90	
-	-	1	-	3	4	11	9	14	15	13	5	2	3	-	1	2,92	
-	-	5	1	3	8	14	18	24	15	21	25	7	3	-	-	5,22	
-	-	1	-	1	3	-	2	2	2	4	3	1	1	-	1	0,68	
-	-	-	-	1	1	1	2	2	1	3	-	-	-	-	-	0,36	
-	-	-	-	2	-	1	2	3	1	1	-	-	-	-	-	0,36	
-	-	-	1	1	-	1	1	2	3	-	3	-	1	-	-	0,47	
-	-	-	1	1	1	3	2	4	4	7	5	5	1	1	-	1,22	
-	-	-	-	1	3	-	3	1	2	-	1	-	-	-	-	0,29	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,03	
-	-	-	-	-	6	-	8	-	-	24	-	7	-	-	-	1,62	
-	5	-	10	-	41	-	45	-	45	-	15	-	4	-	1	6,09	
-	-	-	1	-	3	-	14	-	6	-	4	-	1	-	-	1,12	
-	-	-	7	-	25	-	53	-	36	-	24	-	3	-	2	5,43	
-	-	-	-	-	1	1	-	1	3	1	3	2	2	-	-	0,50	
-	1	1	2	1	5	5	14	7	15	10	15	2	7	-	-	3,06	
1	-	1	3	4	5	8	7	16	11	13	8	3	5	-	-	3,09	
6	7	19	37	71	163	211	314	429	398	395	330	98	111	10	7		
1	-	2	-	2	3	8	6	7	8	4	3	2	4	-	-	2,23	
1	1	1	1	1	1	2	3	2	1	2	1	-	-	-	-	0,76	
5	-	3	4	1	3	2	4	6	3	1	2	1	1	-	-	1,58	
1	-	6	2	6	1	6	3	1	1	-	1	1	-	-	-	1,19	
8	1	12	7	10	8	18	16	16	13	7	7	4	5	-	-		
14	8	31	44	81	171	229	330	445	411	402	337	102	116	10	7		

66,89 } Fordelelsesorganene.

12,64 } Kvindel. generasjons org.

5,76 } Saltkomer.

B. Beretninger

for de enkelte civile overøvrighetsdistrikter.

I. Kristiania by.

	Flate- innhold i km. ²	Tilstede- værende innbyggere den 1ste desbr. 1920.	Antall læger ¹⁾ .	Tann- læger ¹⁾ .	Jor- mødre.
Kristiania stadsfysikat	16,30	259 364	340	164	100

¹⁾ Efter den offisielle fortegnelse over autoriserte læger, tannlæger og dyrlæger for 1920.

Ifølge den trykte beretning fra Kristiania helseråd for året 1920 var byens folkemengde i henhold til den kommunale folketelling av 1ste februar 1920 260 904, hvilket viser en stigning av 2 289 personer siden tellingen 1ste februar 1919. Antallet av levende fødte barn utgjorde 5 511, hvorav 58 døde inden 24 timer efter fødselen. Av de levende fødte var 643 født av mødre, som bodde utenfor byen, og som kun for nedkomstens skyld opholdt sig i Kristiania. Regnes disse med, blir fødselstallet 21,12 pr. 1 000 innbyggere, beregnet efter folketallet pr. 1ste februar 1920. Trekket disse barn fra, blir fødselstallet 18,66. Antallet av utenfor egteskap levende fødte barn utgjorde 770 eller 13,97 pct. av alle levende fødte. Av de indenbys hjemmehørende levende fødte var 631 eller 11,54 pct. født utenfor egteskap. Av de i byen ikke hjemmehørende levende fødte barn var 139 eller 21,16 pct. født utenfor egteskap.

Sundhetstilstanden i Kristiania i året 1920 betegnes i medisinalberetningen fra stadsfysikus som særdeles god. Angående tilfeller av epidemiske sykdommer henvises til tabellen på side 3. Meslinger og kusma forekom med flere anmeldte tilfeller enn i 1919, mens derimot omtrent alle de øvrige epidemiske sykdommer viser lavere tall.

Dødeligheten. De dødes tall utgjorde ifølge de av Det statistiske Centralbyrå meddelte tabeller 3 335 eller 12,92 pro mille av den tilstedeværende middel-folkemengde (258 760). I 1919 var dødeligheten 13,7 pro mille. — Til helse-rådet inkom anmeldelser over 3 057 dødsfall innen byens grenser, heri innbefattet 58 barn, som døde innen 24 timer efter fødselen. Av de døde var 114 hjemmehørende utenfor byen; 67 personer hjemmehørende i Kristiania, men døde utenfor

byen, regnes ikke med i denne statistikk. Dødsfallene fordeler sig således på de forskjellige måneder:

Januar	326	Mai	240	September	199
Februar	381	Juni	257	Oktober	207
Mars	274	Juli	216	November	229
April	245	August	207	Desember	276

Nedenstående tabell gir en oversikt over dødeligheten (pro mille) av folke- mengden ved årets utgang i tiden fra 1860—1905, fra 1905 av innbygger- antallet etter telling den 1ste februar det følgende år ved det kommunale statistiske kontor i Kristiania. De til helserådet innkomne opgaver over inntrufne dødsfall er lagt til grunn for beregningen, som dessuten fra 1915 skjer efter folketallet den 1ste februar samme år, som medisinalberet- ningen fra stadsfysikatet forøvrig omfatter.

År.	Folke- mengde. ¹⁾	Dødelig- het pro mille.	År.	Folke- mengde.	Dødelig- het pro mille.	År.	Folke- mengde.	Dødelig- het pro mille.
1860—64	—	24,21	1900	227 626	16,34	²⁾ 1910	244 038	12,12
1865—69	—	22,00	1901	224 909	15,80	1911	247 488	13,46
1870—74	—	20,66	1902	225 709	14,06	1912	250 423	13,72
1875—79	—	19,93	1903	223 649	15,10	1913	251 446	12,07
1880—84	—	19,05	1904	222 373	14,32	1914	250 677	13,09
1885—89	—	21,97	1905	226 472	16,50	1915	250 677	12,04
1890—94	—	19,03	1906	229 324	13,26	1916	255 148	13,00
1895—99	—	17,05	1907	231 687	13,41	1917	257 399	11,90
			1908	235 674	13,98	1918	259 627	14,91
			1909	240 178	13,08	1919	258 615	12,17
						³⁾ 1920	259 364	11,78

¹⁾ Folkemengden var ved årets utgang efter beregning i 1860 53 435, i 1864 56 253, efter telling i 1869 64 935, i 1875 75 042, i 1879 116 201, i 1884 128 300 og i 1891 148 218.
²⁾ Efter tellingen den 1ste desember 1910. ³⁾ Efter tellingen den 1ste desember 1920.

Om de **epidemiske sykdommer** henvises til tabellen på side 3. Den er utarbeidet efter de fra lægerne og sykehusene til helserådet sendte opgaver. I det følgende skal her kun omtales enkelte herhen hørende sykdommer, idet der forøvrig henvises til helserådets trykte beretning for 1920.

Tyfoidfieber (abdominaltyfus og paratyfus) viser også i 1920 nogen nedgang, idet der av begge tilsammen er anmeldt 89 tilfeller med 5 dødsfall (av abdominal- tyfus 14 tilfeller, 0 dødsfall, av paratyfus 75 tilfeller med 5 dødsfall). I 1919 var de tilsvarende tall 111 med 6 dødsfall, derav abdominaltyfus 18 tilfeller med 1 død, paratyfus 93 tilfeller med 5 døde. — Av paratyfustilfellene var 9 fra Studenterhjemmet i Schultz gate 7, hvor de øvrige beboere blev gitt anledning til profylaktisk vaksinasjon; 25 studenter benyttet sig derav. På Torshaug åndssvakeskole, hvor der også optrådte et par tilfeller blev 18 personer vaksinert. Alle tilfeller av abdominaltyfus behandledes i sykehus; av de anmeldte paratyfus- tilfeller var 5 isolert i 4 hjem.

Samtlige 6 tilfeller av **cerebrospinalmeningit** blev innlagt på sykehus, og deres hussand (31 personer) bakteriologisk undersøkt, uten at det lykkedes å påvise smittestoff.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Exantematisk tyfus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tyfoidfieber	89	5	89	7	2	7	26	10	7	5	4	9	3	5	4
Cerebrospinalmeningit (epid.)	6	6	6	-	-	-	2	2	-	-	1	1	-	-	-
Akut poliomyelit	10	-	10	2	-	-	-	1	1	1	2	2	1	-	-
Skarlagensfeber	177	4	177	26	14	17	11	6	6	17	17	22	15	13	13
Meslinger	389	16	389	125	144	54	19	12	3	1	2	5	1	6	17
Difteri (croup)	881	19	881	132	66	84	88	61	55	50	43	70	88	74	70
Barselfeber	7	3	7	-	1	1	4	-	-	-	-	1	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	30	30	30	4	1	1	2	2	3	2	2	2	1	4	6
Pemfigus (hos nyfødte)	3	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Rosen	157	7	157	22	14	17	8	11	7	13	10	8	22	17	8
Røde hunde	7	-	7	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	1	1
Variceller	170	-	170	25	17	19	11	13	7	7	3	9	18	14	27
Kusma	333	-	333	14	6	56	69	79	49	8	11	8	9	14	10
Kikhoste	360	7	360	48	38	45	34	34	37	14	22	21	26	26	15
Akute katarrer i åndedrettsorg.	6726	120	6726	1084	1116	769	560	423	261	149	249	365	529	636	585
Influenta	3190	30	3190	454	1895	594	93	66	23	4	11	12	5	13	20
Encephalitis lethargica	26	6	26	6	3	1	-	-	1	-	-	1	1	-	13
Lungebetendelse	405	252	405	76	151	43	22	15	18	7	11	10	12	27	13
Plevrit	75	17	75	-	62	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Giktfeber	122	8	122	10	16	22	14	10	14	2	9	7	8	7	3
Malaria	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1
Akut diarrhoe (kolerine)	1075	20	1075	116	120	104	81	88	82	64	124	98	81	69	48
Tilsammen	14242	550	14242	2152	3668	1847	1044	833	578	344	522	651	821	927	855

Akut poliomyelitt optrådte med 10 tilfeller uten dødsfall, mot 17 tilfeller, hvorav heller ingen dødelige foregående år.

Skarlagensfeber optrådte med kun 177 tilfeller, det minste antall siden 1880, fornemmelig lokalisert i byens vestlige og nordlige deler. Av de anmeldte blev 14 isolert i 13 hjem.

Difteri (croup) viste sig med 881 kliniske tilfeller (ikke bacillebærere) og 19 dødsfall og således betydelig sjeldnere enn de foregående år, tillike mindre ond-artet, dødsprocent 2,16. (I 1918 1209 tilfeller med 3,39 pct. dødsfall, i 1919 2022 tilfeller med 2,77 pct. dødsfall). Av de syke blev 22 isolert i 20 hjem. — Fremgangsmåten mot difteri er vesentlig uforandret siden 1904. Det overlates i almindelighet de behandlende læger å bestemme varigheten av de sykes isolasjon, uten at påvisning av difteribaciller skal være avgjørende, når blot alle kliniske symptomer er svundet. Mange læger hever dog ikke isolasjonen før dyrkningsforsøk ikke lenger viser difteribaciller. Kun i ytterst få tilfeller treffes der særskilte foranstaltninger likeoverfor friske bacillebærere i de sykes omgivelser; i regelen skjer dette kun i forskjellige slags internater eller når det gjelder personer, hvis behandling av salgsvarer eller næringsmidler kan være betenkelig. Fins difteribaciller uten synlig tegn på sykdom hos skolebarn, får de gå på skole etter 7 dages forløp. — Innsprøitning av difteriserum i profylaktisk øiemed er heller ikke dette år blitt anvendt.

Influenza hadde i årets første 3 måneder en opgangsbølge med høidepunkt i februar (1895 tilfeller), men avtok derefter hurtig, og fra april måned kan sykdommen sies praktisk talt å være forbi.

Akute katarrar i luftveiene samt lungebetendelse er opgit med henholdsvis 6726 og 405 tilfeller, betydelig sjeldnere enn i 1919 (med 8183 og 669 tilfeller).

Akut diarrhoe har også dette år vært hyppigst i årets første 3 måneder; dessuten en stigning i august.

Encephalitis lethargica optrådte med 26 tilfeller (6 dødsfall), derav 13 i desember. I forbindelse hermed nevnes et tilfelle av «**singultus epidemicsus**», en sykdom som har vært hyppig iagttatt i Mellem-Europa og antas å høre til encephalitis lethargicas myokloniske symptomkompleks.

Av **typhus exanthematicus** anmeldtes (19de november) ét tilfelle, en 10 år gammel polsk pike som blev innlagt fra D/S «United States»; hun var med sin familje på vei til Amerika, hadde i Danzig ligget i karantæne i 12 dager, og var på sjøturen til Kjøbenhavn begyndt å bli syk (antoges for sjøsyke). På veien til Kristiania blev hun værre med høi feber, så skibslægen sendte hende i land. Diagnosen blev først stillet på Ullevaal epidemiavdeling.

For **skabb** behandledes 310 personer.

Veneriske sygdommer. Tabellene s. 5 og 6 gir opplysning om de fra praktiserende læger og sykehusene anmeldte tilfeller fordelt på de enkelte måneder. Tabellen side 6 viser anmeldte nye tilfeller av veneriske sygdommer i Kristiania i årene 1891—1920. Utenfor sykehus behandledes 2331 tilfeller av veneriske sygdommer, derav 1633 (1479 menn, 154 kvinner) for blennorrhagier, 191 (156 menn, 15 kvinner) for veneriske sår, 521 (378 menn, 143 kvinner) for erhvervet syfilis og 6 (3 gutter, 3 piker) for medfødt syfilis. Av de anmeldte tilfeller av syfilis angir 5 å være smittet ad andre veier enn kjønnsdelene. — 40 anmeldelser inneholdt sådanne opplysninger om smitteskilden, at de gav anledning til etterforsk-

ning, som i 35 tilfeller førte til påvisning av smitekilden. I henhold til smitteangivelser har sundhetsinspektøren og den kvinnelige læge undersøkt i det hele 24 menn og 15 kvinner, hvorav 5 menn og 4 kvinner blev innkaldt ved politiets hjelp; 12 menn og 10 kvinner viste sig å være syke; 10 menn og 7 kvinner er undersøkt på grunn av intim forbindelse med syke (familie, pleiebarn o. s. v), 3 menn fandtes å lide av syfilis, 1 mann og 2 kvinner av blennorrhagi. — For forbrydelse mot straffelovens § 155 («den som med kundskap eller formodning om å lide av smitsom kjønssygdrom ved legemlig omgjengelse eller utugtlig forhold smitter eller utsetter nogen for smitte, straffes med fengsel inntil 3 år») er ifølge meddelelse fra politikammeret tiltalt 18 personer, hvorav 10 er domfeldt. — I Odd-Fellowlogens pleiehjem for medfødt syfilitiske barn, «Veslehjemmet», hvor der er plass for 27 barn, har der også i 1920 vært fuldt belegg.

Anmeldte nye tilfeller av veneriske sygdommer i Kristiania.

Måned.	Blennorragiske tilfeller.			Bløt chanker.			Erhvervet syfilis.			Medfødt syfilis.			Sum.
	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	
Januar	146	30	176	24	9	33	69	28	97	3	3	6	312
Februar	32	6	38	7	-	7	13	11	24	-	2	2	71
Mars	73	7	80	5	-	5	23	15	38	1	-	1	124
April	94	3	97	8	-	8	30	15	45	2	3	5	155
Mai	28	7	35	2	1	3	14	7	21	1	-	1	60
Juni	83	10	93	8	-	8	26	10	36	1	1	2	139
Juli	43	10	53	10	1	11	29	8	37	1	-	1	102
August	169	23	192	21	2	23	29	7	36	-	-	-	251
September . .	89	14	103	15	3	18	43	23	66	-	-	-	187
Oktober	102	8	110	16	-	16	24	10	34	1	-	1	161
November . . .	60	6	66	9	1	10	20	5	25	1	1	2	103
Desember . . .	629	77	706	54	7	61	175	79	254	3	2	5	1026
	¹⁾ 1548	²⁾ 201	1749	179	24	203	495	218	713	14	12	26	2691

¹⁾ Derav 1 guttebarn med blennorrhoea neonatorum. ²⁾ Derav 11 pikebarn med vulvovaginitis blennorrhagica.

Tuberkulose. Antallet av de i 1920 anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller vil sees av tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lunge tuberkulose utgjorde efter dødsårsakslisten 426 eller 14,7 pct. av samtlige ved sygdom forårsakede dødsfall, 18,2 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sygdommer. Dødeligheten av lungetuberkulose i Kristiania har siden 1900 stillet sig således: 1900 2,76 pro mille av befolkningen, 1906 2,24 pro mille, 1911 1,84 pro mille, 1916 1,74 pro mille, 1920 1,63 pro mille. — I henhold til tuberkuloselovens § 6 er 409 ganger fattet beslutning av sundhetskommisjonen om innleggelse i sykehus. Da 11 menn og 7 kvinner er besluttet innlagt 2 ganger, blir det samlede antall personer 391 (208 menn, 185 kvinner, 12 gutter, 6 piker). Forpleiningsutgiftene for disse har vært kr. 619 554,77, hvorav statskassen refunderer $\frac{4}{10}$. Tuberkuloseavdelingen har også dette år arbeidet ivrig for å avhjelpe bolignøden, som ennå er meget trykkende. Av de på

Nye tilfeller av veneriske sygdommer i Kristiania (i 30 år) 1891—1920.

6

År.	Blennorragiske tilfeller.			Blot chanker.			Erhvervet syfilis.			Medfødt syfilis.			Til- sammen.	Folke- mengde.	Meldte tilfeller i procent av folke- mengden.
	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.	Mn.	Kv.	Sum.			
1891	759	42	801	180	15	195	303	170	473	10	10	20	1489	156535	0,95
1892	935	90	1025	192	13	205	355	208	563	9	18	27	1820	161151	1,13
1893	1069	97	1166	260	23	283	278	229	507	12	15	27	1983	167588	1,18
1894	1283	121	1404	281	29	310	353	193	546	25	17	42	2302	174717	1,32
1895	1482	126	1608	387	34	421	518	206	724	26	14	40	2793	182856	1,52
1896	1471	149	1620	393	49	442	498	235	733	32	28	60	2855	192554	1,48
1897	2031	173	2204	447	46	493	450	233	683	25	25	50	3430	203337	1,69
1898	2125	207	2332	433	51	484	565	259	824	25	27	52	3692	221255	1,67
1899	1966	191	2157	491	44	535	543	221	764	35	34	69	3525	226423	1,56
1900	1871	170	2041	507	43	550	457	195	652	28	26	54	3297	227626	1,44
1901	1684	174	1858	292	32	324	432	208	640	23	17	40	2862	224909	1,27
1902	1576	159	1735	418	37	455	368	196	564	20	28	48	2802	225709	1,24
1903	1570	183	1753	401	39	440	431	183	614	24	20	44	2851	223649	1,27
1904	1392	139	1531	347	20	367	355	154	509	26	34	60	2467	222373	1,11
1905	1384	139	1523	278	16	294	340	128	468	24	26	50	2335	226472	1,03
1906	1108	132	1240	169	14	183	302	129	431	19	16	35	1889	229324	0,82
1907	903	112	1015	133	10	143	251	123	374	10	25	35	1567	231687	0,68
1908	1055	107	1162	198	21	219	278	134	412	24	26	50	1843	235674	0,78
1909	1149	101	1250	172	19	191	315	142	457	31	27	58	1956	240178	0,81
1910	1261	98	1359	206	14	220	332	141	473	27	13	40	2092	244038	0,86
1911	1373	94	1467	327	27	354	356	163	519	19	17	36	2376	247488	0,96
1912	1266	121	1387	147	18	165	372	164	536	22	18	40	2128	250423	0,85
1913	1326	137	1463	93	6	99	404	169	573	27	25	52	2187	251446	0,87
1914	1135	172	1307	157	14	171	411	145	556	24	14	38	2072	250677	0,83
1915	1403	146	1549	228	15	243	407	178	585	31	16	47	2424	252936	0,96
1916	1756	174	1930	383	22	405	631	229	860	28	17	45	3240	255148	1,27
1917	1514	188	1702	259	14	273	600	266	866	19	18	37	2878	257399	1,12
1918	1384	183	1567	219	31	250	464	213	677	18	20	38	2532	259627	0,98
1919	1719	262	1981	197	14	211	656	258	914	11	12	23	3129	258615	1,21
1920	1548	201	1749	179	24	203	495	218	713	14	12	26	2691	260904	1,03

Kristiania by. 1920.

Angående forholdene i årene 1880—1890 se medisinalberetningen for 1919.

sundhetskommisjonens budgett bevilgede 20 000 kroner til «bedring av tuberkuloses boligforhold» er 10 000 kroner stillet til disposisjon for Kristiania kreds av «Nationalforeningen mot tuberkulosen». Angående 381 i 1920 ny anmeldte tuberkuloses boligforhold opplyses at 37 pct. bodde i leiligheter bestående av 1 værelse og kjøkken, 35,43 pct. i leiligheter med 2 værelser og kjøkken, 11,02 pct. i 3 værelser med kjøkken, 6,30 pct. i 4 værelser og kjøkken, 2,0 pct. i større leiligheter, mens 8,14 hadde 1 værelse uten kjøkken. Av patientene hadde 22,75 pct. eget værelse, 19,95 pct. delte værelse med 1 person, 19,42 pct. med 2, 12,86 pct. med 3, 9,45 pct. med 4, 5,51 pct. med 5, 2,89 pct. med 6, 3,15 pct. med 7, 2,63 pct. med 8, 1,05 pct. med 9, 0,26 pct. med 10 personer eller flere. Av de anmeldte hadde 64,83 pct. egen seng, 30,18 pct. delte seng med 1, 3,67 pct. med 2, 0,52 pct. med 3 og 0,79 pct. med 4 personer. De anmeldtes familier hadde tilsammen 2 024 medlemmer, hvilket gir 5,13 personer pr. familie.

Kvindeklivnikken. Ved årets begyndelse lå 71 kvinner tilbake fra 1919, der inkom 1 720, tilsammen behandledes 1 791 kvinner; der blev utskrevet 1 720, tilbakeliggende ved årets utgang 71. Av de 1 791 barselkvinner døde 6. Av de innkomne var 1 230 gift, 490 ugift; 51 hadde født før inkomsten, 128 utgikk uten å føde, 13 behandledes for abort, 4 for placentarpolyp. — På klinikken fødte 1 524 kvinner tilsammen 1 556 barn; der var 30 ganger tvillinger, 1 gang trillinger. Dødsårsakene for de 6 barselkvinner var: Eklampsi 1, puerperalfeber + pnevmoni efter vending ved placenta prævia 1, influensa med pnevmoni 1, peritonitis efter ruptura uteri i hjemmet, exstirpatio uteri 1, placenta prævia, blødning exstirpatio totalis 1, efterbyrdsblødning ved atonia uteri 1. Av barnene var 62 dødfødt, 18 døde på klinikken efter fødselen. — Fra den i forbindelse med Kvindeklivnikken stående jormorskole uteksaminertes 42 jormødre (se forøvrig beretning fra Kvindeklivnikken 1920—21, utkommen sammen med Rikshospitalets beretning.

Fødselsoperasjoner. I alt utførtes 581 sådanne, derav 186 på Kvindeklivnikken, 395 utenfor. Om indikasjoner og utfald se tabellen side 8—9.

Dødsfall på barselseng. Ifølge prestenes opgave døde 8 kvinner på barselseng. Lægerne har oppgitt dødsårsaken for 12 således: Barselfeber 3, barselkrampe 2, blødning 2, abort 2, emboli og thrombose 1, atoni 1, prolapsus uteri 1.

Antallet av fødte og døde vil sees av følgende tabell:

	Fødte		Døde						
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.	ved mord og drap.
Kristiania stadsfysikat.	5 867	149	3 335	306	48	8	99	22	13

Der blev et overskudd av 2 532 levende fødte og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 56,8.

De av lægene oppgitte dødsårsaker vil sees av dødstabellene i den almindelige beretning og helserådets trykte beretning for Kristiania. Om dødsårsakene i de 5 første leveår ordnet i grupper, se tabellen side 12.

Obstetriciske

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending og uttrekning.			Uttrekning		
	Mødre.		Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.	
	Lev.	Død.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Df.
På Kvindeklinikken:										
Trangt bekken	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Myoma uteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hengebuk	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Eclampsii	8	-	6	2	1	1	-	1	1	-
Truende eclampsii	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-
Uræmi og løsning av morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nefritis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Retinitis albuminurica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ablatio retinae	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vit. org. cordis hos moren	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Pneymoni hos moren	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Feber hos moren	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Langsom fremgang	78	-	74	4	2	1	1	1	1	-
— — ved seteendeleie	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-
— — ved 2nen tvilling	-	-	-	-	5	4	1	4	4	-
Tyk, stram mormund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strictura vaginae	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie + strict. av contract. ring	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura uteri in graviditate	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fortidlig løsning av morkake	2	-	1	1	1	-	1	-	-	-
Placenta prævia	-	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Dyp tverstand	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Høi likestand	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Pandeinnstilling	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalus + plac. prævia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfall av navlesnoren	1	-	1	-	1	-	1	1	1	-
Dårlige fosterlyd	16	-	16	-	-	-	-	-	-	-
Avdød foster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall operasjoner 179	129	-	121	8	17	11	6	8	8	-
Utenfor Kvindeklinikken:										
Trangt bekken	12	-	12	-	1	1	-	1	-	1
Abnormt —	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Myoma uteri	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Truende eclampsii	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Albuminuri	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Langsom fremgang, utilstrekkelige og smertefulle rier	1)270	2) 1	271	4	1	1	-	14	13	2
Slaphet i livmoren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ar i mormunden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tiltagende inkarserasjon av mormund	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-

1) I tilfelle hysterotomi + tang. 2) Død av emboli.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending og uttrekning.			Uttrekning.		
	Mødre.		Barn.		Mødre.		Barn.	Mødre.		Barn.
	Lev.	Død.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Df.
(Forts.)										
Ueftergivelige ydre fødselsdelere..	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Stigende temperatur og puls.....	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Blødning.....	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-
Tverleie	-	-	-	-	14	11	4	-	-	-
Tverleie med fremfall av arm og navlesnor	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Dyp tverstand.....	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Førhodeleie.....	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Seteendeleie.....	1	-	1	-	-	-	-	4	4	1
Underextr. tvørs i bekkenet under setet.....	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Fotleie.....	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1
Stort foster	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Stort fosterhode	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfall av navlestreng.....	3	-	2	1	-	-	-	1	1	-
Dårlige (avtagende) fosterlyd	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt etterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uoppgitt	2	-	2	-	-	-	-	1	1	-
Antall operasjoner 404	325	1	324	6	18	15	4	25	22	5
På Kvindeklinikken 179	129	1	121	8	17	11	6	8	8	-
Tilsammen 583	454	2	445	14	35	26	10	33	30	5

¹⁾ Død av barsel-feber.

Været. Årets middeltemperatur var adskillig (1,7⁰ C.) høiere enn normalt, likeså nedbøren, 776,4 mm., mot normalt for perioden 1876—1905 572,0 mm.; der var flere nedbørdager, men ingen dager med tåke.

I **helserådet** blev avholdt 12 møter. Stadsfysikatets og helserådets journaler utviser tilsammen 8 335 journalnummer, herav stadsfysikus 470, hovedkontoret 2 356, ingeniørvesenet 3 208 og klagejournalen 2 247. — På sundhetsvesenets budgett var for 1920 bevilget kr. 917 500; der anvendtes kr. 1 247 885,62 (i 1919 kr. 712 870,98); største utgiftsstigning voldttes, foruten ved lønninger og kontorutgifter, av desinfeksjonsanstalten, behandling av tuberkulose og veneriske sykdommer, samt den utvidede lægevaktordning. — Blandt saker, som har vært behandlet av stadsfysikus eller helserådet, nevnes: I anledning av de usikre hygieniske forhold i utlandet, særlig den ondartede influensaepidemi i Danmark tidlig i året 1920, meddelte helserådet skoleinspektøren, at det, om det blev nødvendig, vilde komme til å legge beslag på Bolteløkkens skoles lokaler til provisorisk sykehus, idet denne temmelig nye og modernt innredede skole med forholdsvis lethed og små omkostninger vilde kunne innredes som sykehus. — Angående sundhetsforholdene i bakerier avgav 1ste sundhetsinspektør en meddelelse ifølge hvilken sundhetstilstanden blandt bakerne i det hele ligger i samme plan som i tilsvarende alders- og arbeidsklasser ellers; bakerhåndverket antas snarest å stå blandt de gunstigere klasser av kropsarbeide. Der finnes ennu

operasjoner.

Partus præmaturus artificialis.			Exstirpatio uteri.		Keisersnitt.			Perforasjon.	Exviscerasjon. Decapitasjon.	Efterbyrdsoperasjon.	
Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.	Mødre.	Barn.		Mødre.	Mødre.	Mødre.	
Lev.	Lev.	Df.	Død.	Df.	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Lev.	Død.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	1)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
4	2	2	-	-	-	-	-	1	-	22	1
11	6	5	2	1	8	7	1	1	3	-	-
15	8	7	2	1	8	7	1	2	3	22	1

nogen bakerier i kjelderleiligheter, men disse små og uhensiktsmessige bakerier vil gradvis gå ut av konkurransen, og da helserådet ikke tillater anlegg av nye kjelder bakerier, vil de snart forsvinde. — Henvendelse gjordes til fengselsstyrelsen angående de store ulemper og det uforsvarlige forhold som fremkommer ved at fanger med venerisk sygdom innlegges i sykehus, hvor de virker generende og ofte demoraliserende på de øvrige patienter, og hvor man savner midler til forsvarlig å bevokte dem. — Helserådet har besluttet å overta tilsyn såvelsom rensning og desinfeksjon av møblementet hos leiesøkende til kommunens leiegårder.

Pleiebarnskontoret har fått sine lokaler utvidet og en egen lægeassistent; 1201 barn har stått under opsyn. **Barneforsorgen** har ført tilsyn med 744 nye barn og 735 nye mødre, foruten barn og mødre fra 1918 og 1919.

Ved den **offentlige vaksinasjon** i helserådets kontor og i folkeskolene blev der vaksinert 2307 barn. Statens institutt for frembringelse av dyrisk vaksine ligger i Kristiania.

Sykehus. Der finnes 7 offentlige sykehus, nemlig: Rikshospitalet, Kvindeklinikken, avdeling V av de kommunale sykehus med to underavdelinger samt lægevaktstasjonen, Kristiania militære sykehus, Diakonisseanstaltens sykehus, Menighetssøsterhjemmet og Vor Frue hospital. Byens epidemisykehus samt

Dødsårsaker i de 5 første leveår i 1920.

	Antall dødsfall.						Av 100 dødsfall skyldtes.					
	Under 1 år.		I 2net og 3dje år.		I 4de og 5te år.		Under 1 år.		I 2net og 3dje år.		I 4de og 5te år.	
	Uekte fødte.	Ekte fødte.	Uekte fødte.	Ekte fødte.	Uekte fødte.	Ekte fødte.	Uekte fødte.	Ekte fødte.	Uekte fødte.	Ekte fødte.	Uekte fødte.	Ekte fødte.
Sygdommer i tarmkanalen (diarrhoe, cholera nostras, gastroenteritis acuta & chron.).....	4	11	-	5	-	1	7,69	4,28	-	5,62	-	3,13
Sygdommer i åndedretsorganene (bronkit, krupøs og katarralsk lungebetændelse).....	9	63	2	33	1	6	17,31	24,51	25,00	37,08	20,00	18,75
Tuberkulose og skrofulose.....	3	11	2	18	3	12	5,77	4,28	25,00	20,22	60,00	37,50
Medfødt svakhet.....	18	81	-	-	-	-	34,62	31,52	-	-	-	-
Kramper.....	2	18	-	2	-	1	3,35	7,00	-	2,25	-	3,13
Syfilis.....	5	3	-	-	-	-	9,62	1,17	-	-	-	-
Kikhoste, difteri, kopper, skarlagensfeber, meslinger.....	-	11	3	11	1	4	-	4,28	37,50	12,26	20,00	12,50
Epid. cerebrospinalmeningit.....	1	1	-	1	-	-	1,92	0,39	-	1,12	-	-
Rakit.....	-	1	-	-	-	1	-	0,39	-	-	-	3,13
Andre sygdommer.....	5	28	1	18	-	7	9,62	10,89	12,50	20,22	-	21,88
Ukjendt dødsårsak.....	5	29	-	1	-	-	9,62	11,28	-	1,12	-	-
Tilsammen	52	257	8	89	5	32						

7 andre avdelinger av de kommunale sykehus ligger i Aker utenfor bygrensen (Ullevaal), underavdelinger av dette finnes innen- og utenfor bygrensen, på Sorgenfri, Bellevue, Tøien, Blekøen, Malmøkalven og Hovedøen. Dessuten har flere av byens læger og foreninger større eller mindre sykehusavdelinger forbundet med sine klinikker. — «Grefsen nye sanatorium» (for tuberkulose) har også i 1920 vært drevet for Kristiania kommunes regning. Foruten fødeheimavdelingen i Krohgstøttens sykehus har byen i 1920 fått et nytt kommunalt fødeheim med 19 senger i en for øiemedet opført bygning i Vøienvolden bygningskompleks (Sagene). — Byens sinnssykeasyl er på Dikemark i Asker; innen byen ligger Oslo hospitals sinnssykeasyl. — Grefsen nye sanatorium i Aker drives av Kristiania by som tuberkulosesanatorium.

Badeinnretninger. Der finnes 8 offentlige bad, som viser følgende søkning: Kristiania bad 37 191, Torvgatens 276 786, Sagene 116 428, Enerhaugens 75 301, Bislet (åpnet 1ste november 1920) 50 900, Kampens 13 371, Markveiens 58 322, Ryenbergveiens 7 200. Fra Alfheim badstuebad ingen opgave over solgte billetter innkommet. — Ved den i forbindelse med byens desinfeksjonsanstalt stående avlusningsanstalt er der i året 1920 levert 3 183 bad, hvorav 21 for personer lidende av skabb.

Der er 27 apotek i byen. Om deres personale henvises til den almindelige beretning.

II. Akershus fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. Iste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornødre.	Hjelpesvaktsinotører.
Fylket		5 332,40	180 436	84	17	70	42
1. Aker	Aker	424,54	55 376	²⁾ 36	2	³⁾ 12	5
2. Bærum	Bærum	187,86	19 199	7	3	5	2
3. Asker	Asker	106,90	7 791	7	1	2	1
4. Lillestrøm	Lillestrøm	146,36	13 128	4	1	4	2
	Skedsmo	71,71	4 884	1	-	} 4	2
	Lillestrøm	5,07	5 554	3	1		
	Lørenskog	69,58	2 690	-	-		
5. Nittedal	Nittedal	187,11	3 193	2	-	1	1
6. Sørum	Sørum	194,44	4 822	⁴⁾ 1	-	2	2
	Sørum	108,85	3 160	-	-	1	1
	Gjerdrum	85,59	1 662	-	-	1	1
7. Ullensaker	Ullensaker	248,97	6 862	2	2	2	2
8. Nes	Nes	635,73	9 336	2	1	4	4
9. Nannestad	Nannestad	340,92	4 169	1	-	2	1
10. Eidsvoll	Eidsvoll	447,82	11 554	5	2	6	5
	Eidsvoll	345,37	10 469	5	2	5	4
	Feiring	102,45	1 085	-	-	1	1
11. Hurdal	Hurdal	284,48	1 701	1	-	1	1
12. Aurskog	Aurskog	428,60	5 975	1	-	2	2
	Aurskog	327,53	3 070	1	-	1	1
	Blaker	101,07	2 905	-	-	1	1
13. Høland	Høland	821,52	6 479	3	1	5	5
	Høland	449,35	5 190	3	1	3	3
	Setskog	187,98	767	-	-	1	1
	Rømskog (av Østfold fylke) ⁵⁾	184,19	522	-	-	1	1
14. Fet	Fet	210,92	5 200	2	1	7	2

¹⁾ Ved distriktslægenes bopel er her, likesom i de øvrige fylker, herredets navn uthevet ved sperrede typer. ²⁾ Distriktslægen bor i Kristiania. ³⁾ Av disse bor 2 i Kristiania. ⁴⁾ Distrl. bor ved Kløfta i Ullensaker. ⁵⁾ Kvadratinnhold og tilstedeværende folkemengde er ikke medtatt i summen for Akershus fylke, derimot i summen for Østfold.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. lste desb. 1910.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelpe-vaksinatorer
15. Frogn.....		87,10	4 370	4	1	3	1
	Drøbak, kjøpstad...	0,83	2 003	4	1	1	-
	Frogn.....	86,27	2 367	-	-	2	1
16. Vestby.....		132,83	4 059	1	-	2	1
	Hølen, ladested.....	0,13	215	1	-	-	-
	Son, —.....	0,20	567	-	-	-	-
	Hvitsten, — ¹⁾	-	-	-	-	-	-
	Vestby.....	132,50	3 277	-	-	2	1
17. Kraakstad.....		267,02	8 472	3	2	6	2
	Kraakstad.....	165,01	4 864	1	1	4	1
	Aas.....	102,01	3 608	2	1	2	1
18. Nesodden.....	Nesodden.....	61,81	2 514	-	-	1	1
19. Oppegaard.....	Oppegaard.....	32,88	3 888	1	-	1	-
20. Enebak.....	Enebak.....	268,69	3 250	1	-	2	2

¹⁾ Har ikke eget kommunestyre. Det har et flateinnhold på 0.7 km.² og 93 innbyggere.

Sundhetstilstanden oppgis å ha vært god. Av epidemiske sykdommer meldtes i alt 14 346 tilfelle, hvorav 329 endte dødelig; året forut var de tilsvarende tall 24 716 og 530.

Dødeligheten utgjorde 9,2 pro mille av den opgitte tilstedeværende middelfolkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på neste side.

Tyfoidfeber (paratyfus). I Aker var den i 1919 optrådte mildt forløpende epidemi øverst i Akerselvdistriktet (Kjeldsaas og Nydal) ophørt ved utgangen av april. — I juni inntraff plutselig paratyfus ved Lysakerelven, antagelig ved smitte gjennom et melkeutsalg; også denne epidemi hadde et lett forløp; kvinner og barn blev internert i det fra Kjeldsaasepidemien ledigstående lasarett og mennene på kommunens sykehus. — I november blev 3 mannskaper angrepet i kasernen ved Majorstuen; de var kommet fra Hvalsmoen, hvor man dog ikke hadde kjennskap til nogen tyfus. — Til Bærum kom en budeie og hendes barn, begge syke, fra Lørenskog. — Fra Fet skriver distriktslægen: Under inntrykket av fjorårets uhyggelige begivenheter var det besluttet at nedrive den meget omtalte meieribygning, og utover våren blev dette gjennomført. Bygningen med alt inventar blev fullstendig tilintetgjort, et jordlag av 1 fots tykkelse bredt over

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	70	-	70	9	2	2	5	1	34	5	5	2	-	3	2
Cerebr.meningit (epid)	7	2	7	1	-	1	1	1	-	1	1	-	1	-	-
Akut poliomyelit	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Skarlagensfeber	104	2	104	13	7	4	6	1	2	7	8	18	19	8	11
Meslinger	684	1	684	125	197	99	59	31	36	32	11	9	7	13	65
Difteri (croup)	623	25	622	46	47	46	68	27	28	50	53	39	78	84	55
Blodgang	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Barselfeber	5	1	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	3
Pyæmi, septhæmi	9	4	6	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	2
Pemfigus (hos nyfødte)	4	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Rosen	120	3	119	8	6	6	4	3	8	6	11	18	18	21	10
Røde hunde	70	-	70	3	26	29	2	1	-	-	-	2	5	-	2
Variceller	151	-	151	5	7	10	2	3	3	6	5	7	24	25	54
Kusma	334	-	334	19	19	18	8	6	39	9	14	22	44	56	80
Kikhoste	475	7	475	25	66	24	16	10	33	24	41	43	60	74	59
Akute katarrer i åndedretsorg.	6230	63	6230	777	680	271	113	132	141	165	309	523	841	1058	1220
Influenza	3971	18	3971	259	1689	669	66	56	60	62	66	95	199	321	429
Lungebetendelse	369	169	363	64	64	41	7	12	17	12	15	25	24	35	47
Plevrit	219	6	219	19	35	6	7	3	2	7	20	14	37	31	38
Giktfeber	157	6	156	19	15	3	4	6	5	8	15	13	13	27	28
Malaria	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Akut diarrhoe (kolerine)	734	21	733	38	47	30	12	16	59	60	97	84	104	81	105
Skjorbuk	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-
Tilsammen	14346	329	14332	1430	2908	1259	381	309	467	455	674	923	1477	1838	2211

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																			
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Aker.		Bærum.		Asker.		Lillestrøm.		Nittedal.		Sorum.		Ullensaker.		Nes.		Nannestad.		Eidsvoll.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber.....	57	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.).....	4	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber.....	35	1	8	1	16	-	14	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	1	-
Meslinger.....	261	1	179	-	9	-	45	-	11	-	11	-	44	-	12	-	3	-	11	-
Difteri (croup).....	246	5	51	3	51	2	27	3	-	-	2	-	17	2	47	2	-	-	8	-
Blodgang.....	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber.....	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septæhmi.....	1	1	-	-	-	-	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Pemfigus (hos nyfødte).....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Rosen.....	17	1	8	-	6	-	26	-	-	-	1	1	4	-	3	-	1	-	11	-
Røde hunde.....	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Variceller.....	28	-	34	-	3	-	2	-	7	-	-	-	6	-	16	-	-	-	-	-
Kusma.....	79	-	23	-	15	-	-	-	-	-	1	-	14	-	75	-	3	-	28	-
Kikhoste.....	69	1	46	2	14	-	52	-	-	-	5	-	98	2	3	-	1	-	54	-
Akute katarrer i åndedrettsorg.	1030	20	673	5	362	3	556	1	46	1	60	2	320	3	427	2	117	2	436	1
Influenza.....	1262	8	412	2	419	-	267	1	-	-	18	-	326	-	188	-	49	2	78	1
Lungebetændelse.....	86	48	44	11	16	15	12	20	-	-	3	3	35	12	27	15	8	3	20	14
Plevrit.....	57	-	7	-	17	-	13	1	-	-	5	-	12	-	36	-	6	-	13	-
Giktfeber.....	30	1	13	-	9	-	11	-	-	-	1	1	4	-	15	-	2	-	18	2
Malaria.....	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	122	-	75	5	63	-	48	5	8	-	-	-	53	-	43	3	16	-	96	2
Skjærbuk.....	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3393	89	1588	29	1004	21	1077	31	72	1	108	8	934	19	899	22	207	8	783	20

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:																			
	11		12		13		14		15		16		17		18		19		20	
	Hurdal.		Aurskog.		Høland.		Fet.		Frogn.		Vestby.		Kraakstad.		Nesodden.		Oppegaard.		Enebak.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	3	-	-	-	-	-	2	-	4	-	12	-	-	1	-	2	-	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	42	-	49	-	-	3	-	-	-	-
Difteri (croup)	-	-	2	2	28	4	17	-	8	-	15	-	35	1	13	-	56	1	-	-
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	-	-	4	1	22	-	5	-	2	-	4	-	1	-	1	-	4	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	1	-	-	-	-	-	26	-	2	-	6	-	7	-	-	-	1	-	4	-
Kusma	8	-	3	-	12	-	7	-	9	-	25	-	28	-	-	-	2	-	2	-
Kikhoste	-	-	-	-	15	1	22	1	26	-	29	-	22	-	17	-	1	-	1	-
Akute katarrer i åndedrettsorg.	10	-	5	-	127	9	392	2	326	1	780	6	277	1	39	1	91	1	156	2
Influenza	14	-	13	-	89	2	23	-	146	1	192	-	138	-	45	-	235	-	57	1
Lungebetændelse	4	-	6	6	12	3	41	2	17	5	17	5	8	3	6	1	2	3	5	-
Plevrit	4	-	3	-	2	-	11	2	11	-	5	-	4	-	2	-	2	2	9	1
Giktfeber	6	-	-	-	7	-	13	-	6	1	8	-	5	-	1	-	2	-	6	1
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1	1	1	-	16	-	39	-	40	-	36	3	40	2	7	-	15	-	15	-
Skjorbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	51	1	34	8	314	20	625	7	602	9	1226	14	623	8	133	2	413	7	260	5

grunnen og klorkalk strødd rikelig på dette igjen. Uvist om post eller propter var forholdene bedre enn på mange år. I alt 6 tilfelle + 1 tvilsomt; intet dødsfall; samtlige i nærheten av Fetsund stasjon, og i hus hvor der tidligere har vært tyfus. Dette er imidlertid tilfelle med det overveiende antall hus i det strøk. (Ræder.) — I K r a a k s t a d inntraff 1 tilfelle på Asper, hvor sygdommen også forekom for et par år siden.

Difteri hadde likesom forrige år meget stor utbredning. Dødeligheten var dog kun 4 pct. av de meldte tilfelle. — Distriktslægen i B æ r u m anfører, at han mer og mer blir bestyrket i den av ham tidligere uttalte anskuelse, at melk, som selges fra de større gårder, og bringes enten til meierier eller til private ved lov skulde påbydes levert i pasteurisert tilstand.

Av **skabb** er meldt 380 tilfelle, derav 130 fra N e s, hvor også mange kurerer sig selv med forskjellige slags salver, som kjøpes på apotek. — Fra det gamle F o l l o distrikt anføres, at plagen har øket, antagelig ved minsket bruk av såpe og sjeldnere skiftning av undertøi i krigsårene. (S. Sødring.)

Herpes tonsurans har i H u r d a l vært en stor plage blandt såvel folk som kreaturer; de siste har antagelig bragt smitten med sig fra sommerbeitet. I samarbeide med fylkeslægen lyktes det å få bukt med plagen.

I H ø l a n d blev der iaktatt et tilfelle av **tænia mediocanellata** hos en 37 år gammel kvinne; hun hadde gått med sygdommen vel et år og var i høi grad avkrefftet og nedfor. Utgangen kjennes ikke, da hun flyttet fra distriktet.

Av **encephalitis lethargica** forekom 8 tilfelle (Aker 4, Nes 2, Nannestad 2); av disse inntraff 2 i januar og 5 i desember. (Fylkeslægen.) På dødslistene er opført 2 dødsfall, det ene i Nes og det annet i Gjerdrum (Sørum distrikt).

Et tilfelle av **aktinomykose** hos en mann er meldt fra Høland.

Veneriske sygdommer. U t e n f o r s y k e h u s behandlede tilfelle vil ses av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:								
		1	2	3	4	7	8	11	14	18
		Aker.	Bærum.	Asker.	Lillestrøm.	Ullensaker.	Nes.	Hurdal.	Fet.	Nesodden.
Veneriske sår	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis, erhvervet	10	2	2	3	1	-	1	-	1	-
medfødt	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gonorrhoe, uretrit	23	2	7	7	1	2	1	2	-	1

Tuberkulose. Til opplysning om tallet på de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfelle av tuberkuløse sygdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av l u n g e t u b e r k u l o s e utgjorde for det hele fylke 13,5 pct. av alle ved sygdom forårsakede dødsfall og 16,6 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sygdommer. For byene var forholdet henholdsvis 10,9 og 13,2 og for bygdene 13,5 og 16,7 pct. Forøvrig henvises til tabellen på neste side. — I A k e r har helserådet rikelige midler til å skaffe nye dertil egnede tilfelle sanatoriebehandling og til hjelp for rekonvalesenter; man står i det hele aldrig fast, når det gjelder å ta sig av tuberkuløse, som trenger øko-

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Aker	443	71	89	354
Bærum	166	20	29	137
Asker	114	26	21	93
Lillestrøm	123	19	31	92
Nittedal	32	5	1	31
Sørum	47	10	8	39
Ullensaker	81	10	19	62
Nes	107	5	22	85
Nannestad	43	2	8	35
Eidsvoll	120	13	20	100
Hurdal	17	4	1	16
Aurskog } Høland }	145	13	28	117
Fet	61	10	7	54
Frogn	59	5	9	50
Drøbak	32	4	6	26
Bygder	27	1	3	24
Vestby	55	8	14	41
Hølen	2	-	-	2
Son	12	1	2	10
Bygder	41	7	12	29
Kraakstad	46	4	8	38
Nesodden	23	4	2	21
Oppegaard	24	3	7	17
Enebak	40	3	5	35
Akershus fylke	1 746	235	329	1 417
Derav i byer	46	5	8	38
— - bygder	1 700	230	321	1 379

nomisk støtte. — Fra Hurdal berettes, at en lærer, som blev behandlet av læge i Kristiania, og av denne hadde fått attest for å lide av bronkitt, tross han var syk hele vinteren, hadde undervist på skolen uten å være meldt til helserådet. I juli reiste han til sin hjembygd, hvor han døde i tredje stadium av lungetuberkulose. Ved inspeksjon av skolen for desinfeksjonens skyld fantes på veggene store plancher av tuberkuløse lunger og kolorerte gjengivelser av mikroskopiske tuberkbacillepreparater! (Wangenstein.)

Om fylkets med statsbidrag forpleiede sinnssyke se den almindelige beretning. I Ullensaker, Nes, Eidsvoll og Sørum er der ikke få utsatte fra Kristiania og fremmede bygder. Her er endel kolonier med inntil 20 patienter. Stellet og forpleiningen er i det hele godt, især hvor patientene ikke er for urenlige og urolige. Mangel på asypllass gjør jo, at sådanne må beholdes heroppe, og herved får ofte forpleiningsstedet sit preg ved mindre god lukt samt

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.			Vending.			Uttrekning ved bekken- endeleie.			Efter- byrds- operasjon.
	Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.
	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.
Risvekkelse, langsom fødsel etc.....	116	113	3	-	-	-	3	3	1	-
Trangt bekken.....	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning.....	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Uefftergivelige fødselsdele.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Utmattelse.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie.....	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansiktsleie.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie.....	-	-	-	4	3	1	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Blødning.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	129	126	3	5	4	1	3	3	1	8
		129			5			4		

skrik etc. Forpleiningsgodtgjørelsen har stadig steget og er nu ca. kr. 800—1 000 pr. år for ganske rolige sinnssyke. — I Nannestad kom der under behandling 2 unge menn, hvorav særlig den ene — en epileptiker — i flere uker måtte bevoktes av 3 à 4 voksne menn. Bevoktningen av denne ene sinnssyke kostet det offentlige ca. kr. 13 000 i vel 5 måneder. Nogen asylplass var ikke å erholde tross alle forsøk. Han måtte ved årets utgang fremdeles bevoktes og har stått på Blakstad og Gaustad asyls ekspektanseliste i 7 à 8 måneder.

Av **obstetrisiske operasjoner**, utført av læger, er i alt meldt 146, derav 79 i Aker lægedistrikt, 10 i Bærum, 11 i Asker, 5 i Lillestrøm, 1 i Nittedal, 5 i Sørum, 7 i Ullensaker, 7 i Nes, 1 i Nannestad, 9 i Eidsvoll, 2 i Hurdal, 4 i Aurskog, 2 i Høland, 2 i Fet og 1 i Enebak. Om indikasjoner og utfall se tabellen på foregående side.

På **barselseng** døde ifølge prestenes opgaver 6, ifølge lægernes 7 kvinner; 1 døde av barsel-feber; forøvrig henvises til tabell i den almindelige beretning.

I henhold til tabell over **fødte** og **døde** var der et overskudd av 2 549 fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 39,1.

Værforholdene var mindre gunstige for jordbruket. Der var ingen drivende varme og nedbøren var større enn normalt, så potetene de fleste steder blev angrepet av tørråte. Korn- og høiavlens blev dog nokså bra.

Levemåte, hygieniske forhold etc. I Aker steg bolignøden på grunn av den stadige tilvekst av befolkningen yderligere, og det er næsten utrolig, hvordan mangen en familie tilogmed med spedbarn måtte friste tilværelsen. Der bodde således en familie vinteren over i et forhenværende hønsehus, vegg i vegg med en kald, tom stall. Senhestes kom der melding om en annen familie med flere barn, som kamperte i åpne granskogen i vestre Aker — det måtte være ufyslig i det idelige regnveir. En mild høst var det heldigvis, frost kom ikke før i siste halvpart av oktober, — men selv da meldtes til helserådet en familie, som bodde — foreldre + 9 barn, hvorav det eldste var 11—12 år — i et rum bestående av den ene ende av et påbegynt hus, hvorav kun veggene var opsatt og hvor taket over det bebodde «værelse» bestod av løse bord med et par striper takpap over. «Ildstedet» utgjordes av et primusapparat. Hvordan de to minste — nogen måneder gamle — greide det i de første frostnetter, er en gåte. I dette siste tilfelle måtte der appelleres til lokale autoriteter og gode mennesker. Å gå den vanlige vei gjennom den kommunale papirmølle vilde vært nytteløst. Den eneste utvei i mange slike tilfelle var å få familiene gjennom fattigvesenet leiet inn på «lossmenter» i Kristiania. Forhåpentlig vil der komme en liten stans i befolkningens tilvekst samtidig med at kommunen bygger og hjelper til å bygge. Mellom disse her nevnte eksempler på de sletteste boligforhold og dem, som bor godt i sunde, ikke overbefolkede rum, har man den store masse, som visstnok har husleilighet, men hvor de altfor mange beboere igjen gjør disse rum til usunde opholdssteder. Det er så hyppig, at der i småleiligheter på 1 à 2 værelser og kjøkken opholder sig familier på 10 til 11 mennesker, at man næsten kan si, at det grenser henimot det almindelige i arbeiderstrøkene. Dels er familien selv så talrik, dels tar den av barmhjertighet inn husvilde personer; luften i disse overbefolkede rum blir ofte ikke til å beskrive. Alt skal jo opbevares her, seng- og gangklær, matvarer, her kokes, spises, røkes, her sover i ett à to snes kubikmeter luft et halvt snes mennesker, ja flere. (Christoffersen.) — I Bærum er drikkfeldigheten omtrent som før, mulig

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde					
	le- vende.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hæn- delser.	ved selv- mord.
Aker	918	11	346	61	8	1	11	3
Bærum	412	9	129	12	2	-	3	1
Asker	183	4	94	16	1	-	1	-
Lillestrøm	353	6	120	25	4	-	2	-
Nittedal	82	-	28	3	1	-	4	-
Sørum	125	2	52	5	2	1	1	-
Ullensaker	179	3	82	12	3	-	-	3
Nes	269	3	108	9	2	-	4	-
Nannestad	135	-	46	6	-	1	-	-
Eidsvoll	322	4	124	10	1	1	4	-
Hurdal	45	1	17	1	1	-	-	-
Aurskog	133	-	62	11	1	-	1	-
Høland	166	2	84	12	3	-	2	1
Fet	145	3	63	7	2	1	1	-
Frogn	110	1	62	7	-	-	2	-
Drøbak	51	1	33	4	-	-	2	-
Bygder	59	-	29	3	-	-	-	-
Vestby	104	1	60	8	1	-	6	-
Hølen	8	-	3	-	-	-	-	-
Son	11	-	16	-	-	-	4	-
Hvitsten	4	1	1	-	-	-	-	-
Bygder	81	-	40	8	1	-	2	-
Kraakstad	230	4	85	15	3	-	3	-
Nesodden	48	-	24	5	-	-	3	-
Oppegaard	140	2	10	5	1	-	-	-
Enebak	89	2	43	3	1	1	1	-
Akershus fylke	4188	58	1639	233	37	6	49	8
Derav i byer	74	2	53	4	-	-	6	-
— - bygder	4114	56	1586	229	37	6	43	8

drikkes mindre surrogater. Usedeligheten synes derimot, som også i tidligere beretninger anført, å være i tiltagende. (Jenssen.) — I Fet må de hygieniske forhold sies å være jevnt gode, omenn bolig manglen også her gjør sig gjeldende. Om sommeren er en stor del beskjeftiget med flotningen gjennom lensene, hvilket visstnok er et ganske sunt arbeid men besværlig og gir let anledning til kolde bad, så man er vant til å bruke spirituosa som stimulan. (Ræder.) — I Enebak står befolkningen sig godt. Der har vært godt med arbeid og prisene har vært høie. Ungdommen nyter ikke ganske litet alkohol og likeledes drives natløperi. (Scheel-Heldal.) — I Høland skildres levemåten til dagligdags som nøisom og tarvelig. — I Nannestad er skogdrift en vesentlig inntektskilde

og mange av bygdens folk ligger derfor i lange tider av året i sine tømmerkoier. Disse har tidligere i almindelighet vært meget mangelfulde, men blir nu bedre efter hvert som der bygges nye. Levemåten under dette arbeide langt til skogs blir ensformig, da der næsten aldrig blir tale om almindelig middagskost. (Bruun.) — I Hurdal er sansen for sykepleie og hygiene særdeles ringe. Når et hus erklæres smittet anses det for en personlig fornærmelse mot vedkommende og desinfeksjon og isolasjon ofte som unødig anstaltmakeri. I 3 tilfelle av skarlagensfeber måtte distriktslægen således søke lensmannens bistand for å fa desinfeksjon og isolasjon gjennomført. Bønderne har tjent godt under krigen og arbeidslønnen er høi. Næsten overalt ser man husene utbedret og mange steder nye uthus. Levestandarden er hevet betydelig. En følge herav er også, at det er meget vanskelig å opdrive tjenestefolk. Døtrene går heller til modehandlerinnen enn i tjeneste. Uvante med bruken av det fine chevråskotøi hender det, de efter en vandring med slikt skotøi i 20—30 kuldegrader får svære forfrosne klumpføtter istedetfor de meget eftertragtede «små ben». Sønnene utnytter som regel chansene til god fortjeneste bedre. (Wangensteen.) — I distriktene som før utgjorde det gamle Follo har folk flest bygget bedre og solidere siden bygningsinspeksjonen begynte å virke. Levemåten er gjennomgående meget god, også blandt de mindre bemidlede, og hjemmene er renlige. Som følge av forbudet er der konsumert adskillig vin, likesom heimebrenning skal være temmelig almindelig. (Sødring og Johnsen.) — Innen mange av fylkets bymessig bebyggede deler, særlig omkring jernbanestasjonene, trenges der anlegg av kloakker og at få et ordnet renovasjonsvesen. (Fylkeslægen.)

Sykehus. I Aker har kommunen sit eget sykehuskompleks på Tonsen. Epidemivdelingen har særskilte paviljonger for tyfus, scarlatina og difteri samt en observasjonspaviljon; ved denne blir der 4 rum for midlertidig anbringelse av urolige sinnssyke eller urenlige almindelige patienter. Dessuten fins Kristiania kommunale sykehus og epidemilasarett, Diakonhjemmets sykehus, 2 sanatorier for tuberkulose, begge på Grefsen, og 1 pleiehjem for tuberkulose på Grorud, Gaustad statsasyl for sinnssyke og doktor Dedichens private sinnssykeasyl. Ennvidere 2 sanatorier, nemlig på Holmenkollen og ved Midtstuen. — I Nittedal er et privat sanatorium (Glitre) for tuberkulose. — I Bærum er der et kommunalt sykehus med kirurgisk avdeling, epidemispykehus, gamlehjem og tuberkulosehjem; ennvidere pleiehjem for åndssvake, epileptikere, for kvinner (magdalener) det sønnenfjelske skolehjem for forsømte piker og 6 barnehjem, hvorav et kommunalt. I Aker herred er et litet sykehus, Akershus fylkes sinnssykeasyl på Blakstad og Kristiania kommunale sinnssykeasyl på Dikemark. — I Ullensaker og Nes er der pleiehjem for tuberkulose og i Eidsvoll et kommunalt sykehus. — I Frogn distrikt har Drøbak by et epidemilasarett. I Aas (Kraakstad distrikt) ligger det nye tuberkulosehjem.

Kommunale skoletannklinikker fins i Bærum og Aker. Antallet av behandlede barn var henholdsvis ca. 1700 og 640.

Desinfeksjon. I Høland blev der ansatt 3 faste desinfektører, en for hvert av distriktets herreder.

Av **badeinretninger** for almenheten fins i Aker 4 kommunale folkebad (badstue og dusj), 1 på Grorud, 1 på Bryn, 1 i Nýdal og 1 på Lilleaker; dessuten er der i Sørkedal et karbad med dusj og 1 i Maridal ved Hammeren; disse to hører til de Løvenskjoldske eiendomme og brukes av eiendommens folk. På Bygdø, Nordstrand og flere steder i nærheten av Kristiania fins sjøbadehus tildels i forbindelse med forlystelsesetablissementer. I Lillestrøm er der et folkebad (badstuba, karbad og dusjbad). I Bærum er der et kommunalt bad ved

Høvik; enkelte skoler og nogen fabrikker har bad. I Eidsvoll er der et folkebad (badstuba) ved Eidsvoll verk og et, vesentlig for arbeidere, ved Bønsdals fabrikker. Den gamle kjente bade- og kuranstalt er solgt til kommunen; hovedbygningen brukes til kommunelokale; i selve badehuset er der anledning til å få furunålsbad, almindelig karbad etc. (Svanøe). I Drøbak (Frogn distrikt) fins en innretning for varme bad, gytje- og furunålsbad; den holdes åpen om sommeren fra juni til august. Dessuten er der et sjøbad som holdes åpent i samme tid. Ved Aas meieri (Kraakstad distrikt) er der for publikum anledning til å få varmt karbad og ved landbrukshøiskolen karbad og romerbad.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i **helsråd** og på **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helsråd.	Vaksinerte.
Akershus fylke	76	2 521
Aker	7	649
Bærum	10	6
Asker	4	111
Lillestrøm	1) 8	156
Nittedal	3	38
Sørum	2) 2	44
Ullensaker	3	88
Nes	1	253
Nannestad	2	72
Eidsvoll	3) 6	238
Hurdal	2	20
Aurskog	4) 4	130
Høland	5) 4	158
Fet	5	95
Frogn	6) 2	126
Vestby	7) 7	53
Kraakstad	1	158
Nesodden	1	41
Oppegaard	3	45
Enebak	1	40

1) Lillestrøm 3, Skedsmo 2, Lørenskog 3. 2) Sørum 1, Gjerdrum 1. 3) Eidsvoll 4, Feiring 2. 4) Aurskog 3, Blaker 1. 5) Høland 2, Setskog 1, Rømskog 1. 6) Drøbak 1, Frogn 1. 7) Son 4, Hølen 2, Vestby 1.

Aker helsråd består foruten ordføreren av 4 medlemmer av herredsstyret (48 medlemmer).

Bærum helsråd består foruten ordføreren av 6 medlemmer.

I Enebak (Follo distrikt) består helsrådet foruten ordføreren (kommune-
lægen) av 2 medlemmer av herredsstyret.

III. Østfold fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornødre.	Hjelpesvaktsinoter.
Fylket	4 180,6	159 528	64	28	75	32
1. Eidsberg lægedistr.	505,87	15 747	4	2	7	6
	Eidsberg	230,85	5 390	-	-	2	2
	Mysen	1,61	1 576	1	1	1	1
	Trogstad	206,24	3 703	1	-	2	2
	A s k i m	67,17	5 078	1	1	2	1
2. Rakkestad lægedistr.	430,72	5 833	2	1	2	1
	Rakkestad	260,55	4 379	1	-	1	-
	Degernes	170,17	1 454	1	1	1	1
3. Skiptvet lægedistr.	Skiptvet	102,45	2 334	1	-	1	1
4. Moss stadslægedistr.	Moss kjøpstad	2,10	9 018	10	4	4	-
5. Hobøl lægedistrikt.	Hobøl	142,47	2 479	1	-	1	1
6. Spydeberg lægedistr.	Spydeberg	138,37	3 080	1	-	2	1
7. Vaaler lægedistrikt	Vaaler	252,11	2 249	1	-	2	2
8. Rygge lægedistrikt	136,77	8 529	¹⁾ 2	1	4	1
	Rygge	76,94	4 619	1	-	3	1
	Jeløy	59,83	3 910	-	1	1	-
9. Raade lægedistrikt.	244,41	10 312	¹⁾ 2	-	5	3
	Raade	123,17	2 710	-	-	1	1
	Onsøy	121,24	7 602	2	-	4	2
10. Fredrikstadstadsfys.	Fredrikstad, kjøpstad	10,20	15 468	7	7	12	-
11. Glemmen lægedistr.	48,29	14 914	²⁾ 4	-	3	1
	Glemmen	23,46	11 492	3	-	3	1
	Kraakerøy	24,83	3 422	-	-	-	-
12. Tune lægedistrikt	174,91	10 656	³⁾ 1	-	4	2
	Tune	144,07	7 966	1	-	2	1
	Rolvøy	30,84	2 690	-	-	2	1

¹⁾ Distriktslægen bor i Moss. ²⁾ Distriktslægen bor i Fredrikstad. ³⁾ Distriktslægen bor i Sarpsborg.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1910.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesvaksinatorer.
13. Sarpsborg stadslægedistrikt	Sarpsborg, kjøpstad	7,43	11 139	8	5	5	1
14. Borge lægedistrikt.	78,58	7 774	1	-	4	2
	Borge	40,28	6 464	1	-	3	1
	Torsnes	38,30	1 310	-	-	1	1
15. Skjeberg lægedistr.	263,40	8 034 ¹⁾	1	1	3	1
	Varteig	69,29	1 172	-	-	1	1
	Skjeberg	194,11	6 862	-	1	2	-
16. Fredrikshald stads- lægedistrikt	Fredrikshald, kjøpstad	2,07	11 387	12	6	7	-
17. Hvaler lægedistrikt	Hvaler	86,42	3 495	1	-	2	2
18. Idd lægedistrikt...	634,88	11 732 ²⁾	2	-	3	3
	Idd	382,15	5 656	-	-	2	2
	Berg	252,73	6 076	1	- ³⁾	-	1
19. Aremark lægedistr.	Ar e m a r k	322,60	1 728	1	-	1	1
20. Rødenes og Øymark lægedistrikt	412,35	3 098	2	1	3	3
	Rødenes	207,67	1 258	-	-	1	1
	Øymark	204,68	1 840	2	1	2	2

¹⁾ Distriktslægen bor i Sarpsborg. ²⁾ Distriktslægen bor i Fredrikshald. ³⁾ Jormøren bor i Fredrikshald.

Sundhetstilstanden kan i det hele betegnes som tilfredsstillende. Av epidemiske sykdomstilfeller meldtes i alt 20 027 med 321 dødsfall mot henholdsvis 24 111 og 555 året forut.

Dødeligheten var 12,0 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Jfr. tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på neste side.

Tyfoidfieber. I årets siste kvartal forekom der en epidemi i Moss og Rygge. En ung gutt fra Ørehavnen i Rygge blev i slutten av september syk efter en tur til Tønsberg, hvor sykdommen da forekom. Han blev innlagt i Moss epidemilasarett, og uken efter blev hans mor og bror syke. Senere kom turen til nabohuset og enda et hus like i nærheten. I disse 3 hus forekom i løpet av

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfald.													
Tyfoidfeber (paratyfus)	51	8	51	4	3	-	4	4	3	3	-	2	24	3	1
Cerebr. meningit (epid.)	5	2	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Akut poliomyelit	15	4	15	-	-	2	8	2	-	-	-	-	2	1	-
Skarlagensfeber	184	3	184	42	17	10	13	20	15	9	5	12	16	15	10
Meslinger	645	2	645	-	5	13	6	29	27	31	26	28	50	153	277
Difteri (croup)	404	26	404	64	51	44	28	20	21	18	29	29	37	31	32
Dysenteri	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Barselfeber	13	3	12	2	3	3	-	-	-	1	1	-	-	1	1
Pyæmi, septhæmi	32	14	24	9	-	2	2	1	1	2	-	-	2	3	2
Pemfigus (hos nyfødte)	8	1	8	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	2
Rosen	168	4	168	18	17	10	5	10	14	15	13	13	22	14	17
Røde hunde	12	-	12	-	1	-	-	1	2	-	2	2	-	4	-
Variceller	272	-	272	30	25	14	19	13	14	18	16	15	21	37	50
Kusma	436	-	436	3	1	6	11	8	23	7	28	70	31	107	141
Kikhoste	588	13	588	71	66	39	44	52	38	36	64	58	46	19	55
Akute katarrer i åndedrættorg.	11375	75	11375	1626	1267	1134	895	729	615	443	457	728	1009	1189	1283
Influenza	2992	25	2992	180	928	1001	316	168	40	43	56	99	45	54	62
Lungebetendelse	685	114	685	139	95	78	48	35	39	28	26	36	42	49	70
Plevrit	373	3	373	29	32	27	30	27	30	28	33	28	34	39	36
Giktfeber	372	7	372	44	34	25	33	26	22	22	27	23	43	37	36
Malaria	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1394	17	1394	99	57	67	52	103	129	184	190	191	131	121	70
Tilsammen	20027	321	20016	2362	2602	2477	1514	1248	1033	888	973	1335	1555	1883	2146

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:													
	1		2		3		4		5		6		7	
	Eidsberg.		Rakkestad.		Skiptvet.		Moss stadslæge- distrikt.		Hobøl.		Spydeberg.		Vaaler.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber (paratyfus).....	3	1	-	-	-	-	14	2	-	-	-	-	-	-
Cerebr.meningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	2	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	17	-	21	1	-	-	6	-	2	-	3	-	-	-
Meslinger	13	-	2	-	2	-	28	-	-	-	3	-	-	-
Difteri (croup)	14	2	14	1	4	-	21	1	1	-	10	1	1	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Barselfeber	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	-	2	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte).....	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	4	-	4	-	-	-	27	-	1	-	10	-	-	-
Røde hunde.....	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	27	-	10	-	-	-	67	-	-	-	4	-	3	-
Kusma	49	-	2	-	6	-	67	-	2	-	15	-	6	-
Kikhoste	29	-	2	-	36	-	75	-	-	-	59	2	2	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene ..	1678	12	259	4	125	3	803	7	235	2	962	1	189	2
Influenza	620	5	105	1	34	1	327	3	36	1	320	-	17	-
Lungebetændelse	75	8	18	6	15	4	107	7	6	6	23	1	1	-
Plevrit	50	-	12	1	3	-	31	-	4	-	22	-	11	-
Giktfeber	37	-	10	-	10	-	43	-	6	1	39	-	2	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	100	3	32	-	16	-	216	2	17	-	99	-	1	-
Tilsammen	2725	32	495	17	251	8	1842	23	312	10	1570	5	233	2

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene :													
	8		9		10		11		12		13		14	
	Rygge.		Raade.		Fredrikstad stadsfysikat.		Glemmen.		Tune.		Sarpsborg stadslæge- distrikt.		Borge.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber (paratyfus)	16	1	4	-	7	1	5	2	-	-	1	1	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	3	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	6	-	8	-	21	2	13	-	4	-	5	-	10	-
Meslinger	22	-	7	1	83	-	31	1	26	-	45	-	-	-
Difteri (croup)	20	3	15	-	33	1	25	2	38	1	24	-	48	1
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	1	1	1	-	2	1	1	1	-	-	1	1
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	-	14	1	6	5	1	-	-	-	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	1	1	7	-	30	1	20	1	11	-	13	-	2	-
Røde hunde	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-
Variceller	19	-	6	-	20	-	15	-	16	-	10	-	20	-
Kusma	50	-	13	-	60	-	31	-	50	-	42	-	7	-
Kikhoste	66	-	28	2	34	1	62	1	19	-	9	-	34	2
Akute katarrer i åndedrætsorganene..	302	3	286	5	1733	6	1359	6	482	-	904	1	360	3
Influenza	208	-	59	-	312	6	191	1	15	-	80	-	15	-
Lungebetændelse	26	8	29	9	81	8	59	6	32	8	77	6	20	9
Plevrit	5	1	12	-	30	-	23	-	34	-	59	-	10	-
Giktfeber	10	1	7	1	43	-	36	1	27	-	29	-	5	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	15	1	36	-	264	2	264	3	32	1	106	-	56	2
Tilsammen	769	20	522	21	2769	30	2144	30	788	11	1406	8	588	18

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:											
	15		16		17		18		19		20	
	Skjeberg.		Fredrikshald stadslæge- distrikt.		Hvaler.		Idd.		Aremark.		Rødenes og Øymark.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber (paratyfus)	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Akut poliomyelit	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	5	1
Skarlagensfeber	7	-	31	-	2	-	12	-	7	-	9	-
Meslinger	19	-	302	-	2	-	48	-	4	-	8	-
Difteri (croup)	12	5	65	5	13	2	21	1	-	-	25	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	2	2	1	1	1	1	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	3	-	26	-	3	1	1	-	2	-	3	-
Røde hunde	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Variceller	5	-	27	-	3	-	2	-	14	-	4	-
Kusma	28	-	3	-	3	-	-	-	-	-	2	-
Kikhoste	3	-	110	2	8	-	9	3	-	-	3	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene .	287	1	997	5	91	1	129	12	84	-	110	1
Influenza	35	-	469	6	34	-	56	-	23	-	36	1
Lungebetændelse	20	10	56	9	15	3	9	5	9	1	7	-
Plevrit	11	-	24	1	15	-	11	-	2	-	4	-
Giktfeber	7	1	39	1	6	-	11	1	1	-	4	-
Malaria	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	21	1	101	2	7	-	11	-	-	-	-	-
Tilsammen	460	18	2256	33	207	8	322	23	146	1	222	3

et par måneder 12 tilfeller. Husene ligger like ved Vansjø og terrenget skråner så meget, at alt overvann rinner rett ut i innsjøen. I fossen, 2 000 meter lenger nede, tar Moss by sitt drikkevann, og det varte ikke lenge før sykdommen også viste sig i byen og på Jeløy, hvortil der er vannledning fra Moss vannverk. I Moss by optrådte sykdommen fra 18de—20de oktober i 7 tildels langt fra hverandre liggende hus; senere var der lengere mellomrum mellom hvert tilfelle. (Mørch og Galtung).

Meslinger, kuma, kikhoste, akutte katarrer i åndedrættsganene og influenza hadde stor utbredning. — Fra Hobøl anføres, at der i likhet med året forut blev iaktatt påfallende mange tilfeller av **hudsygdommer** (furunkulose, impetigo contagiosa etc.). Også av **icterus** var der en del tilfeller som regel ledsaget av febrilia; ofte var der flere syke i samme hus. — I Rygge inntraff i desember et tilfelle av **encephalitis lethargica** på en nabogård til den grend, hvor der var tyfoidfieber. Vedkommende blev innlagt i Moss epidemilasarett som lidende av tyfoid, men under forløpet av sykdommen viste denne sig å være encephalit.

Av **skabb** er i alt meldt 380 tilfeller, derav 104 fra Eidsberg, 59 fra Fredrikstad og 50 fra Glemmen.

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Eidsberg lægedistrikt	170	21	32	138
Rakkestad —	79	8	17	62
Skiptvet —	35	-	8	27
Moss stadslægedistrikt	89	6	23	66
Hobøl lægedistrikt	42	1	10	32
Spydeberg —	25	2	5	20
Vaaler —	24	2	2	22
Rygge —	108	9	20	88
Raade —	121	14	21	100
Fredrikstad stadsfysikat	198	27	30	168
Glemmen lægedistrikt	178	27	30	148
Tune —	95	13	11	84
Sarpsborg stadslægedistrikt	68	9	8	60
Borge lægedistrikt	75	10	18	57
Skjeberg —	79	10	18	61
Fredrikshald stadslægedistrikt	182	16	33	149
Hvaler lægedistrikt	44	5	8	36
Idd —	91	11	23	68
Aremark —	20	3	1	19
Rødenes og Øymark lægedistrikt	28	2	3	25
Østfold fylke	1 751	196	321	1 430
Derav i byer	537	58	94	443
— - bygder	1 214	138	227	987

Veneriske

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på				
		1	2	3	4	6
		Eidsberg.	Rakke- stad.	Skiptvet.	Moss stads- læge- distrikt.	Spyde- berg.
Veneriske sår	11	1	-	-	-	1
Erhvervet syfilis	30	1	-	-	4	-
Gonorrhoe, uretrit	179	17	6	1	39	5

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller ses av ovenstående tabell.

Tuberkulose. Om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkuløse sygdommer innen fylkets distrikter henvises til tabellen i den almindelige beretning. — Dødsfall av lunge tuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslisters for det hele fylke 11,1 pct. av alle ved sygdom forårsakede dødsfall og 13,7 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sygdommer. For byene var forholdet henholdsvis 10,8 og 13,1 pct. og for bygdene 11,4 og 14,0 pct. Forøvrig henvises til tabellen på foregående side.

Om de med statsbidrag forpleiede **sinnssyke** se den almindelige beretning.

Av **obstetriciske operasjoner**, utført av læger, er oppgitt i alt 326, derav i Eidsberg distrikt 28, Rakkestad 9, Skiptvet 2, Moss 6, Vaaler 2, Rygge 17, Raade 27, Fredrikstad 104, Glemmen 15, Tune 14, Sarpsborg 31, Borge 32, Skjeberg 20, Fredrikshald 5, Hvaler 3, Idd 5, Aremark 4, Rødenes og Øymark 2. Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på side 34—35.

Om **jormorhjelpen** se tabellen i den almindelige beretning.

På **barselseng døde** etter prestenes opgaver 13 kvinner, etter lægernes 15; 3 døde av barselfeber; forøvrig henvises til tabell i den almindelige beretning.

Ifølge tabellen over **fødte** og **døde** var der et overskudd av 2354 fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 44,8.

Været. Våren var kald og regnfull; om sommeren var der også megen nedbør, og den bragte ingen større varme. Utbyttet av jordbruket blev dog nærmest som et middelsårs; fruktavlen var god.

Levemåte og **hygieniske forhold** oppgis å være gjennomgående bra. — Fra Aremark anføres, at ved alle nybygg sørges der for mere luftkubus enn før, og at der ved dødsfall efter tuberkulose males innvendig gulv, vegger og tak. — Edrueligheten synes ikke å stå høiere enn før forbudet.

sygdommer.

lægedistriktene :								
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Rygge.	Raade.	Fredrikstad stadsfysikat.	Glemmen.	Tune.	Sarpsborg stads-lægedistrikt.	Borge.	Skjeberg	Fredrikshald stads-lægedistrikt.
-	2	1	1	1	-	-	-	4
-	-	6	5	-	1	2	-	11
2	2	29	16	1	7	6	3	45

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	leven-de.	død-fødte.	i alt.	0-1 år.	i 1ste døgn.	på barsel-seng.	ved ulyk-kelige hen-delser.	ved selv-mord.	ved mord og drap.
Eidsberg lægedistrikt ...	405	8	187	18	-	-	4	1	3
Rakkestad —	139	5	79	4	1	2	1	-	-
Skiptvet —	64	1	39	5	-	-	1	-	-
Moss stads-lægedistrikt.	277	1	126	23	4	1	6	1	-
Hobøl lægedistrikt	68	-	42	2	-	-	-	-	-
Spydeberg —	80	-	25	5	1	-	1	-	-
Vaaler —	47	-	23	2	-	-	-	-	-
Rygge —	237	6	86	13	2	1	2	1	-
Raade —	267	2	128	10	1	1	4	-	-
Fredrikstad stadsfysikat.	369	6	195	31	2	1	2	-	-
Glemmen lægedistrikt	437	7	165	29	2	3	4	-	-
Tune —	310	6	106	17	1	2	2	1	-
Sarpsborg stads-lægedistr.	345	7	96	13	3	-	6	-	-
Borge lægedistrikt.	242	7	86	17	1	-	3	-	-
Skjeberg —	231	6	93	11	2	1	3	-	-
Fredrikshald stads-lægedst.	233	4	199	20	3	-	7	-	-
Hvaler lægedistrikt.	99	1	50	5	1	-	-	-	-
Idd —	295	9	122	11	-	-	3	-	-
Aremark —	27	2	22	1	1	1	2	-	-
Rødenes og Øymark læge- distrikt	79	-	34	2	1	-	1	-	-
Østfold fylke	4 263	78	1 909	240	26	13	52	4	3
Derav i byer	1 224	18	616	87	12	2	21	1	-
— i bygder	3 039	60	1 293	153	14	11	31	3	3

Obstetriciske

Indikasjon.	Tangforløsning.						Vending.			
	Mødre.			Barn.			Mødre.		Barn.	
	Lev.	D.	Uopg.	Lev.	Dødf.	Uopg.	Lev.	Død.	Lev.	Dødt.
Risvekkelse, langvarig fødsel etc.	178	-	-	179	2	-	6	-	6	-
Trangt bekken.	31	-	-	29	2	-	1	-	-	1
Barselkrampe.	1	1	-	1	1	-	1	-	-	1
Placenta prævia og blødning	-	2	-	1	1	-	4	2	4	2
Ueftergivelige fødselsdeler. .	17	-	-	17	-	-	-	-	-	-
Dystoki.	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Blødning.	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Utmattelse.	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie (isseleie med pan- nen fortil)	18	-	-	17	1	-	-	-	-	-
Tverstand.	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Ansiktsleie.	5	-	-	4	1	-	-	-	-	-
Tverleie.	-	-	-	-	-	-	10	-	²⁾ 11	-
Fremfall av navlesnor.	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Fare for fosterets liv.	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Dødt foster.	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fastsittende morkake.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	263	3	1	258	11	1	22	2	21	4
	267			270			24		25	

¹⁾ Derav 1 forløst ved tang på setet. ²⁾ Derav 2 (tvillinger) forløst ved tang, efter fosterets død foretokes exviserasjon av brystet, hvis skulderparti gjorde for stor

Sykehus. Fylkets sykehus ligger i Fredrikstad og dets sinnssykeasyl i Glemmen. — I alle byer fins kommunale sykehus og epidemilasaretter. — På Jeløy er der et hjem for kvinner, som lider av nevrasteni, drikkfeldighet etc. — I Fredrikstad er der et militært sykehus, et privat (Bethesda) og et tilhørende den katolske missjon. I Fredrikshald er der et interneringslokale samt et av katolske søstre drevet hospital (St. Josefs). I Øymark ligger Ørje kuranstalt for mannlige alkoholikere. — Der er 3 tuberkulosehjem, fylkets ved Mysen st. (Eidsberg), Fredrikstads i Glemmen og Fredrikshalds i Berg.

Av **badeinnretninger** fins i Eidsberg distrikt badstubad og karbad ved Askim og Mysen stasjoner. I Moss er der et folkebad (karbad og badstue) og et kommunalt sjøbad. I Spydeberg er der et kommunalt bad og i

operasjoner.

Uttrekning ved bekkenendeleie.			Partus præmaturus artificialis.			Perforasjon.	Exviscerasjon.	Abortus provocatus.	Efterbyrdsoperasjon.
Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.		Mor.	Mor.	Mor.	Mødre.
Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.
12	10 ¹⁾	2 ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	4	-	1	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3 ³⁾	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
14	11	3	5	4	1	1	4 ⁴⁾ 1	5 ⁵⁾ 1	9
	14			5					

³⁾ Led av en svær nefrit. ⁴⁾ På grunn av manglende rier blev hodet forløst ved tang; motstand. ⁵⁾ Hyperemesis.

Fredrikstad et damp- og karbad. Dessuten er i virksomhet om sommeren Hankø bad i Onsøy, Torsøkilens bad i Torsnes og Høisand bad i Skjeberg. I Fredrikshald er der et badhus, hvor der gis kar- og dampbad, dusj og styrt; fabrikkbyen i Tistedal har også eget badhus; ennvidere er der et par badeanstalter for varmt bad og varm dusj, tilknyttet skoler eller fabrikkanlegg; på «Sænøy» (utenfor byens havn) finnes 2 badhus for åpne sjøbad. På Kornsjø (Idd distrikt) er et par private badstubad, hvor der enkelte dager i uken kan fås bad mot en liten betaling. Også ved et litet bad på Ørje kan der enkelte dager i uken fås badstubad og karbad.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysninger om tallet på møter i helseråd og på vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Østfold fylke	93	2 839
Eidsberg lægedistrikt	1) 7	337
Rakkestad —	2) 4	136
Skiptvet —	1	70
Moss stadslægedistrikt	6	142
Hobøl lægedistrikt	1	46
Spydeberg —	1	-
Vaaler —	2	43
Rygge —	3) 5	118
Raade	4) 4	227
Fredrikstad stadsfysikat	7	231
Glemmen lægedistrikt	5) 6	153
Tune —	6) 5	417
Sarpsborg stadslægedistrikt	5	198
Borge lægedistrikt	7) 5	192
Skjeberg —	8) 5	-
Fredrikshald stadslægedistrikt	15	204
Hvaler lægedistrikt	3	58
Idd —	9) 6	198
Aremark —	2	38
Rødenes og Øymark lægedistrikt	10) 3	31

1) Eidsberg 1, Trøgstad 3, Askim 1, Mysen 2. 2) Rakkestad 2, Degernes 2. 3) Rygge 3, Jeløy 2. 4) Raade 2. 5) Glemmen 5, Kraakerøy 1. 6) Tune 3, Rolvsøy 2. 7) Borge 2, Torsnes 3. 8) Skjeberg 4, Varteig 1. 9) Berg 3, Idd 3. 10) Øymark 2, Rødenes 1.

Helserådet i Borge består foruten ordføreren av 4 innen herredsstyret valgte medlemmer med varamenn. I Torsnes av formannskapets medlemmer foruten ordføreren. — I Idd distrikts 2 herreder av formannskapets medlemmer med distriktslægen som formann.

IV. Buskerud fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpevaksinatorer.
Fylket	14808,7	137 261	55	31	61	26
1. Drammen stadsfysikat	Drammen, kjøpstad	7,01	26 236	20	17	11	-
2. Drammen lægedistrikt	600,37	22 428	7	-	7	3
	Lier.....	324,81	11 370	3	-	3	-
	Røyken	112,60	5 419	2	-	2	1
	Hurum	162,96	5 639	2	-	2	2
	Holmsbu, ladested ¹⁾						
3. Norderhov.....	1 087,08	17 258	6	6	6	5
	Hønefoss, kjøpstad .	1,08	3 033	5	5	2	2
	Hole.....	200,49	2 079	1	1	1	1
	Tyristrand	106,76	1 669	-	-	2	1
	Norderhov.....	778,75	10 477	-	-	²⁾ 1	1
4. Aadal	Aadal.....	645,64	3 229	1	-	3	2
5. Nedre Eiker.....	Nedre Eiker.....	122,09	6 763	2	1	3	-
6. Øvre Eiker.....	Øvre Eiker.....	457,20	9 584	3	-	5	1
7. Modum	Modum	515,39	11 592	3	2	5	-
8. Sigdal.....	Sigdal.....	847,70	3 681	1	-	2	1
9. Krødsherad.....	Krødsherad.....	392,90	2 410	1	-	1	1
10. Nes	1 511,22	4 155	1	1	2	1
	Nes.....	820,63	2 485	1	1	1	-
	Flaa.....	690,59	1 670	-	-	1	1
11. Gol	1 350,92	3 666	1	-	2	2
	Gol.....	512,01	2 325	1	-	1	1
	Hemsedal	838,91	1 341	-	-	1	1
12. Aal	2 657,00	5 938	1	-	2	2
	Aal.....	1 154,27	3 699	1	-	1	1
	Hol.....	1 502,73	2 239	-	-	1	1

¹⁾ Flateinnhold 0,31, folkemengde 387, hører til Hurum herred. ²⁾ Bor i Hønefoss.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedevar. innb. 1ste desb. 1910.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelpesvaksinatorer.
13. Kongsberg stads-lægedistrikt	Kongsberg, kjøpstad	64,14	7 274	4	4	4	-
14. Sandsvær	674,22	6 013	1 ¹⁾	-	2	2
	Øvre Sandsvær	393,86	2 432	-	-	1	1
	Ytre —	280,36	3 581	1	-	1	1
15. Rollag	1 010,97	3 643	1	-	3	3
	Rollag	435,39	1 468	1	-	1	1
	Flesberg	575,58	2 175	-	-	2	2
16. Nore og Opdal	2 864,91	3 391	2	-	3	3
	Nore	763,49	2 066	1	-	2	2
	Opdal	2 101,42	1 325	1 ²⁾	-	1	1

¹⁾ Distriktslægen bor i Kongsberg. ²⁾ Er også tannlæge.

Sundhetstilstanden var i det hele nogenlunde tilfredsstillende. Der meldtes av epidemiske sygdomstilfeller i alt 28 329, hvorav 325 hadde dødelig utgang; i 1919 var de tilsvarende tall 25 613 og 348.

Dødeligheten utgjorde 12,2 pro mille av den opgitte tilstedeværende folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 39—41.

Av **tyfoidfeber** inntraff flere tilfeller i Drammen by og på Kongsberg. Til Drammen var smitten kommet gjennom melk fra et meieri i Lier (paratyfus B).

Av **dysenteri** optrådte i september en liten epidemi på 5 tilfeller i Røyken; en sjettede patient som også var smittet der, blev senere syk i Drammen. Av disse døde 4, 3 barn og en gammel kone, men bare den gamle kone er opført på dødslisten. — Det er første gang der i Norge er påvist dysenteribaciller av gruppe I (Shigas bacille); epidemien er beskrevet av dr. T. Thjøtta og O. F. Sundt i Nordisk hygienisk tidsskrift 1921, 1ste hefte.

Variceller. Fra Kongsberg omtales et dødsfall i tilslutning til denne sykdom hos en 10 års gutt. Utslettet hadde vært særlig voldsomt; da dette var begynt å tørke inn kom der først mindre hæmorrhagiske flekker i huden på leggene; derefter en svær blødning i høire lår og lyske i dybden; underkstremiteten svulmet voldsomt op og døden inntrådte under symptomer av anæmi. (Fodstad).

Av **katarralsk ikterus** er meldt 51 tilfeller fra Aal.

Herpes tonsurans forekom forholdsvis hyppig i Gol, mest ved smitte fra ungfæ.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	39	3	39	-	7	3	2	1	10	6	3	1	1	5	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	2	1	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Akut poliomyelit	6	-	6	3	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Skarlagensfeber	440	8	440	33	22	7	12	5	3	5	143	84	35	48	43
Meslinger	2214	7	2214	113	254	269	335	435	305	81	39	95	122	96	70
Difteri (croup)	262	18	262	36	21	17	11	15	15	32	29	21	26	24	15
Dysenteri	13	1	13	-	-	-	-	-	-	1	4	6	1	1	-
Barselfeber	16	1	16	6	-	-	-	2	1	1	-	1	1	2	2
Pyæmi, septhæmi	11	10	5	-	-	-	-	2	1	-	1	1	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	12	2	12	3	2	2	1	1	1	-	-	1	-	-	1
Rosen	140	4	140	13	17	13	8	5	7	11	15	8	17	15	11
Røde hunde	34	-	34	4	1	2	-	6	7	-	-	-	-	6	8
Variceller	324	-	324	17	22	5	13	12	16	15	2	40	41	71	68
Kusma	739	-	739	45	40	56	43	26	40	24	23	33	59	148	202
Kikhoste	1708	10	1708	223	203	132	240	190	154	99	86	56	79	139	107
Akute katarer i åndedretsorganene	13545	74	13545	2053	1799	1369	1088	906	738	583	606	864	995	1177	1367
Influenta	5402	24	5401	540	1772	1532	373	147	135	94	85	123	146	165	289
Lungebetendelse	809	126	809	168	148	112	65	57	46	24	29	23	39	33	65
Plevrit	369	6	369	30	39	44	27	29	20	27	25	25	26	37	40
Giktfeber	330	2	330	46	38	25	25	29	13	18	16	19	25	37	39
Malaria	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Akut diarrhoe (kolerine)	1913	28	1913	129	86	86	101	155	274	233	235	259	119	97	139
Tilsammen	28329	325	28322	3462	4471	3675	2346	2023	1786	1254	1342	1662	1733	2101	2467

Buskerud fylke. 1920.

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	Drammen stads-fysikat.		Drammen læge-distrikt.		Norderhov.		Aadal.		Nedre Eiker.		Øvre Eiker.		Modum.		Sigdal.	
	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.
Tyfoidfeber	14	-	7	-	1	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid)	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-
Skarlagensfeber	252	5	16	-	9	-	1	-	3	-	10	-	3	-	8	-
Meslinger	742	4	116	-	211	-	17	-	268	1	223	-	60	-	2	-
Difteri (croup)	47	2	81	5	25	1	3	-	3	-	16	1	26	3	-	-
Dysenteri	1	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	-
Pyæmi, septhæmi	3	2	1	-	-	-	1	1	-	-	2	2	2	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	6	1	-	-	1	1	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Rosen	60	-	8	1	11	1	-	-	8	-	9	-	8	-	4	-
Røde hunde	7	-	1	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	130	-	8	-	39	-	-	-	41	-	1	-	2	-	-	-
Kusma	270	-	67	-	178	-	-	-	134	-	16	-	8	-	4	-
Kikhoste	582	5	152	2	305	1	51	1	143	1	40	-	91	-	15	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	4923	12	1292	20	2166	10	81	6	962	2	697	5	292	3	107	5
Influenza	1748	12	794	-	813	5	1	1	499	-	438	-	146	4	103	-
Lungebetændelse	123	12	108	20	196	18	4	1	66	8	68	17	73	19	10	2
Plevrit	90	-	42	2	60	-	2	-	21	1	31	-	21	-	11	-
Giktfeber	81	-	38	1	27	-	4	-	43	-	16	-	19	-	13	-
Malaria	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	570	8	116	7	409	4	7	1	194	-	158	2	63	1	16	1
Tilsammen	9654	64	2855	60	4463	41	172	11	2387	13	1737	28	814	32	294	8

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:															
	9		10		11		12		13		14		15		16	
	Krøds-herad.		Nes.		Gol.		Aal.		Kongsberg stadslæge- distrikt.		Sandsvær.		Rollag.		Nore og Opdal.	
	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.
Tyfoidfeber	-	-	1.	-	-	-	-	-	11	3	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	30	-	33	-	8	-	-	-	7	1	7	-	36	-	17	2
Meslinger	42	-	14	-	-	-	-	-	209	2	303	-	7	-	-	-
Difteri (croup)	18	-	3	-	8	2	3	2	7	1	19	1	-	-	3	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	-	1	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	2	2	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	1	-	-	-	-	-	3	-	15	1	6	-	3	-	4	-
Røde hunde	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Variceller	37	-	2	-	-	-	-	-	51	-	13	-	-	-	-	-
Kusma	1	-	4	-	-	-	2	-	47	-	-	-	5	-	3	-
Kikhoste	113	-	4	-	-	-	9	-	96	-	33	-	56	-	18	-
Akute katarrer i åndedretsorganene	203	-	94	-	44	1	-	-	1927	4	425	6	116	-	216	-
Influenza	85	-	53	-	10	-	22	-	280	1	248	1	43	-	119	-
Lungebetændelse	12	-	5	1	3	-	20	4	65	9	27	9	11	4	18	2
Plevrit	25	-	8	-	7	-	5	1	26	1	11	-	6	-	3	1
Giktfeber	4	-	15	-	11	-	8	-	30	-	8	-	10	1	3	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	19	-	10	-	9	2	-	-	272	1	44	1	15	-	11	-
Tilsammen	604	-	247	2	100	5	72	7	3056	24	1150	20	309	5	415	5

Av skabb er i alt meldt 481 tilfeller.

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene :													
		1	2	3	5	6	7	9	10	11	12	13	14	16	
		Drammen stads- fysikat.	Drammen distrikt.	Norder- hov.	Nedre Eiker.	Øvre Eiker.	Modum.	Krøds- herad.	Nes.	Gol.	Aal.	Kongs- berg stads- lægedistr.	Sandsvør.	Nore og Opdal.	
Veneriske sår . . .	4	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Syfilis, erhvervet.	27	17	9	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— medfødt . .	3	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gonorrhoe, uretrit	104	50	9	13	3	-	3	2	1	1	2	9	5	6	

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkulose-protokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sygdommer innen fylket henvises til tabellen derom i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde for det hele fylke 11,7 pct. av alle kjente ved sygdom forårsakede dødsfall og 14,8 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sygdommer. For byene var forholdet henholdsvis 10,6 pct. og 13,4 pct. og for bygdene 12,2 pct. og 15,3 pct. Forøvrig henvises til følgende tabell:

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Drammen stadsfysikat	316	39	64	252
— lægedistrikt	266	39	60	206
Norderhov	215	33	41	174
Hønefoss by	34	1	3	31
Bygder	181	32	38	143
Aadal	36	5	11	25
Nedre Eiker	50	6	13	37
Øvre —	109	10	28	81
Modum	134	15	32	102
Sigdal	35	5	8	27
Krødsherad	16	1	-	16
Nes	33	6	2	31
Gol	44	2	5	39
Aal	63	4	7	56
Kongsberg stadslægedistrikt . . .	91	7	24	67
Sandsvør	78	7	20	58
Røllag	51	3	5	46
Nore og Opdal	39	3	5	34
Buskerud fylke	1 576	185	325	1251
Derav i byer	441	47	91	350
— - bygder	1 135	138	234	901

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending.				Uttrekning ved bekkenendeleie.			Perforasjon.	Ekstercerasjon.	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.		Barn.		Mødre.		Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.	Mødre.	Mødre.
	Lev.	Død.	Lev.	Dødf.	Lev.	Død.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Lev.
	Risvekkelse, langvarig fødsel etc. .	83	¹⁾ 2	79	6	-	-	-	-	3	2	1	²⁾ 1	-
Trangt bekken	5	-	5	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	-	-	-	-	2	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Ueftergivelige fødselsdeler	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dystoki	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Truende ruptur av livmoren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 1	-
Blødning	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie (isseleie med pannen fortil)	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for fosterets liv	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stort fosterhode. Hydrokefalos	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tverleie	-	-	-	-	5	-	4	1	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Tilsammen	107	2	100	9	10	1	7	4	3	2	1	2	1	7
	109		109		11		11			3				

¹⁾ Uopgitt dødsårsak.

²⁾ Skakt hodeleie.

³⁾ Førstetvilling haket fast i annentvilling som blev født levende.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde					
	le- vende.	død- fødte.	i alt.	0—1 aar.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hæn- delser.	ved selv- mord.
Drammen stadsfysikat	632	16	339	40	2	1	13	3
— lægedistrikt	707	18	262	47	5	2	9	-
Holmsbu ladested	22	-	11	1	-	-	-	-
Bygder	685	18	251	46	5	2	9	-
Norderhov	497	11	226	35	4	1	3	1
Hønefoss by	79	3	42	6	-	1	-	-
Bygder	418	8	184	29	4	-	3	1
Aadal	98	3	37	7	1	-	-	-
Nedre Eiker	213	8	56	8	-	1	1	-
Øvre —	267	8	123	21	1	1	1	1
Modum	326	9	139	12	3	-	2	-
Sigdal	84	1	38	2	-	-	-	1
Krødsherad	68	-	28	5	1	-	1	-
Nes	94	-	40	1	1	-	-	1
Gol	96	3	49	5	1	-	-	-
Aal	132	3	72	2	1	-	1	1
Kongsberg stadslægedistrikt . .	203	7	87	11	-	-	2	-
Sandsvær	177	1	80	9	-	-	4	-
Rollag	85	4	54	7	-	-	2	-
Nore og Opdal	101	2	38	6	1	-	-	-
Buskerud fylke	3780	94	1668	218	21	6	39	8
Derav i byer	936	26	479	58	2	2	15	3
— - bygder	2844	68	1189	160	19	4	24	5

Fra Kongsberg anføres, at det er påtagelig, hvor ofte influensa synes å ha gitt støtet til en opplussen av tuberkulose. (Fodstad). — I Norderhov ydes der av et legat betydelig til sanatorieophold for tuberkulose. (Wedøe).

Av **obstetriciske operasjoner**, utført av læger, er meldt i alt 133, derav i Drammen stadsfysikat 42, Drammen distrikt 22, Norderhov 26, Aadal 2, Nedre Eiker 8, Øvre Eiker 9, Sigdal 4, Nes 2, Gol 1, Aal 3, Kongsberg stadslægedistrikt 7, Sandsvær 2, Rollag 1, Nore og Opdal 4. — Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på foregående side.

Om **jormorhjelpen** se tabellen i den almindelige beretning.

På **barselseng døde** etter prestenes og lægenes opgaver 6 kvinner, derav 1 av barselfeber, se forevrig tabell XXXVI, gruppe XII.

Av ovenstående tabell over **fødte og døde** sees der å ha vært et overskudd av 2 112 fødte; forholdet mellom de fødte og døde var = 100 : 44,1.

Været. Våren og forsommeren var tørr, men da der i juli og august kom rikelig nedbør tok vegetasjonen sig godt op og ga et middels utbytte. Høsten tørr og mild. (Groth).

Levemåte, hygieniske forhold etc. Fra Nes anføres, at levemåten er gjennomgående god. Om sommeren, mens buskaper er tilfjells, skorter det dog på melk i hjemmene. Det er kun leilighetsvis der kommer sendinger fra setrene; men man har hjemme lagret beholdninger av syrnet melk; denne tilberedes ved å fylle nysilt melk på rene, ikke steriliserte, flasker, som korkes når melken er blitt kald, og bringes så i kjelleren. Det blir en særdeles velsmakende drikk, som holder sig hele sommeren. — De økonomiske forhold og arbeidsforholdene har vært meget gode. (Groth).

I Gol har man ikke merket, at forbudet har hatt nogen gunstig innflytelse. Lægens og politiets inntrykk er, at der er mere fyll enn før, og etter de hyppige fester med dans blandt ungdommen, er der hyling til langt på natt langs veiene. De edlere interesser ligger nede og folkeboksamlingen f. eks. benyttes påfaldende litet. (Thoner).

Lignende uttalelser foreligger også fra Aal, Sigdal og Kongsberg.

Sykehus. I Drammen by er der et kommunalt sykehus, som tillike gjør tjeneste som sykehus for Buskerud fylke; dessuten et epidemilaset og et katolsk St. Josefs hospital. Av pleiehjem er der foruten et privat («Bethesda») et på Bragernes for kroniske syke og et på Strømsø for gamle. Ennvidere sanitetsforeningens tuberkulosehjem. — I Drammen lægedistrikt er der tuberkulosehjem i Lier. — I Norderhov ligger Trøgstad kur- og pleiehjem for tuberkulose og i Hønefoss et epidemilaset alene til bruk for byen. Modum har et tuberkulosehjem i nærheten av Aamot stasjon. — I Aal er der et sykehus. — På Kongsberg er der et kommunalt sykehus med isolasjonslokale og et pleiehjem for tuberkulose; dessuten et gamlehjem.

Badeinnretninger. I Drammen by fins et kommunalt bad og vaskeri, hvor bl. a. byens jormødre har fritt bad. Ved alle 4 folkeskoler er der dusjbad. I et par sommermåneder hadde Drammen kredss av Norsk Livredningsselskap i drift et strømbad med svømmeundervisning. I Drammen distrikt er der damp- og karbad på Engene; ved Lier meieri og Slemmestad fabrikker fins primitive karbad, likesom der langs kysten, fra Askerlandet til Holmsbu, fins mangfoldige badehus for sjøbad, som foruten av eierne også brukes av distriktets mange sommergjester. I Hønefoss, Norderhov distrikt, er der et folkebad på folkeskolen. På Modum var St. Olafs bad i virksomhet; dessuten er der folkebad ved Vikesund og ved Krokstadelven i Nedre Eiker; ved nogen av de større fabrikker er der karbad. Ved Vikesund er der en stor vannkuranstalt for mindre bemedlede syke. — I Aal er der badstue, likeså i Hol. På Kongsberg er der et kommunalt badehus og i Rollag et badstubad.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Tabellen på neste side gir opplysninger om tallet på møter i **helseråd** og på **vaksinerte**.

Helserådet i Hønefoss består foruten ordføreren av 5 kommunevalgte medlemmer. — I Kongsberg består det av de selvskrevne (stadslægen, stadsingeniøren og magistraten) og 3 valgt av bystyret.

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Buskerud fylke	61	2 548
Drammen stadsfysikat	9	300
— lægedistrkt	1) 13	518
Norderhov	2) 9	568
Aadal	7	79
Nedre Eiker	4	120
Øvre —	4	173
Modum	-	-
Sigdal	1	64
Krødsherad	-	70
Nes	3) 3	67
Gol	4) 2	81
Aal	5) 1	125
Kongsberg stadslægedistrikt	4	179
Sandsvær	6) 2	104
Rollag	-	100
Nore og Opdal	7) 2	-

1) Lier 8, Røyken 4, Hurum 1. 2) Norderhov 4, Hønefoss 1, Hole 3, Tyristrand 1.
 3) Flaa 3. 4) Gol 1, Hemsedal 1. 5) Hol 1. 6) Øvre Sandsvær 1, Ytre Sandsvær 1.
 7) Nore 1, Opdal 1.

Vestfold fylke. 1920.

V. Vestfold fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesvaksinatorer.
Fylket.....		2 335,71	120 647	49	22	55	18
1. Skoger.....	Skoger.....	107,03	7 508	1) 2	-	2	1
2. Hof.....	Hof.....	248,06	7 225	4	2	3	1
	Hof.....	161,98	2 420	2) 1	-	1	-
	Botne.....	85,66	2 612	-	-	1	1
	Holmestrand, kjøpstad.	0,42	2 193	3	2	1	-
3. Svelvik.....	Svelvik.....	235,08	7 077	2	-	3	1
	Strømm.....	55,58	1 619	-	-	4) 1	-
	Sande.....	179,00	4 243	1	-	1	1
	Svelvik ladested....	0,50	1 215	1	-	1	-
4. Lardal.....	Lardal.....	278,25	2 550	2) -	-	1	1
5. Horten stadslægedistrikt.....	Horten, kjøpstad..	3,87	10 470	7	3	5	-
6. Ramnes.....	Ramnes.....	224,20	5 639	1	-	3	2
	Ramnes.....	138,16	2 942	1	-	2	1
	Vaale.....	86,04	2 697	-	-	1	1
7. Tønsberg lægedistrikt.....	Tønsberg.....	166,73	10 505	3) 3	-	3	2
	Borre.....	64,27	3 350	-	-	5) 1	1
	Sem.....	102,28	6 835	1	-	6) 2	1
	Aasgaardstrand ladest.	0,18	320	2	-	-	-
8. Andebu.....	Andebu.....	184,71	2 718	1	-	1	1
9. Stokke.....	Stokke.....	121,06	4 831	1	-	3	2
10. Tønsberg stadslægedistrikt.....	Tønsberg, kjøpstad	4,47	12 426	7	6	4	1
11. Nøtterøy.....	Nøtterøy.....	94,97	8 289	2	1	4	2
	Nøtterøy.....	56,11	5 957	1	1	2	1
	Tjøme.....	38,86	2 332	1	-	2	1

1) Distriktslægen bor i Drammen. 2) Distriktslægestillingen ledig. 3) Distriktslægen bor i Tønsberg. 4) Bor i Svelvik. 5) Bor i Horten. 6) Den ene, fast ansatt, bor i Tønsberg.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesvaksmatører.
12. Sandefjord stads-lægedistrikt	Sandefjord, kjøpstad	1,23	5 433	6	5	6	-
13. Larvik lægedistrikt	663 46	24 702	1) 2	-	5	4
	Sandeherad.....	120,07	10 138	-	-	2	-
	Tjølling.....	69,64	3 851	-	-	1	1
	Fredriksvern.....	1,69	1 080	2	-	1	-
	Brunlanes.....	190,13	4 711	-	-	2)	2
	Hedrum.....	281,93	4 922	-	-	1	1
13. Larvik stadslægedistrikt	Larvik, kjøpstad .	2,59	11 274	6	4	5	-

1) Distriktslægen bor i Larvik. 2) Jormøren bor i Larvik.

Sundhetstilstanden har gjennomgående vært god. Av epidemiske sykdommer anmeldtes 18 057 tilfelle med 249 dødsfall mot 11 303 med 348 dødsfall i 1919.

Dødeligheten. De dodes antall utgjorde 1 574 eller 13,1 pro mille av den beregnede tilstedeværende middelfolkemengde (119 621). I 1919 1 642 døde eller 14 pro mille.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på neste side.

Skarlagensfeber. I Skoger og på Strømsøiden i Drammen opptrådte særlig på høstparten en større epidemi. Der blev foretatt undersøkelser hos alle melkeleverandører såvel i Skoger som i Sande, der leverer melk til Skoger meieri, som har mange utsalg i Drammen. I Svelvik var sykdommen også utbredt. På en gård i Sande var sykdommen opptrådt allerede i mars og hadde bredt sig fra denne. Trods desinfeksjon blev en liten pike, som kom dit på besøk i august, syk. Ved undersøkelse viste det sig, at beboelsesrummene på denne gård var i dårlig forfatning, særlig var soveværelset miserabelt med råtne sylstokker og laset tapet. Der blev påny foretatt en grundig desinfeksjon, soveværelset istandsatt og leveranse av melk til meieriet en tid forbudt. Efter dette avtok antallet av scarlatinatilfellene i Drammen, så det er ikke usandsynlig at vi her har for os et tilfelle av husinfeksjon. (E. Mo).

Difteri. Herav meldtes 497 tilfelle med 29 dødsfall. De fleste tilfelle om høsten efter feriens slutning. (J. Bidenkap).

Influenza opptrådte i årets første halvdel. I alt 1 978 tilfelle med 17 dødsfall.

Epidemiske sygdommer.

	Ialt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfieber.....	13	1	13	3	-	1	4	2	1	1	-	-	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	3	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	4	1	3	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Skarlagensfeber.....	161	3	158	12	9	7	4	5	5	10	37	23	22	13	11
Meslinger.....	1017	2	1013	16	2	33	168	234	185	73	37	45	59	101	60
Difteri (croup).....	497	29	496	88	45	34	25	18	25	25	55	70	34	44	33
Barselfeber.....	4	2	3	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Pyæmi, septhæmi.....	10	8	6	1	-	1	1	-	2	-	-	-	1	-	-
Pemfigus (hos nyfødte).....	6	-	6	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	2	1
Rosen.....	104	4	103	16	10	11	9	8	4	5	7	8	5	14	6
Røde hunde.....	101	-	98	24	28	11	23	4	2	-	1	1	1	2	1
Vannkopper.....	178	-	177	31	19	14	7	3	10	8	11	14	14	13	33
Kusma.....	240	-	240	3	3	1	8	24	6	13	13	14	33	42	80
Kikhoste.....	1001	13	1000	115	109	123	132	94	104	108	42	37	38	58	40
Akute katarrar i åndedretsorg.	10970	61	10910	1318	1201	1136	990	856	770	578	521	638	987	930	985
Influenza.....	1978	17	1960	107	401	701	297	118	69	30	15	35	35	56	96
Lungebetendelse.....	354	79	354	54	54	47	23	33	27	9	7	13	20	25	42
Pleurit.....	167	7	167	15	15	15	15	15	12	10	7	13	17	11	22
Gigtfeber.....	104	3	104	17	9	10	12	8	3	8	6	6	7	10	8
Koldfeber.....	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	1143	19	1137	85	51	82	95	106	119	155	94	131	79	83	57
Tilsammen	18057	249	17951	1906	1956	2229	1814	1529	1348	1033	853	1050	1353	1405	1475

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:													
	1		2 og 4		3		5		6		7		8	
	Skoger.		Hof.		Svelvik distrikt.		Horten.		Ramnæs.		Tønsberg distrikt.		Andebu.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidefeber	1	-	4	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.	-	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	66	-	10	1	18	1	9	-	2	-	12	-	-	-
Meslinger	63	1	103	-	85	-	2	-	1	-	59	-	-	-
Difteri (croup).	12	1	34	1	16	2	43	-	41	4	90	7	7	1
Barsel-feber	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	3	3	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-
Pemfigus (hos nyfødte).	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	3	1	8	1	1	-	8	1	5	-	13	-	1	-
Røde hunde.	-	-	3	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Vannkopper.	5	-	17	-	-	-	19	-	6	-	9	-	-	-
Kusma	10	-	5	-	1	-	51	-	2	-	33	-	-	-
Kikkhoste	32	1	41	-	34	-	48	-	8	1	33	-	8	-
Akute katarer i åndedretsorganene	466	2	856	2	267	9	2285	9	167	2	520	2	41	-
Influenza	107	-	223	2	43	1	499	10	90	1	87	1	4	-
Lungebetendelse	28	13	36	3	13	-	34	9	4	4	37	9	4	-
Plevrit	14	1	15	-	8	-	17	-	1	-	10	1	1	-
Gigtfeber	7	1	7	-	1	-	3	-	8	-	13	-	1	-
Koldfeber	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	52	-	119	1	38	-	250	4	24	-	66	5	10	-
Tilsammen	869	24	1484	13	527	14	3276	34	360	12	984	26	77	1

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:											
	9		10		11		12		13		14	
	Stokke.		Tønsberg.		Nøtterøy.		Sandefjord.		Larvik distrikt.		Larvik.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidefeber	1	-	-	-	2	-	-	-	2	1	1	-
Cerobrospinalmeningit (epid.)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelitis	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Skarlagensfeber	21	-	-	1	10	-	1	-	9	-	3	-
Meslinger	18	-	146	-	88	-	14	-	192	-	246	1
Difteri (croup)	20	-	78	4	59	3	10	-	66	6	21	-
Barsel-feber	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	2	-	4	-	-	-
Rosen	3	-	16	1	5	-	11	-	24	-	6	-
Røde hunde	3	-	1	-	2	-	2	-	17	-	69	-
Vannkopper	6	-	23	-	7	-	26	-	23	-	37	-
Kusma	4	-	52	-	15	-	13	-	16	-	38	-
Kikhoste	91	1	51	-	78	1	231	3	246	3	100	3
Akute katarrer i åndedretsorganene	304	4	809	9	548	2	1549	2	2125	10	1033	8
Influenza	47	1	54	-	75	-	159	-	329	-	261	1
Lungebetændelse	5	-	28	10	22	6	39	3	65	18	39	4
Plevrit	7	-	10	-	7	2	26	-	38	2	13	1
Gigtfeber	4	-	15	-	17	1	4	-	13	1	11	-
Koldfeber	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	42	-	86	-	59	1	146	-	172	6	79	2
Tilsammen	579	7	1369	25	997	17	2236	9	3342	47	1957	20

Krupøs lungebetendelse. Opføres med 354 tilfelle og 79 dødsfall. Sygdommen optrådte særlig i vårmånedene og må vel for en del ansees som følger sygdom efter influensa.

Et tilfelle av **encephalitis lethargica** med dødelig utfald hos en 50 år gammel kvinne i Stokke. Hun hadde høsten 1918 hatt influensa, efter hvilken sygdom hun ikke hadde følt sig så sterk som før.

For **skabb** behandledes 490 tilfelle.

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfelle vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Antall tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:											
		1	2	3	5	7	9	10	11	12	13	14	
		Skoger.	Hof.	Svelvik.	Horten stads- lægedistrikt.	Tønsberg distrikt.	Stokke.	Tønsberg stadslæge- distrikt.	Nøtterøy.	Sandefjord stadslæge- distrikt.	Larvik distrikt.	Larvik stadslæge- distrikt.	
Veneriske sår	8	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	2	
Syfilis, erhvervet . . .	47	2	-	-	7	3	-	15	1	8	6	5	
— medfødt	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Gonorrhoe, uretrit . .	194	1	7	5	33	5	1	34	4	68	16	20	

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Skoger	73	5	24	49
Hof	100	19	13	87
Holmestrand kjøpstad	2	-	1	1
Bygder	98	19	12	86
Svelvik distrikt	81	8	14	67
Svelvik ladested	2	-	2	-
Bygder	79	8	14	67
Lardal	-	-	-	-
Horten stadslægedistrikt	134	17	34	100
Ramnes	87	10	12	75
Tønsberg distrikt	126	21	26	100
Andebu	23	1	1	22
Stokke	61	8	7	54
Tønsberg stadslægedistrikt	141	17	25	116
Nøtterøy	112	12	17	95
Sandefjord stadslægedistrikt	80	9	9	71
Larvik distrikt	259	26	47	212
Larvik stadslægedistrikt	119	13	20	99
Vestfold fylke	1 396	166	249	1 147
Derav i byer	478	56	91	387
— i bygder	918	110	158	760

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending.			Uttrekning ved bekkendeleie.			Partus præmaturus artificialis.		Keisersnitt.		Perforasjon.	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.		Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.		Mor.	Barn.	Mor.	Barn.	Mødre.	Mødre.
	Lev.	Død.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Død.	Dødf.	Lev.	Lev.
Risvekkelse	96	1	95	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Trangt bekken	4	-	4	-	3	3	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-
Barselkrampe	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie	¹⁾ 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for fostrets liv.....	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald av navlesnor.....	2	-	2	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sætefødsel	-	-	-	-	-	-	-	3	2	²⁾ 1	-	-	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Tilbakeholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Hæmorrhagia interna (fortidlig løsning av normalt sittende placenta).....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Tilsammen	114	1	113	2	9	8	1	5	4	1	1	1	1	2	6	
	115		115			9			5							

¹⁾ Døde dagen efter. ²⁾ 2nen tvilling. Armløsning og uttrekning på sistkommende tvilling. 1ste tvilling født ved naturens hjelp.

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfelle av tuberkuløs sykdom innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfald av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslisters for det hele fylke 11,9 pct. av samtlige ved sykdom forårsakede kjente dødsfald og 14,5 pct. av dødsfald av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 11,7 pct. og 14,5 pct. og for bygdene 12 pct. og 14,5 pct. Forøvrig henvises til tabellen på side 52.

Obstetriciske operasjoner. Av lægerne utførtes i alt 139, derav i Skoger 12, Hof og Lardal 4, Svelvik 5, Horten 23, Ramnes 9, Tønsberg distrikt 13, Andebu 2, Stokke 3, Tønsberg by 11, Nøtterøy 15, Sandefjord 9, Larvik distrikt 25, Larvik 8. Angående indikasjoner og utfald henvises til tabellen på foregående side.

Om **jormorhjelpen** se den almindelige beretning.

Dødsfald på barselseng. Etter prestenes opgaver døde 11 kvinner. Lægene har opgitt dødsårsaken for 6 kvinner således: barselkrampe 3, blødning 2, ukjent årsak 1.

Antallet av **fødte og døde** vil sees av tabellen på neste side.

Der blev et overskudd av 1 693 levende fødte og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 48,2.

Været. Fra de fleste distrikter meldes om meget sne, kjølig vår og regnfull sommer. Høsten tør, således ingen nedbør i oktober. (H. Blom.)

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. Den gode arbeidstjeneste har bidraget til at folk har levet over evne. (J. Bidenkap.) — I **Andebu** lever skogsarbeiderne meget uregelmessig, mest på kaffe og smørrebrød. Kaffen er jo ikke sterk, men brødet ofte surt. Middagsmaten litet varierende, flesk og poteter, brisling og salt makrel er den almindelige hverdagskost. De senere års forbedrede økonomi hos ikke få familier har virket til et bedre kosthold. Ikke få av de unge piker tar undervisning på husmorskoler, så hvad middagsmat angår lever mange bedre enn før. (J. Frost.) — Vesentlig ved helserådets tilskyndelse vil **Nøstodden** få vann fra Drammen ved forlengelse av dennes ledning. Glasverket og omegn har hittil hatt litet og sanitært litet betryggende vann fra en åpen bekk (Nøstebekken) og dels fra et mindre oppkomme. (J. Bidenkap.) — I **Sandefjord** har den av formannskapet nedsatte renovasjonskomite avgitt sin innstilling, som er godkjent. Renovasjonsstyre er ansatt og den innkjøpte eiendom på Heimdal bebygget og istandsatt, så arbeidet kan påbegynnes nu i vår. Byen vil derved opnå at få et sanitært betryggende renovasjonsvæsen. Man har også endret den nye kloakkplan, for så snart som mulig at gå til tvungent anlegg av vannklosetter. Framnes mek. verksted har bevilget 100 000 kroner til anlegg av kloakk på det bymessig bebyggede Framnæs og Husvik. Bolignød er fremdeles herskende i byene, særlig for mindre leiligheter. Edruelighetsforholdene er efter den nu etablerte ordning i høi grad slette. Der drikkes visstnok like så meget om ikke mer nu enn før og brennes ikke så ganske litet. (G. Larsen.) — Sedelighetstilstanden i **Larvik** er så som så, veneriske sykdommer er ingen sjeldenhet. (K. Lundevall.)

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde					
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.
Skoger distrikt.....	185	5	63	4	-	-	1	-
Hof distrikt.....	151	3	119	15	3	2	1	2
Holmestrand kjøpstad.....	32	-	40	3	-	-	-	1
Bygder.....	119	3	79	12	3	-	1	1
Svelvik distrikt.....	163	4	90	6	-	-	2	1
Svelvik ladested.....	26	1	-	-	-	-	-	-
Bygder.....	137	3	90	6	-	-	2	1
Lardal distrikt.....	90	3	33	4	1	-	-	-
Horten stadslægedistrikt.....	278	9	129	12	1	-	2	1
Ramnes distrikt.....	179	3	92	10	1	-	4	-
Tønsberg distrikt.....	288	9	131	20	-	-	4	1
Aasgaardstrand ladested.....	11	-	11	1	-	-	-	1
Bygder.....	277	9	120	19	-	-	4	-
Andebu distrikt.....	81	2	31	3	1	-	2	1
Stokke.....	128	4	76	5	-	1	1	-
Tønsberg stadslægedistrikt.....	316	12	150	29	7	2	4	-
Nøtterøy distrikt.....	240	4	108	5	-	-	5	-
Sandefjord stadslægedistrikt.....	144	3	79	10	1	1	1	-
Larvik distrikt.....	723	10	289	50	2	3	7	3
Fredriksværn ladested.....	34	1	21	2	-	-	-	-
Bygder.....	689	9	268	48	2	3	7	3
Larvik stadslægedistrikt.....	301	7	184	22	37	2	4	2
Vestfold fylke.....	3267	78	1574	210	17	11	38	11
Derav i byer.....	1108	32	616	92	10	4	11	5
— i bygder.....	2159	46	958	118	7	7	27	6

Fattigpleien. I Tønsberg er der et privat og et kommunalt gamle- hjem «Solheim». I menighetshuset en barnekrybbe til anbringelse av barn, hvis mødre er på arbeide. — Sandefjord har et barnehjem for 15 barn. Brun- lanæs har fått et prægtig gamlehjem på Grenle i nærheten av kysthospitalet. I Fredriksværn ligger det nasjonale gamlehjem for sjøfolk. Fattigsykepleien later imidlertid meget tilbake at ønske. Kommunens fattige er innlosjert i en av de gamle militærbarakker og delvis i endel av de samme, der tilhører sjø- mannshjemmet. De er alle overlatt til sig selv og må selv stelle sin mat. Under sygdomstilfelle får de tilsyn av en menighets søster. Dels ved hjelp av private midler er det derfor nu på tale at oprette et gamlehjem.

Sykehus. I Tønsberg ligger fylkessykehuset, dessuten er der isolasjons- lokale og tuberkulosehjem — I Tønsberg distrikt ligger Sem tuberkulose- hjem. — I Horten er Karl Johansværns sykehus, som tilhører marinen og

byen. Dessuten har en læge et privat sykehus vesentlig for kirurgiske sygdommer. I Holmestrand er der et litet sykehus på 16 senger, derav 5—6 i 2den etasje til benyttelse ved epidemiske sygdommer. I Svelvik er der et epidemilasaret. I Sandefjord er der sykehus og epidemilokale. Larvik har et tidsmessig sykehus, men der er for liten plass, så man har ikke anledning til å innrette et meget påkrevet røntgenanlegg. Tuberkulosehjemmet har vært fuldt belagt hele året. Fredriksværn har nu i den ene etasje i gamlehjemmets barakke fått innrettet 2 sykerum med søsterleilighet og bad. Der er også et isolasjonslokale. I Brunlanæs er der ved Agnes bygget et litet sykehus, som også benyttes til isolasjonslokale, ennvidere ligger her kysthospitalet for scrofuløse barn.

Badeinnretninger. I Tønsberg er der sjøbadehus og en offentlig badeanstalt med damp- og karbad samt dusj for folkeskolens barn. Dessuten er der i Victoria hotel damp- og karbad med svømmebasin, hvortil byens folk har adgang. I Horten er der ved Marinens sykehus damp- og karbad med adgang for byens innbyggere 4 ganger ukentlig. I Holmestrand finnes varmt bad og strømbad. Ved folkeskolen er der varmt bad, som er åpent 2 ganger ukentlig utenfor sommermånedene. I melkefabrikken sammesteds er varmt bad og strømbad for arbeiderne, likeså ved Eidsfos verk og glassverket i Skoger. I Larvik er der et offentlig kar- og badstubad samt sjøbadehus; slike finnes også i Sandefjord og Sandeherad. I Fredriksværn er der en anstalt for varme og kolde sjøbad, gytje- og furunålsbad åpen om sommeren. Dessuten har man Larvik og Sandefjord bade- og kuranstalter.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antallet av møter i **helserråd** og **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helserråd.	Vaksinerte.
Vestfold fylke	90.	1 571
Skoger	7	135
Hof	¹⁾ 5	105
Svelvik distrikt	²⁾ 12	107
Lardal	-	-
Horten stadslægedistrikt	7	109
Ramnes	³⁾ 7	91
Tønsberg distrikt	-	179
Andebu	2	63
Stokke	3	104
Tønsberg stadslægedistrikt	14	157
Nøtterøy	⁴⁾ 5	38
Sandefjord stadslægedistrikt	3	61
Larvik distrikt	⁵⁾ 17	219
Larvik stadslægedistrikt	8	203

¹⁾ Hof 3, Botne 2. ²⁾ Svelvik 3, Strømm 2, Sande 7. ³⁾ Ramnes 4, Vaale 3.
⁴⁾ Nøtterøy 3, Tjøme 2. ⁵⁾ Sandeherad 1, Fredriksværn 6, Brunlanæs 3, Hedrum 4 og Tjølling 3.

VI. Hedmark fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flate- innhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jordre. Hjelpe- vaksinatorer.	
Fylket.....		27484,06	149 606	52	24	70	58
1. Sør-Odal.....	Sør-Odal.....	514,91	6 975	1	1	2	2
2. Nord-Odal .. .	Nord-Odal.....	500,33	4 978	1	-	2	2
3. Eidskog	Eidskog	643,12	6 215	1	1	2	2
4. Vinger.....	Vinger.....	500,12	7 064	6	1	6	2
	Kongsvinger, kjøpstad	0,80	1 906	5	1	2	-
	Vinger	499,32	5 158	1	-	4	2
5. Brandval	Brandval.....	509,89	4 170	1	-	2	2
6. Grue	Grue.....	838,71	6 751	1	-	3	2
7. Hamar stadslæge- distrikt.....	Hamar, kjøpstad ..	1,12	6 611	6	5	3	-
8. Ringsaker	Ringsaker	897,51	12 180	4	2	5	4
9. Nes	Nes	177,67	3 719	1	-	1	-
10. Vang.....	Vang	534,07	13 121	2	-	3	3
	Furnes	315,37	8 781	1	- ¹⁾	2	2
	Vang	218,70	4 340	1	-	1	1
11. Løten.....	Løten.....	358,56	6 028	1	-	3	2
12. Romedal.....	Romedal.....	384,59	5 295	1	1	1	1
13. Stange.....	Stange	345,28	8 283	4	1	3	2
14. Hof	Hof	416,78	3 346	1	-	1	2
15. Aasnes	Aasnes	638,55	5 879	4	1	2	2
16. Vaaler	Vaaler.....	699,54	4 202	2	1	1	1
17. Elverum.....	Elverum.....	1 303,98	10 787	4	4	7	7

¹⁾ En bor i Hamar.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpvaksinatorer.
18. Trysil	Trysil	2 962,01	6 434	2	1	6	6
19. Engerdal	Engerdal	2 202,51	1 191	1	- ¹⁾	2	1
20. Rendal	3 222,81	3 639	1	-	2	2
	Ytre Rendal	1 809,49	1 792	1	-	1	1
	Øvre Rendal	1 413,32	1 847	-	-	1	1
21. Aamot	Aamot	1 323,60	4 546	2	1	3	3
22. Stor-Elvedal	2 108,96	4 285	1	-	3	3
	Stor-Elvedal	1 644,88	3 863	1	-	2	2
	Sollia	464,08	422	-	-	1	1
23. Alvdal	2 160,91	4 585	1	1	2	2
	Alvdal	995,20	2 329	1	1	1	1
	Rendal	1 165,71	2 256	-	-	1	1
24. Tynset	Tynset	1 023,90	4 155	1	2	2	2
25. Tolga	Tolga	2 057,85	3 597	1	1	2	2
26. Kvikne	Kvikne	1 156,78	1 531	1	-	1	1

¹⁾ En privatpraktiserende.

Sundhetstilstanden betegnes i det hele som meget god. Der forekom lettere epidemier av skarlagensfeber, difteri, meslinger og kikhoste. Det samlede antall av anmeldte epidemiske sygdomstilfeller utgjorde 17 849 med 257 dødsfall mot henholdsvis 19 200 og 386 i 1919.

Dødeligheten. De døde antall utgjorde 1 793 eller 12,0 pro mille av den tilstedeværende beregnede middelfolkemengde (148 389). I 1919 var dødeligheten 13,2 pro mille. (Se tabell II).

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på neste side og fig.

I Nord-Odal fikk en kraftig 40-årig kvinne **erysipelas**, som endte dødelig under billedet av en svær sepsis. Inngangsporten var et gnagsår på foten, opstått under en spaseretur på 4 km. i et par trange ubekvemme støvler og et par nykjøpte, sorte strømper, som var tatt i bruk før de blev vasket. Allerede i løpet av de første 4-5 dager kom der gangræn av huden på fotryggen. Prosessen i huden gikk stadig opover og var allerede nådd til livet, da døden inntrådte. (T. E. H. Ansteensen).

Encephalitis lethargica optrådte med 1 tilfelle i hvert av distriktene Trysil, Rendalen og Kvikne. Tilfellet i Trysil, som endte dødelig, skal nær-

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	7	2	6	1	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	19	3	19	2	-	-	10	2	1	-	2	1	-	1	-
Skarlagensfeber	461	8	458	88	64	48	30	20	13	13	30	19	70	26	37
Meslinger	799	4	799	78	217	153	117	71	84	40	19	10	4	5	1
Difteri (croup)	541	32	538	68	60	38	39	25	26	32	53	36	67	65	29
Blodgang	21	-	21	-	7	-	2	-	1	-	-	-	1	10	-
Barsel-feber	19	2	19	4	4	-	2	-	-	1	1	-	3	1	3
Pyæmi, septhæmi	11	3	10	-	2	-	1	1	3	1	-	-	2	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	9	-	9	1	2	-	-	-	-	1	-	2	-	2	1
Rosen	152	6	152	14	13	18	11	16	11	16	9	9	11	16	8
Røde hunde	24	-	24	2	1	1	-	12	3	2	-	2	-	-	1
Variceller	262	-	262	18	20	23	26	15	26	35	6	13	10	30	40
Kusma	157	-	154	9	2	5	1	16	1	17	10	18	20	18	37
Kikhoste	1185	15	1159	143	118	116	183	137	172	89	34	54	55	39	19
Akute katarrer i åndedrætsor- ganene	9317	62	9307	1347	1182	926	881	664	470	387	412	485	842	794	917
Influenza	2272	9	2272	258	491	540	345	230	72	36	19	23	39	96	123
Lungebetendelse	795	86	793	116	102	122	91	101	41	34	24	19	37	50	56
Plevrit	387	1	387	40	34	38	42	29	42	45	21	17	24	31	24
Giktfeber	225	2	225	30	26	16	28	22	13	13	15	11	24	15	12
Akut diarrhoe (kolerine)	1185	22	1167	107	79	67	76	116	112	118	97	65	105	119	106
Tilsammen	17849	257	17782	2326	2425	2111	1886	1477	1091	881	752	785	1315	1318	1415

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	Sør-Odal.		Nord-Odal.		Eidskog.		Vinger.		Brandval.		Grue.		Hamar.		Ringsaker.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	3	-	2	-	8	1	-	-	1	1	-	-	1	-
Skarlagensfeber	28	-	13	-	-	-	6	-	19	-	12	2	26	1	2	-
Meslinger	30	-	5	-	76	1	285	1	25	-	14	-	-	-	1	-
Difteri (croup)	21	2	4	-	16	2	40	3	12	-	38	5	22	3	89	7
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	7	-	-	-	-	-
Barselfeber	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	5	-	4	1	4	-	5	-	1	-	3	-	14	-	8	1
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-
Variceller	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	8	-	43	-	9	-
Kusma	4	-	1	-	2	-	7	-	3	-	4	-	14	-	3	-
Kikhoste	34	-	4	-	16	-	18	-	11	-	1	-	3	-	178	5
Akute katarrer i åndredrætsorganene . . .	184	6	279	2	269	4	578	6	276	4	166	3	441	1	464	4
Influenza	60	-	128	-	46	-	59	1	93	-	73	-	65	-	46	-
Lungebetendelse	60	6	24	1	16	1	18	1	25	2	25	7	21	6	42	2
Plevrit	21	-	11	-	15	-	2	-	6	-	6	-	15	-	11	-
Giktfeber	11	-	16	-	11	1	10	-	4	-	5	-	18	-	15	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1	-	7	-	26	1	82	1	16	-	19	-	54	-	85	3
Tilsammen	461	14	504	4	499	10	1118	14	502	6	387	18	741	11	955	22

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:																	
	9		10		11		12		13		14		15		16		17	
	Nes.		Vang.		Løten.		Romedal.		Stange.		Hof.		Aasnes.		Vaaler.		Elverum.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Cerebrospinalmeningit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Skarlagensfeber	14	-	17	2	34	-	1	-	45	-	26	1	14	1	1	-	100	1
Meslinger	66	-	-	-	-	-	1	-	1	-	35	-	3	-	-	-	8	-
Difteri (croup)	3	-	61	4	16	1	49	1	27	1	2	-	1	-	10	1	43	1
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	1	-	2	1	-	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	3	2
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	13	1	25	1	11	-	7	-	5	-	1	-	7	-	-	-	15	1
Røde hunde	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-
Variceller	6	-	17	-	25	-	9	-	19	-	8	-	14	-	19	-	12	-
Kusma	32	-	12	-	6	-	-	-	3	-	10	-	6	-	21	-	10	-
Kikhoste	89	-	151	-	36	-	12	2	3	-	-	-	2	-	38	1	102	-
Akute katarrer i åndedrættssorg.	237	2	665	1	579	-	127	4	825	5	413	-	294	-	364	-	1469	2
Influenza	16	-	144	-	422	4	58	1	63	-	140	-	248	1	112	-	170	-
Lungebetændelse	17	-	85	6	46	5	21	1	36	5	24	2	64	9	48	5	44	7
Plevrit	6	-	25	-	36	-	7	-	18	-	10	-	21	-	5	-	68	-
Giktfeber	3	-	18	-	12	-	12	-	11	-	5	-	14	1	2	-	18	-
Akut diarrhoe (kolerine)	34	-	58	2	86	2	32	1	35	1	14	-	78	2	91	3	171	1
Tilsammen	537	3	1282	18	1314	12	338	10	1094	13	688	3	770	15	711	10	2238	15

Hedmark fylke. 1920.

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																		
	18		19		20		21		22		23		24		25		26		
	Trysil.		Engerdal.		Rendal.		Aamot.		Stor-Elvedal.		Alvdal.		Tynset.		Tolga.		Kvikne.		
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	2	-	32	-	13	-	32	-	8	-	5	-	11	-	-	-
Meslinger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	87	1	90	1	40	-	31	-	-	-
Difteri (croup)	11	1	-	8	-	33	-	1	-	3	-	5	-	17	-	9	-	-	-
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Barsel-feber	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	3	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rosen	1	-	1	-	2	1	1	1	-	6	-	2	-	7	-	3	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	8	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	2	-	-	1	-	13	-	11	-	9	-	8	-	-	-	27	-	-	-
Kusma	15	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	124	1	7	-	-	17	-	-	-	29	2	127	1	147	3	36	-	-	-
Akute katarrer i åndedrættssorg . . .	265	2	2	97	5	489	-	84	3	179	4	265	-	196	3	110	1	-	-
Influenza	2	-	-	55	2	5	-	13	-	46	-	72	-	63	-	73	-	-	-
Lungebetendelse	12	2	1	23	-	10	2	16	2	15	2	40	7	51	1	11	4	-	-
Plevrit	23	-	1	9	-	20	1	4	-	7	-	24	-	11	-	5	-	-	-
Giktfeber	10	-	-	-	-	6	-	2	-	5	-	11	-	4	-	2	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	41	2	1	1	20	2	128	-	16	-	36	-	41	-	9	-	-	-	-
Tilsammen	513	8	13	1	223	11	764	3	168	6	455	9	696	9	547	7	331	5	-

mere omtales. En 31-årig i N. Osen hjemmehørende småbruker reiste 14de mai hjemmefra for å selge smågriser i Trysil. Han hadde hatt hodepine i et par uker, blev i Heggeriset, Engerdal herred, værre med opkastninger. Han søkte læge i Trysil 18de mai. Der var en lett angina med feber og sterk hodepine; pupillene utvidede og reaksjonsløse, ophevede patellarreflekser, forstyrret utseende og forseret scanderende tale. Han klaget utelukkende over hodepine. Tross advarsler reiste han op til sine svigerforeldre, en 18 km.s vei. Her fallt han om natten i dyp søvn og døde 25de mai uten å være kommen til bevissthet. Ved sterk tiltale reagerte han med enstavelsesord inntil siste dag. Under sykdomsforløpet konstateres venstresidig lammelse av ekstremitetene; temperatur på 37 og puls omkring 80. Desinfeksjon blev foretat.

For **skabb** behandledes 1 280 personer, flest i Aasnes, Elverum, Vinger og Vang.

Impetiginøse sår og mycosis tonsurans forekom hyppig på Tynset.

Av større **ulykker** tildels med døden tilfølge inntraff flere. På **Nes** døde en 21-årig mann av forblødning ved overskjæring av art. femoralis i en kapp-sag drevet med elektrisk motor. Motoren var feilaktig koblet, så sagbladet gikk den bakvendte vei og rev gutten som holdt bjerkestokken til sig. Han var døende ved lægens ankomst. — En mann fikk fraktur av begge lårben samt komplisert fraktur av den ene legg ved å slynges tilværs ved en bensineksplisjon. Han skulde rengjøre en bensintønne for de siste rester av bensin og gjorde dette på den måte, at han på en stang hadde et brennende papir, som han satte bort til tønnens åpne spuns med det resultat, at han av lufttrykket blev kastet adskillige meter tilværs. På Hamar sykehus, hvor han innlagdes, måtte det ene ben amputeres på grunn av gangræn. (Kr. Rée). — I **Grue** omkom en ung gutt ved en «flyveulykke». En flyver fra Kjeller måtte gå ned på grunn av maskinskade. Der samledes selvfølgelig mange mennesker. Da der skulde startes, svinger maskinen inn i folkehopen og gutten blev truffet av propellen, fikk fractura cranii, humeri m. m. og døde efter en halv times forløp. En annen gutt fikk fractura femoris og flere fikk mindre kvestelser. (M. Queseth). — I **Løten** inntraff en stygg biloverkjøring. (A. G. Vaage). — På **Tynset** inntraff 2 ulykkestilfeller med døden tilfølge. En mann omkom på fjellet under et sneskred og en pike blev under lek i Herstads farveri grepet av en maskinrem og døde øieblikkelig. (M. W. Finstad).

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlete tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:																							
		1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	13	14	15	16	17	18	21	22	23	24				
		Sør-Odal.	Nord-Odal.	Eidskog.	Vinger.	Brandval.	Hamar.	Ringsaker.	Nes.	Vang.	Løten.	Stange.	Hof.	Aasnes.	Vaaler.	Elverum.	Trysil.	Aamot.	Stor-Elvedal.	Alvdal.	Tynset.				
Veneriske sår	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Syfilis, erhvervet	4	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-			
— medfødt	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Gonorhoe, uretrit	66	1	2	-	2	2	9	1	2	6	4	1	1	5	1	10	3	4	1	6	5				

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Sør-Odal	83	9	14	69
Nord-Odal	39	1	4	35
Eidskog	69	10	10	59
Vinger	101	19	14	87
Kongsvinger	25	3	2	23
Vinger herred	76	16	12	64
Brandval	45	7	6	39
Grue	97	9	18	79
Hamar	54	11	11	43
Ringsaker	136	21	22	114
Nes	40	3	3	37
Vang	127	16	18	109
Løten	68	10	12	56
Romedal	64	7	10	54
Stange	92	15	13	79
Hof	43	9	3	40
Aasnes	56	7	15	41
Vaaler	53	7	10	43
Elverum	126	19	15	111
Trysil	68	14	8	60
Engerdal	10	1	1	9
Rendal	35	5	11	24
Aamot	33	4	3	30
Stor-Elvedal	35	5	6	29
Alvdal	45	5	9	36
Tynset	51	12	9	42
Tolga	49	9	7	42
Kvikne	17	1	5	12
Hedmark fylke	1 636	236	257	1 379
Derav i byer	79	14	13	66
— bygder	1 557	222	244	1 313

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistor for det hele fylke 14,4 pct. av samtlige ved sykdom forårsakede kjendte dødsfall og 17,1 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 17,7 og 21,2 pct. og for bygdene 14,2 og 17,0 pct. Forøvrig henvises til ovenstående tabell.

Om fylkets **sinnssyke** se den almindelige beretning.

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.			Vending.		Uttrekning ved bekkendeleie.		Perforasjon.	Exviscerasjon.	Efterbyrdsoperasjon
	Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.	Mødre.	Barn.	Mødre.	Mor.	Mødre.
	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.
Risvekkelse	2) 77	72	1) 5	3	3) 3	2	5) 2	1	-	-
Trangt bekken	6	6	-	-	-	-	-	1	-	-
Uefftergivelige fødselsdeler	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Truende livmorbristning	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Førhodeleie	6	5	1	-	-	-	-	-	1	-
Fare for fosterets liv	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stort fosterhode	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Uræmi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	2	4) 2	-	-	-	-	-
Bekkenendeleie	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Retensjon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
Tilsammen	95	89	6	6	6	3	3	2	1	8
		95								

Hedmark fylke. 1920.

1) Herav en 2nen tvilling, 1ste fødtes normalt, dessuten to 1ste tvillinger hvis tilsvarende 2nen tvillinger forløstes ved uttrekning, videre en 2nen tvilling, mens 1ste fødtes normalt og endelig en 1ste tvilling, mens intet oplyst om 2nen. 2) Herav en graviditetsnefrit, døde ca. 5 timer efter fødslen. 3) To 2nen tvillinger, om 1ste intet oplyst. 4) Herav en 2nen tvilling, om 1ste intet oplyst. 5) To 2nen tvillinger, begge 1ste forløst ved tang.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på bar- sel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord	ved mord eller drap.
Sør-Odal	237	2	88	10	2	-	-	1	1
Nord-Odal	168	-	52	7	1	-	1	-	1
Eidskog	189	3	88	17	7	1	1	-	-
Vinger	190	3	100	12	2	-	2	-	-
Kongsvinger	46	1	21	1	-	-	-	-	-
Vinger herred	144	2	79	11	2	-	2	-	-
Brandval	147	5	49	6	4	-	1	-	-
Grue	202	2	105	8	1	-	2	-	-
Hamar stadslægedistrikt	147	4	82	14	2	-	-	-	-
Ringsaker	362	3	141	26	6	-	3	-	-
Nes	115	-	46	5	1	-	2	-	-
Vang	422	9	125	14	2	-	5	-	-
Løten	198	7	73	6	-	1	2	1	-
Romedal	181	4	67	9	3	2	1	2	-
Stange	253	4	110	17	3	1	5	2	-
Hof	110	2	45	5	1	1	1	-	-
Aasnes	216	1	58	11	4	-	-	1	-
Vaaler	152	2	58	9	-	-	-	1	-
Elverum	363	8	128	12	3	-	1	-	-
Trysil	220	4	72	11	-	4	-	-	-
Engerdal	35	-	12	4	-	-	2	-	-
Rendal	93	3	41	4	-	-	1	1	-
Aamot	115	5	39	2	1	-	-	-	-
Stor-Elvedal	113	-	37	4	-	-	3	-	-
Alvdal	103	3	51	5	1	-	1	-	-
Tynset	99	4	53	5	-	1	1	-	-
Tolga	109	1	56	8	1	-	1	-	-
Kvikne	45	-	17	-	-	-	1	-	-
Hedmark fylke	4584	79	1793	231	45	10	41	9	2
Derav i byer	193	5	103	15	2	-	-	-	-
— bygder	4391	74	1690	216	43	10	41	9	2

Fødselsoperasjoner. Av læger utførtes i alt 115 operasjoner, derav i Sør-Odal 1, Nord-Odal 5, Eidskog 3, Vinger 9, Brandval 5, Grue 11, Hamar 4, Ringsaker 9, Nes 1, Vang 13, Løten 2, Romedal 4, Stange 5, Hof 1, Aasnes 14, Vaaler 1, Elverum 13, Aamot 3, Alvdal 3, Tynset 2, Tolga 4 og Trysil 2. Angående indikasjoner og utfall henvises til tabellen på foregående side.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Etter prestenes opgave døde 10 kvinner på barselseng. Lægerne har opgitt dødsårsaken for 9 således: barselkrampe 1, emboli og trombose 3, blødning 1, dystoki 1, andre svangerskaps- og barselsygdommer 3.

Antallet av **fødte og døde** vill sees av tabellen på side 66. Der blev et overskudd av 2 791 levende fødte og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 39,0.

Været. Vinteren var snefull, men sneen gikk tidlig bort, våren og sommeren var kald og regnfull, høsten derimot mild og med litet nedbør.

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. I sin hovedberetning skriver fylkeslægen, at der med hensyn til de hygieniske forhold ikke spores nogen synderlig fremgang. Den av fylkets lægeförening nedsatte komité arbeidet videre med å få istand et utkast til helsevedtekter til forelegg for de enkelte herredsstyret. Et par herreder har ikke helsevedtekter, de andre er høist uensartede, mange helt foreldet. Man har derfor funnet grunn til å få samtlige helsevedtekter revidert. **Levemåten** har været jevnt god, hvortil den gode arbeidsfortjeneste har bidratt. **Fra flere steder klages der imidlertid over kvinnernes ukyndighet i matlagning. Boligsaken.** På flere steder opføres der ikke få nye boliger, på andre steder er boligforholdene like slette som før. I samtlige helsevedtekter står som det første: regler for hvorledes en bolig skal legges, bygges og innredes, men der er vel ikke mange, som har kjennskap til vedtektene, og fra helserådets side gjøres der litet eller intet for at vedtektene i denne henseende blir overholdt. Man burde også i de regulerte strøk av et herred ha et under eller i forbindelse med helserådet stående tilsyn med nye boligens opførelse m. v. (V. Hille).

Fra **Eidskog** berettes, at tømmerkoiene som regel er overbefolkede og står meget tilbake hvad renlighet angår. Gulvene blir sjelden vasket, kun tørreifeit en gang imellem med sopelime. Spytning foregår på gulvet og ikke som i gamle dager i peisen. Hvad edrueligheten angår har ikke forbudet hjulpet noget, der brennes her som i andre bygder, og da dette distrikt støter til Sverige, smugles der heller ikke så litet. Der drikkes ikke mindre enn før forbudet, og det er den opvoksende slekt som er verst. (R. Lunderbye).

I **Vinger** er levemåten nu som tidligere. Ernæringsforholdene blandt arbeiderbefolkningen mangelfull på grunn av kvinnernes ukyndighet i matlagning. Misbruk av kaffe florerer. Tegn på kaffeforgiftning hos barn under 2 år forekommer hyppig. Misbruk av spiritiosa har tiltatt, i ikke liten utstrekning brukes «himebrent». (J. Forseth).

Grue. Arbeidsfortjenesten har været meget stor. Skogsarbeidere har tjent op til 50—60 kroner dagen, men arbeidslysten er dermed i stigende grad avtatt og mange yngre arbeider kun et par dager i uken og bruker op sin fortjeneste til klær, sprit og tobakk, mens de eldre, solide arbeidere nyttiggjør sig de gode tider, betaler sin gjeld og forbedrer sine eiendommer, såvel jord som huser. Boligforholdene bedres i det hele tatt jevnt. (M. Queseth).

Hamar. Ernæringsforholdene var gode, idet høie lønninger og stor arbeidsfortjeneste opveiet dyrtidens opskrudde priser. Boligforholdene mindre tilfredsstillende på grunn av delvis overbefolkning. Forbudet syncs ikke å ha hatt nogen gunstig innflydelse til edruelighetens fremme. (A. Lützwow).

N e s. Den gode arbeidsfortjeneste bevirket, at levemåten og klædrakten blev flottere, sparesansen var liten. Det var sjelden, at tjenerne hadde noget tilbeste, når året var omme. Tross de høie materialpriser var der ikke liten nybygging av arbeiderboliger. (Kr. Réé).

L ø t e n. Der opføres stadig nye boliger, og eldre og dårlige huser blir revet, men fremdeles fins der adskillige gamle og hygienisk litet tilfredsstillende boliger. Edrueligheten er nogenlunde god; der drikkes dog adskillig «hjemmebrent». Den dyre utenlandske vin, hvortil røkes cigaretter, er dog det vanlige nydelsesmiddel, hvor der holdes selskabelige sammenkomster, som varer til langt på natt og som bidrar til ungdommens ødeleggelse. Sedelighetsforholdene har ikke utviklet sig til det bedre. Antallet av uekte fødsler viser stigning. (A. G. Vaage).

R o m e d a l. Levemåten er god og rikelig. I selskaper fråsdes der ganske betydelig både i mat og drikke. Alkoholforbruket er neppe minket. Sedelighets-tilstanden er slapp, den fri kjerlighet har mange dyrkere både blandt gifte og ugifte. (O. Røise).

S t a n g e. De hygieniske forhold er jevnt tilfredsstillende og levemåten ganske god. Boligforholdene bedres stadig. Nogen større drikkfeldighet er her ikke, om der enn leilighetsvis er adskillig fyll å se. Der skal foregå ikke så lite hjemmebrenning, men av surrogater brukes ikke særlig meget. Sedeligheten omtrent som før, ikke få uekte barn. (J. Lund).

H o f. Levemåten er ensformig, især blandt arbeiderne. Boligene på gårdene er som regel store og gode, men det største og beste værelse til solsiden står ofte somorstue og blir sjelden brukt. De gamle arbeiderhuser er ofte små og dårlige og med dårlig grunnmur, kjeller og gulv. De nye huser er nokså bra, men man er også her tilbøielig til å stue sig sammen i kjøkkenet og et litet kammers og lar det beste stå på stas. Edrueligheten er nokså bra, især blandt de eldre, men man ser ikke sjelden berusede unggutter på veiene. Med hensyn til sedeligheten så hører jo Solungen ikke til de beste i så henseende. (E. Karud).

A a s n e s. Levemåten har været jevnt god. Der er ryddet ikke så litet og satt op mange nye huser, mens mange gamle, dårlige er fjernet. Sansen for å bygge praktisk og pent er såre liten både hos publikum og bygmestre. Næringen består vesentlig av melk, melkemat, poteter, litt kjøtt og flesk samt spekesild. Ferskvannsfisk er her litet av. Der brukes litet klippfisk, lutfisk og røket eller linsaltet fisk. Tilberedningen mangelfull, likeledes rensligheten. Bruk av tobakk og snus er almindelig, og her er adskillig leilighetsfyll, så distriktet er bemerket hos de dømmende myndigheter på grunn av slagsmålsforseelser og paternitets-saker. (A. S. Bjerneby).

E l v e r u m. Det er særlig bolignøden som helse rådene har måttet vie sin oppmerksomhet. For å få byggevirksomheten i sving bevilget kommunestyret nedskrivningsbidrag. Efter helse rådets forslag bevilgedes ca. 80 000 kroner til avhjelp av bolignøden for de fattigste i distriktet. En hel del solide små hus blev opført og en rekke usle rønner nedrevet. Skogsarbeidernes boligforhold bedres stadig og høres der sjelden klage over dårlige tømmerkoier. Derimot er fløternes boligforhold langt fra tilfredsstillende ennå. De må fremdeles ofte ligge ute om natten, våte og forfrosne ved «nying». Henvendelse til åstyrene om de ufor-svarlige forhold har litet hjulpet. Edruelighetsforholdene er omtrent som før. Nogen bedring efter forbudet spores ikke. Der skal hjemmebrennes i stor utstrekning. sedelighetsforholdene er mindre bra, særlig i nærheten av ekserserplassen Terningmoen må de betegnes som miserable. Antallet av fødsler utenfor ekteskap var 8,9 pct., i 1919 6,7 pct. (T. Petersson).

Engerdal. Levemåten er gjennomgående god, men kaffemisbruken er forferdelig. Skogsarbeiderne lever vesentlig på tørrkost og svart kaffe. Forsøksvis har folk i en tømmerkoie slått sig sammen om å leie et kvinnemenneske til å stelle maten, vaske deres klær og holde rent, og det ser ut til å gå bra både finansielt og levemåten blir bedre. Befolkningen er ikke så kraftig, som man skulde vente, da der er altfor meget inngifte. Bryllupper og gravøl er omtrent like kjedelige. Det ser ut til at forbudet har tatt hele livsgleden ut av dette før så kjekke folk. Her er alle betingelser for fedrift, men der holdes for mange kjøer. Hestegjødsele brukes til kreaturføde ved siden av høi og mose. (G. Øgle).

Rendal. Siden her blev vedtekter for skogsarbeidernes «husvær» er disse i løpet av de siste år blitt betydelig forbedret og arbeiderne er meget påpasselige med at de koier de hører til er i overensstemmelse med vedtektene. Boligforholdene forøvrig er meget gode hos gårdbrukerne, mens de for småkårsfolk er meget slette, særlig for de eldre boligens vedkommende. Disse er som regel meget små, består ofte kun av 1 rum med et loftsrum, «ramm», hvor der er så lavt, at en voksen mann såvidt kan stå opreist. På denne «ramm» stuer så hele familien sig sammen om natten, og da familien ofte er meget stor, 8—12 barn, er her meget almindelig, så kan man tenke sig til hvordan luften blir her. De gamle huser har som regel ingen grunnmur og ofte ingen kjelder, er dårlig bygget og vedlikeholdt, så her må vel årsaken til tuberkulosens store utbredelse i Rendalsbygdene søkes, da levemåten er udmerket og rensligheten gjennomgående meget bra. Alkoholforbruket er tross forbudet ikke litet, da her foregår adskillig hjemmebrenning. (A. Smith).

Aamot. Levemåten er gjennomgående god og boligene er på få undtagelser nær rummelige og luftige. (L. Daae).

Stor-Elvedal. Levemåte og boligforhold meget gode. Bekledningen er god og renslighetssansen meget utviklet, så forekomst av utøi i et hus er en sjeldenhet. Tuberkulosen er i avgjort tilbakegang. (B. Trønnes).

Tynset. Overdreven alkoholmisbruk har blandt herredets faste befolkning kun undtagelsesvis forekommet før forbudet. En flaske kamferbrennevin eller kognac stående til bruk i sykdomstilfelle har hørt med til et velordnet hushold og været ansett som gavnlige eller nødvendig. Da forbudet kom, og man ikke kunde få kjøpt brennevin, begynte man å brenne selv. Etter å ha behandlet nogen patienter som var overstadig beruset av hjemmebrent med langt alvorligere forgiftningssymptomer enn efter almindelig brennevin eller sprit og en hel del dyspepsier efter måteholdent bruk av hjemmebrent, har jeg ansett som en plikt å motarbeide bruken av hjemmebrent ved en måteholden rasjonering av kognac. (M. W. Finstad).

Tolga. Boligforholdene i Tolga er meget gode. Folk har sine vinter- og sommerstuer og udmerkede setre. Samtlige huser er meget godt innrettet. (J. B. Frøland).

Fattigsykepleien er i det hele tilfredsstillende. (V. Hille). I Ringsaker er der et kommunalt pleiehjem. I Elverum et privat pleiehjem.

Sykehus. Fylkestinget i 1920 besluttet, at der på centrale steder i fylket kunde opprettes epidemisykehus på nærmere fastsatte betingelser. (V. Hille). — I **Nord-Odal** er på det kommunale gamle hjem stillet 2 stuer til distriktslægens forfeining for patienter fra private hjem, desuten er der et sanitetsforeningen tilhørende tuberkulosehjem «Syningom» på 22 senger som alltid er fullt belagt. — I **Eidskog** er der på Skotterud et sykehus, hvor 1ste etasje (10 senger) er for almindelige syke og 2den etasje (10 senger) pleiehjem for tuberku-

løse. — I Vinger distrikt ligger Gjøsegaardens sanatorium for tuberkuløse sygdommer for inntil 40 pasienter og Vinger tuberkulosehjem på 14 senger. — I Kongsvinger er der et epidemisykehus på 14 senger. — I Grue kommunegård er en avdeling for syke. — I Hamar er et kommunalt sykehus med tuberkuloseavdeling og et epidemilasarrett. — I Ringsaker ligger Mesnaliens kursted for tuberkuløse og Ringsaker kommunale sykehus med tuberkulosehjem. — I Næs distrikt ligger skolehjemmet «Toftes Gave». — I Vang er et kommunalt sykehjem «Finsal» med tuberkuloseavdeling og i Furnes et anlagt og drevet privat. — I Løten, Romedal og Stor-Elvedal finnes likeledes sykehjem med tuberkuloseavdeling. — I Elverum er et epidemilasarrett og et sykehjem særlig for tuberkuløse. I økonomibygningen sammesteds er der innrettet sykerum for 8—10 syke, særlig kirurgiske tilfeller. — På ekserserplassen Terningmoen er et militært sykehus. — Trysil har et sykehus på 12 senger og et tuberkulosehjem. — I Alvdal distrikt er i Foldal en sykestue med operasjonsrum. — I Tynsset er sykehus med Røntgenanlegg.

Badeinnretninger. I Kongsvinger er der en anstalt for karbad, styrt, badstubad samt furunåls- og gytjebad åpent 2 ganger i uken. — I Hamar har enkelte store fabrikker damp- og karbad for sine arbeidere. — I Hof er «Bjerkely» kristelige ungdomsskole hvor der finnes damp- og karbad til bruk for lærere og elever. — I Aasnes ved Flisen stasjon er et godt litet damp- og karbad, som benyttes av de nærmestboende. — I Elverum er i Elverums leir et folkebad med karbad, dusj og dampbad. — I Trysil er der lysbad ved sykehuset. — I Ytre Rendal er folkebad, karbad, som benyttes flittig. — Ved Rena høiere almenskole og folkeskole i Aamot er dusjbad for skolens lærere og elever. — I Stor-Elvdal finnes 2 folkebad.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om møter i helseråd og om vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Hedmark fylke	88	3 456
Sør-Odal	3	149
Nord-Odal	4	137
Eidskog	4	52
Vinger	1)8	151
Brandval	4	101
Grue	1	178
Hamar stadslægedistrikt	5	136
Ringsaker	5	268
Nes	4	81
Vang	2)7	326
Løten	3	151

1) Kongsvinger 5, Vinger 3. 2) Vang 5, Furnes 2.

(Forts.)		
Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Romedal	6	119
Stange	2	269
Hof	4	63
Aasnes	3	161
Vaaler	5	104
Elverum	3	328
Trysil	4	135
Engerdal	2	27
Rendal	1) 3	66
Aamot	3	107
Stor Elvedal	1	127
Alvdal	-	105
Tynset	3	71
Tolga	1	41
Kvikne	-	3

1) Ytre Rendal 1, Øvre Rendal 2.

VII. Opland fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder dele derav og bykommuner.	Flate- innhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelp- vaksinatorer.
Fylket.....		25 257,5	128 365	45	20	64	45
1. Jevnaker.....	Jevnaker.....	154,58	4 072	2	2	2	1
2. Lunner.....	Lunner.....	290,75	4 218	1	-	2	1
3. Gran.....	Gran.....	351,82	4 413	-	1	2	2
4. Brandbu.....	Brandbu.....	476,40	5 332	3	1	2	2
5. Søndre Land.....		775,62	5 654	2	1	3	2
	Søndre Land.....	501,29	3 613	2	1	2	1
	Fluberg.....	274,33	2 041	-	-	1	1
6. Nordre Land.....		880,02	4 986	2	1	3	2
	Nordre Land.....	344,07	2 694	1	1	1	1
	Torpa.....	535,95	2 292	1	-	2	1
7. Sør-Aurdal.....	Sør-Aurdal.....	1 128,86	4 092	1	-	3	3
8. Søndre Valdres.....		1 359,52	6 551	2	2	5	4
	Nord-Aurdal.....	919,72	4 680	1	2	4	3
	Etnedal.....	439,80	1 871	1	-	1	1
9. Nordre Valdres.....		2 073,82	4 071	1	-	6	3
	Vestre Slidre.....	467,37	2 349	1	-	2	1
	Vang.....	1 606,45	1 722	-	-	3	2
10. Østre Slidre.....	Østre Slidre.....	869,50	2 470	1	-	1	1
11. Toten.....		1 492,76	29 234 ¹⁾	8	2	9	6
	Østre Toten.....	414,40	9 086	4	2	3	2
	Vestre —.....	159,88	5 457	2	-	1	1
	Eina.....	104,66	1 269	-	-	-	-
	Kolbu.....	132,28	2 375	1	-	-	-
	Vardal.....	276,13	6 092	-	-	1	1
	Biri.....	186,12	2 780	1	-	2	1
	Snertingdal.....	219,29	2 175	-	-	2	1
12. Gjøvik stads- lægedistrikt.....	Gjøvik, kjøpstad.	2,07	4 199	3	2	4	1

¹⁾ Distriktslægen bor i Gjøvik.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesvaksinatorer.
13. Lillehammer stads- lægedistrikt.....	Lillehammer, kjøpstad.....	2,92	5 344	6	4	3	-
14. Faaberg.....	Faaberg.....	476,46	6 512	1) ¹ 1	1	3	1
15. Øyer.....	Øyer.....	638,18	3 249	1	-	1	1
16. Gausdal.....	1 191,87	5 545	3	-	2	2
	Østre Gausdal...	223,52	3 025	3	-	1	1
	Vestre — ...	968,35	2 520	-	-	1	1
17. Ringebu.....	Ringebu.....	1 258,42	4 494	1	1	1	1
18. Søndre Fron....	Søndre Fron...	539,96	2 980	1	-	1	1
19. Nordre Fron....	Nordre Fron...	1 369,85	4 284	1	1	1	1
20. Vaagaa.....	Vaagaa.....	1 299,39	3 117	2	-	1	1
21. Lom.....	4 103,05	4 665	1	-	4	4
	Lom.....	1 948,35	2 394	1	-	2	2
	Skjaak.....	2 154,70	2 271	-	-	2	2
22. Lesja.....	3 732,36	5 308	1	-	3	3
	Lesja.....	2 244,90	2 851	-	-	2	2
	Dovre.....	1 487,46	2 457	1	-	1	1
23. Sel og Heidal....	782,26	3 575	1	1	2	2
	Sel.....	432,47	2 298	1	1	1	1
	Heidal.....	349,79	1 277	-	-	1	1

1) Distriktslægen bor i Lillehammer.

Sundhetstilstanden oppgis å ha været god. Av epidemiske sykdommer er i alt meldt 14 675 tilfeller, hvorav 226 med dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 8 442 og 252.

Dødeligheten var 12,3 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 74 og fig.

Tyfoidefeber optrådte epidemisk i og omkring Raufoss patronfabrikk (V. Toten), hvor der er et tett bebygget strøk med en tallrik arbeiderbefolkning og

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.	1		2	
	tilfeller.	dødsfall.														Jevnaker.		Lunner.	
																Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber	25	1	25	16	1	2	1	-	-	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.).	2	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	13	2	13	-	1	-	1	-	-	-	-	1	10	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	141	1	141	8	3	7	10	4	14	9	21	26	14	15	10	11	-	7	-
Meslinger	361	-	361	83	77	57	32	32	20	20	9	8	5	12	6	78	-	25	-
Difteri (croup)	274	17	274	27	29	31	21	11	9	18	14	11	50	34	19	3	-	6	1
Barsel-feber	17	3	15	1	1	1	-	1	1	-	1	2	2	2	3	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	15	9	11	-	-	1	3	-	-	-	-	-	3	3	1	1	1	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	3	-	3	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Rosen	91	3	91	10	8	8	13	8	6	5	6	6	4	10	7	4	-	2	-
Røde hunde	18	-	18	-	3	-	5	-	-	2	-	1	3	1	3	6	-	-	-
Variceller	168	-	168	20	4	6	11	17	16	14	5	7	10	25	33	14	-	4	-
Kusma	161	-	161	1	1	2	5	2	2	8	6	10	8	46	70	8	-	4	-
Kikhoste	944	12	944	44	78	135	160	182	136	63	37	42	25	24	18	12	-	20	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	8412	81	8412	1137	1180	1153	889	838	522	318	263	366	588	574	584	538	4	149	2
Influenza	1957	10	1957	153	468	498	236	163	95	52	22	36	60	80	94	163	1	28	1
Lungebetændelse	553	73	553	93	65	52	66	45	50	28	13	17	36	41	47	43	3	40	6
Plevrit	201	2	201	18	15	19	20	18	21	27	10	16	11	18	8	3	-	12	-
Giktfeber	199	4	199	19	20	20	17	27	19	13	4	11	15	11	23	11	-	4	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1120	8	1120	73	73	73	103	104	116	136	77	87	96	81	101	43	1	15	-
Tilsammen	14675	226	14669	1704	2028	2066	1593	1452	1027	717	489	647	942	977	1027	940	10	316	10

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																			
	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	Gran.		Brandbu.		Søndre Land.		Nordre Land.		Sør-Aurdal.		Søndre Valdres.		Nordre Valdres.		Østre Slidre.		Toten.		Gjøvik stadslægedistrikt.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber.....	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Akut poliomyelit.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	2	2	-	-
Skarlagensfeber.....	1	-	-	-	3	-	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	83	-	1	-
Meslinger.....	14	-	3	-	52	-	1	-	6	-	8	-	-	-	-	-	127	-	16	-
Difteri (croup).....	37	2	-	-	26	5	4	-	7	1	-	-	3	1	1	-	67	4	10	-
Barselfeber.....	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-
Pyæmi, septhæmi.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	3	1	-
Pemfigus (hos nyfødte).....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Rosen.....	-	-	4	-	3	-	4	-	3	-	5	-	1	-	1	-	20	1	7	1
Røde hunde.....	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	3	-
Variceller.....	-	-	-	-	12	-	25	-	3	-	7	-	-	-	8	-	16	-	19	-
Kusma.....	5	-	1	-	1	-	15	-	-	-	-	-	1	-	-	-	13	-	25	-
Kikhoste.....	2	-	59	2	91	1	2	-	2	-	3	-	-	-	-	-	22	-	6	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene.....	160	3	249	5	296	6	445	2	51	3	225	1	87	4	33	-	1753	18	690	2
Influenza.....	59	1	19	-	117	-	207	-	8	-	69	2	66	-	-	-	254	-	94	-
Lungebetændelse.....	37	5	22	10	26	4	31	-	9	-	14	5	10	2	18	3	110	8	20	-
Plevrit.....	11	-	-	-	6	1	9	-	7	-	15	1	2	-	5	-	33	-	8	-
Giktfeber.....	4	-	2	1	6	-	14	-	4	-	9	-	16	-	6	1	49	1	12	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	22	-	69	-	26	1	149	-	20	-	23	1	20	-	2	-	168	2	89	-
Tilsammen	353	12	428	18	666	18	911	2	122	5	396	10	206	7	75	4	2745	40	1002	3

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																					
	13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23	
	Lillehammer stadslægedistrikt.		Faaberg.		Øyer.		Gausdal.		Ringebu.		Søndre Fron.		Nordre Fron.		Vaagaa.		Lom.		Lesja.		Sel og Heidal.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber.....	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber.....	4	-	17	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	1	3	-
Meslinger.....	11	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	14	-	2	-
Difteri (croup).....	13	-	55	-	10	-	13	-	4	1	1	-	3	1	-	-	5	1	6	-	-	-
Barselfeber.....	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-
Pyæmi, sept hæmi.....	1	1	-	-	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	1
Pemfigus (hos nyfødte).....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen.....	7	-	4	-	4	-	3	-	-	-	1	1	-	-	2	-	8	-	4	-	4	-
Røde hunde.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller.....	5	-	-	-	13	-	3	-	4	-	3	-	-	-	2	-	5	-	4	-	21	-
Kusma.....	14	-	2	-	54	-	-	-	8	-	2	-	1	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Kikhoste.....	176	1	161	-	179	2	-	-	25	-	28	1	29	2	21	3	8	-	21	-	77	-
Akute katarrer i åndedrættorganene.....	1002	2	804	4	219	3	191	2	72	3	67	-	80	3	195	3	95	2	144	5	867	4
Influenza.....	212	-	201	2	41	-	207	2	23	-	43	-	78	1	10	-	26	-	10	-	22	-
Lungebetændelse.....	38	4	41	7	7	1	13	-	7	-	6	2	15	2	5	4	3	1	26	5	12	1
Plevrit.....	13	-	10	-	9	-	4	-	15	-	6	-	6	-	10	-	4	-	10	-	3	-
Giktfeber.....	1	-	5	-	9	-	7	1	4	-	4	-	6	-	4	-	1	-	15	-	6	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	189	-	164	2	30	-	24	-	7	-	8	-	7	1	8	-	-	-	-	-	37	-
Tilsammen	1688	8	1466	15	577	7	466	6	178	4	173	4	227	11	257	10	159	5	268	11	1056	6

dårlig vannforsyning. Vannet tas fra Hunselven, hvor der foregår klæsvask og badning, og hvor der er tilsig fra dyrket mark, fra veiene og bebyggelsen omkring. Der skjer ingen filtrering eller annen rensning av vannet i fabrikkens vannledning. Helserådet vil henstille til fabrikkens å sørge for betryggende vannforsyning godkjendt av medisinaldirektøren. (Fylkeslægen). — I Kvam (N. Fron) inntraff et dødelig endende tilfelle hos en voksen mann. Høsten forut hadde datteren hatt sykdommen. Av flere grunner fandt man det sannsynlig at budeien på gården var smitteskilden, og da hun ikke kunde formås til å medvirke til fremskaffelse av materiale til påvisning av tyfusbaciller, besluttet helserådet at hun skulde anses som smittefarlig inntil det motsatte kunde bevises. Hun har siden bodd hos en slektning, hvor hun er under opsyn. (O. J. Ansteensen).

Difteri optrådte i siste kvartal som en temmelig alvorlig husepidemi på fylkets landbruksskole i Fåberg. Smitten kom visstnok fra en kjøkkenpike, som var bacillebærer. (Fylkeslægen).

Fra **Jevnaker** anføres, at **furunkulose** og **karbunkler** synes å ha været usedvanlig utbredt. (Færden). — Smittsomt **impetiginøst hudutslett** hadde stor utbredelse i Skjaak og tilstøtende deler av Lom om høsten og utover vinteren. De første tilfeller observertes i tilslutning til renslaktingen. (Kjos).

Skabb. Av lægerne er meldt 662 tilfeller.

Veneriske sykdommer. Meldte tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:													
		1	2	3	5	6	7	8	11	12	13	14	19	22	23
		Jevnaker.	Lunner.	Gran.	Søndre Land.	Nordre Land.	Sør-Aurdal.	Søndre Valdres.	Toten.	Gjøvik stads-lægedistr.	Lillehammer stadsdistr.	Faaberg.	Nordre Fron.	Lesja.	Sel og Heidal.
Veneriske sår	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis, erhvervet	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-
— medfødt	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Gonorrhoe, uretrit	51	9	2	1	-	2	1	1	10	7	11	1	4	1	1

Tuberkulose. Til opplysning om de meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av **lungetuberkulose** utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistene for det hele fylke 11,4 pct. av alle ved sykdom foranledigede dødsfall og 13,4 pct. av dødsfall ved ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 15,6 pct. og 17,7 pct. og for bygdene 11,1 pct. og 13,2 pct. Forøvrig henvises til tabellen på neste side. — Boligforholdene er ikke gode i Skjaak, og rensligheten står ikke høit; man må være forberedt på at sykdommen vil kunne utbre sig raskt. En stor mangel er det, at der ikke er et tuberkulosehjem i Ottadalen, kommunikasjonene gjør det meget vanskelig å transportere patientene til anstalter utenfor dalen; der er ca. 70 km. fra Otta til nærmeste gård i Skjaak. Fylket lider i det hele tatt fremdeles under mangel på tuberkulosehjem. I nogen grad er visstnok denne avhjulpen ved det Røde Kors' sykehus, som åpnedes i Follebu 15de desember 1920; men det vil ikke på langt nær kunne tilfredsstille behovet for Gudbrandsdalen. Likeledes er savnet av sanatorieplass fremdeles meget følelig, så meget mer som det ved hjelp av kredssykekasjer, statsbidrag og fylkets tuberkulosefond praktisk talt aldrig er økonomiske hindringer

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Jevnaker	51	4	10	41
Lunner	38	6	10	28
Gran	53	4	12	41
Brandbu	71	10	18	53
Søndre Land	67	4	18	49
Nordre —	49	6	2	47
Sør-Aurdal	44	6	5	39
Søndre Valdres	78	9	10	68
Nordre —	44	8	7	37
Østre Slidre	29	1	4	25
Toten ..	291	38	40	251
Gjøvik stadslægedistrikt....	39	6	3	36
Lillehammer —	51	8	8	43
Faaberg.....	65	5	15	50
Øyer	51	3	7	44
Gausdal	62	3	6	56
Ringebu	58	9	4	54
Søndre Fron	34	2	4	30
Nordre —	54	4	11	43
Vaagaa	34	3	10	24
Lom	66	14	5	61
Lesja	76	8	11	65
Sel og Heidal	30	2	6	24
Øpland fylke.....	1435	163	226	1209
Derav i byer.....	90	14	11	79
— - bygder	1345	149	215	1130

for patientenes anbringelse på kuranstalter. — De høie byggepriser har stillet sig hindrende iveien for opprettelsen av nye tuberkulosehjem. Et sådant for herredene Biri, Faaberg og Øyer på 20 senger var planlagt, tomt innkjøpt og herredene enige om fordelingen av utgiftene. Men da det viste sig å ville komme på kr. 280 000 — 14 000 kr. pr. seng — måtte planen henlegges inntil videre. Som fylkets andel i forpleiningen av tuberkulose bevilgedes for 1920 kr. 20 000. — 25 personer blev tilstått bidrag til kurophold ved sanatorier og sykehus av fylkets tuberkulosefond. (Fylkeslægen).

Av **obstetriciske operasjoner**, utført av læger, er meldt i alt 102, derav i Jevnaker distrikt 8, Lunner 5, Søndre Land 5, Nordre Land 3, Søndre Valdres 4, Nordre Valdres 7, Østre Slidre 3, Toten 20, Gjøvik 6, Lillehammer 5, Faaberg 3, Øyer 9, Gausdal 3, Ringebu 3, Søndre Fron 4, Nordre Fron 2, Vaagaa 2, Lom 2, Lesja 8. Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på neste side.

Om **jormorhjelpen** se den almindelige beretning.

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.			Vending.		Uttrekning ved bekken- endeleie.			Perfora- sjon.	Efter- byrds- operasjon.
	Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.	Mødre.	Barn.		Mor.	Mødre.
	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.
Risvekkelse; langvarig fødsel etc.	51	50	2	1	1	3	3	-	-	-
Trangt bekken	8	7	1	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-
Ueftergivelige fødselsdeler	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	1	*) 1	-	-	2
Dystoki	1	-	1	-	-	2	1	1	-	-
Uræmi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Utmattelse	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-
Fare for fosterets liv	9	1) 4	6	-	-	-	-	-	-	-
Tibakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Fastgrodd —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgitt indikasjon	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	79	71	10	4	4	7	5	2	1	9
		81					7			

1) Derav en førstetvilling, annentvilling forløst ved uttrekning *), hvor utfallet for moren er opført.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hæn- delser.	ved selv- mord.	ved drap eller mord.
Jevnaker	108	2	54	4	1	-	2	-	-
Lunner	135	5	40	6	1	-	1	-	-
Gran	147	1	51	5	2	1	2	-	-
Brandbu	155	1	73	11	1	-	-	-	-
Søndre Land	161	4	75	13	2	-	1	2	-
Nordre —	141	-	56	-	-	-	-	-	-
Sør-Aurdal	111	1	50	4	1	1	-	-	-
Søndre Valdres	154	4	96	8	3	-	6	-	-
Nordre —	81	5	43	3	-	-	-	-	-
Østre Slidre	57	5	29	2	1	-	-	-	-
Toten	871	10	337	46	10	1	5	1	-
Gjøvik stadslægedistrikt	111	5	43	5	2	-	3	-	-
Lillehammer —	115	6	49	6	2	-	1	-	-
Faaberg	174	3	73	14	1	-	-	-	-
Øyer	70	3	58	5	1	-	-	-	-
Gausdal	133	3	69	7	-	-	-	1	-
Ringebu	124	4	55	7	1	-	-	-	-
Søndre Fron	66	1	34	4	-	-	-	-	-
Nordre —	116	1	60	6	1	-	-	1	1
Vaagaa	80	2	46	6	-	-	-	-	-
Lom	126	3	70	7	1	-	-	-	-
Lesja	151	1	81	10	2	1	4	1	-
Sel og Heidal	102	3	35	4	-	-	1	-	-
Opland fylke	3489	73	1577	183	33	4	26	6	1
Derav i byer	226	11	92	11	4	-	4	6	1
— bygder	3263	62	1485	172	29	4	22	-	-

Efter prestenes opgaver **døde på barselseng** 4 kvinner. Lægerne har opgitt dødsårsak for 6; derav 3 av barsel-feber. Se tabell XXXII, gruppe XII i den almindelige beretning.

Ifølge ovenstående tabell over **fødte og døde** sees overskuddet av fødte å være 1912; forholdet mellem fødte og døde var som 100 : 45,2.

Værforhold. Våren kom tidlig, men sommeren var kjølig og regnfull. Der blev almindelig god avling på høi, poteter og korn. — I Lesja frøs kornet på de fleste gårder og også høiavl en var skral. — Eftersommeren var lang og mild med sen høst. (Fylkeslægen og Bertnes).

Levemåte og hygieniske forhold. Den økonomiske stilling var meget god. Opgangsperioden, som begynte under krigen, fortsatte. Tømmerprisene var høiere enn nogensinne, hvad der fremkaldte en usedvanlig stor hugst; alle arbeidere tjente meget godt. (Bertnes). — Der foregår systematisk undersøkelse av dårlige hus i flere av fylkets bygder. I byene var der bolignød, som ved kommunal nybygging er søkt rettet på. (Fylkeslægen).

Sykehus. Søndre Land og Fluberg herreder har et felles kommunalt sykehus ved Hov jernbanestasjon. — I Vestre Slidre (Nordre Valdres) blev der i juli åpnet et sykehus med 13 senger, derav 6 for tuberkuløse, men der er plass til flere senger. Første etasje er for de tuberkuløse og helt skilt fra annen etasje med sine syke. Hver avdeling har allting for sig selv, inngang, bad, Wc, opvaskrum etc. Alt sputum brennes i kjelleren i en kabyssovn der. (Lyche). — Epidemilasarrett finnes dessuten i Vardal, Østre Toten og ved Raufoss patronfabrikk i Vestre Toten (Toten distrikt). På Prestsæter i sistnevnte herred er fylkets sinnssykeasyl og i Eina en helbredelsesanstalt for alkoholister. På Gjøvik er der et almindelig sykehus; epidemisykehuset ligger utenfor bygrensen. — I Lillehammer ligger fylkets sykehus og et epidemilasarrett. — I Follebu, anneks til Ø. Gausdal, er av «Røde Kors» opprettet et sykehus på 20 senger, hvorav 12 er beregnet på tuberkuløse. (Mathiesen). — På Hjerkin (Dovre, Lesja) er der en liten sykestue for jernbanearbeiderne. — Der er 3 pleiehjem for tuberkuløse, 1 i S. Land; 1 i Ø. Toten og Lillehammer i Faaberg. — Tidsmessige og veldrevne kommunale gamlehjem (fattiggårder) fins i alle bygder i Hadeland, Land, Toten og i flere av bygdene i Gudbrandsdalen. — Av sanatorier med fast læge fins i Søndre Valdres distrikt Tonsaasen og Breidablik med læge hele året, mens i Nordre Valdres Fosheim seter og i Faaberg Gausdal sanatorium kun har læge i sommersæsonen. I Gausdal ligger 2 private sanatorier for tuberkuløse, nemlig Kornhaug og Granheim; dessuten er der et «kursted» for tuberkuløse, «Øvre Toft». I Ringebu distrikt ligger Golaa og Fefor høifjellshoteller med læge i sommertiden.

Badeinnretninger. I Jevnaker er der et kommunalt folkebad; fullt moderne innrettet og flittig besøkt. I Gran er der to offentlige badehus. På Fagernes (N. Aurdal, Søndre Valdres) er der et kombinert damp- og karbad, og på Heggenes (Ø. Slidre) en badstue. Gjøvik har en kommunal badeanstalt; den brukes også som fribad for skolebarn. I Toten distrikt har Raufoss patronfabrikk og melkekondenseringsfabrikken på Kap badeinnretning for arbeiderne. På Lillehammer er der en badeanstalt. På Tretten i Øyer er der en badstue og i Ringebu 2. Ved forskjellige sanatorier og hoteller er der innretninger for kolde og varme bad m. v.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på **møter i helsråd** og på **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helsråd.	Vaksinerte.
Opland fylke	90	1 478
Jevnaker	2	59
Lunner	1	95
Gran	1	141
Brandbu	2	131

(Forts.)	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
	Søndre Land	1) 5	-
	Nordre —	2) 4	115
	Sør-Aurdal	-	-
	Søndre Valdres	3) 7	-
	Nordre —	4) 2	-
	Østre Slidre	1	-
	Toten	5) 22	-
	Gjøvik stadslægedistrikt	5	62
	Lillehammer —	6	49
	Faaberg	6	95
	Øyer	2	38
	Gausdal	6) 6	80
	Ringebu	2	68
	Søndre Fron	1	53
	Nordre —	4	86
	Vaagaa	1	-
	Lom	1	-
	Lesja	7) 4	285
	Sel og Heidal	8) 5	121

1) Søndre Land 1, Fluberg 4. 2) Nordre Land 3, Torpa 1. 3) Nordre-Aurdal 5, Etnedal 2. 4) Vestre Slidre 1, Vang 1. 5) Vardal 2, Østre Toten 5, Vestre Toten 6, Kolbu 3, Eina 2, Biri 1, Suertingdal 3. 6) Ø. Gausdal 4, V. Gausdal 2. 7) Dovre 2, Lesja 2. 8) Sel 2, Heidal 3.

VIII. Telemark fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelpesituasjoner.
Fylket.....	15181,9	124 811	51	23	62	39
1. Skien stadsfysikat	Skien, kjøpstad ...	6,65	16 566	8	8	9	-
2. Solum	Solum	313,70	7 569	¹⁾ 5		2	4
3. Gjerpen og Siljan	594,21	9 200	²⁾ 1	-	3	2
	Gjerpen.....	382,33	7 894	-	-	1	1
	Siljan.....	211,88	1 306	-	-	2	1
4. Porsgrund stads-lægedistrikt.....	Porsgrund, kjøpstad	1,26	8 452	4	3	1	-
5. Eidanger	138,72	6 807	1	1	3	1
	Brevik, kjøpstad ...	0,76	2 567	1	1	1	-
	Stathelle, ladested ...	0,24	555	-	-	-	-
	Eidanger.....	137,72	3 685	-	-	2	1
6. Langesund stads-lægedistrikt	Langesund, ladested	0,88	1 878	2	1	1	-
7. Bamble	Bamble	292,68	4 699	1	-	2	2
8. Kragerø stadslægedistrikt.....	Kragerø, kjøpstad	1,13	4 455	3	2	2	-
9. Skaatøy	309,01	6 196	³⁾ 1	-	2	2
	Sannidal	196,83	2 705	-	-	1	1
	Skaatøy.....	112,18	3 491	-	- ⁴⁾	1	1
10. Drangedal	Drangedal.....	1 054,85	4 091	2	1	3	3
11. Holla	1 141,81	13 600	6	2	9	5
	Holla	257,54	4 129	2	2	2	1
	Lunde	259,65	2 657	1	-	1	1
	Bø	287,72	2 891	2	-	3	1
	Sauherad	336,90	3 923	1	-	3	2
12. Notodden stads-lægedistrikt	Notodden, kjøpstad	6,70	6 552	6	2	4	1

¹⁾ Den ene av disse, distriktslægen, bor i Skien. ²⁾ Bor i Skien. ³⁾ Bor i Kragerø.
⁴⁾ Bor i Kragerø.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. lste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornødre.	Hjelpesaksnatorer.
13. Hjartdal	1 308,60	3 501	1	-	2	2
	Hjartdal.....	891,84	2 077	1	-	1	1
	Gransherad.....	416,76	1 424	-	-	1	1
14. Heddal	Heddal	400,74	3 432	¹⁾ 1	-	1	1
15. Kviteseid	Kviteseid	712,08	3 294	2	1	2	2
16. Seljord	Seljord.....	665,83	2 783	1	-	2	2
17. Nissedal	Nissedal	878,16	1 904	1	-	2	2
18. Laardal	982,25	2 984	1	1	4	4
	Laardal.....	287,76	1 333	1	1	2	2
	Mo	694,49	1 651	-	-	2	2
19. Fyresdal	Fyresdal	1 253,18	1 766	-	-	2	1
20. Vinje	3 046,27	2 719	1	-	3	2
	Vinje	1 215,87	1 645	1	-	2	1
	Rauland	1 830,40	1 074	-	-	1	1
21. Tinn.....	2 076,82	12 363	3	1	3	3
	Tinn	1 774,36	11 651	3	1	2	2
	Hovin.....	302,46	712	-	-	1	1

¹⁾ Bor på Notodden.

Sundhetstilstanden oppgis å ha været god. Av epidemiske sykdommer er i alt meldt 21 534 tilfeller med 226 dødsfall mot henholdsvis 15 044 og 346 året forut.

Dødeligheten var 12,2 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 85—88.

Meslinger hadde stor epidemisk utbredning. Fra Vinje anføres, at sykdommen herjet distriktet fra mai måned hele resten av året. Epidemien begynte i Rauland, hvortil smitten var bragt med soldater, som hadde været syke like før de forlot ekserserplassen; på Mørstrand, hvor sykdommen ikke hadde forekommet i menneskealdre, blev praktisk talt alle angrepet, like fra 90-åringer til spedbarn. Adskillige voksne fikk hurtig forbigående croupignende symptomer, uten at der kunde påvises annet enn litt rubor nedover i farynx. (Grah-Nielsen).

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er oppgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	6	1	6	-	1	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
Skarlagensfeber	35	-	35	2	2	3	1	5	1	2	3	4	4	4	4
Meslinger	1 448	7	1 448	17	53	54	87	203	107	85	37	133	191	231	250
Difteri (croup)	525	25	519	67	50	44	43	57	36	25	24	43	39	49	42
Barselfeber	14	3	13	1	1	1	3	1	1	-	1	-	1	2	1
Pyæmi, septhæmi	17	10	11	1	-	-	1	1	-	2	-	-	3	2	1
Pemfigus (hos nyfødte)	8	2	7	-	1	-	1	1	-	1	-	3	-	-	-
Rosen	105	1	105	12	13	6	7	6	13	6	10	6	9	8	9
Røde hunde	28	-	28	9	1	10	2	2	1	-	2	-	1	-	-
Variceller	222	-	222	7	24	18	11	12	17	11	27	13	22	39	21
Kusma	57	-	56	2	2	-	1	2	1	4	4	7	3	18	12
Kikhoste	1 181	14	1 173	16	28	51	84	64	81	61	81	142	174	197	194
Akute katarrer i åndedræts- organene	13 661	38	13 488	1 174	1 397	1 164	1 615	1 268	891	783	702	643	902	1 299	1 650
Influenza	2 191	8	2 185	177	355	539	413	181	72	46	44	43	77	68	170
Lungebetændelse	517	90	512	39	50	64	78	76	31	21	15	18	32	35	53
Plevrit	252	9	251	22	20	29	32	23	14	20	19	19	17	20	16
Giktfeber	164	2	162	11	9	19	16	30	12	14	6	5	7	16	17
Akut diarrhoe (kolerine)	1 100	19	1 087	48	76	74	67	67	130	151	129	87	83	71	104
Tilsammen	21 534	229	21 311	1 605	2 083	2 078	2 462	2 002	1 408	1 232	1 105	1 166	1 565	2 060	2 545

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:													
	1		2		3		4		5		6		7	
	Skien stadsfysikat.		Solum.		Gjerpen og Siljan.		Porsgrund stadslægedistrikt.		Eidanger.		Langesund stadslægedistrikt.		Bamble.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	3	-	3	-	1	-	2	-	3	-	-	-	-	-
Meslinger	185	1	26	-	18	-	485	-	112	-	30	-	13	-
Difteri (croup)	86	2	35	2	2	-	58	2	8	1	2	-	19	1
Barselfeber	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-	3	1	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	2	2	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	31	-	7	-	-	-	21	-	1	-	3	1	2	-
Røde hunde	1	-	1	-	-	-	2	-	8	-	-	-	1	-
Variceller	27	-	4	-	-	-	23	-	37	-	25	-	4	-
Kusma	5	-	4	-	-	-	4	-	1	-	2	-	8	-
Kikhoste	189	2	85	1	2	-	465	4	87	1	4	-	11	-
Akute katarer i åndedrætsorganene ..	2 042	5	1 046	8	27	1	1 596	3	530	-	189	1	217	4
Influenza	608	1	453	6	1	-	298	-	107	-	37	-	34	-
Lungebetændelse	87	8	39	9	2	-	46	3	18	8	5	-	4	2
Plevrit	28	-	25	1	-	-	26	1	17	1	6	-	9	1
Giktfeber	26	1	17	-	1	-	12	-	13	-	4	-	12	-
Akut diarrhoe (kolerine)	255	5	113	2	3	-	204	1	63	-	35	2	26	-
Tilsammen	3 573	25	1 863	33	58	1	3 245	15	1 007	12	345	5	360	8

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:													
	8		9		10		11		12		13		14	
	Kragere stadslæge- distrikt.		Skaatøy.		Drangedal.		Holla.		Notodden stadslæge- distrikt.		Hjartdal.		Heddal.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	6	-	-	-	3	-	3	-	4	-	1	-
Meslinger	2	-	1	-	11	-	44	-	59	-	10	-	79	-
Difteri (croup)	28	2	63	1	8	-	44	7	63	3	7	1	19	1
Barsel-feber	-	-	2	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	1	-	-	8	2	-	-	1	1	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	1	-	2	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Rosen	4	-	5	-	2	-	11	-	3	-	5	-	2	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	10	-	4	-	-	-	-	-
Variceller	18	-	2	-	1	-	34	-	15	-	-	-	2	-
Kusma	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	102	1	77	2	95	3	41	-	7	-	-	-	2	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	260	-	237	-	21	-	1 050	7	328	1	64	-	101	-
Influenza	8	-	2	-	16	1	323	-	30	-	9	-	5	-
Lungebetændelse	21	4	11	5	21	2	78	20	28	3	4	1	3	3
Plevrit	8	-	8	1	2	2	37	-	23	-	5	-	9	1
Giktfeber	3	-	5	-	3	-	16	-	16	-	3	-	4	-
Akut diarrhoe (kolerine)	53	-	25	1	12	-	38	-	108	1	3	-	17	1
Tilsammen	511	7	450	11	194	8	1 745	37	687	8	115	3	245	7

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistrikterne:													
	15		16		17		18		19		20		21	
	Kviteseid.		Seljord.		Nissedal.		Laardal.		Fyresdal.		Vinje.		Tinn.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Meslinger	30	-	70	3	-	-	27	1	-	-	11	1	235	1
Difteri (croup)	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75	2
Barselfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-
Rosen	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Røde hunde	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	-
Kusma	25	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Kikhoste	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	81	1	34	-	81	-	56	-	40	3	43	2	5 618	2
Influenta	39	-	8	-	9	-	26	-	10	-	6	-	162	-
Lungebetændelse	7	-	3	3	3	3	2	2	4	4	9	1	122	9
Plevrit	7	-	8	-	6	-	4	-	3	1	6	-	15	-
Giktfeber	5	1	1	-	8	-	6	-	5	-	3	-	1	-
Akut diarrhoe (kolerine)	6	-	3	-	15	-	19	-	10	1	2	-	90	5
Tilsammen	209	2	138	6	127	3	141	4	73	10	82	4	6 366	20

Difteri. I *Langesund* blev der påvist differibaciller hos et 2-års pikebarn som led av croup. Et par år i forveien var en 2-årig bror død under tegn på kvelning efter 2 dages sygdom, som var blitt opfattet som pseudocroup; barnet hadde fått en billedbok, som det stadig lå og tygget på og hadde mellom hendene, da det døde. Denne bok, som var blitt gjemt, fikk ovennevnte pikebarn, og fikk umiddelbart efter croup, så faren straks brente boken, da han fryktet at den kunde være smittekilden. (Haraldsen).

Av **skabb** er meldt 516 tilfeller.

Av **encephalitis lethargica** er meldt 3 tilfeller (2 på Skotfoss i Solum og 1 i Seljord; det siste ikke opført på dødslisten for distriktet).

Hæmaturi optrådte merkelig hyppig i *Fyresdal* såvel hos voksne som barn; hos de fleste var den av kort varighet. Man har antatt den for å stå i forbindelse med en gjennomgått influensa. Under den store epidemi i 1918 blev der iaktatt bloduttredelser i munnslimhinden (petechier) hos en gutt umiddelbart efter at han hadde gjennomgått sykdommen; også petechiene svant hurtig. (F. Grimsgård).

Av **icterus catarrhalis** er meldt 17 tilfeller (Hjartdal 4, Lårdal 13).

Ichtyosis congenita blev iaktatt i *Vinje* hos et spedbarn; det døde 3dje levedag; en 3 år gammel bror er ichtyotisk; ellers er der angivelig ingen tilfeller av sykdommen i slekten. — I samme distrikt forekom et voldsomt tilfelle av **tetanus** hos en ung kvinne; årsaken var antagelig en liten lesjon på en finger. Døden inntrådte efter knapt et døgn. (Grahl-Nielsen).

Oxyuris vermicularis oppgis å være meget utbredt i *Drangedal*; særlig i enkelte grender forekommer den i alle familier. (M. Solberg).

Veneriske sykdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller vil ses av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:												
		1	2	4	5	6	7	8	9	11	14	15	18	21
		Skien stadsfysikat.	Skien lægedistrikt.	Porsgrund stadslæge- distrikt.	Eidanger.	Langesund stadslæge- distrikt.	Bamble.	Kragerø stadslæge- distrikt.	Skaatey.	Holla.	Heddal.	Kviteseid.	Laardal.	Tinn.
Veneriske sår . . .	8	-	-	2	5	-	-	-	1	-	-	-	-	
Syfilis, erhvervet.	39	3	1	3	4	1	-	1	4	-	-	-	22	
— medfødt . . .	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Gonorrhoe, uretrit	127	36	3	28	17	5	1	1	2	2	4	1	1	26

Tuberkulose. Om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylkets lægedistrikter henvises til den almindelige beretning. Dødsfall av *lungetuberkulose* utgjorde ifølge lægenes dødsårsakslistor for det hele fylke 14,5 pct. av alle kjendte ved sygdom om forårsakede dødsfall og 17,5 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 15,0 pct. og 17,9 pct. og for bygdene 14,2 pct. og 17,4 pct. Forøvrig henvises til følgende tabell:

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Skien stadsfysikat	165	18	25	140
Solum	212	32	34	178
Gjerpen og Siljan				
Porsgrund stadslægedistrikt . . .	72	10	15	57
Eidanger	65	10	12	53
Brevik by	27	5	4	23
Stathelle ladested	6	-	1	5
Bygder	32	5	7	25
Langesund stadslægedistrikt . . .	26	7	5	21
Bamble	48	7	8	40
Kragerø stadslægedistrikt	77	16	7	70
Skaatøy	62	10	11	51
Drangedal	54	6	8	46
Holla	159	24	37	122
Notodden stadslægedistrikt	39	6	8	31
Hjartdal	46	5	3	43
Heddal	42	3	7	35
Kviteseid	37	12	2	35
Seljord	39	3	6	33
Nissedal	18	4	3	15
Laardal	20	2	4	16
Fyresdal	37	3	10	27
Vinje	34	4	4	30
Tinn	60	8	20	40
Telemark fylke	1 312	190	229	1 083
Derav i byer	412	62	65	347
- - bygder	900	128	164	736

Struma, tildels meget store, treffes ofte i Nissedal. (E. Bryn).

Av **obstetriciske operasjoner**, utført av læger, er i alt meldt 109, derav i Skien by 29, Solum 15, Porsgrund 3, Langesund 6, Bamble 7, Kragerø 7, Skaatøy 1, Drangedal 3, Holla 10, Notodden 14, Hjartdal 2, Heddal 2, Kviteseid 1, Seljord 2, Fyresdal 2 og Tinn 5. Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på neste side.

Om **jormorhjelpen** se den almindelige beretning.

På **barselseng døde** ifølge prestenes opgaver 5 kvinner, ifølge lægernes 8; 3 døde av barselseber; forøvrig henvises til tabell XXXII, gruppe XII. I Kviteseid døde en barselkone uforløst på grunn av plutselig inntredende kollaps.

Ifølge tabellen på side 92 over **fødte og døde** var overskuddet av fødte 1 803 og det tilsvarende forhold = 100 : 45,5.

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.						Vending.		Uttrekning ved bekkenendeleie.		Perforasjon.	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.			Barn.			Mødre.	Barn.	Mødre.	Barn.	Mor.	Mødre.
	L.	D.	U.	L.	D.	U.	Lev.	Lev.	Lev.	L.	Lev.	Lev.
Risvekkelse, langsom frengang etc. . . .	71	-	14	71	-	14	1	2	4	4	-	-
Trangt bekken.	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Dyp tverrstand	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Uopgitt indikasjon . .	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	1)	-
Fare for fosterets liv	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Fastsittet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	80	1	14	80	1	14	3	4	4	4	1	7
	95			95								

1) Fremfall av begge armer; der blev med megen møie foretatt vending, men hodet var for stort til å kunne passere bekkeninngangen; efter trepasasjon lagdes tang og under samtidig press på hodet fra underlivet lyktes det tilslutt å få det forløst. (E. Eriksen).

Værforhold. I mai og første halvdel av juni falt litet regn, hvilket satte både akker og eng adskillig tilbake i likhet med de 3 foregående år. Utover sommeren kom der nokså rikelig regn, dog ikke mere enn at omtrent al grøde kom velbjergtet i hus. (Utsond).

Levemåte og hygieniske forhold etc. Fra Drangedal berettes: Der er bygget mange nye hus, så boligene er mindre overbefolket enn før. På grunn av den livlige skogstrafikk er arbeidernes fortjeneste steget med det 4—5 dobbelte siden 1914 samtidig med at utgifter til hus, brensel, poteter o. s. v. ikke er merkbart høiere enn før, da de fleste har litt jord og lett adgang til ved. Som følge derav er arbeiderstandens stilling nu meget gunstig i forhold til tidligere. Her er fremdeles liten interesse for matlavning. I arbeiderhjemmene lever man omtrent som i skogstuene. Kaffe, smørbrød, poteter og flesk, som stekes inntil det er brent. — Alkoholiske drikke misbrukes nu litet. Litt hjemmebrygging og i nogen få tilfeller hjemmebrenning er forekommet. Derimot nærmer konsumet av landsøl sig til misbruk. (M. Solberg).

Sykehus. Fylkets sykehus og sinnssykeasyl ligger i Solum, omtrent 3 km. fra Skien. I Porsgrund er der et kommunalt sykehus og et katolsk St. Josefs hospital. I Skien og Porsgrund findes epidemilasaretter med desinfeksjonsovn. I Brevik er der et litet isolasjonslokale. I Gjerpen ligger Høgaas tuberkulosehjem. I Kragerø er der et sykehus med epidemilasaret. — I Skaatøy ligger Furulund tuberkulosehjem. — I Holla herred er der på pleiehjemmet en isolert avdeling for tuberkulose. — På Notodden er der et kommunalt sykehus for 15 senger

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	le- vende.	død- fødte.	i alt.	0-1 år.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.	ved mord eller drap.
Skien stadsfysikat	421	4	189	30	7	-	5	1	-
Solum	229	3	92	16	4	-	2	1	-
Gjerpen og Siljan	251	8	112	16	1	1	2	2	-
Porsgrund stadslægedistr.	140	2	112	12	1	-	2	-	-
Eidanger	200	1	78	12	1	-	6	-	-
Brevik by	67	-	35	4	1	-	6	-	-
Stathelle ladestad	13	-	7	2	-	-	-	-	-
Bygder	120	1	36	6	-	-	-	-	-
Langesund stadslægedistr.	51	2	24	4	1	-	-	-	-
Bamble	125	3	46	4	-	-	-	-	-
Kragerø stadslægedistrikt	102	1	83	12	2	-	2	-	-
Skaatøy	166	2	80	7	2	-	3	1	-
Drangedal	132	2	56	7	1	-	2	1	-
Holla	359	3	184	15	4	-	6	-	1
Notodden stadslægedistrikt	193	2	42	12	-	1	4	-	-
Hjartdal	60	2	51	4	1	-	3	-	-
Heddal	112	3	47	4	-	1	-	-	-
Kviteseid	87	-	41	4	1	-	1	-	-
Seljord	82	-	50	5	-	-	-	-	-
Nissedal	38	-	18	2	-	-	1	-	-
Laardal	93	-	35	4	-	-	1	-	-
Fyresdal	47	2	26	4	-	1	1	-	-
Vinje	67	2	39	3	-	-	-	-	-
Tinn	351	3	98	21	2	1	2	-	1
Telemark fylke	3 306	45	1 503	198	28	5	43	6	2
Derav i byer	987	11	492	76	12	1	19	1	-
— - bygder	2 319	34	1 011	122	16	4	24	5	2

i en av Norsk Hydros arbeiderboliger, som kommunen har leiet. Som lasarett tjenstgjør et Tinnfoss papirfabrikk tilhørende nattehøberge. — I Heddal ligger tuberkulosehjemmet «Solbakken». — Tuddal sanatorium i Hjartdal er kun åpent om sommeren. — I Kviteseid er fylkets tuberkulosehjem «Granlien». — På Rjukan er der et sykehus og 2 små barakker for epidemiske sykdommer.

Badeinnretninger for kolde og varme bad, dampbad samt folkebad fins i Skien og Porsgrund. I Brevik er der en liten sjøbadeanstalt. Ved Børsesjø, et par km. fra Skien, er der en ferskvannsbadeanstalt. Ved enkelte fabrikkør fins der bad. Kragerø badeanstalt leverer karbad og dampbad; på folkeskolen er innrettet varm dusj; karbidfabrikken har bad for sine arbeidere. Om sommeren er der 2 små sjøbadehus åpne. Vafoss bruk i Sannidal har varmt bad for sine arbeidere. I Drangedal fins et badstuba. På Notodden er der et kom-

munalt bad (badstue, karbad samt gytjestuer og svømmebasseng) foruten badeinnretninger for arbeiderne ved flere fabrikker. I Fyresdal og Vinje er der badstubad, likeså i Atraa (Tinn distrikt); på Rjukan er der et folkebad.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helseråd og på vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Telemark fylke	79	1 511
Skien stadsfysikat	5	259
Solum	3	54
Gjerpen og Siljan	3	-
Porsgrund stadslægedistrikt	3	133
Langesund stadslægedistrikt	1	30
Bamble	3	142
Kragerø stadslægedistrikt	15	75
Skaatøy	1) 6	92
Drangedal	4	-
Holla	2) 11	148
Notodden stadslægedistrikt	6	124
Hjartdal	3) 4	12
Heddal	2	60
Kviteseid	4	36
Seljord	2	55
Nissedal	1	3
Laardal	4) 2	50
Fyresdal	1	-
Vinje	1	-
Tinn	5) 6	250

1) Skaatøy 2, Sannidal 4. 2) Sauherad 3, Bø 2, Lunde 3, Holla 3. 3) Hjartdal 2, Gransherad 2. 4) Mo 2. 5) Tinn 5, Hovin 1.

IX. Aust-Agder fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedelev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornmedre.	Hjelpvaksinatorer.
Fylket		9 348,6	72 728	29	15	53	23
1. Risør stadslægedistrikt	Risør, kjøpstad	1,51	3 119	1	1	1	-
2. Søndeled	Søndeled	501,26	5 334	1	-	3	3
	Gjerstad	188,60	3 020	-	-	²⁾ 2	2
		312,66	2 314	1	-	1	1
3. Dyvaag	Dyvaag	70,02	3 519	1	-	5	3
	Flosta	51,16	2 162	1	-	4	2
		18,86	1 357	-	-	1	1
4. Holt	Tvedestrand	526,50	6 361	2	1	2	-
	Holt	0,17	1 240	1	1	1	-
	Vegaardshei	177,04	3 452	1	-	1	-
		349,29	1 669	-	-	-	-
5. Tromøy	Tromøy	134,51	7 748	¹⁾ 2	-	7	1
	Østre Moland	29,86	2 492	-	-	2	-
	Stokken	84,14	1 266	-	-	1	1
	His	10,74	1 701	1	-	1	-
		9,77	2 289	1	-	3	-
6. Arendal stadslægedistrikt	Arendal, kjøpstad	12,55	10 216	8	9	5	-
7. Vestre Nedenes	Froland	871,32	21 266	6	3 ³⁾	17	4
	Øiestad	294,97	2 354	1	-	2	1
	Fjære	109,33	4 253	-	-	4	-
	Landvik	61,26	4 891	-	-	3	-
	Eide	190,68	1 822	-	-	2	-
	Vestre Moland	32,36	567	-	-	1	1
	Høvaag	102,46	2 078	-	-	1	1
	Grimstad, kjøpstad	79,22	1 729	-	-	1	1
	Lillesand, ladested	0,65	2 405	3	2	2	-
		0,39	1 167	2	1	1	-
8. Birkenes	Birkenes	349,93	3 500	1	-	2	2
	Tveit ⁴⁾ av Vest-Agder	238,34	1 909	1	-	1	1
		111,59	1 591	-	-	1	1

¹⁾ Distriktslægen bor i Arendal. ²⁾ Bor i Risør. ³⁾ 8 privatpraktiserende.
⁴⁾ Kvadratinhold og tilstedeværende folkemengde er ikke medtatt i summen for Aust-Agder, derimot i summen for Vest-Agder.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flate- innhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Hjelp- vaksinatorer.
9. Aamli	1 346,54	3 274	1	-	5	4
	Tovdal	376,44	387	-	-	1	1
	Gjøvdal	346,29	575	-	-	1	1
	A a m l i	459,20	1 756	1	-	1	1
	Herefoss	164,61	556	-	-	2	1
10. Evje	805,85	3 673	1	-	2	2
	Iveland	236,39	994	-	-	1	1
	Hornnes	392,61	1 314	-	-	1	1
	E v j e	176,85	1 365	1	-	1	1
11. Vegusdal	633,43	1 582	1	-	2	2
	V e g u s d a l	333,57	865	1	-	1	1
	Mykland	299,86	717	-	-	1	1
12. Bygland	1 356,90	2 458	4	1	1	1
13. Valle	2 849,85	2 269	1	-	1	1
	Bykle	1 551,59	557	-	-	-	-
	V a l l e	758,00	1 022	1	-	1	1
	Hylestad	540,26	690	-	-	-	-

Sundhetstilstanden beskrives som gjennomgående meget god. De spredte tilfeller av epidemiske sygdommer forløp gjerne lett. Det samlede antall av epidemiske sygdommer var 6 073 med 106 dødsfall mot 7 097 og 207 i 1919.

Dødeligheten. De dodes antall utgjorde 983 eller 13,5 pro mille av den tilstedeværende beregnede middelfolkemengde (72 594). I 1919 var dødeligheten 14,6 pro mille.

Om de **epidemiske sygdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 96—98.

Tyfoidefeber. I Arendal kun 1 tilfelle, mens der umiddelbart utenfor bygrensen var 5 tilfeller og samtidig 1 i Fjære sogn. To av de angrepte kan antas å være smittet ved kontaktinfeksjon, men for de øvriges vedkommende kunde smittekilde ikke påvises. Heller ikke for de i V. Nedenes opførte 2 tilfeller (på månedslitene kun opført 1 tilfelle) kunde smittekilde påvises.

Cerebrospinalmeningit optrådte i Dyvaag (Flosta herred) hos en 20 års gutt; han kom sig efter lumbalpunksjon.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber (paratyfus)	9	1	8	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2
Cerebrospinalmeningit (epid.)	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Akut poliomyelit	4	1	4	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-
Skarlagensfeber	113	2	113	15	2	13	3	7	1	1	22	13	13	12	11
Meslinger	32	-	31	6	5	3	-	-	-	8	2	1	-	2	4
Difteri (croup)	201	9	201	31	26	12	11	8	7	9	9	20	25	17	26
Barselfeber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	7	4	7	-	1	1	-	1	2	-	-	2	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	5	2	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-
Rosen	82	-	82	10	9	4	4	12	4	5	7	8	3	7	9
Røde hunde	5	-	5	2	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Variceller	134	-	134	8	14	7	13	5	1	2	2	12	25	25	20
Kusma	70	-	62	2	1	-	-	-	-	-	10	24	15	10	-
Kikhoste	199	2	199	36	33	15	20	26	24	16	6	3	17	3	-
Akute katarrer i åndedretsorganene.	3 359	21	3 359	358	364	306	331	215	253	197	178	229	297	305	326
Influenza	1 005	13	901	118	228	182	89	40	27	27	14	15	27	81	53
Lungebetendelse	199	38	194	34	37	29	11	16	13	9	6	7	12	13	7
Plevrit	166	6	157	17	17	7	17	19	15	10	6	7	17	17	8
Giktfeber	96	2	93	19	11	6	11	8	7	5	4	2	4	5	11
Malaria	3	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	382	5	383	23	27	17	13	22	42	75	41	49	21	35	18
Tilsammen	6 073	106	5 941	681	776	605	524	380	398	367	309	394	478	533	496

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:													
	1		2		3		4		5		6		7	
	Risør.		Søndeled.		Dyvaag.		Holt.		Tromøy.		Arendal.		Vestre Nedenes.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfieber (paratyfus).....	2	-	1	1	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.).....	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Skarlagensfeber	6	-	10	-	36	-	21	1	5	-	11	-	9	1
Meslinger	-	-	2	-	4	-	4	-	1	-	4	-	1	-
Difteri (croup)	23	1	19	-	14	3	32	2	7	-	21	1	78	2
Barsel-feber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	2	2	-
Pemfigus (hos nyfødte).....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Rosen	3	-	6	-	2	-	33	-	4	-	7	-	10	-
Røde hunde.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Variceller	6	-	1	-	-	-	8	-	5	-	19	-	82	-
Kusma	-	-	8	-	51	-	5	-	-	-	3	-	-	-
Kikhoste	10	-	75	-	22	-	7	-	12	-	22	-	3	1
Akute katarrer i åndedrætsorganene ..	163	-	249	1	135	-	319	2	202	-	583	9	1294	6
Influenza	39	-	142	1	23	-	81	-	22	-	186	-	334	11
Lungebetændelse	16	1	23	2	17	1	23	11	7	3	32	3	39	6
Plevrit	6	-	12	-	19	-	24	1	8	-	41	-	28	1
Giktfeber	7	-	6	-	6	-	16	-	8	-	23	1	16	-
Malaria	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	31	1	18	-	13	-	43	-	23	-	103	4	125	-
Tilsammen	314	3	575	6	346	4	617	17	309	5	1058	20	2022	28

Epidemiske sygdommer.

98

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:											
	8		9		10		11		12		13	
	Birkenes.		Aamli.		Evje.		Vegusdal.		Bygland.		Valle.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber (paratyfus)	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	1	-	5	-	8	-	1	-	-	-
Meslinger	-	-	1	-	9	-	-	-	-	-	6	-
Difteri (croup)	-	-	3	-	2	-	-	-	2	-	-	-
Barsel-feber	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, sept hæmi	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-
Rosen	1	-	12	-	-	-	-	-	2	-	2	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	9	-
Kusma	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	2	-	29	1	-	-	11	-	6	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene . .	59	-	103	-	100	1	19	-	83	-	50	2
Influenza	10	1	53	-	42	-	59	-	14	-	-	-
Lungebetændelse	7	7	14	1	2	2	3	1	7	-	9	-
Plevrit	1	1	15	-	5	2	5	1	2	-	-	-
Giktfeber	1	-	4	-	1	1	2	-	4	-	2	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	-	-	13	-	4	-	-	-	7	-	2	-
Tilsammen	81	9	260	3	171	6	110	2	130	1	80	2

Aust-Agder fylke. 1920.

Et tilfelle av **poliomyelitt**, der endte dødelig under symptomer av en total paralyse, inntraff i Tromøy.

Difteri optrådte med spredte tilfeller. I Dyvaag var tilfellene nokså ondartede. 3 barn døde av croup.

Av **hikkesyke** er opført 11 tilfeller, 7 i Søndeled og 4 i Holt.

Skabb. 130 tilfeller, vesentlig i Vestre Nedenes, Aamli og Søndeled.

Veneriske sykdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:				
		1	5	6	7	9
		Risør stads-lægedistrikt.	Tromøy.	Arendal stads-lægedistrikt.	Vestre Nedenes.	Evje.
Veneriske sår	5	-	-	5	-	-
Syfilis, erhvervet	14	3	1	9	1	-
Gonorrhoe, uretrit	57	4	1	44	6	2

Tuberkulose. Fra Dyvaag og Aamli meldes, at sykdommen er meget utbredt, forøvrig holder den sig omtrent på samme nivå. Til opplysning om de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkuløse sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistor for det hele fylke 13,6 pct. av samtlige ved sykdom forårsakede kjendte dødsfall og 15,8 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet 12,7 og 14,8 pct. og for bygdene 14,1 og 16,5 pct. Forøvrig henvises til tabellen på neste side.

Om fylkets **sinnsyke** se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger utførtes 78 sådanne, derav i Risør 4, Søndeled 1, Dyvaag 6, Holt 12, Tromøy 12, Arendal 10, V. Nedenes 20, Vegusdal 1, Bygland 1 og Valle 11. Angående indikasjoner og utfall henvises til tabellen på side 101.

Om **jormorhjelpen** se den almindelige beretning.

Antallet av **fødte og døde** vil sees av tabellen på side 102. Der blir et overskudd av 852 levende fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 53,6.

Dødsfall på barselseng. Etter prestenes opgaver døde 4 kvinder. Lægerne har opgitt dødsårsaken for 2 kvinder, nemlig barselkrampe.

Ulykkestilfeller. I Søndeled forekom et tilfelle av hugormbit, idet en kone, som satt på bakken, blev stukket av en hugorm på forsiden av låret. Dette blev blått og svulmet sterkt op, så hun ikke kunde gå på benet. Der holdt sig i flere dager sterk og fast hevelse på hele innsiden av låret med svær dekolerasjon. — En kvinde blev stanget i øiet og fikk sådan svær læsjon, at enukleasjon måtte foretas.

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Risør stadslægedistrikt	37	8	3	34
Søndeled	59	10	6	53
Dyvaag	39	6	4	35
Holt	85	7	17	68
Tvedestrand ladested	19	3	4	15
Bygder	66	4	13	53
Tromøy	81	10	5	76
Arendal stadslægedistrikt	163	17	20	143
Vestre Nedenes	99	10	28	71
Grimstad kjøpstad	29	2	5	24
Lillesand ladested	12	3	5	7
Bygder	58	5	18	40
Birkenes	42	4	9	33
Aamli	42	12	3	39
Evje	25	5	6	19
Vegusdal	21	1	2	19
Bygland	32	8	1	31
Valle	26	4	2	24
Aust-Agder fylke	751	102	106	645
Derav i byer	260	33	37	223
— - bygder	491	69	69	422

Værliget. Sommeren ikke særlig varm og høsten regnfull; nattefrosten kom tidlig (Søndeled). — Våren var kjølig, sommeren varmere, høsten og vinteren usedvanlig mild med smukt vær (Dyvaag, Arendal). — Vinteren 1919—20 var usedvanlig streng med svær snemengde, som blokkerte veiene i 10 dager (Vegusdal).

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. Risør. Der var gjennomgående gode livsvilkår, men edruelighetstilstanden var alt annet enn god. Hjemmebrenning var almindelig i landdistriktene og ikke sjelden kom bønder berusede til byen. (A. Ulstrup).

Søndeled. Gjennomgående gode livsvilkår og levemåte. Bra huser. (L. Blom Bakke).

Dyvaag. På grunn av skibsfartens sammenbrudd er masser av sjøfolk blitt arbeidsløse, og selv om de fleste har lagt sig litt tilbeste i de gode tider, ser det mørkt ut, hvis ikke tidene bedres. Boligene er gjennomgående gode, velstelte og renselig holdt. (M. Selmer).

Holt. Arbeidsforholdene har hele året vært de beste, og de solide arbeidssomme bønder, hvorav her er mange, har avbetalt sin gjeld og forbedret sin jord og sine huser, mens den vindskibelige kystbefolkning har øket sin formue og er

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.			Vending.		Uttrekning ved bekken-endeleie.		Partus præmaturus artificialis.		Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.	Barn.		Mor.	Barn.	Mødre.	Barn.	Mor.	Barn.	Mødre.
	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.
Risvekkelse	40	39	1	-	-	3	3	-	-	-
Trangt bekken	11	8	3	1	1	-	-	1	1	-
Barselkrampe	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Uefftergivelige fødselsdele	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie (isseleie med pannen fortil)	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for fosterets liv	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skakt hodeleie	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Seteleie	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Tilbakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Tilsammen	61	57	4	1	1	6	6	1	1	9
		61								

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0-1 år.	i 1ste dogn.	på bar- sel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.	ved mord og drap.
Risør stadslægedistrikt ..	72	1	41	3	1	-	-	-	-
Søndeled	138	2	59	5	3	-	1	-	-
Dyvaag	65	-	49	2	-	-	3	1	-
Holt	153	3	91	10	-	-	3	1	-
Tvedestrand ladested.....	29	-	20	3	-	-	1	-	-
Bygder.....	124	3	71	7	-	-	2	1	-
Tromøy	190	5	95	8	-	-	3	1	-
Arendal stadslægedistrikt	246	1	163	15	6	-	1	1	1
Vestre Nedenes.....	524	7	304	30	4	2	8	1	-
Grimstad kjøpstad	50	-	29	-	-	-	-	-	-
Lillesand ladested	26	1	17	2	-	-	2	-	-
Bygder	438	6	258	28	4	2	6	1	-
Birkenes	86	2	42	3	-	-	1	-	-
Aamli	105	1	48	6	2	-	1	-	-
Evje	109	1	36	4	-	-	1	-	-
Vegusdal	54	2	21	4	1	1	-	-	-
Bygland	63	1	31	2	-	1	-	-	-
Valle.....	73	1	28	6	3	-	1	-	-
Aust-Agder fylke.....	1835	27	983	96	20	4	23	5	1
Derav i byer.....	423	3	270	23	7	-	4	1	1
— bygder.....	1412	24	713	73	13	4	19	4	-

ferdig til å gjenopta sin gamle hovednæringsvei — skipsfarten — når tiden dertil er inne. (Stian Erichsen).

Tromøy. På Hisøs nord- og østside er husene for en stor del gammel-
dagse og med litet sol. Her bor vel over halvparten av befolkningen i næsten
bymessig bebygget strøk. I en landkommune er dette forhold yderst uheldig
under den nu gjeldende kommunale administrasjon. Når den nu forberedte lov
om herredsbyer forhåpentlig blir vedtatt, tør man imøtese bedre arbeidsvilkår
for helse rådene med hensyn til å få gjennomført hygieniske forbedringer. Lig-
nende bymessige strøk finnes også omkring Pusnes verksteder samt i Stokken.
De økonomiske forhold er for de brede lag av befolkningen nokså gode frem-
deles, da nedgangstiden først senere har gjort sig gjeldende.

Arendal. Løvemåten synes å være god. Boligrådet uttaler, at byens
boligforhold ikke gir noget mørkt billede. Folk bor rett rummelig for en rimelig
leie. Imidlertid må man feste sig ved at 2 pct. av de bebodde leiligheter var
kjelderleiligheter. Mange slike blir der i det skrånende terreng, hvori husene
ofte ligger. Isolasjonen mot grunnen er særdeles hyppig mangelfull med fuktighet
og råttent treverk som følge. Byens kloakkvesen har hittil vært i mindre god
forfatning. Der er utarbeidet en samlet kloakkplan, beregnet på å kunne opta

vannklosetter uten septic tank, og man har begynt på arbeidet i de mest nødlidende strøk. Edrueligheten er bedret. (K. Egeberg).

Vestre Nedenes. De hygieniske forhold er gjennomgående gode, både i byene og laddistrikten, likeså de økonomiske. (A. Daae).

Aamli. Levemåten er god, men ensformig, der leves meget på kaffe og smørrebrød. Sild, spekemat og flatbrød brukes litet. Boligene er gode, men rensligheten står tilbake. Sedelighetsforholdene er bra og edrueligheten upåklagelig. Nogen hjemmebrenning foregår jo, men mere almindelig er det å bruke gjær-massen (sørpe) som berusningsmiddel. (H. B. Fjeld).

Evje. Bondebefolkningen var før forbudet meget edruelig, og er det visst ennå, annerledes med grubearbeiderne. Til helligdagene og de store kirkefester forsynte de sig rikelig med sterke saker og følgen var hyl og spetakkel på landeveiene. Her brennes ikke nettop, men der fremstilles en vennelig drikk av gjær, rosiner og sukker, som skal virke voldsomt berusende. (A. Arnesen).

Vegusdal. Her brukes meget melk og godt smør, men kosten er altfor ensformig. Det går fremdeles meget på kaffe og ovnsbrød. Det går dog fremover. Erter og gulerotter dyrkes og brukes mere år for år. Her er ingen bolig-nød. Endel jord er nyryddet i 1920. Omkostningene pr. mål var store, op til 800 kr., statsbidraget ikke medregnet. (A. J. Schwartz).

Bygländ. Kostholdet er gjennomgående sunt, dog brukes der en masse kaffe, som drikkes sort med rikelig sukker i. Der drives adskillig med dyrkning av erter og epler. Edrueligheten er gjennomgående bra. Ved festlige anledninger drikkes der dog adskillig. Det gode hjemmebryggede øl tilsettes gjær eller sukker for å gjøre mere virkning. (Chr. Voss).

Valle. Bygden har i disse kriseår klart å brødføde sig og snarere tjent penger uten å forandre sin nøisomme levemåte, så gjeld er minket og avbetalt. (E. Wollebæk).

Sykehus. I Risør er der et sykehus og likeledes i Tvedestrand et, som er under ombygning. I Arendal er det nye fylkessykehus på 100 senger åpnet 1ste november. Hermed er et stort savn for byen og omliggende distrikter avhjulpet. Dessuten er der et katolsk sykehus, St. Franciskus's hospital og på Høgedal et epidemilasar. Grimstad har et sykehus for almindelig og et for smitsomme syke. Egra tuberkulosehjem ligger i Fjære herred. I Aamli er et sykehus, men det har ikke vært i bruk. I Bygländ ligger Landeskogen sanatorium for tuberkulose.

Sykepleien. Arendal har et større pleiehjem, et hospital for gamle tjenestepiker og en privat pleiestiftelse, «Gjerløvs minde», som optar ubemidlede til en meget rimelig pris. Til hjelp for sykepleien i hjemmene er der 3 diakonisser, 2 slumsøstre og 1 metodistsøster. I Gjerstad er der kommunal sykepleierske.

Gamle- og barnehjem. I Barbu er et barnehjem for piker og i His herred av Vestre Nedenes er der både gamlehjem og barnehjem.

Bad. I Risør er der ved sykehuset en anstalt for varme bad, likeså en innretning for kolde sjøbad. I Tvedestrand en koldt- og varmtvannsbadeanstalt. Arendal har en kommunal anstalt for dampbad, varme karbad og kolde sjøbad, dessuten er der kurbad for vannkur og lysbad. Grimstad har varme og kolde bad samt gytje, medisinske og elektriske bad. Lillesand har sjøbadeanstalt. I Fjære, Landvik og Aamli er der badstuer, sistnevnte benyttes litet. Ved Flaatt gruber i Evje er innrettet dusjbad for arbeiderne.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antallet av møter i **helsøråd** og om **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helsøråd.	Vaksinerte.
Aust-Agder fylke.....	52	1 360
Risør stadslægedistrikt.....	1	28
Søndeled.....	¹⁾ 5	64
Dyvaag.....	²⁾ 4	54
Holt.....	³⁾ 7	115
Tromøy.....	⁴⁾ 5	147
Arendal stadslægedistrikt.....	10	205
Vestre Nedenes.....	⁵⁾ 6	499
Birkenes.....	⁶⁾ 1	10
Aamli.....	1	18
Evje.....	⁷⁾ 2	120
Vegusdal.....	⁸⁾ 2	-
Bygland.....	5	48
Valle.....	⁹⁾ 3	52

¹⁾ Søndeled 1, Gjerstad 4. ²⁾ Dyvaag 2, Flosta 2. ³⁾ Holt 2, Vegaardshei 1, Tvedestrand 4. ⁴⁾ Tromøy 1, His 1, Stokken 2, Ø. Moland 1. ⁵⁾ Grimstad 1, Lillesand 3, Øiestad 1, V. Moland 1. ⁶⁾ Tveit 1. ⁷⁾ Evje 1, Iveland 1. ⁸⁾ Vegusdal 1, Mykland 1. ⁹⁾ Valle 1, Hylestad 1, Bykle 1.

X. Vest-Agder fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelpesaksinatorer.
Fylket		7 254,0	81 688	31	18	53	36
1. Kristiansand stadsfysikat	Kristiansand, kjøpstad	16,04	19 040	15	12	7	-
2. Oddernes	Oddernes	255,39	5 411	2)	-	5	5
	Randesund	96,27	3 382	-	-	3	3
	Øvrebø	43,12	1 179	-	-	1	1
	Tveit ¹⁾	116,00	850	-	-	1	1
		111,59	1 591	-	-	-	-
3. Vennessla	Vennessla	309,26	4 248	1	-	3	2
	Hægeland	106,17	3 153	1	-	1	1
		203,09	1 095	-	-	4) 2	1
4. Søgne	Søgne	239,83	3 587	1	-	2	2
	Greipstad	137,57	2 668	1	-	1	1
		102,26	919	-	-	1	1
5. Mandal stadslægedistrikt	Mandal, ladested . .	2,24	3 571	2	3	3	-
6. Halse	Halse og Harkmark . .	217,66	4 014	3)	-	2	2
	Holum	104,59	2 789	-	-	1	1
		113,07	1 225	-	-	1	1
7. Laudal	Laudal	365,64	2 453	1	-	3	3
	Øislebø	97,73	691	1	-	1	1
	Finsland	153,76	960	-	-	1	1
		114,15	802	-	-	1	1
8. Bjelland	Grindheim	1 163,78	2 784	1	-	3	3
	Bjelland	130,46	823	1	-	1	1
	Aaseral	164,84	782	-	-	1	1
		868,48	1 179	-	-	1	1
9. Audnedal	Konsmo	430,86	5 762	1	-	5	3
	Vigmostad	112,14	786	-	-	1	-
	Sør-Audnedal	83,66	807	-	-	1	1
		171,70	2 697	1	-	2	1
	Spangereid	63,36	1 472	-	-	1	1

¹⁾ Tilhører Birkenes lægedistrikt i Aust-Agder fylke; flateinnhold og folkemengde er medtatt i summen for Vest-Agder, men ikke for Oddernes lægedistrikt. ²⁾ Distriktslægen bor i Kristiansand. ³⁾ Distriktslægen bor i Mandal. ⁴⁾ En privatpraktiserende.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstede v. inub. 1ste desb 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornødre.	Hjelpvaksinatorer.
10. Lyngdal		380,24	4 051	1	-	2	3
	Austad	43,68	957	-	-	1	1
	Lyngdal	230,37	2 418	1	-	1	1
	Kvaas	106,19	676	-	-	-	1
11. Hægebostad		461,59	1 746	1	-	1	1
	Hægebostad	163,60	857	1	-	1	-
	Eiken	297,99	889	-	-	-	1
12. Farsund		129,78	3 254	2	1	3	2
	Herad	86,81	851	-	-	1	1
	Spind	42,55	979	-	-	1	1
	Farsund	0,42	1 424	2	1	1	-
13. Lista		138,81	5 215	1	-	¹⁾ 3	2
14. Kvinesdal		895,42	3 850	1	-	¹⁾ 3	2
	Fjotland	595,87	950	-	-	1	1
	Kvinesdal	299,55	2 981	1	-	-	-
15. Flekkefjord		725,78	9 462	3	2	6	4
	Feda	65,06	885	-	-	1	1
	Hidra	89,64	1 621	-	-	1	1
	Nes	150,62	2 413	-	-	²⁾ 1	-
	Bakke	243,96	1 276	-	-	1	1
	Gyland	176,25	955	-	-	1	1
	Flekk efjord, kjøpstad	0,25	2 312	3	2	1	-
16. Sirdal		1 410,10	1 568	-	-	2	2
	Øvre Sirdal	1 051,19	776	-	-	1	1
	Tonstad	358,91	792	-	-	1	1

¹⁾ En privatpraktiserende. ²⁾ Bor i Flekkefjord.

Sundhetstilstanden har vært god; av epidemiske sykdommer er det kun difteri, som har holdt sig nogenlunde jevnt i årets løp og da særlig i Kristiansand. I Vennesla og Søgne var influensa og kikhoste sterkt utbredt i 1ste kvartal, i Mandal difteri, influensa og lungebetendelse. I Halse var der en difteriepidemi i slutten av året. I Lista opptrådte en rekke epidemiske sykdommer, dog med mindre dødelighet enn de foregående 2 år. Epidemisk conjunctivitt opptrådte med flere hundrede tilfeller, men forløpet var lett og sykdommen gikk som regel over uten behandling.

Dødeligheten. De dodes antall utgjorde 1 130 eller 13,8 pro mille av den tilstedeværende beregnede middelfolkemengde (81 821). I 1919 var dødeligheten 15,4 pro mille.

Epidemiske sygdommer.

	Ialt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfieber.....	41	1	41	.	1	20	6	.	2	9	1	1	.	.	1
Akut poliomyelit.....	3	.	3	1	1	1	.	.
Skarlagensfeber.....	52	.	52	10	7	6	1	2	2	4	3	4	1	6	6
Meslinger.....	41	.	41	.	2	3	2	3	19	9	2	1	.	.	.
Difteri (croup).....	452	14	452	55	41	20	20	27	25	25	27	68	40	51	53
Barsel-feber.....	7	.	7	1	1	1	.	2	1	.	.	1	.	.	.
Pyæmi, septhæmi.....	50	8	45	1	.	1	2	2	.	.	10	2	9	15	3
Pemfigus (hos nyfødte).....	3	.	3	1	.	.	2
Rosen.....	44	.	43	3	6	5	2	5	3	3	3	1	4	3	5
Røde hunde.....	10	.	10	.	.	3	.	.	.	2	.	2	3	.	.
Vannkopper.....	136	.	136	38	24	13	7	5	16	7	1	8	2	7	8
Kusma.....	3	.	3	1	1	1
Kikhoste.....	316	7	314	141	75	40	11	18	12	7	2	.	5	3	.
Akute katarrer i åndedrætsorg.	3611	30	3577	509	354	391	330	358	242	146	126	156	310	295	360
Influenza.....	1014	5	1012	35	201	480	130	40	7	19	15	5	18	23	39
Lungebetændelse.....	203	52	200	36	14	46	19	22	11	8	3	6	7	17	11
Pleurit.....	198	5	196	22	13	16	16	31	16	23	18	11	7	16	7
Gigtfeber.....	89	2	88	20	8	9	5	10	7	8	.	3	5	6	7
Koldfeber.....	1	.	1	1
Akut diarrhoe (kolerine).....	613	5	608	51	41	42	38	37	44	62	69	44	64	61	55
Tilsammen	6887	129	6832	922	788	1096	589	562	409	333	281	315	476	503	558

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	Kristian- sand stads- fysikat.		Oddernes.		Vennesla.		Søgne.		Mandal stads- læge- distrikt.		Halse.		Laudal.		Bjelland.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	1	-	12	-	-	-	-	-	20	-	4	1	-	-	-	-
Akut poliomyelit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	21	-	13	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Meslinger	27	-	5	-	1	-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	229	2	27	-	6	-	1	-	22	-	46	2	3	-	-	-
Barsel-feber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	10	-	7	1	-	-	-	-	-	-	1	1	2	2	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rosen	22	-	1	-	4	-	1	-	4	-	3	-	-	-	3	-
Røde hunde	6	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Variceller	82	-	1	-	9	-	-	-	-	-	-	-	1	-	16	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	87	1	35	1	31	-	8	-	2	-	21	-	19	1	14	1
Akute katarrer i åndedrætsorganene	1616	3	227	2	217	3	6	-	124	2	101	-	28	1	15	1
Influenza	161	-	66	1	137	-	131	-	-	-	17	-	11	-	51	1
Lungebetændelse	48	6	11	2	12	4	22	5	8	1	5	2	10	3	2	1
Plevrit	76	-	10	-	15	1	4	-	8	-	4	-	6	1	12	-
Giktfeber	28	-	9	-	1	-	2	-	4	-	2	-	4	-	8	-
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	298	-	41	-	73	1	4	-	29	1	11	1	3	1	5	-
Tilsammen	2715	12	467	7	508	9	180	5	226	4	217	7	89	9	129	4

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:																
	9		10		11		12		13		14		15		16		
	Audne- dal.		Lyngdal.		Hæge- bostad.		Farsund.		Lista.		Kvinesdal.		Flekk- fjord.		Sirdal.		
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidefeber	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	1	-	-	-	-	2	-	9	-	-	-	3	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Difteri (croup)	42	6	5	1	-	-	1	-	22	1	3	-	45	2	-	-	-
Barsel-feber	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	26	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	1	-	5	-	-	-	3	-	11	-	-	-	7	-	-	-	-
Kusma	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Kikkhoste	19	-	1	1	-	-	-	-	69	1	-	-	9	-	1	1	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	68	3	55	5	79	-	9	2	281	5	33	-	672	3	80	-	-
Influenza	2	-	39	1	38	-	14	1	65	-	4	-	271	1	7	-	-
Lungebetændelse	15	4	6	1	1	-	5	4	17	11	11	1	29	6	1	1	-
Plevrit	8	-	4	-	3	-	-	-	9	2	2	1	33	-	4	-	-
Gigtfeber	2	-	5	-	-	-	1	1	1	-	6	-	15	1	1	-	-
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	2	-	12	-	3	-	8	-	23	1	13	-	79	-	9	-	-
Tilsammen	163	14	138	10	127	1	45	9	510	21	72	2	1197	13	104	2	-

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 107—109.

Veneriske sykdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:												
		1	2	3	4	5	9	10	11	12	13	14	15	
		Kristiansand stadsfysikat.	Oddernes.	Vennesla.	Søgne.	Mandal.	Audnedal.	Lyngdal.	Hægebostad.	Farsund	Lista.	Kvinesdal.	Flekkefjord.	
Veneriske sår	8	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Syfilis, erhvervet	27	15	-	-	-	3	-	-	-	1	1	1	6	
Gonorrhoe	131	89	1	3	1	9	1	2	3	3	1	1	17	

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sykdommer.	ikke epidemiske sykdommer.
Kristiansand stadsfysikat	202	35	12	190
Oddernes	56	7	7	49
Vennesla	35	8	9	26
Søgne	31	6	5	26
Mandal	37	8	4	33
Halse	51	7	7	44
Laudal	44	8	9	35
Bjelland	31	5	4	27
Audnedal	103	23	14	89
Lyngdal	49	5	10	39
Hægebostad	16	2	1	15
Farsund	51	5	9	42
Farsund ladested	22	3	3	19
Bygder	29	2	6	23
Lista	85	8	21	64
Kvinesdal	44	6	2	42
Flekkefjord	126	22	13	113
Flekkefjord, kjøpstad	22	4	1	21
Bygder	104	18	12	92
Sirdal	16	1	2	14
Vest-Agder fylke	977	156	129	848
Derav i byer	283	50	20	263
- - bygder	694	106	109	585

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending.		Uttrekning ved bekkendeleie.		Partus præmaturus artificialis.		Vaginalt keisersnitt.		Perforasjon.	Abortus provocatus.	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.		Barn.		Mødre.	Barn.	Mødre.	Barn.	Mødre.		Mor.	Barn	Mor.	Mor.	Mødre.
	Lev.	Død.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Død.	Død.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.
Risvekkelse	41	-	41	-	1	1	5	5	-	-	-	-	-	-	-
Trangt bekken	2	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Barselkrampe	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-
Uefftergivelige fødselsdeler .	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dyp tverrstand	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for fostrets liv	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Ukjendt indikasjon	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Retensjon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Nyretuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Åndssvakhet (15 år)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Fremfall av navlesnor	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	54	1	54	1	2	2	7	7	1	1	1	1	1	1	4
	55		55						2						

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0-1 år.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.	ved mord og drap.
Kristiansand stadsfysikat	363	10	208	8	2	-	5	-	-
Oddernes	195	2	75	9	1	-	8	-	-
Vennesla	147	2	47	5	-	1	1	-	-
Søgne	106	-	42	8	-	1	4	-	-
Mandal stadslægedistrikt	70	-	52	-	-	-	1	-	-
Halse	119	-	60	2	-	-	1	1	-
Laudal	66	1	46	2	-	-	1	-	-
Bjelland	53	1	32	5	-	1	2	-	-
Audnedal	124	-	112	7	-	-	1	1	-
Lyngdal	97	1	53	4	1	-	1	1	-
Hægebostad	48	1	31	4	1	1	1	-	-
Farsund	61	1	59	2	-	-	-	-	-
Farsund ladested	21	-	26	1	-	-	-	-	-
Bygder	40	1	33	1	-	-	-	-	-
Lista	132	3	84	11	1	-	-	-	-
Kvinesdal	112	3	55	5	3	-	1	-	1
Flekkefjord	218	3	130	7	-	-	6	-	-
Flekkefjord kjøpstad	45	1	24	1	-	-	2	-	-
Bygder	173	2	106	6	-	-	4	-	-
Sirdal	66	1	19	1	-	-	1	-	-
Vest-Agder fylke	2 020	29	1 130	82	9	4	34	3	1
Derav i byer	499	11	310	10	2	-	8	-	-
— bygder	1 521	18	820	72	7	4	36	3	1
Tveit herred	43	-	25	2	-	-	-	-	-

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp til helserådene anmeldte og av protokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde efter lægernes dødsårsakslisters for det hele fylke 16,0 pct. av samtlige ved sygdom forårsakede kjendte dødsfall og 18,4 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 17,7 og 19,0 pct. og for bygdene 15,3 og 18,1 pct.; forøvrig henvises til tabellen på side 110.

Der intraff et tilfelle av **tetanus** hos en 14 års pike på gården Lundevaagen i nærheten av Farsund. Hun hadde fallt ned i en tom brønn og skåret foten på et glasstykke. Sygdommen var ikke særlig voldsom, men karakteristisk nok. Hun blev sprøttet med tetanusserum og var helt frisk efter 3 ukers forløp.

Den 83 årige **spedalske** kvinde på gården Holta i Lyngdal lever fremdeles.

Om fylkets **sinnssyke** se den almindelige beretning.

Obstetriciske operasjoner. Av læger utførtes i alt 73, derav i Kristiansand 20, Oddernes 13, Vennesla 6, Søgne 4, Mandal 2, Halse 3, Laudal 2, Bjelland 2, Sør-Audnedal 1, Lyngdal 1, Hægebostad 1, Farsund distrikt 4, Lista 2, Kvinesdal 5 og Flekkefjord distrikt 7. Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på side 111.

Om **jormorhjelpen** se den almindelige beretning.

Antallet av **fødte og døde** vil sees av tabellen på foregående side. Der blir et overskudd av 890 levende fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 55,9.

Dødsfall på barselseng. Etter prestenes opgaver døde 4 kvinder paa barselseng. Lægerne har kun opgitt dødsårsak for 2, for begge barselkrampe.

Været. Våren og sommeren var regnfull og kald, høsten og vinteren mild.

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. Kristiansand. I sundhetsvesenets tjeneste arbeider 2 sundhetsbetjenter og 1 kvindelig assistent. Sälänge der ikke er centralslakteri kan kontrollen med næringsmidler ikke bli effektiv, men der arbeides intenst på å få et sådant. Bolignøden er fremdeles meget stor, da her sågodtsom ingen byggevirkksomhet er, og det er trist å se, hvor overbefolket mange værelser er. (O. Langfeldt).

Vennesla. Størsteparten av befolkningen lever av industrien. Man har i distriktet Hunsfoss papirfabrikker, Vigelands aluminiumsfabrikk, sagbruk m. m. (Thv. Fugelli).

Søgne. Mens det blev bra med høi og korn, råtnet en mengde poteter på grunn av den regnfulle sommer og høst. Fiskeriene og skogdriften ga dårligere utbytte enn almindelig. (A. Falck).

Laudal. Der stilles stadig større fordringer til boligene og kosten. Edrueligheten står forholdsvis høit. (L. Thielemann).

Bjelland. I Bjelland og Grindheim er de hygieniske forhold gjennomgående gode, derimot slett ikke i Aaseral, hvor såvel den personlige renslighet som hjemmenes er mindre god. Skogdriften er den vesentlige næringsvei. Boligene er gjennomgående av gammel type med lavloftede stuer og kokerum i 1ste etasje, og soveværelse på loftet, oftest med skråtak, små vinduer og dårlig ventilasjon; kun faa nybygg, men ved disse anvendes en mere hygienisk tilfredsstillende byggemåte. Befolkningen er edrueelig og sedeligheten bra. (J. Mortensen).

Lyngdal. Tross den våte sommer blev årsveksten bra, undtagen for potetenes vedkommende. Gårdbrukerne fikk avsatt sine produkter til gode priser. Der avsluttedes flere gårdhandler til toppriser, biler kjøptes og trafikken vokste. (J. A. Holst).

Hægebostad. Næringsveien er de små gårdsbruk, og befolkningen har som regel sit tilstrekkelige utkomme (C. Lassen).

Farsund distrikt. De hygieniske forhold er gode. Husene er for det meste nye og nogenlunde velinnredet. Byen har et godt vannverk og et velutviklet kloaksystem. Vannklosetter blir mer og mer almindelige. (J. Reehorst).

Flekkelfjord distrikt. Gode økonomiske forhold, men i byen hersker bolignød, så ofte yderst slette boliger må benyttes. Liten drikkfeldighet og god sedelighetstilstand. (P. O. Zachariasen).

Sykehus. I Kristiansand har økonomibygningen ved det kommunale sykehus fått ny innredning; der er innrettet et meget praktisk kjøkken, hvorfra matforsyningen til det kommunale sinnssykeasyl også skal foregå. Den nye, som hudsykeavdeling med plass for 20---24 patienter bestemte bygning, var på det nærmeste ferdig ved årets slutning. Den kirurgiske avdeling forbedres så godt det lar sig gjøre til å være en gammel bygning, så den nu er godt brukbar, skjønt den i stor utstrekning mangler eneværelser. St. Josephs hospital er stadig fullt belagt, vesentlig med kirurgiske patienter. Tuberkulosehjemmet «Solvang» går mer og mer over til å bli en anstalt for behandling av kirurgisk tuberkulose med sollys. Det er meget sterkt besøkt og kan på langt nær opta de anmeldte patienter; det blir derfor stadig vanskeligere for helserådet å få anbragt sine patienter der, hvorfor man må ty til «Egra» ved Grimstad og «Solhøgda» i Halse ved Mandal. Sanitetsforeningen har lenge arbeidet med å få opført en pleieanstalt for tuberkuløse på «Solvang»s grunn, men saken befinner sig ennå på det forberedende stadium. Den kommunale tannklinikk utfører et meget godt arbeide. — I Mandal er et kommunalt sykehus med epidemivdeling på 20 senger. — I Halse ligger «Solhøgda» pleiehjem med plass til 17 patienter. — I Flekkefjord ligger fylkessykehuset.

Sykepleien. Kristiansand. Sykepleien er gjennomgående meget god. Tilsynet med de fattige syke besørger av den dertil ansatte bylæge og forøvrig efter kredssykekassens takster av byens private læger efter fritt lægevalg. Menighetssøstre, slumsøstre og 2 methodistsøstre ydet et meget fortjenstfullt arbeide i sykepleiens tjeneste blandt de mindre bemidlede. — I Oddernes er ansatt 3 kommunale sykepleiersker, som yder gratis hjelp til de syke. Dessuten virker en privat sykepleieforening med en sykepleierske til ekstrahjelp i det tetttest bebyggede strøk Lund. — I Lyngdal virker en privat sykepleieforening. — I Aaseral i Bjelland, virker en menighetssøster, i de 2 andre herreder derimot synes befolkningen ikke å ha fått øinene op for betydningen av en slik ordning, tross meget arbeide herfor. — I Lista er kommunal sykepleierske og barselpleierske. — Flekkefjord. Til hjelp for de syke i byen er der en menighetsdiakonisse og 2 andre sykepleiersker.

Gamle- og barnehjem. I Kristiansand er 2 gamlehjem, hvorav det ene nylig er utvidet, så det kan opta 70 personer. — I Oddernes og Øvrebø er der gamlehjem. — I Mandal er et gamlehjem for 20—30 personer og et barnehjem for gutter. — I Sør-Audnedal er et stort og praktisk innrettet gamlehjem, hvor sanitetsforeningens sykepleierske har fritt hus mot å tilse og pleie de gamle. — Lyngdal har 1920 fått sitt gamlehjem, hvortil overflyttedes 8 gamle, som tidligere var forpleiet privat. — Eiken herred i Hægebøstad har for tiden en elev, som utdanner sig til sykepleierske. — I Farsund er et trivelig gamlehjem. — Lista. Her er gamlehjemmet «Heimen» med 30 senger, hvortil også hører 50 mål jord. — I Flekkefjord er et fattighjem og et gamlehjem, dessuten et barnehjem for foreldreløse eller vanstelte barn.

Bad. Kristiansands bad (karbad, badstubad, folkebad) er altfor litet for byens behov, så planer er oppe om utvidelse. De 3 sjøbadehus er også flittig benyttet. I Vennesla er et meget godt innrettet badeanlegg med kar- og dampbad ved Vigeland bruk til benyttelse for verkets funksjonærer og arbeidere. Karbadanlegg er der også ved Hunsfoss fabrikk. Mandal har folkebad (varmluftbad og karbad). Flekkefjord har stort sjøbadehus med flere deri innrettede rum til varme bad om vinteren.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antallet av møter i helseråd og av vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Vest-Agder fylke.....	68	684
Kristiansand stadsfysikat.....	5	25
Oddernes.....	1) 4	65
Vennesla.....	1	71
Søgne.....	2) 4	20
Mandal stadslægedistrikt.....	8	25
Halse.....	3) 2	36
Laudal.....	4) 3	-
Bjelland.....	5) 3	-
Audnedal.....	6) 5	-
Lyngdal.....	7) 7	13
Hægebostad.....	8) 4	46
Farsund.....	9) 12	11) 18
Lista.....	6	96
Kvinesdal.....	10) 2	56
Flekkefjord.....	2	187
Sirdal.....	-	26

1) Oddernes 2, Randesund 1, Øvrebo 1. 2) Søgne 2, Greipstad 2. 3) Halse 1, Holum 1. 4) Laudal 2, Øyslebo 1. 5) Bjelland 1, Grindheim 1, Aaseral 1. 6) Audnedal 3, Vigmostad 1, Spangereid 1. 7) Lyngdal 2, Austad 3, Kvaas 2. 8) Hægebostad 2, Eiken 2. 9) Farsund 9, Spind 1, Herad 2. 10) Flekkefjord 1, Nes 1. 11) i Farsund by.

XI. Rogaland fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, deler derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesaksinatorer.
Fylket		9 135,1	166 157	53	24	94	47
1. Sokndal		292,26	2 832	1	-	2	1
	Sokndal, ladested	0,63	355	1	-	1	-
	Sokndal	291,63	2 477	-	-	1	1
2. Lund		498,95	2 625	1	-	2	2
	Lund	292,59	1 683	1	-	1	1
	Heskestad	206,36	942	-	-	1	1
3. Egersund stads- lægedistrikt	Egersund, ladested	0,32	3 472	2	2	3	-
4. Eigersund		1 151,69	6 768	-	-	3	3
	Eigersund	207,57	2 788	¹⁾ -	-	¹⁾ -	-
	Ogna	107,57	1 294	-	-	1	1
	Helleland	143,26	1 108	-	-	1	1
	Bjerkreim	693,29	1 578	-	-	1	1
5. Time		446,67	12 022	1	-	6	4
	Nærbo	60,30	2 618	-	-	1	1
	Varhaug	85,70	2 313	-	-	1	1
	Klepp	115,96	3 464	-	-	1	1
	Time	184,71	3 627	1	-	3	1
6. Sandnes		389,48	11 845	3	1	5	2
	Sandnes, ladested	0,81	2 787	2	1	3	-
	Høyland	170,63	6 958	-	-	²⁾ -	1
	Gjestal	218,04	2 100	1	-	2	1
7. Stavanger stads- fysikat	Stavanger, kjøpstad	7,41	43 940	22	14	21	-
8. Hetland		227,01	16 912	³⁾ 4	-	8	5
	Hetland	113,82	11 468	3	-	5	3
	Haaland	85,24	4 163	-	-	2	1
	Mosterøy	27,95	1 281	-	-	1	1
9. Høgsfjord		1 448,74	5 850	1	-	4	4
	Strand	195,58	3 096	1	-	1	1
	Høle	109,58	954	-	-	1	1
	Forsand	1 143,58	1 800	-	-	2	2

¹⁾ Bor i ladestedet. ²⁾ Jormøren bor i Sandnes. ³⁾ Den ene av disse, distriktslægen, bor i Stavanger by.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, deler derav og bykommuner.	Flate- innhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpe- vaksinatorer.
10. Finnøy	120,68	3 453	1	-	3	3	
	Rennesøy	40,82	1 105	-	-	1) 1	1
	Finnøy	42,42	1 487	1	-	1	1
	Sjernarøy	37,44	861	-	-	1	1
11. Hjelmeland	1 082,87	3 585	1	-	3	3	
	Hjelmeland	535,05	1 906	1	-	1	1
	Fister	42,56	838	-	-	1	1
	Aardal	505,26	841	-	-	1	1
12. Sand	2 204,71	7 132	2	1	7	6	
	Jelsa	125,51	1 392	-	-	1	1
	Erfjord	131,76	590	-	-	1	1
	Sand	213,78	1 336	2	1	1	1
	Suldal	1 219,46	1 593	-	-	2	2
	Sauda	514,20	2 221	-	-	2	1
13. Nedstrand	412,81	3 460	1	-	3	3	
	Nedstrand	122,04	1 394	1	-	1	1
	Vikedal	290,77	2 066	-	-	2	2
14. Skudenes	68,77	4 327	1	-	3	2	
	Skudenes havn, ladested	0,48	1 289	-	-	1	-
	Skudenes	68,29	3 038	-	-	2	2
15. Kopervik	378,45	12 113	2	1	9	4	
	Kopervik, ladested	0,36	1 730	2	1	3	-
	Kopervik herred	29,36	1 662	-	-	-	-
	Aakra	32,35	3 146	-	-	2	1
	Avaldsnes	121,40	3 299	-	-	2	1
	Bokn	46,92	721	-	-	1	1
	Tysvær	148,06	1 555	-	-	1	1
16. Haugesund stads- fysikat	Haugesund, kjøpstad	3,53	16 581	9	5	8	-
17. Skaare	101,61	6 167	2) 1	-	2	3	
	Skaare	70,53	3 569	-	-	2) 1	1
	Torvastad	31,08	2 598	-	-	1	2
18. Skjold	299,07	3 073	-	-	2	2	
	Skjold	168,73	1 975	-	-	1	1
	Vats	130,34	1 098	-	-	1	1

1) Fungerer også som jormor og hjelpevaksinator i en del av Mosterøy herred.

2) Bor i Haugesund.

Sundhetstilstanden opgis å ha været i det hele ganske god. Av epidemiske sygdomstilfeller er meldt 19 772, hvorav 341 hadde dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 20 649 og 518.

Dødeligheten var 12,2 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 119 – 121.

Tyfoidfieber. I Time inntraff 9 tilfeller på 5 gårder; på Ueland i Varhaug blev 3 angrepet; de skyldtes visstnok en gammel bacillebærer, som senere blev sendt til Bergens sykehus til exstirpasjon av galdeblæren. — På Saudasjøen hotell i Sand distrikt var en frue fra Bergen blitt syk med symptomer på galdeveislidelse kort efter ankomsten; hennes læge behandlet henne en ukes tid herfor, men fant så temperaturkurven mistenkelig, hvorfor en blodprøve blev sendt til undersøkelse; denne viste + Widal. Samtidig blev den tjenestepike, som hadde opvartet henne, syk med typiske symptomer på tyfoidfieber. Begge blev innlagt på sykehuset i Sauda og grundig desinfeksjon foretatt på hotellet. (Ottesen). — I Skjold optrådte 1 tilfelle på en gård, hvor sykdommen hadde forekommet året forut. (Fylkeslægen).

Av **cerebrospinalmeningit** er meldt 7 tilfeller, hvorav 4 hadde dødelig utgang. Tilfellet i Hetland distrikt inntraff i Riskekverven og de 2 i Skaare distrikt i Torvastad.

Blandt de 18 meldte tilfeller av **poliomyelit** inntraff kun 1 dødsfall, men hos enkelte etterlot sykdommen lammelser. (Fylkeslægen).

Av **encephalitis lethargica** er meldt 1 tilfelle i juli fra Haugesund; det var hos en ung mann, som var blitt syk på reise fra U. S. A. til Norge. (Caspersen) — Et tilfelle inntraff hos en mann i september i Skaare; han blev næsten fullstendig restituert efter et par måneders ophold på sykehus (Fylkeslægen).

Difteri optrådte hyppigst i distriktene omkring byene, mens de, som ligger isolert og utenfor den almindelige ferdsel, gikk helt fri. (Fylkeslægen). — Fra Haugesund anføres, at den store dødelighet av difteri skyldtes «spanskekyken»; det er jo av viktighet, at difteripatienter tidligst mulig kommer under behandling; men dette lot sig ofte ikke gjøre på grunn av det økede lægebehov. Her til kom, at som følge av en feil ved thermostaten gav kulturprøver ingen opplysning om sygdommens art; dette måtte særlig i tilfeller, hvor ikke diagnosen kunde stilles klinisk, ha skjebnesvangre følger. Ennvidere har også manglende sykehusplass været medvirkende. (Se nærmere anhang sidst i boken). Sammenlignet med tidligere år er motstanden mot serumbehandling blitt mindre og vegring hører nu til undtagelsene. (Caspersen).

Dysenteri optrådte plutselig om våren i Stavanger på fylkets sykehus og med spredte tilfeller i byen. Ved undersøkelser, som blev foretatt av statens epidemilæge Skajaa, blev der bakteriologisk påvist dysenteribaciller, og at epidemien skyldtes infisert melk. (Wyller). — Fra Haugesund, hvor der også forekom endel tilfeller, særlig om høsten, blev der sendt en fæcesprøve til dr. Gades institutt i Bergen; også den inneholdt dysenteribaciller (av gruppe 3). (Caspersen).

Som lidende av **hikkesyke** er i desember meldt 6 menn fra Stavanger.

Av **skabb** er meldt 581 tilfeller, derav 341 fra Stavanger. Fra Eigersund anføres, at plagen har optrådt påfallende hyppigere i de siste år enn tidligere.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfieber.....	35	10	35	8	-	3	2	-	3	6	3	4	3	1	2
Cerebrospinalmeningit (epid.)..	7	4	6	-	1	-	-	1	2	-	-	1	-	1	-
Akut poliomyelit.....	18	1	18	-	-	-	-	2	1	5	3	3	4	-	-
Skarlagensfeber.....	59	1	59	11	8	-	3	2	-	-	5	5	9	10	6
Meslinger.....	2060	6	2060	4	-	6	15	20	126	148	195	352	565	421	208
Difteri (croup).....	556	41	556	81	81	66	34	20	33	10	34	50	40	36	71
Dysenteri.....	87	2	86	3	1	55	1	2	1	-	5	-	12	-	6
Barselfeber.....	18	6	16	2	1	1	-	1	-	1	1	1	3	2	3
Pyæmi, septhæmi.....	13	11	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Pemfigus (hos nyfødte).....	12	1	12	1	2	1	1	1	2	4	-	-	-	-	-
Rosen.....	151	3	151	15	14	10	14	13	7	6	15	12	18	11	16
Røde hunde.....	62	-	62	10	10	22	9	4	2	-	1	2	-	1	1
Variceller.....	205	-	205	24	20	30	13	6	11	3	5	9	19	26	39
Kusma.....	55	-	55	1	3	-	1	-	1	2	5	6	11	10	15
Kikhoste.....	988	10	988	164	121	116	72	84	73	49	59	43	54	57	96
Akute katarrer i åndedrættssorg.	10106	85	10106	1026	1280	1160	946	929	732	522	515	521	651	787	1037
Influenza.....	2268	24	2265	134	494	784	381	147	63	26	16	37	32	53	98
Lungebetændelse.....	747	106	745	109	106	106	73	46	44	25	37	35	44	46	74
Plevrit.....	504	6	504	52	46	50	43	69	53	18	35	29	39	41	29
Giktfeber.....	234	1	234	28	24	26	20	22	21	16	17	12	12	17	19
Malaria.....	7	1	6	2	-	1	-	-	-	-	1	-	2	-	-
Akut diarrhoe (kolerine).....	1579	22	1579	104	91	212	143	141	173	88	100	125	145	127	130
Skjorbuk.....	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	19772	341	19752	1780	2303	2649	1771	1511	1348	929	1053	1247	1663	1647	1851

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:																	
	1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	Sokndal.		Lund.		Egersund stadslæge- distrikt.		Eigersund.		Time.		Sandnes.		Stavanger stads- fysikat.		Hetland.		Høgsfjord.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	1	-	-	-	-	-	4	1	6	2	-	-	10	5	4	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	2	-	3	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	1	-	5	-	-	-	7	-	16	-	7	1	-	-
Meslinger	-	-	2	-	6	-	3	-	28	-	231	-	1640	3	25	1	12	2
Difteri (croup)	-	-	-	-	6	1	2	-	57	4	41	1	141	5	62	4	2	1
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	66	-	1	1	-	-
Barselsefeber	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	4	-	6	2	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3	1	3	3	1	1	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	1	3	-	-	-
Rosen	-	-	1	-	2	-	-	-	2	-	27	-	81	1	1	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	4	-	-	-	-	-
Variceller	5	-	-	-	7	-	5	-	3	-	24	-	128	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Kikhoste	32	1	2	-	49	1	30	2	13	1	60	-	550	2	4	-	1	-
Akute katarrer i åndedrætsorg.	168	-	90	-	265	1	70	3	77	1	658	5	5194	43	56	8	3	-
Influenza	25	-	28	-	45	-	19	1	30	1	178	-	789	3	20	1	8	8
Lungebetændelse	3	1	11	3	15	4	7	2	23	8	57	6	310	21	10	10	2	2
Plevrit	14	-	1	-	6	-	6	-	3	-	77	-	219	1	9	-	-	-
Giktfeber	3	1	-	-	6	-	4	-	7	-	25	-	77	-	8	-	-	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1	-	18	-	44	-	12	-	42	-	112	2	970	10	9	-	1	-
Skjorbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	252	3	153	3	453	7	168	9	294	19	1516	15	10240	101	224	28	30	14

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på legedistriktene:																	
	10		11		12		13		14		15		16		17		18	
	Finnoy.		Hjelmeland		Sand.		Nedstrand.		Skudenes.		Kopervik.		Haugesund stads- fysikat.		Skaare.		Skjold.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	6	2	-	-	-	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Akut poliomyelit	-	-	2	1	5	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	2	-	14	-	2	-	-	-
Meslinger	24	-	7	-	7	-	16	-	-	-	51	-	5	-	3	-	-	-
Difteri (croup)	11	1	-	-	11	1	-	-	30	2	59	6	98	10	31	5	5	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	13	1	1	-	-	-
Barsel-feber	1	-	-	-	3	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	5	-	2	-	-	-	7	-	6	-	16	2	1	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	8	-	37	-	1	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	1	-	1	-	6	-	2	-	21	-	1	-	1	-
Kusma	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	11	-	3	-	-	-
Kikhoste	2	-	-	-	54	-	-	-	1	-	30	-	127	2	17	1	16	-
Akute katarrer i åndedrætsorg.	22	-	24	-	71	2	2	2	155	1	1440	6	1649	9	136	4	26	-
Influenza	-	-	20	-	56	1	8	1	73	6	407	-	486	2	70	-	6	-
Lungebetændelse	7	2	12	2	19	5	-	-	39	3	85	16	119	14	24	7	4	-
Plevrit	-	-	7	-	6	-	-	-	9	-	50	1	73	3	19	1	5	-
Giktfeber	7	-	3	-	7	-	-	-	5	-	16	-	56	-	8	-	2	-
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	7	3	5	-	11	1	-	-	10	1	99	4	209	1	25	-	4	-
Skjorbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	81	6	86	4	278	10	28	4	343	15	2266	37	2943	46	346	20	71	-

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller ses av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:															
		1	3	5	6	7	8	9	11	12	14	15	16	17	18		
		Sokndal.	Egersund stads-læge- distrikt.	Time.	Sandnes.	Stavanger stadsfysikat.	Hetland.	Høgsfjord.	Hjelmeland.	Sand.	Skudenes.	Kopervik.	Haugesund stadsfysikat.	Skaare.	Skjold.		
Veneriske sår	89	-	1	-	1	59	4	-	-	-	-	-	23	1	-		
Syfilis, erhvervet	176	1	2	-	1	121	2	1	-	2	1	5	38	1	1		
— medfødt	13	-	-	-	1	8	1	-	-	2	-	-	1	-	-		
Gonorrhoe, uretrit	571	-	16	1	5	391	1	-	1	4	-	5	143	-	4		

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av protokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sygdommer innen fylkets distrikter henvises til den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde for det hele fylke 13,1 pct. av samtlige kjendte, ved sygdom forårsakede dødsfall og 16,2 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sygdommer. For byene var forholdet henholdsvis 14,5 pct. og 18,5 pct., for bygdene 12,0 pct. og 14,5 pct. Forøvrig henvises til tabellen på neste side. — Som materiale til å avgjøre, om sygdommen er i avtagen eller tiltagen, gir anmeldelsene av de nye tilfeller intet pålidelig grunnlag; således blev av 20 nye tilfeller i Hetland de 7 meldt fra sanatorium eller tuberkulosehjem og ikke fra den læge, som hadde sendt dem dit. (Fylkeslegen). — Fra Haugesund anføres, at det nu hører til undtagelsene, at et tilfelle av lungetuberkulose ikke blir meldt i patientens levende live; hvis slikt hender, blir dødsanmeldelsen sendt til overlægen for den tuberkulose sygdom, som da forelegger anmeldelsen for den behandlende læge; denne fremgangsmåte har virket utmerket. (Caspersen). — Av dødsårsakslistene finner man at antall dødsfall av lungetuberkulose i de senere år er lavere enn det var for endel år siden; sannsynlig blir sygdommen erkjendt tidligere og kommer tidligere under behandling, så derfor flere helbredes (Fylkeslegen). — I de 20 år, som tuberkuloseloven har virket, er tallet på dødsfall av tuberkulose sygdommer i Rogaland fylke gått ned fra 426 i 1901 til 333¹⁾ i 1920 eller med ca. 22 pct. — For hele riket var tallene i 1901 5 675 og i 1918 5 154; nedgangen er så godt som helt kommet aldersgruppen 0—15 år tilgode; tallet på dødsfall i denne gruppe var nemlig i 1901 1 328 og i 1918 711 og nedgangen således ikke langt fra 50 pct.

Om de med statsbidrag forpleiede **sinnssyke** se den almindelige beretning.

Av **obstetriciske operasjoner**, utført av læger, oppgis i alt 204, nemlig i Lund 1, Egersund 25, Eigersund 10, Time 26, Sandnes 15, Stavanger 38, Finnøy 3, Hjelmeland 1, Sand 3, Skudenes 8, Kopervik 8, Haugesund 49, Skaare og Skjold 17. — Indikasjoner og utfall vil ses av tabellen på side 124.

Om **jormorhjelpen** henvises til tabellen i den almindelige beretning.

På **barselseng døde** etter prestenes opgaver 13 kvinner, ifølge lægernes 14; 6 døde av barselfeber; forøvrig henvises til tabell, XXXII gruppe XII.

¹⁾ 66 i aldersgruppen 0—15, 243 i gruppe 16—50 og 24 i gruppe 51—100.

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Sokndal	35	4	3	32
Sokndal ladested	5	2	-	5
Bygder	30	2	3	27
Lund	28	2	3	25
Egersund stadslægedistrikt	45	3	7	38
Eigersund	70	7	9	61
Time	121	10	19	102
Sandnes	100	13	15	85
Sandnes ladested	16	1	2	14
Bygder	84	12	13	71
Stavanger stadsfysikat	520	80	101	419
Hetland	134	20	28	106
Høgsfjord	58	8	14	44
Finnøy	40	5	6	34
Hjelmeland	47	6	4	43
Sand	58	11	10	48
Nedstrand	44	5	4	40
Skudenes	58	3	15	43
Skudeneshavn ladested	14	-	7	7
Bygder	44	3	8	36
Kopervik	170	20	37	133
Kopervik ladested	13	2	4	9
Bygder	157	18	33	124
Haugesund stadsfysikat	160	24	46	114
Skaare	90	12	20	70
Skjold				
Rogaland fylke	1778	233	341	1437
Derav i byer	773	112	167	606
— bygder	1005	121	174	831

Ifølge tabellen på side 125 over **fødte** og **døde** var overskuddet av fødte 2 990 og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 40,2.

Været. Våren kom tidlig, men sommeren og høsten var kjølig og regnfull, så utbyttet av jordbruket blev omkring middels.

Levemåte og hygieniske forhold etc. De økonomiske forhold er gjennomgående jevnt gode, særlig blandt bønderne, som nu sitter meget bedre i det enn før krigen. (Fylkeslægen).

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.					Vending.				Uttrekning ved bekkenendeleie.				Partus præmaturus artificialis.		Keisersnitt.		Perforasjon.	Decapitasjon.	Abortus provocatus.	Efterbyrdsoperasjon.		
	Mødre.		Barn.			Mødre	Barn.			Mødre	Barn.			Mødre	Barn.	Mor.	Barn.	Mor.	Mor.	Mødre.	Mødre.		
	Lev.	D.	Lev.	Df.	U.	Lev.	L.	Df.	Lev.	L.	Df.	U.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.			
Risvekkelse, langvarig fødsel etc.	92	-	90	2	1	-	-	-	14	11	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-			
Trangt bekken	16	-	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-			
Barselkrampe	1	1	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Placenta præv. og blødning	1	-	-	1	-	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Ueffergivelige fødselsdeler.	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Blødning	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	18			
Nyresygd.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-			
Forhodeleie (isseleie med pannen fortil)	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Tverrleie	-	-	-	-	-	7	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-			
Dyp tverrstand	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Skakt hodeleie	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Fare for fosterets liv.	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Stort barn.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Fremfall av navlesnor	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-			
Dødt foster	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Tilbakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14			
Fastsittende —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2			
Uopgitt indikasjon	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Tilsammen	135	1	131	5	1	11	4	7	17	11	4	2	2	2	1	1	1	1	1	1)	2	34	
	136		137				11			17													

1) Indikasjon var hos den ene lungetuberkulose, hos den anden hyperemesis gravidarum.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde					
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i lste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hæn- delse.	ved selv- mord.
Sokndal	92	2	40	3	1	-	1	1
Sokndal ladested	5	-	6	-	-	-	-	1
Bygder	87	2	34	3	1	-	1	-
Lund	68	3	37	5	1	-	-	1
Egersund stadslægedistr.	79	3	46	7	-	2	1	-
Eigersund	241	3	77	12	1	1	1	-
Time	364	12	125	11	1	-	-	1
Sandnes	370	8	108	14	1	-	2	1
Sandnes ladested	80	2	19	3	-	-	1	1
Bygder	290	6	81	11	1	-	1	-
Stavanger stadsfysikat . .	1232	37	552	80	8	2	10	3
Hetland	524	12	168	34	7	2	4	-
Høgsfjord	153	2	74	7	-	1	4	-
Finnøy	94	3	50	7	-	-	3	-
Hjelmeland	73	-	52	2	-	-	3	1
Sand	203	3	92	6	2	-	5	-
Nedstrand	72	1	55	3	-	-	-	-
Skudenes	169	6	62	12	-	1	3	1
Skudeneshavn ladested . .	48	3	13	2	-	-	-	-
Bygder	121	3	49	10	-	1	3	1
Kopervik	440	7	173	27	1	1	2	1
Kopervik ladested	66	-	14	1	-	-	-	-
Bygder	374	7	159	26	1	1	2	1
Haugesund stadsfysikat .	522	9	180	28	-	3	7	1
Skaare	228	1	76	13	4	-	1	-
Skjold	79	1	46	6	1	-	1	1
Rogaland fylke	5003	113	2013	277	28	13	48	12
Derav i byer	2032	54	830	121	8	7	19	6
— bygder	2971	59	1183	156	20	6	29	6

Fra Lund anføres, at selv gamle folk ikke kan huske, der har været nogen vinter med så liten sygdøm som dette år. (Wahl).

Av sykehus er der et i Egersund og et i Sandnes. På Aalgaard (i Gjestal) er der innredet noen værelser til i påkommende tilfelle å motta epidemiske syke. — I Stavanger ligger fylkets sykehus og byens kommunale; for epidemiske sygdommer brukes Bjergsted lasarett. Ennvidere er der et katolsk (St. Franciscus's) hospital. — På Dale i Hetland ligger det for Rogaland fylke og Stavanger by felles sinnssykeasyl og i Strømvik Stavanger kvinne- og spebarnhjem. — I Sauda (Sand distrikt) har anleggsselskapet et vel utstyrt sykehus. —

I Skudeneshavn (Skudenes) er der for vårsildavgiftsfondets regning leiet sykehus, som kun brukes i fisketiden. Likeså i Aakra (Kopervik distrikt); i byen Kopervik er der et litet isolasjonslokale. — På Sørhaug, like ved Haugesund, har vårsildavgiftsfondet et sykehus for fiskere og sildearbeidere; et par værelser utleies til sykehus for byen; epidemiavdelingen i en fløybygning har byen felles med fondet. I Hetland, Nedstrand og Avaldsnes er der pleiehjem for tuberkuløse. Det i førstnevnte herred («Ramsvik») tilhører Stavanger sanitetsforening.

Av **gamlehjem** finnes 1 i Egersund by. — I Stavanger by er der 8; 2 av disse er kommunale, det ene knyttet til arbeidsanstalten i Hillevaag; Domkirkenes menighet, håndverkerforeningen, sjømannsforeningen og arbeidernes understøttelsesforening har hver sitt; endelig er 2 beregnet på litt mere velstilte, som kan betale en liten pensjonspris. — I Hetland lægedistrikt har Frue sogn av Hetland herred og Haaland herred hver sin fattiggård. — I Kopervik er der et gamlehjem.

Badeinnretninger. Ved sykehuset i Egersund finnes varmtbad med dusj; dessuten er der et offentlig sjøbadehus samt bad ved fajansefabrikken for dens arbeidere og funksjonærer. — I Sandnes er der en kommunal badeanstalt. Ved cykkelfabrikken i ladestedet og ved flere fabrikker og meierier i bygdene er der badeinnretninger; disse er vesentlig bestemt for arbeiderne, men kan tildels også brukes av andre. — I Stavanger by er der et varmtvannsbad og et friluftsbadehus; skolebadene blir også brukt som folkebad. — I Skudeneshavn finnes et litet badehus for sjøbade og varme karbad og i Kopervik en privat badeinnretning til offentlig bruk. — I Haugesund er der en anstalt for kar- og dampbad ved dampvaskeriet.

Om fylkets **apotek** og deres personale se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i **helseråd** og på **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Rogaland fylke	81	1546
Sokndal	1) 2	31
Lund	-	-
Egersund stadslægedistrikt	5	30
Eigersund	2) 7	76
Time	3) 10	234
Sandnes	4) 10	179
Stavanger stadsfysikat	-	-
Hetland	5) 8	241
Høgsfjord	6) 2	156
Finnøy	7) 3	88

1) Sokndal ladested 2. 2) Eigersund 2, Ogna 2, Bjerkreim 1, Helleland 2. 3) Time 3, Klepp 4, Nærbø 1, Varhaug 2. 4) Sandnes 7, Høyland 2, Gjestal 1. 5) Hetland 5, Haaland 2, Mosterøy 1. 6) Forsand 2. 7) Finnøy 1, Sjernarøy 1, Rennesøy 1.

(Forts.)			
	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
	Hjelmeland	-	36
	Sand	1) 8	47
	Nedstrand	2) 2	41
	Skudenes	3) 3	19
	Kopervik	4) 9	252
	Haugesund stadsfysikat	-	-
	Skaare	5) 10	92
	Skjold	6) 2	24

1) Sand 2, Suldal 2, Jelsa 1, Sauda 2, Erfjord 1. 2) Nedstrand 1, Vikedal 1.
 3) Skudenes 3. 4) Kopervik ladested 1, Avaldsnes 1, Aakre 3, Tysvær 1, Kopervik 3.
 5) Torvastad 2, Skaare 8. 6) Skjold 1, Vats 1.

XII. Hordaland fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder og dele derav.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. lste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelpvaksinatorer.
Hordaland fylke		15518,0	153 277	34	3	112	87
1. Sveio		273,04	3 985	1	-	4	3
	Sveio	130,84	1 835	-	-	1	1
	Vikebygd	83,39	1 147	1	-	1	1
	Valestrand	58,81	1 003	-	-	2	1
2. Skaanevik		663,46	4 714	2	-	4	4
	Skaanevik	588,27	2 780	1	-	3	3
	Fjelberg	75,19	1 934	1	-	1	1
3. Olen		433,01	3 764	1	-	3	1
	Olen	115,00	1 661	-	-	2	1
	Etnes	318,01	2 103	1	-	1	-
4. Stord		318,65	6 608	1	1	6	4
	Stord	135,44	4 046	1	1	3	2
	Fitjar	183,21	2 562	-	-	3	2
5. Finnaas		230,17	5 663	1	-	5	5
	Moster	62,91	1 244	1	-	1	1
	Bremnes	123,82	3 249	-	-	2	2
	Bømlo	43,44	1 170	-	-	2	2
6. Tysnes	Tysnes	252,36	4 045	1	-	4	4
7. Kvinnherad	Kvinnherad	790,25	5 128	1	-	6	5
8. Ullensvang		2 509,92	10 115	4	1	7	3
	Ullensvang	1 209,34	1 962	1	-	2	1
	Kinsarvik	392,48	1 729	-	-	1	1
	Odda	908,10	6 424	3	1	4	1
9. Ulvik		2 110,62	2 612	1	-	3	2
	Ulvik	841,42	1 666	1	-	2	1
	Eidfjord	1 269,20	946	-	-	1	1
10. Røldal	Røldal	670,85	790	1	-	2	1
11. Strandebarm		423,53	4 319	1	-	3	3
	Strandebarm	103,87	1 568	1	-	1	1
	Varaldsey	81,59	806	-	-	1	1
	Jondal	233,07	1 945	-	-	1	1

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder og dele derav.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb 1ste desb. 1920.	Læger.	Tamlæger.	Jormødre.	Hjelpvaksinatører.
12. Kvam	K v a m	453,82	4 072	2	-	3	2
13. Voss	V o s s	2 262,56	13 174	4	1	4	4
	V o s s	928,01	8 577	4	1	1	1
	Evanger	590,55	1 768	-	-	1	1
	Vossestrand	554,96	1 770	-	-	1	1
	Granvin	189,04	1 059	-	-	1	1
14. Fana	F a n a	347,44	15 275	4	-	5	3
	F a n a	218,03	11 604	2	-	4	2
	Os	129,41	3 671	2	-	1	1
15. Fusa	F u s a	648,00	6 364	1	-	5	5
	F u s a	102,31	1 240	1	-	1	1
	Haalandsdal	102,53	610	-	-	1	1
	Strandvik	160,82	1 956	-	-	2	2
	Samnanger	282,34	2 558	-	-	1	1
16. Askøy	A s k ø y	340,56	19 724	1) 2	-	10	7
	Fjell	141,20	4 720	-	-	2	2
	Askøy	61,96	4 581	1	-	3	3
	Alversund	106,17	3 471	-	-	3	2
	Laksevaag	31,23	6 952	-	-	2	-
17. Sund-Austevoll	S u n d	176,87	5 139	-	-	7	5
	S u n d	94,40	2 553	-	-	3	2
	Austevoll	82,47	2 586	-	-	2) 4	3
18. Haus	H a u s	365,58	10 271	2	-	9	8
	H a u s	200,13	5 353	1	-	4	4
	H a m r e	86,44	2 508	1	-	3	3
	Aasane	79,01	2 410	-	-	2	1
19. Bruvik	B r u v i k	392,26	4 102	1	-	3	3
20. Hosanger	H o s a n g e r	804,09	3 444	1	-	5	3
	H o s a n g e r	231,35	2 700	1	-	3	2
	Modalen	572,74	744	-	-	2	1
21. Lindaas	L i n d a a s	819,58	8 944	1	-	7	7
	L i n d a a s	208,01	4 109	1	-	3	4
	Austrheim	68,51	2 662	-	-	3	2
	Masfjorden	543,06	2 173	-	-	1	1
22. Manger	M a n g e r	231,39	9 336	1	-	7	5
	M a n g e r	100,73	4 388	1	-	3	1
	Herdla	112,33	3 994	-	-	3	1
	Hjelme	18,33	954	-	-	1	1

1) Den ene av disse, distriktslægen, bor i Bergen. 2) En av disse er tillike jormor og hjelpevaksinatrice for en del av Fitjar herred i Stord lægedistrikt.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidefeber	79	2	79	2	6	1	4	5	4	29	5	4	4	9	6
Cerebrospinalmeiningit (epid.) . . .	5	1	5	-	1	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-
Akut poliomyelit	10	2	5	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	2
Skarlagensfeber	145	2	145	31	19	4	18	13	11	2	8	19	8	3	9
Meslinger	194	1	193	8	4	18	11	15	16	17	13	9	19	37	26
Difteri (croup)	614	54	612	103	64	52	68	42	22	35	35	44	35	49	63
Dysenteri	8	2	7	-	-	2	2	-	-	1	-	-	-	2	-
Barselfeber	19	1	19	1	2	3	4	1	2	3	-	1	1	1	-
Pyæmi, septhæmi	12	11	4	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	8	-	8	-	1	-	-	2	1	-	-	-	2	1	1
Rosen	91	7	91	11	6	9	10	4	9	9	3	14	4	8	4
Røde hunde	6	-	6	1	-	-	2	2	-	-	1	-	-	-	-
Variceller	88	-	88	8	10	6	4	4	1	3	1	6	11	17	17
Kusma	52	-	52	5	18	10	3	2	1	-	-	4	1	1	7
Kikhoste	202	2	202	8	5	10	5	9	16	10	18	53	30	25	13
Akute katarrar i åndedrættorg.	4343	66	4342	507	538	441	366	345	313	221	209	251	249	418	484
Influenza	723	9	723	86	111	180	96	53	47	28	10	33	27	19	33
Lungebetendelse	444	99	439	77	39	32	47	41	36	19	18	24	24	37	45
Plevrit	312	6	312	37	35	22	32	24	31	25	20	26	17	22	21
Giktfeber	186	4	185	11	19	10	19	16	26	13	9	12	16	14	20
Akut diarrhoe (kolerine)	726	10	726	44	45	48	40	38	69	67	72	70	64	94	75
Tilsammen	8267	279	8243	941	924	858	732	619	605	483	423	571	513	758	826

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:																					
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11	
	Sveio.		Skaane- vik.		Ølen.		Stord.		Finnaas.		Tysnes.		Kvinn- herad.		Ullens- vang.		Ulvik.		Røldal.		Strande- barm.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	5	-	6	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2	-	19	1	-	-	-	-	3	-
Meslinger	3	-	-	-	13	-	35	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	34	3	140	5	10	2	35	4	48	7	10	2	-	-	60	1	-	-	-	-	13	7
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	2	-	4	-	1	1	4	-	-	-	3	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	3	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	1	-	-	-
Kusma	1	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	20	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	11	-	27	-	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedrættssorg.	19	-	42	-	63	1	208	2	40	11	35	2	1	1	777	4	20	-	3	-	16	2
Influenza	28	-	28	2	18	-	47	-	22	1	2	-	-	-	144	4	-	-	-	-	-	-
Lungebetændelse	10	3	13	3	8	3	22	5	6	2	6	-	6	2	34	11	1	1	1	1	4	4
Plevrit	6	-	5	-	4	-	12	-	9	-	8	-	1	-	35	-	2	-	-	-	2	2
Giktfeber	6	-	4	1	1	-	7	-	7	-	1	-	4	-	11	1	1	1	-	-	1	-
Akut diarrhoe (kolerine)	7	-	32	-	1	-	26	2	2	-	-	-	1	-	81	1	7	-	-	-	4	-
Tilsammen	146	7	275	12	123	8	408	14	157	22	66	4	15	3	1201	24	58	2	5	1	43	15

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:																					
	12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22	
	Kvam.		Voss.		Fana.		Fusa.		Askøy.		Sund- Austevoll.		Haus.		Bruvik.		Hos- anger.		Lindaas.		Manger.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	28	-	4	-	5	1	-	-	8	-	-	-	-	-	5	-	22	1
Cerebrospinalmeningit (epid.) . .	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	5	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	41	-	18	-	14	1	10	-	10	-	2	-	4	-	-	-	6	-	3	-
Meslinger	1	-	8	-	12	-	6	-	48	-	16	-	36	-	-	-	-	-	7	-	6	-
Difteri (croup)	15	2	32	3	22	1	30	2	35	4	9	-	25	-	-	-	5	1	52	8	39	2
Dysenteri	-	-	-	-	7	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	-	-	2	1	-	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	-	5	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	2	2	1	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	1	-	-	-	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	2	-	9	1	13	1	5	1	14	-	1	1	4	-	-	-	2	-	7	1	10	1
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	3	-	2	-	31	-	3	-	10	-	3	-	1	-	1	-	16	-	-	-	2	-
Kusma	-	-	17	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-	12	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	30	1	5	-	51	-	19	-	14	1	6	-	11	-	4	-	-	-	-	-	1	-
Akute katarrer i åndedrættssorg.	42	-	1004	4	613	9	156	3	375	4	11	1	209	8	133	4	17	-	278	6	281	4
Influenza	8	-	12	-	144	-	22	1	104	1	10	-	33	-	15	-	71	-	5	-	10	-
Lungebetændelse	3	1	56	12	30	4	42	10	55	15	5	2	37	2	2	2	3	1	41	6	59	9
Plevrit	9	-	65	-	32	-	6	-	50	2	8	2	10	-	10	-	3	-	13	-	22	-
Giktfeber	2	-	38	-	20	-	5	1	11	-	4	-	23	-	8	-	3	-	20	-	9	-
Akut diarrhoe (kolerine)	3	-	198	-	59	2	20	-	67	-	-	-	90	1	13	2	15	-	58	2	42	-
Tilsammen	125	4	1490	22	1085	21	334	19	809	30	86	7	494	11	202	8	135	2	498	25	512	18

Sundhetstilstanden må betegnes som tilfredsstillende til tross for at der i de fleste distrikter den meste tid av året har hersket en difteriepidemi, som har medført ikke så få dødsfall. (Fylkeslægen). — Av epidemiske sygdoms-tilfeller er i alt meldt 8 267, hvorav 279 hadde dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 8 928 og 466.

Dødeligheten var 12,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 130—132.

Tyfoidfeber har vesentlig forekommet i distriktene omkring og nordenfor Bergen. På Ulven ekserserplass i Fana var der en større epidemi av paratyfus. Første tilfelle optrådte under rekruttskolen. Senere under regimentssamlingen forekom 18 tilfeller. Samtlige angrepne var rekrutter og tilhørte forskjellige kompanier. Smitekilden var antagelig melk fra et Bergensmeieri, hvorfra samtlige paratyfus-tilfeller i Bergen synes å stamme. — De fleste av de syke innlagdes på Bergens sykehus. Alle rekrutters temperatur blev daglig målt, og når temperaturstigning viste sig, blev vedkommende isolert og gjentagne blodundersøkelser foretatt. Fra Ulven overførtes sygdommen til gårdene Milde og Skoge i Fana. (Fylkeslægen). — Vaksinasjon av den smittede husstand blev her foretatt i de fleste tilfeller og syntes å ha været av stor nytte. (Smitt).

Sovesyke (encephalitis lethargica) viste sig hos en 16-år gammel pike på Bømlo i mars. Hun døde efter 3 ukers søvn, hvorunder hun, når hun blev vekket, kunde svare på spørsmål og spise for så atter å falle tilbake til søvnen. (Fylkeslægen).

Av **skabb** er opgitt 177 behandlede.

Veneriske sykdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:					
		4	8	9	12	13	16
		Stord.	Ullensvang.	Ulvik.	Kvam.	Voss.	Askev.
Veneriske sår.....	3	-	1	-	-	1	1
Syfilis, erhvervet.....	8	-	3	-	-	4	1
— medfødt.....	1	-	-	-	-	-	1
Gonorrhoe, uretrit.....	25	1	13	2	1	8	-

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkulose-protokollene utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. — Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde for det hele fylke 12,5 pct. av alle kjendte ved sykdom forårsakede dødsfall og 14,9 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. Forøvrig henvises til tabellen på neste side. — Det synes som der har vært større tilgang på nye tilfeller, antagelig på grunn av svekkelsestilstande efter influensa, men i det store og hele tatt antar lægerne, at sykdommen ikke er i tiltagende. — På de

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Sveio	62	7	7	55
Skaanevik	59	5	12	47
Ølen	48	4	8	40
Stord	62	9	14	48
Finnaas	67	8	22	45
Tysnes	64	13	4	60
Kvinnherad	53	5	3	50
Ullensvang	109	10	24	85
Ulvik	36	3	2	34
Røldal	12	2	1	11
Strandebarm	62	14	15	47
Kvam	41	8	4	37
Voss	147	18	22	125
Fana	117	18	21	96
Fusa	93	13	19	74
Askøy	182	25	30	152
Sund-Austevoll	49	4	7	42
Haus	111	9	11	100
Bruvik	44	3	8	36
Hosanger	30	3	2	28
Lindaas	118	16	25	93
Manger	135	15	18	117
Hordaland fylke	1 701	212	279	1 422

fleste steder har befolkningen full rede på tuberkulosens smitsomhet og viser interesse i kampen mot den. I de fleste distrikter er der tuberkuloseforeninger og er ansatt sykepleiersker, som både hjelper til ved pleie av de syke og søker å bringe forståelse og opplysning blandt befolkningen om, hvordan man best kan bekjempe denne sykdom. (Fylkeslægen).

Om de med bidrag av stat og fylke forpleiede **sinnssyke** se den almindelige beretning. — Det samlede antall offentlig forpleiede sinnssyke var 456, derav 256 i asyl. — Det har i mange tilfeller vært vanskelig å skaffe asylplass, så pasienter til dels har måttet holdes under kostbart vaktthold eller innesperret i fengsel før det har vært mulig å få plass til dem på asyl, og mange som burde være asylbehandlet har måttet utsettes i privat forpleining. — Det blir mere og mere vanskelig å skaffe private forpleiere til tross for, at forpleiningsgodtgjørelsen er steget betydelig. Denne var tidligere som regel kr. 1,00—1,50, men er nu i almindelighet kr. 2,00—3,00 pr. dag eller mere. De siste års gode økonomiske forhold har visstnok bidrat hertil. I mange distrikter er det omtrent umulig å skaffe forpleiere, mens der i andre distrikter som Lindaas og Manger forpleies mange utenbygds sinnssyke såvel fra fylket som fra Bergen. (Fylkeslægen).

Av **obstetriciske operasjoner**, utført av læger, oppgis i alt 86, derav i Sveio distrikt 6, Skaanevik 2, Ølen 3, Stord 5, Finnaas 3, Tysnes 1, Kvinn-

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending.			Uttrekning ved bekkendeleie.			Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.		Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.
	Lev.	Døde.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.
Risvekkelse; langvarig fødsel etc.....	37	-	37	1	-	-	-	³⁾ 4	2	3	-
Trangt bekken	3	¹⁾ 1	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	2	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Sygdом	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Forhodeleie (isseleie med pannen fortil)	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	-	²⁾ 8	7	2	-	-	-	-
Fremfall av navlesnor	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for fosterets liv	10	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgitt indikasjon	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	58	3	58	4	10	8	3	4	2	3	8
	61		62			11			5		

¹⁾ Dødsårsak: hjertelammelse. ²⁾ Derav 1 tvillingfødende; begge barn født levende. ³⁾ Derav 1 trillingfødende; det første barn forløstes ved tang (levende), de 2 andre ved uttrekning (dødfødte).

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på bar- sel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord	ved mord eller drap.
Sveio	102	4	71	5	1	-	2	-	-
Skaanevik	128	1	65	4	-	-	-	-	-
Ølen	109	2	51	2	-	-	1	-	-
Stord	233	2	74	14	5	-	3	-	-
Finnaas	204	4	74	8	1	2	1	-	-
Tysnes	112	5	66	3	1	-	1	-	-
Kvinnherad	145	-	54	4	1	-	3	-	-
Ullensvang	301	3	118	18	2	1	4	1	-
Ulvik	72	3	38	5	-	-	2	-	-
Røldal	23	1	15	1	1	-	-	1	-
Strandebarm	96	2	70	2	-	-	2	-	-
Kvam	106	2	49	7	1	-	3	-	-
Voss	302	5	157	7	1	1	7	-	1
Fana	417	4	132	13	-	-	5	1	-
Fusa	191	2	113	17	6	-	3	-	-
Askøy	644	14	233	41	1	-	13	1	-
Sund-Austevoll	184	5	71	6	-	1	9	-	-
Haus	272	3	137	12	2	1	3	1	-
Bruvik	109	3	56	10	1	-	2	-	-
Hosanger	90	1	36	4	1	-	1	-	-
Lindaas	247	4	138	18	4	-	6	-	-
Manger	332	11	151	21	6	1	10	1	-
Hordaland fylke	4 419	81	1 969	222	35	7	81	6	1

herad 9, Ullensvang 1, Kvam 5, Voss 4, Fana 12, Fusa 3, Askøy 6, Sund-Austevoll 4, Haus 7, Bruvik 3, Hosanger 1, Lindaas 7. og Manger 4. Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på side 135.

Om **jormorhjelpen** henvises til tabellen i den almindelige beretning.

Tallet på **fødte** og **døde** vil sees av ovenstående tabell. — Der blir et overskudd av 2 450 levende fødte og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 44,6.

På **barselseng døde** efter prestenes opgaver 7 kvinner. Lægerne har opgitt dødsårsaken for 8, deriblandt 1 av barselfeber; forøvrig henvises til tabell XXXII, gruppe XII.

Værforholdene. Vinteren var mild med regn like til juni måned, der var varm og tør. Så atter regn og kjølighet inntil oktober kom med solskin og varme. Dernæst regn uavladelig til årets slutning. Årets totalnedbør var 2 333,9 mm. mot normalt 1 778. Når undtas 1917 med 2 444 mm. var det den

største nedbørmengde, som det meteorologiske iustitutt i Bergen har notert. — Hø- og kornhøsten var omkring og til dels over middels, men potetavlingen dårlig med megen råddenhet blandt potetene. Fruktavlen slog dårlig til. (Fylkeslægen).

Levemåte og hygieniske forhold. Befolkningen i de indre distrikter lever vesentlig av gårdsdrift, hvortil mange steder særlig ved Hardangerfjorden er knyttet en betydelig fruktavl. I de ytre distrikter er ved siden av gårdsdriften fiskeriet hovednæringsveien. Gårdsbrukene er som regel små, og mange steder søker derfor den mannlige befolkning i den tid de ikke er optatt med gårdsdriften, andetsteds hen og søker arbeide som tømmermenn, snekkere, fabrikkarbeidere o. s. v. Der er dessuten i fylket en ganske betydelig fabrikkdrift på grunn av den lette adgang til elektrisk kraft og i de ytre distrikter på grunn av den lette adgang til råstoff for hermetikk- og sildoljefabrikker. — Der har ved enkelte fabrikkcentra såsom Odda hersket en del arbeidsløshet, men forøvrig har den økonomiske tilstand i fylket vært god som følge av de foregående års og de fremdeles vedvarende høie arbeidslønninger og høie priser på landmannsproduktene. For fiskernes vedkommende har derimot nedgangstidene allerede meldt sig, så det kan falle vanskelig å bære utgiftene ved de anskaffede store motorbåter og den kostbare utrustning. — Under de forrige års rikelige fortjeneste vennet befolkningen i de forskjellige samfundslag sig til en flothet i levemåte, klædedrakt o. s. v. som man nu mere og mere har måttet høre op med. Mange steder har man dog benyttet den rikelige fortjeneste til bygning og utbedring av husene og til å gjøre hjemmene mere komfortable. — I de tettere bebyggede strøk særlig omkring Bergen har der hersket adskillig bolignød, men ikke forøvrig utover i distriktene. Også der kan bebyggelsen være tarvelig nok, men som regel er der rum nok, når bare ikke familien vilde stue sig for meget sammen, men utnytte rummene, istedetfor å benytte samme rum som opholdssted for hele familier som arbeidsrum, spisestue og soveværelse for flere eller færre av husstanden. — Et mørkt punkt i hygienisk henseende er forholdet ombord i fiskeskøitene. Visstnok er der i de siste år bygget en del større fartøier, hvor mannskapslugarene er rummelige og bra, men som regel og da især på de mindre fartøier er forholdene yderst slette. Trange overfylte mannskapsrum med dårlig luft og stank av våte og urene klær, fiskelugt, kjølvannslugt o. s. v. Under slike forhold og dertil et slitsomt arbeide er der god anledning til å nedbryte fiskerens helbred og gjøre ham mottagelig for smitte av tuberkulose og andre smitsomme sygdommer. — Levemåten blandt befolkningen er som regel ganske bra; dog klages der over overdreven kaffedriking og at der er vanskelig tilgang på melk. I sjødistriktene har man en stor lettelse i husholdningen ved den lette adgang til god og billig fisk. — Der klages på forskjellige steder over, at rensligheten ikke alltid er som den burde være. Dette er visstnok mest tilfelle i flere av sjødistriktene, men det er ingen tvil om, at forholdene i så henseende er bedret i den senere tid på grunn av den større hygieniske opplysning og de med de bedre økonomiske forhold følgende krav.

Interessen for sykepleien øker stadig; i de fleste herreder er der tuberkulose- og sykepleieforeninger som da særlig arbeider for å få ansatt sykepleiersker. — På mange steder hersker der megen fordom mot vaksinasjon på grunn av den agitasjon som drives derimot. Følgen er at der såsom i Sveio distrikt ikke møter nogen eller yderst få frem til vaksinasjon. (Fylkeslægen).

Sykehus. I Odda er opført et moderne sykehus med fullt kirurgisk utstyr; det har også en fødselsavdeling («barselhjem»); ennvidere er der et mindre epidemilasarett. Ved Tyssedal og Aalvik fabrikkanlegg finnes små lokaler til å motta epidemiske og andre syke. Ved Stord kisgruber er der et litet sykehus vesentlig

beregnet på å motta arbeidere som er kommet tilskade. På Voss er der et sykehus og et litet, primitivt epidemilasarett. I Ytre Arne er der et litet privat sykehus. Også ved Dale fabrikker i Bruvik er der et litet sykehus. Forøvrig hersker der i fylket en følelig mangel på sykehusplass såvel for epidemiske som andre sygdommer, og man har derfor under forberedelse å opføre et større sykehus for fylket samt et eller flere epidemilasaretter. (Fylkeslægen). — Der er 3 innen fylket beliggende tuberkulosehjem — Ekely ved Valen, Fagerli ved Nestun og Bjørkely på Voss. — I F a n a finnes Ekelunds offentlige åndssvakeskole og et tuberkulosehjem på Fagerli i Sandal; i Os herred ligger Hagevikens kystsanatorium for skrofuløse barn, Askvikens barnehjem («Splintehjemmet») og Rognebærhaugens rekonesenshjem. — I Fjelberg herred (S k a a n e v i k distrikt) ligger Valen sinnssykeasyl, som eies og drives av fylket. Det er stadig overfylt og trenger å utvides for å tilfredsstille behovet. En utvidelse på 40 senger er derfor planlagt og der er innkjøpt en større naboeiendom til koloni. (Fylkeslægen).

Badeinnretninger. I S t o r d ligger Furuly helseheim med kar- og dampbad, der også er tilgjengelig for andre enn kurgjester. Dessuten drives der med forskjellige medisinske bad, lysbad og høifjellssol. Der forefinnes også et Røntgenapparat. Ved Stord kisgruber er der i årets løp bygget et moderne damp-, dusj- og karbad. — I S k a a n e v i k er på hotellet karbad med styrt, som mot betaling står til avbenyttelse for bygdens folk. (Fylkeslægen) — I K v i n n h e r a d er der bad i Aamvikdalens skolehus og badstue i Ølve og Ænes. I U l l e n s v a n g distrikt er der av fabrikkene i Odda bekostet badeinnretning; den tjener tillike som folkebad for hele Odda. Dessuten finnes badeinnretninger på Lofthus og Nå i Ullensvang. I U l v i k er der ved kommunal foranstaltning innredet karbad ved meieriet; det har vært stengt dette år. I K v a m distrikt er der ved Øystese meieri et badstubad med karbad og dusj, likeså et ved Vikebygd meieri. I V o s s distrikt er der et damp- og karbad på Vossevangen. I Os, F a n a distrikt, ligger Solstrand sjøbad med damp- og gytjebad. I H a u s er der folkebad ved Arne fabrikker og i B r u v i k ved Vaksdal mølle og ved Dale fabrikker.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på **møter i helseråd** og på **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Hordaland fylke.....	71	2 587
Sveio	1) 3	6
Skaanevik.....	1	77
Ølen	2) 4	141
Stord.....	3) 4	87
Finnaas.....	4) 4	201
Tysnes	2	-
Kvinnherad.....	1	72
Ullensvang	5) 7	100

1) Sveio 1, Vikebygd 1, Valestrand 1. 2) Ølen 2, Etne 2. 3) Stord 3, Fitjar 1. 4) Bremnes 2, Bømlo 2. 5) Odda 3, Ullensvang 2, Kinsarvik 2.

(Forts.)		
Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Ulvik	1	38
Røldal	-	-
Strandebarm	1	83
Kvam	1	97
Voss	1) 4	275
Fana	2) 5	261
Fusa	3) 2	186
Askøy	4) 8	59
Sund-Austevoll	5) 1	145
Haus	6	77
Bruvik	4	123
Hosanger	2	91
Lindaas	6) 5	289
Manger	7) 5	179

1) Vossestrand 1, Voss 3. 2) Fana 4, Os 1. 3) Strandvik 1, Samnanger 1.
 4) Laksevaag 6, Askøy 1, Alversund 1. 5) Sund 1. 6) Lindaas 3, Austrheim 1,
 Masfjorden 1. 7) Manger 4, Herdla 1.

XIII. Bergens by.

	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb 1ste desbr. 1920.	Læger.	Tann- læger.	Jørmødre.
Bergens by	34,92	94 092	68	42	29

Sundhetstilstanden har i 1920 været gjennemgående god. Ingen epidemiske sygdommer har optrådt i større utstrekning. Av epidemiske sygdomtilfelle anmeldtes i alt 12 392 med 170 dødsfall (i 1919 henholdsvis 15 917 og 315, i 1918 31 373 og 594).

Dødeligheten. De dodes antall utgjorde 1 134 eller 12,3 pro mille av den beregnede tilstedeværende middelbefolkning (92 030). I 1919 var dødeligheten 13,93 pro mille. I stadsfysikus's beretning anslåes middelfolkemengden i 1920 til 91 074, og av det anførte antall døde var 71 ikke hjemmehørende i Bergen; i den hjemmehørende befolkning blir da dødeligheten 11,82 pro mille. Dødsfallenes fordeling på månedene samt på i Bergen hjemmehørende og utenbys befolkning begravet i Bergen vil sees av følgende tabell:

	Året.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Desbr.
I. Byens befolkning:													
Dødsfall ved sygdom	1017	106	90	88	87	72	81	70	69	83	84	87	100
Ulykkestilfeller	39	6	1	5	4	4	4	3	3	2	4	2	1
Selv mord	4	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Død utenbys	17	1	2	2	-	-	1	4	4	-	-	1	2
Sum	1077	113	93	96	92	76	86	78	76	86	88	90	103
II. Utenbys hjemmehørende:													
Begravet i Bergen	21	3	2	1	6	1	2	-	3	-	2	1	-
Død på sykehus	18	3	-	1	1	5	1	2	-	-	1	2	2
— « sinussykehus	17	4	1	4	1	-	3	-	-	1	-	2	1
Spedalske	15	-	2	1	1	1	-	2	-	3	1	3	1
Sum	71	10	5	7	9	7	6	4	3	4	4	8	4
Tilsammen	1148	123	98	103	101	83	92	82	79	90	92	98	107

Den procentvise dødelighet ved de forskjellige aldersklasser vil sees av følgende tabell:

Sum.	0-1	1-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
1 148	109	45	27	22	41	57	54	81	99	109	168	201	118	17
i pct.	9,5	3,9	2,4	1,9	3,6	4,9	4,7	7,1	8,6	9,5	14,6	17,6	10,2	1,5
	203 = 17,7 pct.				945 = 82,3 pct.									

Epidemiske sygdommer. Kun dysenteri optrådte med et vesentlig større antall tilfeller (171) enn ifjor (68). Av anginaer meldtes 1 918 tilfeller. Se forøvrig tabellen side 142 sammendraget efter opgaver fra lægerne og sykehusene

Tyfoidføber anmeldtes med 109 tilfeller og 13 dødsfall (11,9 pct.), derav 34 tyfoid med 10 dødsfall, 75 paratyfus med 3 dødsfall; samtlige på 3 nær blev behandlet på sykehus. Av de angrepne kom 8 syk til byen, de fleste var sjømenn; 28 kan være smittet ved kontakt. For de øvrige kunde smittekilde ikke bringes på det rene; i en del tilfeller synes melkesmitte overveiende sannsynlig, om enn vanskelig å fastslå avgjørende, da omtrent all melk formidles gjennom byens 3 store meierier. (Se medisinalberetningene for 1918, s 148 og 1919, s. 133).

Skarlagensfeber har ikke i 1920 optrådt epidemisk.

Meslinger forekom epidemisk i årets par siste måneder.

Difteri og croup anmeldtes med 400 tilfeller og 13 dødsfall (3,3 pct.), mot 1919: 787 tilfeller, 42 dødsfall (5,3 pct.). Samtlige tilfeller på 3 nær isolertes i sykehus.

Influenza forekom ikke epidemisk.

Veneriske sygdomme. Disses hyppighet og fordeling på månedene vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.			Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	Tils.	M.	Kv.												
Veneriske sår . . .	145	141	4	18	11	16	14	5	11	20	12	16	8	6	8
Syfilis, erhvervet	259	200	59	18	13	25	31	29	20	23	21	18	15	25	21
— medfødt . . .	3	1	2		1			2							
Gonorrhoe, uretrit	744	645	99	68	54	66	66	72	50	68	68	64	41	63	64
Tilsammen	1 151	987	164	104	79	107	111	108	81	111	101	98	64	94	93

De anmeldte tilfeller av chanker og syfilis pr. 10 000 innbyggere stiller sig således for nedenstående årrekke (middelfolkemengden i Bergen var ifølge opgave fra Det statistiske Centralbyrå 92 030 i 1920):

1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
21,7	23,2	33,0	50,7	38,6	37,5	26,9	20,8	24,2	24,7	40,9	36,3	36,5	40,6	44,2
33,4					26,8					39,7				

Epidemiske sygdommer.

	Ialt kjendte		Tiden er op- gitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidefeber	109	13	109	13	10	3	5	6	15	12	13	5	11	13	3
Cerebrospinalmeningit (epid.)	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Skarlagensfeber	53	-	53	2	1	7	6	6	1	3	2	10	3	5	7
Meslinger	697	2	697	38	9	17	37	33	16	4	2	28	82	190	241
Difteri (croup)	400	13	400	40	47	23	42	24	36	16	31	27	31	47	36
Dysenteri	171	3	171	5	6	6	5	9	20	17	3	41	37	16	6
Barsel-feber	3	-	3	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	15	14	15	-	2	-	3	5	1	-	-	-	1	2	1
Pemfigus (hos nyfødte)	4	-	4	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	119	5	119	17	9	7	17	4	10	9	6	7	9	13	11
Røde hunde	56	-	56	4	1	1	8	15	1	3	5	-	2	7	9
Variceller	176	-	176	30	33	20	12	17	17	2	1	6	13	7	18
Kusma	20	-	20	1	-	-	-	1	-	-	3	-	-	5	10
Kikhoste	435	5	435	11	39	44	52	31	82	21	23	28	32	34	38
Akute katarrer i åndedræts- organene	7225	28	7225	942	889	663	598	628	432	314	400	531	566	654	608
Influenza	745	12	745	109	115	200	85	40	12	14	15	12	38	80	25
Lungebetændelse	336	56	336	51	27	42	30	39	10	19	14	12	23	36	33
Pleurit	343	3	343	32	33	38	40	35	23	24	19	22	24	32	21
Giktfeber	210	2	210	22	24	24	20	18	21	10	10	9	12	20	20
Akut diarrhoe (kolerine)	1274	13	1274	83	72	50	72	85	84	113	128	169	143	150	125
Tilsammen	12392	170	12392	1400	1322	1146	1033	996	781	581	675	907	1027	1311	1123

År.	Veneriske sår og syfilis (konstitusjonell og medfødt.)						Gonorrhoe (uretritt).						Tilsammen.		
	Behandlet.						Behandlet.						Veneriske sygdommer.	Veneriske sår og syfilis.	Gonorrhoe og uretritt.
	På sykehus.			Utenfor sykehus.			På sykehus.			Utenfor sykehus.					
	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.	Tils.	Mn.	Kv.			
1920..	135	104	31	272	238	34	75	64	11	669	581	88	1151	407	944
1919..	148	117	31	222	205	15	93	83	10	602	481	121	1065	370	695
1918..	154	113	41	197	184	13	89	76	13	538	454	84	978	351	627
1917..	202	168	34	138	128	10	83	69	14	560	461	99	983	340	643
1916..	153	129	24	214	202	12	65	47	18	654	591	63	1086	367	719
1915..	95	74	21	123	115	8	38	30	8	647	576	71	865	218	647
1914..	55	36	19	132	122	10	29	23	6	527	448	79	743	187	556
1913..	59	37	22	102	93	9	29	12	17	552	501	51	742	161	581
1912..	51	31	20	156	141	15	11	9	2	564	494	70	782	207	575
1911..	79	45	34	205	178	27	24	17	7	618	580	38	926	284	642

På sundhetsvesenets kontor undersøktes 291 personer (184 menn, 107 kvinner); 27 menn hadde veneriske sår, 79 menn og 43 kvinner erhvervet syfilis, 7 (4 av mannkjønn, 3 av kvinnekjønn) medfødt syfilis, 70 menn og 31 kvinner gonorrhoe og 4 menn og 30 kvinner hadde intet tegn på venerisk sykdom — I flere år har menn med venerisk sykdom kunnet henvende sig til helserådet og ved dettes forsorg bli behandlet. Tabellen nedenfor gir opplysning om antallet, hjemsted og smitteforhold hos disse menn i de 4 siste år:

	Sygdom.			Bopel.			Smittet i			Behandl.		Sum.
	Syfilis.	Gonorrhoe.	Ulc. molli.	Bergen.	Norge for- øvrig.	Utløst.	Bergen.	Norge for- øvrig.	Utløst.	Sykehus.	Fri medicin.	
1917.....	97	54	28	50	89	40	41	78	60	152	27	179
1918.....	60	30	20	42	50	18	23	50	37	82	28	110
1919.....	85	66	29	43	120	17	52	64	64	156	24	180
1920.....	77	67	24	52	104	12	39	59	70	151	17	168

Tuberkulose. Angående de i årets løp nyanmeldte og de av tuberkuloseprotokollen utgatte tilfeller av tuberkulose sykdommer m. v. henvises til tabellen i den almindelige beretning, (tab. XIII og tab. XIV). Dødsfall av lunge-tuberkulose (176) utgjorde 16,1 pct. av samtlige kjendte, ved sykdom forårsakede dødsfall og 19,0 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. Sundhetsvesenets poliklinikk for lungesykdommer har været søkt av 823 personer, hvorav 41 menn og 32 kvinner var nye. Det frivillige tuberkulosearbeide. Til feriekolonien på Skjørsand blev undersøkt 218 barn. Dessuten undersøktes 163 østerrikske barn, som i vår- og

Obstetriciske

Indikasjon.	Tangforløsning.			Vending.		
	Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.	
	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.	Dødf.
På fødselsetiftelsen:						
Trangt bekken	-	-	-	-	-	-
Vitium cordis	-	-	-	-	-	-
Truende barselkrampe	1	1	-	-	-	-
Risvekkelse	1	1	-	-	-	-
— og debilitas cordis	1	1	-	-	-	-
Stans i fødselen og trethet hos kvinnen	4	4	-	-	-	-
“ — og trangt bekken ...	1	1	-	-	-	-
Kvinnen yderst medtatt, dødt barn...	-	-	-	-	-	-
Fortidlig løsning av riktig sittende morkake	1	-	1	-	-	-
Forliggende morkake	-	-	-	2	1	1
Inficert fødende, dødt barn	-	-	-	-	-	-
Forsømt tverrleie, dødt barn	-	-	-	-	-	-
Dårlige fosterlyd	2	2	-	-	-	-
Tilsammen	11	10	1	2	1	1
Utenfor fødselsetiftelsen:						
Trangt bekken	1	1	-	-	-	-
Trange rumforhold	2	2	-	-	-	-
Stramme ytre dele	1	1	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-
Forliggende morkake, blødning	-	-	-	-	-	-
Tverrleie	2	2	-	2	1	1
Seteleie	3	2	1	-	-	-
Tegn til forrådnelse	1	-	1	-	-	-
Fremfall av navlesnor	-	-	-	-	-	-
Risvekkelse, langsom fremgang	94	92	2	-	-	-
Dårlig fosterlyd, fare for fosterets liv	2	2	-	-	-	-
Tilsammen	106	102	4	2	1	1
Tilsammen i Bergen	117	112	5	4	2	2
		117			4	

¹⁾ En av disse fødler fullendtes ved vending på grunn av tverrleie, en annen ved tang

operasjoner.

Uttrekning ved bekenendeleie.		Partus præmaturus artificialis.		Keisersnitt.		Perforasjon.		Exviscera-sjon.	Efter-byrds-operasjon.
Mødre.	Barn.	Mødre.	Barn.	Mor.	Barn.	Mor.		Mor.	Mødre.
Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.	Død.	Død.	Lev.
-	-	7	7	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1) 8	8	-	-	1	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
1	1	-	-	1	1	-	-	-	-
6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	8	-	-	1	1	-	-	-	7
8	8	8	8	1	1	1	1	1	7

(stans i fødselen).

sommermånedene blev mottatt til forpleining i private familier; 54 av disse barn blev undersøkt påny etter 4 måneders ophold. De hadde gjennomsnittlig lagt på sig 4½ kilo. Barnekolonien på Skjørsand har været drevet fra begynnelsen av mai til slutten av august; der var 150 barn fordelt på 2 hold. I 1920 blev der opført et badstubad til 16 000 kr., som Nasjonalforeningen bevilget av lotteripengene; badet er på lempelige vilkår stillet til disposisjon for bygden. Fra oktober 1919 til mars 1920 drev Bergens tuberkulosekomité for kommunens regning en vinterkoloni for 50 piker i alderen 8—12 år. — Tuberkulosekomitéen anmodet Bergens kommune om ved sin boligbygging å tilgodese de tuberkuløses tarv med hensyn til boliger, og der blev gitt løfte om såvitt mulig å stille 10 pct. av de nye leiligheter til disposisjon for sundhetsvesenet. Helse-rådet velger så de tuberkuløse familier som skal plasseres i disse leiligheter. Kr. 1000,00 er anvendt som bidrag til husleie for 8 tuberkuløse familieforsørgere. I tuberkuloseprotokollen var ved utgangen av 1920 opført 785 personer (384 menn, 401 kvinner); tilgangen i årets løp var 197 personer (103 menn, 94 kvinner), avgangen 182 personer (88 menn og 94 kvinner). 24 menn og 29 kvinner døde av lungetuberkulose uten å være anmeldt i levende live

Av **spedalske** døde på pleiestiftelsen 7 menn og 8 kvinner. I byen bor fremdeles de 2 spedalske. 1 mann og 1 kvinne, som er omtalt i beretningen for 1919 og tidligere.

Om de **sinnssyke** se den almindelige beretning.

Av læger utførtes i alt 147 **fødselsoperasjoner**, derav 23 på fødselsstiftelsen. Angående indikasjoner og utfall se tabellen på side 144 og 145.

Om **jormorhjelpen** se i den almindelige beretning.

I **fødselsstiftelsen** innkom 440 kvinner, 21 lå igjen fra 1919; for misfødslar, svangerskapssygdommer og gynækologiske lidelser behandledes 21 kvinner, i alt forpleiet 461, av hvilke 403 fødte, derav 3 ganger tvillinger. Av de i 1920 innkomne 401 kvinner, som fødte, var 331 (82,5 pct.) gifte, 70 (17,5 pct.) ugifte. Der fødtes 406 barn, igjenliggende fra 1919 18 barn, innkommet med moren (1 barselkvinne, med gynækologisk lidelse) 2, tilsammen forpleiet i 1920 426 barn.

For de 406 barn var leiene følgende:

Hodeleier:		Sete-ende-leier:	
1ste bakhodeleie	226	1ste seteleie	11
2net —	152	2net —	6
1ste forhodeleie	2	1ste fotleie	1
2net —	3	2net —	1
1ste pandeleie	0		
2net —	1		
Ukjent hodeleie	1	Tverrleie	2 = 0,5 pct.

94,8 pct. 4,7 pct.

Alle tre tvillingfødslar foregikk ved naturens hjelp. Svangerskapet var i étt tilfelle 1-egget, i et annet 2-egget; om det tredje intet herom oplyst.

Av samtlige fødslar foregikk 381 (93,8 pct.) ved naturens hjelp, 25 (6,2 pct.) efter operativ hjelp. — Der forekom 2 dødsfall blandt de fødende. Den ene 33 år gml. første gangs fødende, hadde i 2 dager ligget i rier i sitt hjem, og der var gjort 2 forgjeves forsøk på forløsning ved tang. Under transporten til Bergen, 13 timers reise, begynte hun å kollabere, og var næsten moribund ved innkomsten på stiftelsen. Der var dyp tverrstand. Uten narkose blev der gjort perforasjon og kleidotomi, men hun døde kort efter forløsningen. Partiel seksjon

viste utbredt purulent peritonit. Det annet dødsfall var en 33-årig 2nen gangs fødende, forsømt tverrleie, dødt foster, innlagt med tetanus uteri, truende bristning. Der gjordes exviscerasjon, 500 gr. blødning, næste dag begynnende kollaps, død 36 timer efter forløsningen. Partiel seksjon: Stort blodextravasat i lig. latum; rift i serosa uteri men ingen ruptur; dobbelsidig purulent pyelonefrit, som antas å være dødsårsaken.

I årsberetningen for 1916 gjorde overlægen opmerksom på, at thrombose i de overfladiske vener var forholdsvis hyppig hos kvinner i Bergen og omegn. Senere har der ikke forekommet videre puerperale thromboser før i 1920 uten at der i stiftelsens regime er foretatt nogen forandring, som kunde forklare dette. Også lægerne utenfor stiftelsen finner at slike thromboser synes å optre periodevis, og overlægen er tilbøielig til å tro, at der her kan gjøre sig gjeldende en viss «status epidemicus». For 1920 kunde man tenke på eftervirkning av krigsårene og av influensaen.

Ved den til stiftelsen knyttede **jormorskole** uteksaminertes 20 jormødre.

Antallet av fødte og døde sees av følgende tabell:

Lægedistrikt.	Fødte		Døde					
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0--1 år.	i 1ste døgn.	på bar- sels- seng.	ved ulyk- kelige hæn- delser.	ved selv- mord.
Bergens stadsfysikat	2175	48	1134	123	15	2	30	7

Der blir et overskudd av 1 041 levende fødte og forholdet mellem fødte og døde = 100: 52,1. Fødselshyppigheten av levende fødte beregnet pr. 1 000 av befolkningen var i 1920 23,6 (i 1919 21,3, i 1918 22,8, i 1917 23,47, i 1916 23,4).

Dødsfall på barselseng. Efter prestenes opgaver døde 2 kvinner på barselseng, lægerne har også opgitt dødsårsak for 2 nemlig 1 livmorbristning og 1 av anden barselsygd.

Veirliget var i det hele mildt, særlig i årets første halvdel; årets middeltemperatur lå $+0,8^{\circ}$ C. over normalen. Nedbøren meget betydelig, 2 334 mm. (Fredriksberg) eller 556 mm. = 31,3 pct. over normalen; der var 247 dager med nedbør.

Bolignøden er fremdeles trykkende og ledsages av overbefolkning og sanitære misligheter. Der var 361 overbefolkede leiligheter, ofte i meget høy grad, med luftrum ned til 3 m.³ pr. individ; dessuten 186 usunde og tildels som sundhetsskadelige forbudte leiligheter, 122 usunde og samtidig overbefolkede boliger; tilsammen 669, et tall som dog ikke er uttømmende. Renlighetsforholdene i husene synes å vise adskillig bedring. Sandviken står her fra gammel tid høit, når undtas de nye innflytterstrøk, hvor forholdet er blandet. Strøket på Eide-marken har også alltid utmerket sig ved renlighet og orden, og på Mathis-marken og Meyer-marken merkes betydelig bedring. Mindre god er tilstanden i Marken, særlig i de av kommunen eksproprierte hus. — Særlig i den kommunale

barakkebebyggelse er veggelusplagen et onde. Mot rotteplagen arbeides energisk, men bebyggelsen i de gamle bydele vanskeliggjør arbeidet; der innføres også rotter med skibene. Rottetryddelsen burde gjøres til en landssak — Nogen sikring av byens vannreservoarer mot forurensning fra omgivelsene, hvad der i en rekke beretninger er påvist å være nødvendig, er ennå ikke foretatt. Etter innlemmelsen av Aarstad sogn i Bergens by har man her foreløbig måttet anlegge drikkevannsbrønner. — Melkeforsyningen lider under samme ulemper som påtalt i foregående års beretninger, særlig ved mangelfullt renhold av transportårene og behandling av melken under transport. — Det store offentlige kloakanlegg skrider jevnt frem. Innførelse av vannklosettsystemet foregår dog ikke med ønskelig fart, om enn dets betydning for byens sundhet anerkjennes av befolkningen særlig efter renovasjonsstreiken fra 24de juli til ut i september. Byens befolkning måtte i den tid selv utføre renholdet, og dette skjedde allerede fra første stund på en måte som fortjener den allerstørste anerkjennelse; dagrenovasjonen blev bragt til forskjellige av helserådet anviste tømningsplasser, privetinnhold (kaggene) tømtes i sjøen, direkte fra kai. — Av offentlige klosetter finnes nu 4.

Sykehus. Foruten det kommunale sykehus på Haukeland med epidemiavdeling finnes Lungegårdens sykehus, Fødselsstiftelsen med poliklinikk for spedbarn, «Røde Kors» klinikk, Bergens kommunale arbeids- og pleiehjem, «Bethania» sykehus, St Franciscus» hospital og Diakonissehjemets klinikk. Dessuten den kommunale poliklinikk for spedbarn, Bergens mødrehjem (privat med kommunalt bidrag), Spedbarnshjemmet på Møllenpris (privat) og Welanderhjemmet for hereditær-syfilittiske barn. Av sinnssykeasyler er der Neevengaarden, Møllendal og Rosenbergs asyl (Fastings minde). Endelig Pleiestiftelsen for spedalske. Tilsammen har disse 1 389 senger. I 1919 bevilget kommunen 3 millioner kroner til utvidelse av Haukelands sykehus.

Badeinnretningene er fremdeles de samme 3, som har været i virksomhet en rekke år: Dr. Wieseners folkebad, Markens folkebad og de gamle sykehusbad (Bergens komm. arbeids- og pleiehjem).

Antallet av pleiebarn var 1ste juni 1920 169. I årets løp anmeldtes 31, utgikk 14, så at antallet 1ste januar 1921 var 186 utsatte barn. Av de innkomne var 16 født i ekteskap, 15 utenfor, mens ellers alltid blandt utsatte barn de utenfor ekteskap fødte er i majoritet.

Om **apotekene** se den almindelige beretning.

Ved den **offentlige vaksinasjon** blev der vaksinert 1 442 barn, av privat praktiserende læger 85; i alt således 1 527.

Helserådet holdt 19 møter og behandlet 255 saker. Ved stadsfysikus' kontor behandledes 5 903 saker. Sundhetsbetjentene har avgitt 2 987 anmeldelser om sanitære misligheter.

Der blev undersøkt 11 karantenepliktige skibe, av disse 5 fra Nord-Russland. Der er ikke forekommet noget tilfelle av karantenepliktig sykdom.

XIV. Sogn og Fjordane fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desember 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesaksinatorer.
Fylket		18472,8	88 944	28	3	82	75
1. Aurland	Aurland	1 455,95	2 117	1		2	2
2. Lærdal	Lærdal	2 147,41	3 969	1	-	5	3
	Lærdal	583,67	1 735	1	- ¹⁾	2	1
	Borgund	569,14	621	-	-	1	1
	Aardal	994,60	1 613	-	- ²⁾	2	1
3. Luster	Luster	1 537,63	2 912	³⁾ 3	-	3	3
4. Hafslo	Hafslo	1 134,20	3 686	⁴⁾ 1	-	4	4
	Hafslo	604,99	2 743	1	-	3	3
	Jostedal	529,21	943	-	-	1	1
5. Sogndal	Sogndal	440,66	3 491	1	-	1	1
6. Leikanger	Leikanger	465,13	2 394	1	-	3	3
7. Balestrand	Balestrand	626,15	2 075	1	-	2	2
8. Vik	Vik	714,66	3 286	2	-	3	3
9. Kyrkjebø	Kyrkjebø	667,00	2 610	1	-	4	3
10. Lavik	Lavik	685,98	4 105	1	-	4	4
	Lavik	239,63	960	1	-	1	1
	Brekke	185,59	931	-	-	1	1
	Hyllestad	260,76	2 214	-	-	2	2
11. Gulen	Gulen	629,89	4 708	1	-	6	5
	Gulen	416,64	2 908	1	-	3	3
	Sulen	213,25	1 800	-	- ⁵⁾	3	2
12. Gaular	Gaular	560,94	3 186	1	-	3	3
13. Fjaler	Fjaler	505,36	3 674	⁴⁾ 1	-	3	3
14. Askvoll	Askvoll	178,27	2 880	1	-	5	5

¹⁾ Privatpraktiserende. ²⁾ En praktiserer ikke. ³⁾ Ved Luster sanatorium 2 læger. ⁴⁾ Distriktslægestillingen ledig. ⁵⁾ En ubestatt.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesaksinatorer.
15. Førde	1 145,76	5 512	1) 2	-	4	4
	Førde	493,12	2 694	1	-	3	3
	Jølster (Aalhus sogn, del av Helgheims sogn)	652,64	2 818	-	-	1	1
16. Bremanger	Bremanger	347,24	2 995	1	-	2) 3	2
17. Kinn	687,76	6 341	1	1	6	5
	Florø ladested	0,72	1 527	1	1	2	-
	Kinn	687,04	4 814	-	-	4	5
18. Naustdal	519,96	3 434	1	-	3	3
	Naustdal	394,80	2 322	1	-	2	2
	Vevring	125,16	1 112	-	-	1	1
19. Ytre Nordfjord	79,35	3 325	1	1	2	2
	Nord-Vaagsøy	41,48	1 143	-	-	1	1
	Sør-Vaagsøy	37,87	2 182	1	1	1	1
20. Selje	Selje	242,85	3 569	1) 1	-	2	2
21. Davik	Davik	640,69	3 242	1	-	2	2
22. Nordfjordeid	Eid	252,40	3 211	1	-	2	2
23. Gloppen	1 045,67	5 144	1	1	4	3
	Gloppen (med rest av Helgheim sogn av Jølster)	687,41	3 281	1	1	3	2
	Breim	358,26	1 863	-	-	1	1
24. Innvik	1 761,82	7 078	1	-	6	6
	Innvik	502,31	2 902	1	-	2	2
	Hornindal	370,31	1 586	-	-	1	1
	Stryn	889,20	2 590	-	-	3	3

1) Distriktslægestillingen ledig. 2) 1 privat.

Sundhetstilstanden må gjennomgående betegnes som god. Av epidemiske sykdommer anmeldtes 3 777 tilfelle med 144 dødsfall, mens de tilsvarende tall i 1919 var 3 769 og 219.

Dødeligheten. De dodes antall utgjorde 1 242 eller 14,0 pro mille av den beregnede tilstedeværende middelfolkemengde (88 794), jfr. tabell II.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	67	9	67	8	1	8	4	8	1	2	5	7	8	13	2
Cerebrospinalmeningit (epid.)	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-
Skarlagensfeber	111	3	111	31	4	19	6	-	7	23	4	1	7	7	2
Meslinger	110	-	110	11	11	5	-	12	11	11	40	3	1	2	3
Difteri (croup)	146	19	146	21	11	11	5	9	6	6	9	10	19	26	13
Blodgang	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
Barselfeber	20	3	15	1	1	2	1	-	1	-	-	1	1	5	2
Pyæmi, septhæmi	46	12	38	1	4	2	2	3	2	3	-	2	1	9	9
Pemfigus (hos nyfødte)	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-
Rosen	60	3	58	2	8	3	2	4	-	7	6	3	4	11	8
Variceller	51	-	49	-	11	5	2	4	2	3	1	2	3	5	11
Kusma	12	-	12	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	2	4
Kikhoste	242	6	242	33	18	31	45	37	10	1	8	14	12	17	16
Akute katarrer i åndedrætsorganene .	1338	23	1331	48	165	114	155	129	110	111	85	77	85	121	131
Influenza	661	9	661	95	109	96	74	50	28	32	29	18	14	52	64
Lungebetendelse	221	37	217	13	38	15	25	25	12	17	10	7	9	26	20
Plevrit	204	5	202	10	18	14	16	23	20	8	15	13	15	27	23
Giktfeber	126	2	126	11	20	15	14	12	11	7	4	4	6	12	10
Koldfeber	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Akut diarrhoe (kolerine)	342	10	339	13	21	20	19	21	18	41	28	44	34	42	38
Tilsammen	3777	144	3741	298	440	361	375	337	239	272	246	208	222	386	357

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	Aurland.		Lærdal.		Luster.		Hafslo.		Sogndal.		Leikanger.		Balestrand.		Vik.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	18	2	9	-	11	-	5	-	2	-	7	-	2	-	-	-
Meslinger	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	25	-	3	-	10	-
Difteri (croup)	-	-	3	1	2	-	18	1	1	-	2	-	8	2	-	-
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rosen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-
Variceller	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	8	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Kikhoste	40	-	2	-	24	1	30	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akute katarer i åndedrætsorganene	43	-	28	-	35	2	21	-	62	1	76	-	34	1	30	2
Influenza	47	-	15	-	10	-	12	-	15	-	4	-	10	1	56	-
Lungebetændelse	17	1	7	2	7	-	6	3	19	5	1	-	3	3	1	-
Plevrit	10	-	2	-	2	-	3	-	7	-	5	-	4	-	4	-
Giktfeber	4	-	3	-	12	-	4	-	8	1	9	-	-	-	1	-
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	5	-	4	1	4	-	8	2	7	-	21	-	-	-	9	-
Tilsammen	201	3	77	6	107	3	108	7	121	7	154	-	65	8	125	3

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistrikterne:															
	9		10		11		12		13		14		15		16	
	Kyrkjebø.		Lavik.		Gulen.		Gaular.		Fjaler.		Askvoll.		Førde.		Brem- anger.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfieber	-	-	-	-	3	-	5	-	12	1	1	1	-	-	9	2
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Skarlagensfeber	2	-	-	-	11	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	1	-	2	-	4	-	8	-	4	-	9	-	4	-	4	-
Difteri (croup)	-	-	3	1	17	2	1	-	9	2	2	1	2	-	22	2
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	-	-	-	-	1	1	6	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	-	-	6	2	21	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Røsen	-	-	-	-	3	-	19	-	3	-	3	-	1	-	3	-
Variceller	-	-	-	-	3	-	9	-	1	-	-	-	2	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	2	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	18	1	-	-	-	-	18	-	-	-	1	-	3	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	29	-	36	1	121	2	130	1	42	2	55	-	81	-	18	-
Influenza	5	-	16	-	33	-	125	-	11	-	14	-	7	2	7	1
Lungebetændelse	10	3	2	-	18	4	45	-	11	-	5	1	16	1	1	-
Plevrit	4	-	1	1	12	-	16	-	1	-	4	-	7	1	15	-
Giktfieber	1	-	-	-	5	1	4	-	7	-	4	-	18	-	8	-
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Akut diarrhoe (kolerine)	1	-	3	-	15	-	80	-	17	1	7	1	20	1	2	-
Tilsammen	72	5	63	3	254	13	502	1	118	6	105	4	162	5	98	5

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:															
	17		18		19		20		21		22		23		24	
	Kinn.		Naustdal.		Ytre Nordfjord.		Selje.		Davik.		Nordfjordeid.		Gloppen.		Innvik.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidefeber	2	-	2	1	-	-	-	-	9	2	1	-	4	-	18	2
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	1	-	-	-	2	-	-	-	9	-	2	-	7	-	18	-
Meslinger	5	-	10	-	-	-	-	-	7	-	3	-	7	-	2	-
Difteri (croup)	10	1	5	1	5	1	-	-	13	1	11	2	6	-	6	1
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Barsel-feber	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
Pyæmi, septhæmi	5	1	1	1	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	2	2
Pemfigus (hos nyfødte)	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	2	-	2	2	4	-	-	-	4	-	1	-	4	-	8	1
Variceller	4	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	3	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	13	-	11	-	3	-	4	3	-	-	-	-	6	-	69	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	74	4	22	-	86	-	71	-	44	-	35	1	71	6	94	-
Influenza	46	3	6	-	118	-	37	2	8	-	1	-	8	-	50	-
Lungebetendelse	12	4	9	2	2	-	6	-	5	2	5	1	3	2	18	3
Plevrit	4	3	12	-	27	-	8	-	11	-	5	-	6	-	27	-
Giktfeber	-	-	6	-	8	-	-	-	1	-	-	-	7	-	15	-
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	13	-	8	-	14	-	16	1	18	-	22	-	25	2	23	1
Tilsammen	197	18	95	8	272	1	145	8	130	5	88	5	162	10	355	10

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen side 151—154.

Tyfoidfeber optrådte spredt i flere herreder. Som epidemi av nevneverdig betydning bredte sykdommen sig kun i Bremanger og Opstryn. På førstnevnte sted var der 2 epidemier, den første fra juli til oktober og den anden fra slutten av november til ind i januar 1921. Med undtagelse av et tilfelle i den siste epidemi, hvor en kvinne blev smittet av sin søn, som hadde hat sykdommen i den første epidemi, skyldtes begge epidemier en kronisk bacillebærer (Rakel Ludviksen), som hadde gjennomgått tyfoidfeber et par år i forveien. Hun blev operert på Haukelands sykehus (fjernelse av galdeblæren) med den følge, at hendes tarm-uttømmelser og urin var bacillefri i ca. 3 måneder, hvorefter der igjen fandtes baciller. Hun blev atter innlagt på sykehuset, hvor hun senere fikk arbeide. I Opstryn blev mistenkt som smittebærer en eldre kvinne, som hadde hat sykdommen for 17 år siden, idet 5 veiarbeidere, som hun kokte og vasket for, blev syke omtrent samtidig. Ved 1 gangs undersøkelse av fæces og urin fandtes ikke baciller. Hun blev for sikkerhets skyld innlagt på Haukelands sykehus over nyttår 1921 til kontrollundersøkelse, men også her med negativt resultat. De fleste av disse tilfelle har vistnok vært paratyfus, hvilket sluttes av de få dødsfall. Distriktslægen har fått det inntrykk, at paratyfusbacillen skiller sig noget ut fra Eberths bacille deri, at den lettere og snarere utskilles fra patientens blære og tarm enn sistnevnte, så der blir færre kroniske bacillebærere, hvilken opfatning bestyrkes ved, at ingen av de 60 paratyfustilfelle som optraadte samtidig i Gulen 1906 har forvoldt noget nytt tilfelle av sykdommen senere. Benyttelsen av utdannede sykepleiersker spiller en viktig rolle, hvor det gjelder å hindre utbredelsen av smitsomme sykdommer, og de herreder, som har en menighetssøster, er da heldigst stillet. Dessværre er det ennu mange herreder, som ikke har sykepleierske, men trangten til å få sådanne vokser stadig og forhåpentlig vil der vel ikke gå så lang tid før hvert herred har sin. (J. Fr. Nielsen).

Av **encephalitis lethargica** forekom et tilfelle i Vik og et i Naustdal.

Et tilfelle av **skjørbuk** inntraf i Leikanger hos en 11 års gutt.

Av **skabb** er anmeldt 125 tilfelle, flest i Selje, Gaular og Ytre Nordfjord.

Veneriske sykdommer. Utenfor sykehus behandlete tilfelle vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfelle.	Fordeling på lægedistriktene:											
		1	5	6	7	9	12	17	19	20	21	22	24
		Aurland.	Sogndal.	Leikanger.	Balestrand.	Kyrkjebø.	Gaular.	Kinn	Ytre Nordfjord.	Selje.	Davik.	Nordfjordeid.	Innvik.
Syfilis, erhvervet.	4	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Gonorrhoe, uretrit.	22	3	4	1	-	1	1	1	3	2	1	3	2

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfelle av tuberkulose sykdommer innen fylkets lægedistrikter henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistor for det hele fylke 14,1 pct. av samtlige ved sykdom forårsakede kjendte dødsfall og 16,3 pct. av dødsfall av

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Aurland	16	2	3	13
Lærdal	44	1	6	38
Luster	54	15	3	51
Hafslo	25	2	7	18
Sogndal	66	8	7	59
Leikanger	18	1	-	18
Balestrand	27	2	8	19
Vik	49	8	3	46
Kyrkjebø	24	3	5	19
Lavik	65	15	3	62
Gulen	74	8	13	61
Gaular	42	9	1	41
Fjaler	45	7	6	39
Askvoll	38	6	4	34
Førde	60	9	5	55
Bremanger	36	7	5	31
Kinn	75	8	18	57
Florø ladested	21	4	4	17
Bygder	54	4	14	40
Naustdal	45	4	8	37
Ytre Nordfjord	20	3	1	19
Selje	39	8	8	31
Davik	43	7	5	38
Nordfjordeid	31	1	5	26
Gloppen	57	6	10	47
Innvik	85	12	10	75
Sogn og Fjordane fylke	1 078	152	144	934
Derav i by	21	4	4	17
— - bygder	1 057	148	140	917

ikke epidemiske sykdommer. For Florø ladested var forholdet henholdsvis 19,1, og 23,6 pct. og for bygdene 14,0 og 16,1 pct. Førøvrig henvises til ovenstående tabell.

Spedalskhet. I Balestrand konstatertes et tilfelle av den knutete form hos en eldre gårdbruker. Det er foreløbig tillatt ham å bo hjemme under iagttagelse av full isolasjon. Han har dessuten lovet å opføre eget hus for sig og konen. Om smitteforholdet meddeles, at morbrorens kone hadde sykdommen. Dennes barn blev opammet av patientens mor. Barnet døde spedalsk. Patientens søster døde for få år siden. Hun var antagelig også angrepet av sykdommen; men bodde ikke i patientens hjem. — I Naustdal konstatertes et nytt tilfelle på gården Aarset i Vevring. Patienten, en kvinne, blev sendt til pleiestiftelsen i Bergen. Huset blev desinfisert og malt. Dessuten blev en mann, som levet avsondret på gården Svarstøl efter eget ønske innlagt på pleiestiftelsen. Han

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending.			Uttrekning ved bekkendeleie.		Perforasjon.	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.	Barn.			Mødre.	Barn.		Mor.	Barn.	Mor.	Mødre.
	Lev.	Lev.	Dødf.	Uopg.	Lev.	Lev.	Dødf.	Lev.	Dødf.	Lev.	Lev.
Risvekkelse	31	¹⁾ 30	1	1	-	-	-	1	1	-	-
Trangt bekken	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Høitstående hode	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Fortidlig avgang av fostervann	-	-	-	-	1	²⁾ 1	-	-	-	-	-
Ueftergivelig mormund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Retensjon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	38	36	2	1	4	1	3	1	1	1	5
		39				4					

¹⁾ En 1ste tvilling, 2nen forløst ved uttrekning, hvor utfallet for moren er opført. ²⁾ 2nen tvilling, 1ste født ved naturens hjelp.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde					
	le- vende.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barsel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.
Aurland	52	1	17	3	1	-	1	-
Lærdal	86	2	48	5	1	-	1	-
Luster	54	1	52	4	-	-	-	-
Hafslo	108	2	60	11	3	-	-	-
Sogndal	67	-	43	3	-	-	-	-
Leikanger	50	1	24	2	-	-	1	-
Balestrand	46	-	30	2	-	1	1	1
Vik	77	1	51	1	-	-	-	-
Kyrkjebø	77	1	26	3	1	-	-	-
Lavik	76	3	69	3	1	1	1	1
Gulen	133	3	88	5	-	2	3	-
Gaular	65	1	49	2	-	-	1	-
Fjalar	92	1	51	5	-	-	2	-
Askvoll	73	1	41	3	-	-	2	2
Førde	141	1	80	9	2	-	3	-
Bremanger	89	1	41	5	-	-	1	-
Kinn	186	2	80	9	1	-	1	1
Florø ladested	45	1	21	5	-	-	1	-
Bygder	141	1	59	4	1	-	-	1
Naustdal	88	-	47	1	1	2	-	1
Ytre Nordfjord	93	3	32	3	1	-	2	-
Selje	104	1	67	9	-	-	8	-
Davik	87	4	49	4	-	-	3	-
Nordfjordeid	79	1	34	3	-	-	-	-
Gloppen	112	-	71	3	-	-	2	2
Innvik	150	5	92	3	-	1	3	1
Sogn og Fjordane fylke	2 185	36	1 242	101	12	7	36	9
Derav i by	45	1	21	5	-	-	1	-
— - bygder	2 140	35	1 221	96	12	7	35	9

var da eneste leprapatient i distriktet, så nu er der ingen. Der er fremdeles 2 spedalske i Brekke i Lavik distrikt. Den i Davik boende leprøse mann forpleies fremdeles i sitt hjem.

Fødselseperasjoner. Av læger utførtes i alt 50, derav i Aurland 1, Lærdal 1, Luster 4, Hafslo 4, Sogndal 3, Vik 1, Kyrkjebø 2, Lavik 4, Gulen 4, Askvoll 3, Førde 5, Bremanger 2, Kinn 7, Florø 1, Naustdal 3, Ytre Nordfjord 1, Davik 3 og Innvik 1. Angående indikasjoner og utfall henvises til tabellen på foranstående side.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Antallet av fødte og døde vil ses av ovenstående tabell. Der blir et overskudd av 943 levende fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 56,8.

Dødsfall på barselseng. Etter prestenes oppgaver døde på barselseng 7 kvinner, for hvilke lægerne har oppgitt dødsårsaken således: Barselseber 3, barselkrampe 1 og blødning 3.

Været. Vinteren var kald og stormfull, våren kom tidlig med størst varme i mai. Juli og august var kjølige og regnfulde. Høsten var mild og vakker til midten av november, da det igjen satte inn med storm og regn. Kornhøsten blev dårlig, høimengden som et middelsårs, mens potetavlingen var bra. Som følge av det stormfulde vær blev fiskeriet dårlig.

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. Aurland. Levemåten er nokså bra, dog overveiende saltmat og forlitet melk. Kaffemisbruk er også almindelig. Det såkaldte Wittenbergerbrød av finsiktet hvete har vært det brød som arbeiderne, strandsitterne og tildels også bønderne har brukt, så det omtrent har vært umulig å få bakerne til å bake brød av grovt eller sammalt mel. Dette er vel grunnen til at tannsygdommer tiltar. Heldigvis er der dog ennu en hel del av befolkningen som bruker sitt hjemmemalte mel og rikelig med melk. Den hvite gjeitost, som brukes meget kan vel i nogen grad motvirke de skadelige følger av kaffen og finbrødet. Boligene er ofte for små og trange, men det ser i de fleste tilfelle ut som om dette ikke har nogen vesentlig innflydelse på barnas sundhetstilstand, fordi de er så meget ute i frisk luft. Jeg har aldrig noget steds i landet set så mange beboelseshus, hvor kjelderne har gjort tjeneste som fjøs eller grisehus, likesom møkkjeldere og gjødseldynger, særlig i strandstedet Underdal ofte vender ut mot alfarvei, uten at dette tilsynelatende har nogen innflydelse på befolkningens sundhet. At gjødseldyngene på stolene får lov å ligge urørt i årtier er dog noget griseri, som der burde bli en forandring i. Det er vistnok et forhold som er spesifikt for Indre Sogn. Edruelighetstilstanden er meget bra. (K. Gløersen). — Lærdal. De hygieniske forhold har ikke undergått større forandringer. En begyndelse til bedring i boligforholdene er at «Øremarken» og «Hansegaran» utstykkedes til tomter. Derved vil der efterhånden skje en høist påkrevet utflytning fra strandstedet Lærdalsøen. Edruelighetsforholdene er ikke helt upåklagelige. Man forstår nokk å skaffe sig de forbudne varer. Sedelighetstilstanden er god. (C. Michelet). — Sogndal. De almindelige næringsveier er akkerbruk og fædrift, samt for de lavere liggende strøk fruktavl. Levemåten er god, renligheten nogenlunde og i fremgang. (O. B. Schøyen) — Leikanger. I økonomisk henseende synes distriktet å ha gått frem i de siste gode år. Gårdene er bedre opdyrket, mange hus reparert eller nybygget, forskjellige industrielle virksomheter har skudd op efter en tidligere ukjent målestokk. Edrueligheten er ikke så god som tidligere. Av dårlig vin, rosiner, sirup og gjær lages berusende drikk. Cigarettrøking har tatt sterk overhånd. (F. A. Heiberg). — Balestrand. Den almindelige velstand er de fleste steder kommet boligbygningen tilgode. Nye hus er opført og eldre reparert av gårdbrukerne. Husmennene og strandsitterne bor dog fremdeles kummerlig i småhuser, der kun har undergått små forbedringer i de siste 50—60 år. Vistnok er vinduene gjort noget større, men det samme rum tjener gjerne til kjøkken, opholdsrum og soverum for næsten hele familien. Et litet kammer fins dog ogsaa selv i disse hus, og her pakkes de eldre barn sammen. De hygieniske forhold i slike fattige hjem later selvsagt meget tilbake å ønske, men sansen for renlighet er allikevel i gledelig vekst. Levemåten er ganske bra, dog brukes kaffe og mykt brød i altfor stor utstrekning. Sedelighetsforholdene gir inntryk av å være

noget løsere enn før. (E. Paulsen). — V i k. Der leves mest på saltet og røket mat. Ølbrygningen, som før forbudet var avtatt sterkt, er optatt igjen og forekommer hyppigere enn før, likesom hjemmebrending ikke er ukjent. Edrueligheten er således gått tilbake i det siste. Vik står høit som jordbrukerbygd, men tilbake i fruktavl. Insektplagen er stor og synes å øke, så staten ikke kan legge arbeide nokk i bekjempelsen av dette onde. (E. Eng). — L a v i k. Boligforholdene er jevnt gode over hele distriktet. Der er bygget en hel del i 1920, men rummene utnyttes ikke, dog er det nu almindelig, at man koker i særskilt kjøkken, likesom der som regel fins særlige arbeidsrum. De økonomiske forhold er mindre gode for småbrukernes vedkommende, som ikke har hat anledning til å komme ut på arbeide, dertil kommer, at vinterfisket har slått feil de 2 siste år. Edrueligheten er bra. (L. Trædal). — G u l e n. Med bedringen er de hygieniske forhold i hjemmene går det fremover omenn smått. Byggevirksomheten er igjen optatt, men dyrtiden og de feilslagne fiskerier har bevirket, at den ikke er særlig livlig. Edrueligheten er gjennomgående god, særlig i Gulen. (J. Fr. Nielsen). — G a u l a r. Der leves mest på saltmat, og kaffedrikning er almindelig. Sedelighetstilstanden er god, edrueligheten mindre; der drikkes surrogater. Efter nedleggning av tøndefabrikken har der vært nogen arbeidsløshet, omenn vedhugsten i nogen grad har bøtet herpå. (M. Skjelderup). — B r e m a n g e r. Levemåten er ganske rikelig omenn meget ensformig. Der leves for meget på saltkost. Boligene er i regelen gode, og der er i den siste tid opført mange nye rummelige hus. (Fr. Th. Lang). — N a u s t d a l. De hygieniske forhold bedrer sig omenn smått. De forbedrede økonomiske forhold har hat tilfølge nybygning og utbedring av gamle hus, likesom levemåten er blitt bedre, men ennå er det almindelig å sette pengene i banken og så forsømme sig selv og sine boliger. Der er ingen drikkfeldighet, men folk lager alkoholholdige hjemmebrygg. (T. Bydal). — Y t r e N o r d f j o r d. Hovednæringen er fiske. Vinter- og sildefiske mislykkedes på grunn av storm og stygvær. Torskfisket var bra på slutten, men redskapstapet var så stort, at de fleste kom i underskudd. Folk har lagt sig mer efter jordbruk i de senere år, men sommeren har ikke vært god for avlingen. Økonomisk har det derfor vært nedgangsår. Kostholdet er tilstrekkelig, men kokekunsten er mangelfuld. Om sommeren får folk for litet melk. Noget større misbruk av spirituosa finner ikke sted, men der foregår en del hjemmebrending. Sedeligheten er bra. (E. Strand). — G l o p p e n. Nogen bedring efter forbudet er ikke å spore. Der brygges nu mere øl enn før, især i Breim, og dette er bekjent for å være sterkt. Som regel gjelder det å få brygget drukket op fortrest mulig, og ved festlige anledninger er det ikke sjelden å se berusede. Surrogatdrikning er heller ikke ukjent. (H. Eriksen). — I n n v i k. Levemåten er gjennomgående god og velstanden jevn. Som andre steder virket også her det ugyksalige forbud tvert imot sin formentlig gode hensigt. Sedelighetstilstanden er meget god. Foruten husmorskole har Stryn i årets løp fått istand en jordbruksskole for 30 elever. Kommunikasjonsspørsmålet er det vanlige samtaleemne her, og det gjelder da særlig en hovedforbindelse med Østlandet—Opstryn—Hjelledalen, for hvis utførelse fjellknausen «Hjellekleiven» fremdeles er den stengende hindring. (N. R. Aas).

Syke- og fattigpleien. I Aurland er der meget få, som har fått lægehjelp for fattigvesenets regning. I Sogndal er fattigpleien meget god, likeså i Kyrkjebø, Bremanger og Ytre Nordfjord. I Naustdal er fremdeles den samme ordning med fattiges bortsettelse til lavestbydende. Sanitetsforeningen har i de forskjellige herreder ansatt sykepleiersker, Aardal derimot foretar intet for å skaffe sådan.

Av **gamlehjem** finnes i Lærdal 1; i Askvoll er opprettet et for 8 personer.

Sykehus. Fylkets pleiehjem i Lærdal har vært i jevn virksomhet. Etterat pleiehjemmet i Gloppen blev færdig, er fylket langt på vei til å være velhjulpen med hensyn til sykehusplass for tuberkuløse. Hjemmene i Lavik og Askvoll tilfredsstiller nogenlunde behovet for Ytre Sogns og Søndfjords vedkommende likesom Lærdal pleiehjem ved siden av Lyster sanatorium for Indre Sogn; om ikke så lenge vil trenges mere plass for pasienter fra de ytre deler av Nordfjord. Askvoll pleiehjem ligger dessværre for nær sjøen, da der særlig om sommeren er en meget generende lukt fra fjæren ved utfaldende vann. Foruten vårsildavgiftsfondets sykehuser i Florø og Kalvåg (Bremanger) er der en liten sykebrakke ved Svelgenanlegget i Bremanger samt i Høyanger, hvor epidemiske syke kan innlegges. Ennvidere er en større eldre folkeskolebygning i Måløy innredet til epidemisyrkehus for 12 pasienter i 4 rum.

Bad. Ved fabrikkanleggene i Vadheim og Høyanger (Kyrkjebø) er innrettet bad for arbeiderne. I Førde herred er et kar- og dusjbad åpent hver lørdag og har god søkning. I Kalvaag er under fisketiden i kommunehuset innrettet bad for fiskerne, men det benyttes sjelden. I Svelgen har kraftselskapet innrettet bad i alle større brakker; men også de blir litet benyttet. I Ytre Nordfjord er i det nye skolehus i Måløy innrettet bad, men det benyttes ikke av mange. I Innvik og Stryn er folkebad.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antall av **møter i helseråd** og av **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Sogn og Fjordane fylke	33	1 440
Aurland	2	-
Lærdal	¹⁾ 4	50
Luster	2	39
Hafslo	-	98
Sogndal	1	61
Leikanger	-	52
Balestrand	-	35
Vik	3	-
Kyrkjebø	1	14
Lavik	²⁾ 6	70
Gulen	³⁾ 4	103
Gaular	2	36
Fjaler	1	79
Askvoll	1	97
Førde	1	49

¹⁾ Lærdal 2, Borgund 2. ²⁾ Lavik 2, Brekke 3, Hyllestad 1. ³⁾ Gulen 3. Sulen 1.

(Forts.).			
	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Bremanger	2	-
Kinn	-	127
Naustdal	1	-
Ytre Nordfjord	-	73
Selje	1	77
Davik	-	53
Nordfjordeid	-	66
Gloppen	-	-
Innvik	1)	178

1) Stryn 1.

XV. Møre fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelpesvaksinatorer.
Fylket		15051,90	158 293	43	18	113	85
1. Vannylven		302,61	3 071	1	-	3	2
	Vannylven	175,34	1 822	1	-	1	1
	Søvde	127,27	1 249	-	-	2	1
2. Sande		166,27	3 099	1	-	2	2
	Sande	114,88	2 455	-	-	1	1
	Rovde	51,39	644	1	-	1	1
3. Herøy (S.)	Herøy (S.)	140,05	4 447	1	-	3	3
4. Ulstein		182,61	4 565	1	-	2	2
	Ulstein	88,63	2 331	1	-	1	1
	Hareid	93,98	2 234	-	-	1	1
5. Ørsta		365,01	3 953	1	-	3	2
	Ørsta	241,57	3 151	1	-	2	1
	Vartdal	123,44	802	-	-	1	1
6. Volda	Volda	520,59	5 668	1	1	4	3
7. Hjørundfjord	Hjørundfjord	479,11	1 918	1	-	2	2
8. Stranda		1 093,27	3 971	1	-	4	4
	Stordal	259,28	905	-	-	1	1
	Stranda	267,67	1 541	1	-	1	1
	Sunnylven	566,32	1 525	-	-	2	2
9. Norddal	Norddal	947,67	2 430	-	-	3	3
10. Ørskog		720,23	7 595	1	-	6	5
	Ørskog	200,85	1 820	1	-	1	1
	Sykylven	261,05	2 491	-	-	3	2
	Skodje	121,41	1 564	-	-	1	1
	Vatne	136,92	1 720	-	-	1	1
11. Borgund		225,31	11 102	¹⁾ 1	-	7	6
	Vigra	20,05	1 070	-	-	1	1
	Borgund	184,37	8 179	-	-	5	4
	Giske	20,89	1 853	-	-	1	1

¹⁾ Bor i Aalesund.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpvaksinatorer.
12. Aalesunds stadsfysikat		2,14	16 759	8	7	7	-
13. Haram		106,36	4 484	-	-	2	3
	H a r a m	90,32	3 282	-	-	1	2
	Sandøy	16,04	1 202	-	-	1	1
14. Molde		271,83	7 984	7	2	6	3
	M o l d e kjøpstad	1,17	3 175	6	2	2	-
	Bolsøy	270,66	4 809	1	-	4	3
15. Bud		525,51	9 444	1	-	7	7
	B u d	32,75	1 364	1	-	1	1
	Hustad	119,98	2 056	-	-	1	1
	Aukra	152,46	3 071	-	-	2	2
	Fræna	220,32	2 953	-	-	3	3
16. Vestnes		351,61	3 993	1	-	2	2
	Sylte	193,29	1 249	-	-	1	1
	Vestnes	158,32	2 744	1	-	1	1
17. Grytten		1 044,48	3 750	1	1	4	3
	G r y t t e n	798,94	2 621	-	-	3	2
	Hen	245,54	1 129	-	-	1	1
18. Eid		544,07	3 763	1	-	3	3
	E i d	36,12	493	1	-	-	1
	Voll	260,81	938	-	-	1	1
	Veøy	247,14	2 332	-	-	2	1
19. Nesset		936,91	3 164	1	-	3	3
	N e s s e t	178,68	1 628	1	-	1	1
	Eresfjord og Vistdal	758,23	1 536	-	-	2	2
20. Kvernes		219,88	6 998	¹⁾ 1	-	5	4
	K v e r n e s	33,45	708	-	-	1	1
	Bremsnes	119,71	4 300	-	-	1	1
	Kornstad	66,24	1 761	-	-	2	1
	Grip	0,48	229	-	-	1	1
21. Gjemnes		470,27	5 154	1	-	6	4
	E i d e	141,11	1 540	-	-	1	1
	Frei	51,49	1 165	-	-	2	1
	Øre	232,28	1 706	-	-	2	1
	Gjemnes	45,39	743	-	-	1	1

¹ Bor i Kristiansund.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstede- v. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelp- vaksinatører.
22. Kristiansund stads- fysikat	8,80	15 324	6	5	7	-
23. Sunndal	1 637,90	2 746	1	1	4	4
	Sunndal	1 229,84	1 821	1	1	2	2
	Øksendal	225,67	535	-	-	1	1
	Aalvundeid	182,39	390	-	-	1	1
24. Tingvoll	431,89	4 043	1	-	4	3
	Tingvoll	313,32	2 907	1	-	3	2
	Straumsnes	118,57	1 136	-	-	1	1
25. Stangvik	510,99	2 153	-	-	2	2
26. Surnadal	870,52	2 907	1	1	1	1
27. Rindal	606,30	2 338	1	-	¹⁾ 1	1
28. Aure	505,49	3 099	-	-	2	1
	Aure	349,48	2 251	-	-	2	1
	Stemshaug	156,01	848	-	-	-	-
29. Halså	590,28	4 832	1	-	5	4
	Halså	118,59	1 147	1	-	1	1
	Tustna	167,31	1 536	-	-	1	1
	Valsøyfjord	155,33	1 366	-	-	2	1
	Aasskard	149,05	783	-	-	1	1
30. Edøy	273,93	3 539	-	-	3	3
	Edøy	150,59	963	-	-	1	1
	Hopen	50,67	1 226	-	-	1	1
	Bratvær	72,67	1 350	-	-	1	1

¹⁾ Fungerer også som jormor og hjelpevaksinatrise i Mo sogn av Surnadal distrikt.

Sundhetstilstanden var i det hele tilfredsstillende. Av epidemiske sygdomstilfelle meldtes i alt 10 835, hvorav 346 med dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 10 728 og 434.

Dødeligheten var 13,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 166—170.

Tyfoidefeber (paratyfus). De allerfleste tilfelle forekom i Kristiansund og Aalesund. I sistnevnte by var tallet på angrepne dette år det minste siden

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er oppgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidefeber	60	4	60	4	4	4	2	5	3	9	3	7	9	4	6
Cerebrospinalmeningit (epid.)	5	1	5	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	4	-	4	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Skarlagensfeber	118	9	118	12	14	16	7	11	25	15	-	1	16	-	1
Meslinger	108	2	108	4	5	12	16	30	28	6	2	-	-	5	-
Difteri (croup)	731	68	731	119	114	68	70	64	45	44	39	26	30	30	82
Dysenteri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Barsel-feber	17	5	16	1	-	2	2	2	2	1	1	-	2	2	1
Pyæmi, septhæmi	25	21	8	1	-	1	1	-	1	1	1	1	-	1	-
Pemfigus (hos nyfødte)	6	3	4	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Rosen	83	2	82	11	7	10	7	6	8	3	2	5	10	7	6
Røde hunde	11	-	11	-	3	2	3	2	1	-	-	-	-	-	-
Variceller	116	-	116	18	15	16	17	8	1	3	1	6	9	9	13
Kusma	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Kikkhoste	1094	29	1094	52	102	58	60	81	87	125	47	84	148	141	109
Akute katarrar i åndedrætsorganene	4780	48	4776	640	569	429	539	405	387	263	149	236	368	299	492
Influenza	1817	39	1817	384	822	239	100	42	34	46	16	11	35	18	70
Lungebetendelse	332	82	315	36	38	21	49	39	23	13	10	8	18	33	27
Plevrit	354	9	353	22	29	24	34	39	45	37	22	27	30	27	17
Giktfeber	155	5	155	18	18	20	20	15	11	13	6	4	3	13	14
Akut diarrhoe (kolerine)	1016	19	1016	71	46	36	54	84	94	148	103	136	102	82	60
Tilsammen	10835	346	10792	1394	1786	963	984	834	796	729	403	552	780	672	899

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	Vann- ylven.		Sande.		Herøy.		Ulstein.		Ørsta.		Volda.		Hjørund- fjord.		Stranda.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelitt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	1	1	-	-	1	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup.)	2	-	3	-	25	2	28	1	-	-	-	-	7	2	1	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	2	2	1	1	3	3
Penfigus (hos nyfødte)	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	11	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Variceller	5	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Kusma	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	23	2	10	2	11	-	-	-	1	-	-	-	1	1	43	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene ...	39	-	107	1	23	2	2	-	38	1	3	3	14	1	87	2
Influenza	39	1	7	-	55	-	16	-	18	-	-	-	4	-	6	1
Lungebetændelse	1	1	9	3	10	3	5	5	4	4	1	1	2	2	12	3
Plevrit	8	-	15	-	13	-	2	1	1	1	1	1	2	-	10	-
Giktfeber	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Akut diarrhoe (kolerine)	11	-	11	-	24	-	3	1	-	-	-	-	-	-	37	-
Tilsammen	135	5	172	7	165	8	68	11	63	6	7	7	32	7	221	10

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:															
	9		10		11		12		13		14		15		16	
	Norddal.		Ørskog.		Borgund.		Aalesund stads- fysikat.		Haram.		Molde.		Bud.		Vestnes.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	-	-	3	-	-	-	17	4	-	-	3	-	1	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Meslinger	1	-	10	-	5	1	57	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Difteri (croup)	8	1	5	1	3	1	104	8	20	5	34	4	25	4	2	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	1	-	-	-	-	-	5	2	-	-	1	-	1	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	-	-	1	-	3	3	-	-	1	1	1	1	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	1	-	1	-	2	-	26	-	-	-	2	1	5	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	3	-	-	-	-	-	9	-	-	-	3	-	2	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	16	-	6	3	10	5	227	3	3	1	114	3	28	3	5	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	70	-	126	-	12	3	806	4	6	-	554	3	275	2	1	1
Influenza	49	-	92	2	26	2	559	13	3	2	311	5	101	8	56	-
Lungebetændelse	10	2	6	2	3	3	53	7	3	3	12	2	21	2	14	2
Plevrit	4	-	10	-	4	1	68	-	1	-	27	-	29	-	-	-
Giktfeber	5	-	3	-	1	-	32	-	-	-	4	1	29	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	30	1	12	-	16	-	281	4	-	-	68	2	44	1	4	1
Tilsammen	199	5	274	8	83	16	2273	48	36	11	1151	22	563	21	84	4

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:													
	17		18		19		20		21		22		23	
	Grytten.		Eid.		Nesset.		Kvernes.		Gjemnes.		Kristiansund stadsfysikat.		Sunndal.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	31	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	11	1	25	1	1	-
Meslinger	10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-
Difteri (croup)	1	-	51	3	2	-	92	7	6	3	199	15	4	1
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Barselfeber	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	3	2	-	-
Rosen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	20	1	5	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	2	-	6	-	5	-	-	-	-	-	68	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kikhoste	32	-	17	-	15	-	167	-	9	-	285	5	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene . .	231	1	33	2	137	1	249	3	16	1	1517	10	8	-
Influenza	79	-	24	4	7	-	52	-	-	-	139	-	26	-
Lungebetændelse	16	-	3	1	1	-	16	2	6	6	72	15	2	1
Plevrit	13	-	7	-	11	-	19	1	-	-	72	1	2	-
Giktfeber	4	-	-	-	8	-	5	-	1	-	31	1	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	55	1	3	-	6	1	49	-	1	-	224	2	10	1
Tilsammen	445	5	145	10	196	2	652	14	51	11	2697	56	59	3

Møre fylke. 1920.

Epidemiske sygdommer.

170

More fylke. 1920.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene :													
	24		25		26		27		28		29		30	
	Tingvoll.		Stangvik.		Surnadal.		Rindal.		Aure.		Halsa.		Edøy.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	4	-	-	-	6	1	5	1	6	-	11	2	4	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	3	-	-	-
Difteri (croup)	18	2	9	1	-	-	1	-	22	2	20	-	39	5
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Pyæmi, sept hæmi	2	-	1	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	3	-	-	-	-	-	5	-	50	-	3	-	10	1
Akute katarrer i åndedrætsorganene	66	3	20	1	33	1	18	-	69	-	145	2	75	-
Influenza	17	1	15	-	22	-	4	-	24	-	54	-	12	-
Lungebetændelse	12	3	3	-	6	1	6	4	9	3	9	-	5	1
Plevrit	7	2	7	-	4	-	-	-	-	-	11	1	6	-
Giktfeber	5	-	2	-	3	-	-	-	3	3	6	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	13	2	10	-	13	-	23	-	16	-	50	-	2	2
Tilsammen	152	13	67	2	89	4	65	5	217	8	321	8	153	9

stadsfysikatet blev opprettet. — I Kristiansund var 2 av tilfellene tyfoidfieber, resten paratyfus. — I Bolsøy (Molde distrikt) inntraff et tilfelle, som utvilsomt var forårsaket av en bacillebærer, som var kommet hjem på besøk fra Trondhjem. (Fylkeslægen).

Difterieepidemien fra ifjor fortsatte også i dette år. — Til fiskeværret Grip (Kvernes distrikt) kom sykdommen antagelig om høsten, idet der da opptrådte lettere tilfelle av halsesyke. Plutselig døde et barn og dagen derpå atter et. Læge som nu blev hentet, påviste «grav difteri». På grunn av stormende vær, som ofte hindret distriktslægen i å reise den lange vei fra Kristiansund til Grip, fandt han sig beføiet til å oplære «en av stedets innvånere» til å foreta seruminjeksjon, en foranstaltning, som lægen angir at «ha sett megen nytte av». «Denne sprøitemann møtte op hver gang nogen følte noget i halsen og foretok injeksjon». (Hegbom). Der er på en samlet liste for novbr.—desbr. meldt 61 tilfelle på Grip

Influenza opptrådte ganske hyppig, især i egne, som hadde gått fri de 2 foregående år. — I Leinebygden (Herøy distrikt) blev således praktisk talt alle angrebet, så fiskebåtene måtte ligge stille i over 14 dager på grunn av mangel på mannskap. Kun i den ytterste ende av denne bygd (Voldsund) forekom sykdommen ikke dette år, men den hadde derimot vært der i 1918. Det bemerkes, at bygden danner en skolekrets. (Glesne). — I Tafjord (Norddal distrikt) var der en ganske alvorlig epidemi blandt arbeiderne ved kraftanlegget dersteds; sykdommen var tildels komplisert med pnevmoni og meningit. Likeså i Molde, Bud og Vestnes. Fra sistnevnte distrikt omtales 2 tilfelle med influensamyelit; det ene hos en 16 år gammel pike med lammelser i trunkus og extremiteter endte med døden i løpet av nogen dager. Det anet var hos en 30-årig mann, som fik parese av underextremitetene; han kom sig. — Fra Grytten og Tingvoll oppgis sykdommen å ha opptrådt lett. (Fylkeslægen).

Dysenteri. Foruten det fra Kristiansund meldte tilfelle hører muligens 6 fra Vannylven i september opførte tilfelle av akut blodig diarrhoe hitt.

Av katarralsk ikterus er meldt 8 tilfelle (Norddal 4, Molde by 4).

Favus blev i Eid iagttatt hos en 9 år gammel gutt, som var innflyttet fra Lom i Gudbrandsdalen. Han hadde hatt sykdommen fra 3-års alderen og angivelig vært behandlet av mange for «eksem». Han blev innlagt på Rikshospitalet. (Søyland).

Av skabb er meldt 229 behandlede.

Veneriske sykdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfelle vil ses av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:																																				
		1	2	3	11	12	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	25	26	27	29	Vannylven.	Sande.	Herøy.	Borgund.	Aalesund stadsfysikat.	Molde.	Bud.	Vestnes.	Grytten.	Eid.	Nesset.	Kvernes.	Gjernes.	Kr.sund stadsfysikat.	Sunddal.	Stangvik.	Surnadal.	Rindal.
Veneriske sår . . .	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis, erhvervet	44	-	-	-	-	21	3	-	-	-	-	-	-	4	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
— medfødt . . .	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1		
Gonorrhoe, uretrit	222	2	1	3	2	113	10	2	1	2	2	1	2	-	73	2	2	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2		

¹ Conjunctivitis blennorrhoeica hos et barn. Til Aalesund skal smitte være innført med tyske sjøfolk. (Fylkeslægen).

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Vannylven.....	39	6	5	34
Sande	42	4	7	35
Herøy	49	7	8	41
Ulstein	48	-	11	37
Ørsta.	48	8	6	42
Volda	69	12	7	62
Hjørundfjord.	24	1	6	17
Stranda	44	5	10	34
Norddal	32	1	5	27
Ørskog	78	11	8	70
Borgund	120	28	16	104
Aalesund stadsfysikat.....	216	35	48	168
Haram	58	12	11	47
Molde	100	18	22	78
Molde by.....	47	8	15	32
Bygder.....	53	10	7	46
Bud	120	24	21	99
Vestnes	66	21	4	62
Grytten	43	4	5	38
Eid	64	9	10	54
Nesset	47	6	2	45
Kvernes	96	18	14	82
Gjemnes	58	9	11	47
Kristiansund stadsfysikdt.....	193	25	56	137
Sunnal	34	6	3	31
Tingvoll	84	19	13	71
Stangvik	34	6	2	32
Surnadal	35	6	4	31
Rindal	34	4	5	29
Aure	43	10	8	35
Halsa	77	12	8	69
Edøy	30	3	9	21
Møre fylke.....	2 025	330	346	1 679
Derav i byer	456	68	119	337
— bygder	1 569	262	227	1 342

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkulose-protokollene utgatte tilfelle av tuberkulose sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning — Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistor for det hele fylke 16,3 pct av alle ved sykdom forårsakede dødsfall, og 19,7 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 14,9 pct. og 20,2 pct. og for bygdeno 16,7 og 19,5 pct. Forøvrig henvises til ovenstående tabell. —

I Sande, Herøy, Molde, Kvernes og Stangvik synes sykdommen å tilta. — Fra Sande anføres: I et hus i Rovde er i løpet av de siste 7 år 4 søskend av 8 død av tæring og en av hjernebetendelse. Nu er den 6te angrebet. — At der dette år er meldt nogen flere tilfelle enn vanlig er antagelig kun en tilfældighet. (Arntzen). — Fra Herøy anføres, at siden der i de senere år er blitt en bedre økonomi, og man har fått større motorbåter, er der meldt færre tilfelle blandt menn end blandt kvinder. For de sistes vedkommende egner sig ikke det nu brukte tynde skotøj og den lette bekledning i vort fuktige havklima med bratte værforandringer. — Man har interesse for motarbeidelsen av tuberkulosen, og der er dannet foreninger, som har samlet 28 000 kroner til et fremtidig tuberkulosehjem for distriktet. (Glesne). — I Vatne (Ørskog distrikt) er stillingen nu verst; boligforholdene er også dårligst der, og den økonomiske tilstand mindre god. (Holst). — Flere læger klager over vanskelighet med å få ansatt desinfektører.

Om de med bidrag fra stat og fylke forpleiede **sinnssyke** se den almindelige beretning. — Lægerne klager over asylnøden og vanskeligheten med å få bortsatt en sinnssyk i forpleining. I Surnadal er der påfaldende meget av sinnssygd. Man kan ikke undlate å sette dette i forbindelse med den overdrevne emissærvirksomhet og derav følgende usunde religiøsitet. De stadige møter og eftermøter etterfulgt av spekulasjon i søvnløse netter blir en for voldsom påkjending og ender i sinnssygd hos dertil disponible individer. Her forekommer ofte nye tilfelle i tilslutning til religiøse møter. (Seip).

Anæmi og kardialgi. Fra Stranda anføres, at gifte kvinder er særlig utsatt for anæmi på grunn av overanstrengelse med barnepleie og kreaturstel, da der er utilstrekkelig tilgang på tjenerhjelp (Alm). — I Bud utgjør bleksottige en temmelig vesentlig kontingent til kontorets klientel. De tilsynelatende gode økonomiske tilbud fra konfeksjonsfabrikkene i forbindelse med det fristende byliv lokker mange unge piker hjemmefra. Etter kortere eller lengere tid vender de ofte hjem igjen blodfattige og nerveslitte. Fordøielsessygdommer forekommer hyppig. Hertil bidrar vistnok for en stor del det temmelig ensformige, tildels uhensigtsmessige kosthold bestående for en vesentlig del av mykt brød med tildels (ialfald som regel i fiskeværene) sort kaffe, som drikkes varmest mulig fra den tidlige barnealder, men ved siden herav er årsaken til de fremherskende dyspepsier utvilsomt å søke i den ofte eiendige tannbestand. Tannpleie og tannbehandling er praktisk talt ukjente begreper. (Rambech). — Fra Surnadal og Stangvik foreligger lignende uttalelser, hvortil formentlig også bidrar overdreven bruk av jernmedisin ved behandling av anæmi og svekkelsestilstande (Seip).

Av **obstetriciske operasjoner**, utført av læger, er i alt opgitt 101, derav i Vannylven distrikt 2, Sande 7, Herøy 3, Ulstein 6, Ørsta 2, Stranda 2, Norddal 1, Borgund 2, Aalesund 12, Molde 9, Bud 8, Vestnes 3, Grytten 6, Eid 2, Nesset 2, Kvernes 3, Gjemnes 3, Kristiansund 16, Tingvoll 2, Stangvik 2, Surnadal 1, Rindal 3, og Halså 4. — Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på neste side.

Om **jormorhjelpen** se tabellen i den almindelige beretning.

Ifølge tabellen over **fødte** og **døde** (side 175) var der et overskudd av 2 191 levende fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 50,1.

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjoner.	Tangforløsning.				Vending.			Uttrekning ved bekkenendeleie.				Partus præmaturus artificialis.			Keisersnit.		Perforasjon.	Abortus provokatus	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.		Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.		Barn.		Mor.	Barn.		Mødre.	Barn.	Mor.	Mor.	Mødre.
	Lev.	Død.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Død.	Lev.	Dødf.	Lev.	Død.	Lev.	Lev.	Lev.	Død.	Lev.	Lev.
Risvekkelse; langvarig fødsel etc.....	65	¹⁾ 1	62	5	1	1	-	6	-	4	²⁾ 2	-	-	-	-	-	-	-	-
Trangt bekken.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	⁴⁾ 1	-	-
Barselkrampe.....	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dystoki.....	7	-	7	-	-	-	-	³⁾ 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sygdом.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-
Forhodeleie (isseleie med pannen fortil).....	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverrleie.....	-	-	-	-	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfall av navlesnor.	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Blødning.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Fastgrodd morkake....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	74	2	71	6	6	5	1	6	1	4	3	1	1	2	1	1	1	1	6
	76		77			6		7		7		2							

¹⁾ Dødsårsak: Nefrit. ²⁾ Det ene forløst ved tang på setet, det anet ved stump hake. ³⁾ Som sannsynlig dødsårsak opgitt luftemboli. ⁴⁾ Medfødt dobbeltsidig hofteluxasjon. Dødsårsak: emboli.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde					
	levende.	dødfødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på barselseng.	ved ulykkelige hændelser.	ved selvmord.
Vannylven	88	2	41	5	1	-	-	-
Sande	98	1	42	4	1	1	1	-
Herøy	138	2	52	3	-	-	2	-
Ulstein	151	5	45	2	-	1	-	-
Ørsta	121	5	50	2	1	-	1	-
Volda	127	3	72	5	-	-	1	-
Hjørundfjord	47	1	26	4	1	-	2	-
Stranda	94	1	52	4	-	1	1	-
Norddal	56	2	36	3	-	-	2	-
Ørskog	187	4	97	7	-	-	2	-
Borgund	377	3	136	15	1	3	3	-
Aalesund stadsfysikat	524	7	230	40	2	1	8	-
Haram	155	4	58	4	-	-	1	-
Molde	186	1	108	15	2	-	3	-
Molde by	57	1	51	11	2	-	3	-
Bygder	129	-	57	4	-	-	-	-
Bud	268	1	125	17	-	-	6	-
Vestnes	88	2	58	3	1	-	2	1
Grytten	107	4	45	3	-	-	1	-
Eid	80	2	67	1	-	-	2	1
Nesset	65	-	50	5	1	1	-	-
Kvernes	201	6	91	12	-	1	2	-
Gjemnes	146	3	78	9	1	-	1	-
Kristiansund stadsfysikat	427	9	209	29	4	3	-	-
Sunddal	60	1	38	3	-	-	2	1
Tingvoll	88	1	85	2	-	1	2	1
Stangvik	45	1	34	2	-	-	1	-
Surnadal	64	4	41	6	-	-	-	-
Rindal	80	4	35	4	1	-	-	1
Aure	88	-	50	1	-	-	2	-
Halsa	120	2	82	7	2	1	1	1
Edøy	109	2	61	9	1	1	8	-
Møre fylke	4385	83	2194	226	20	15	57	6
Derav i byer	1008	17	490	80	8	4	11	-
— - bygder	3377	66	1704	146	12	11	46	6

Efter prestenes opgaver døde på barselseng 15 kvinder, ifølge lægernes 18; 8 døde av barsel-feber; se forøvrig tabell XXX, gruppe XII.

Været var gjennomgående dårlig utover vinteren og våren og hindret for en stor del fisket. Prisene har vært små, utstyret dyrt og betydelig tap av redskaper har gjort, at utbyttet var ringe, og fiskerne måtte tære på opspart kapital. (Arntzen og Glesne). Det blev tidlig vår med god sommer, så årsutbyttet for landmannen blev meget godt. (Søyland). Fruktavlen blev dog skral.

Levemåte og hygieniske forhold etc. V a n n y l v e n er sparsomt forsynt med skog. Det er kun i Almklovdalen at der finnes nogen hundre mål naturlig furuskog. I 1894 begynte man med skogplantning og fortsatte hermed til 1914, da man på grunn av de høie arbeidspriser måtte holde op dermed. — I S a n d e ligger Søndmørs næst største fiskevær (Sandshavn). I anledning av de elendige drikkevannforhold dersteds har man flere ganger søkt om å få et brønnanlegg, men hittil uten nytte. (Arntzen). — I H e r ø y har de glimrende inntekter i 1916—1917 bevirket, at ikke få nye pene og rummelige hus er opført rundt om i distriktet. (Glesne). — I N o r d d a l har Tafjords store elektriske kraftanlegg gitt god fortjeneste for mange av bygdens folk. (Alm). — I Bolsøy (M o l d e distrikt) er det besluttet å innlegge springvann med hygienisk drikkekran på de skoler, hvor slikt lar sig gjøre og ellers anvende en egen bøtte med lokk og kran samt særegen drikkekopp for hvert barn. (Haug). — I S u r n a d a l bedres de hygieniske forhold litt efter litt. På gårdene er der gjennomgående en rummelig dagligstue mot syd. Derimot er soveværelsene sørgelig forsmøtt, idet disse består av et lite kammers innenfor stuen og alltid vendende mot nord. Disse rum blir også sykeværelse, når sykdom inntreffer. Lægen har virket meget for å forbedre dette forhold. — Renligheten i husene synes gjennomgående å være bra. Derimot burde den personlige renlighet være betydelig bedre. Et bygdebad hadde sikkert en oppgave å utføre. — Renligheten i matstell bedres stadig. Mangesteds har man nu egen grøttallerken og egen melkekopp til hver person i huset. — Kaffe misbrukes her som andre steder. Melken sendes til smørmeierier og ysteri, så både barn og voksne må savne endog den separerte melk. Fisk brukes for litet i husholdningen. Fersk fisk er vanskelig å erholde og merkelig nokk er det også vanskelig å få god spekesild eller saltfisk, her like inn på fiskeriene. Spekesild er det forresten vanskelig å by arbeiderne som en fast ukentlig rett. «Saltmat» blir da vesentlig speket kjøtt eller flekk. Bruken av grønnsaker øker sterkt. (Seip). — I dette distrikt såvel som i flere andre som Tingvoll og Molde stanset i årets siste halvdel flere av de under krigen opblomstrede fabrikker. Der blev slutt med de gyldne tider, og arbeiderstanden sitter atter i små kår, mens gårdbrukerstanden som regel kan sies å sitte tryggere på sin gård enn før krigen. (Fylkeslægen).

Sykehus. I Aalesund er der et kommunalt sykehus og et epidemilasaret. I Molde ligger fylkets sykehus og i nærheten Reknes med 2 sanatorier for tuberkuløse, det ene for barn. I Bolsøy herred ligger Opdøl sinnssykeasyl. Et militært sykehus på Setnesmoen i Grytten distrikt brukes kun under våbenøvelsene. I Kristiansund er der et kommunalt sykehus med avdeling for epidemiske syke. Pleiehjem for tuberkuløse finnes i Volda, Ørskog, Vestnes og Tingvoll.

Badeinnretninger. I Volda er der en privat badeinnretning med 3 karbad og et litet dampbad. — I Aalesund er der 2 badstubar og 1 karbad, ennvidere dusjbad ved folkeskolene. — I Molde er der skole- og folkebad. Om sommeren er et sjøbadehus åpent. — I Grytten finnes bad ved det militære sykehus. — Kristiansund har en innretning for kar-, dusj- og dampbad. — I Øksendal (Sunnadal distrikt) er der en badeinnretning og i Tingvoll et bad for funksjonærene ved ullvarefabrikken. — I Rindal og Aure distrikter finnes badstue.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helseråd og på vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Møre fylke	84	1 891
Vannylven	1) 5	72
Sande	2) 3	37
Herøy	3	-
Ulstein	3) 2	140
Ørsta	1	95
Volda	-	-
Hjørundfjord	-	30
Stranda	4) 2	70
Norddal	-	17
Ørskog	5) 2	42
Borgund	6) 7	190
Aalesund stadsfysikat	11	132
Haram	-	-
Molde	7) 8	72
Bud	8) 7	249
Vestnes	-	27
Grytten	9) 4	31
Eid	10) 2	78
Neset	1	31
Kvernes	11) 3	90
Gjemnes	12) 3	153
Kristiansund stadsfysikat	13	-
Sunnadal	-	-
Tingvoll	2	97
Stangvik	1	-
Surnadal	1	68
Rindal	-	53
Aure	-	-
Halsa	13) 3	117
Edøy	-	-

1) Vannylven 3, Søvde 2. 2) Sande 1, Røvde 2. 3) Ulstein 1, Hareid 1. 4) Stranda 1, Sunnylven 1. 5) Ørskog 1, Vatne 1. 6) Borgund 5, Vigra 1, Giske 1. 7) Molde by 3, Bolsøy 5. 8) Aukra 1, Bud 2, Fræna 1, Hustad 3. 9) Grytten 1, Hen 3. 10) Voll 2. 11) Bremsnes 2, Kvernes 1. 12) Øre 2, Gjemnes 1. 13) Halsa 1, Tustna 1, Valsøyfjord 1.

XVI. Sør-Trøndelag fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstede v. innb. 1ste desb. 1920	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelpvaksinatorer.
Fylket.....	18740,5	166 355	68	23	97	59
1. Trondhjems stads fysikat ...	Trondhjem kjøpstad	35,34	56 022	1)42	21	26	.
2. Strinda	Strinda	143,62	11 801	6	.	1	1
3. Malvik	Malvik.....	186,10	3 262	1	.	1	2
4. Leinstrand	247,67	3 859	1	.	2	3
	Leinstrand.....	45,74	1 811	1	.	1	2
	Kløbu	178,25	1 015	.	.	1	1
	Tiller	23,68	1 033	.	.		
5. Børsa	302,03	5 078	1	.	4	3
	Børseknogn.....	129,58	1 187	.	.	1	1
	Børsa	62,07	1 421	1	.	1	1
	Buvik	31,84	771	.	.	1	1
	Bynesset	78,54	1 699	.	.	1	.
6. Selbu	2 561,72	4 798	2) 1	.	2	2
	Selbu.....	1 254,20	4 026	1	.	1	1
	Tydal	1 307,52	772	.	.	1	1
7. Røros	2 672,46	7 295	2	1	3	3
	Røros	1 954,43	4 957	2	1	2	2
	Aalen	718,03	2 338	.	.	1	1
8. Singasaas	1 608,86	3 222	1	.	4	3
	Holtaalen	508,78	970	.	.	2	1
	Singasaas	765,32	1 729	1	.	1	1
	Budal.....	334,76	523	.	.	1	1
9. Støren	1 162,88	7 281	2	.	6	4
	Støren	263,98	1 998	1	.	3) 2	1
	Soknedal	440,68	1 952	1	.	1	1
	Hørg	291,33	2 339	.	.	3) 2	1
	Hølandet	166,89	992	.	.	1	1

1) 3 praktiserer ikke. 2) Distriktslægestillingen ledig. 3) Privatpraktiserende.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornødre.	Hjelpvaksinatorer.
10. Melhus	239,89	3 633	1	-	1	1
	Melhus	119,95	2 909	1	-	1	1
	Flaa	119,94	724	-	-	-	-
11. Opdal	Opdal	2 399,32	4 281	1	-	2	2
12. Rennebu	Rennebu	736,00	2 559	1	-	2	1
13. Orkedal	1 223,82	12 563	2	1	11	5
	Orkedal	294,74	3 188	-	-	3	2
	Orkanger	6,64	2 005	1	1	3	1
	Orkland	168,95	1 784	-	-	2	-
	Meldal	635,20	4 935	1	-	2	1
	Gjeitastrand	118,29	651	-	-	1	1
14. Hemne	1 094,01	4 954	1	-	6	6
	Hemne	866,06	3 415	1	-	4	4
	Heim	227,95	1 539	-	-	2	2
15. Hitra	678,07	4 828	1	-	5	5
	Hitra	303,80	1 368	-	-	2	2
	Kvenvær	129,92	1 079	-	-	1	1
	Fillan	98,54	1 485	1	-	1	1
	Sandstad	145,81	896	-	-	1	1
16. Frøya	243,77	6 173	1 ¹⁾	-	5	5
	Nord-Frøya	138,60	3 966	-	-	3	3
	Sør-Frøya	105,17	2 207	-	-	2	2
17. Bjugn	539,55	6 719	1	-	4	4
	Bjugn	82,18	1 166	1	-	-	-
	Jæssund	79,51	1 896	-	-	1	1
	Nes	60,45	1 253	-	-	1	1
	Stjørna	317,41	2 404	-	-	2	2
18. Ørland	Ørland	79,12	3 222	1	-	1	1
19. Rissa	639,30	5 880	1	-	4	4
	Rissa	331,82	3 046	1	-	2	2
	Lensvik	171,71	999	-	-	1	1
	Statsbygd	135,77	1 835	-	-	1	1

1) Distriktslægestillingen ledig.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, deler derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesaksinatorer.
20. Agdenes	A g d e n e s	167,49	1 285	1) ¹⁾ -	-	1	1
21. Bjørnør	750,05	3 652	1) ¹⁾ -	-	2	1
	Osen	389,07	1 639	-	-	1	-
	Roan	360,98	2 013	-	-	1	1
22. Aafjord	1 029,33	3 988	1	-	4	2
	A a	915,10	2 541	1	-	1	1
	Stoksund	114,23	1 447	1	-	3	1

¹⁾ Distriktslægestillingen ledig.

Fylkeslæge Rüsing skriver i sin hovedberetning, at **sundhetstilstanden** fra de fleste distrikter betegnes som tilfredsstillende, med undtagelse av Malvik, hvor distriktslægen betegner den som mindre god, endog slett.

Dødeligheten har for Trondhjems vedkommende vært 13,4 pro mille på en gjennomsnittsfolkemengde av 54 500, den lavest noterte dødelighetspromille hittil for byen. I 1919 var den 14,4. For det hele fylke 2 312 dødsfall eller 14,0 pro mille av den beregnede middelfolkemengde (165 515).

Om de **epidemiske sykdommer** henvises til tabellen på side 181—183.

Tyfoidføber. På Ørland holdt en paratyfusedemi sig visstnok hele året, uaktet der kun anmeldtes tilsammen 3 syke i de første 6—7 måneder. Fra august blev imidlertid anmeldelsene noget hyppigere. Sygdommen forløp mildt og var av den grunn vanskelig å få bukt med, da bønderne gjerne vilde skjule den av frykt for isolasjon og forbud mot melkesalg. Meieriet blev påbudt at pasteurisere melken, men som det syntes uten virkning.

Cerebrospinalmeningit. To av de herunder opførte tilfeller er ikke klare, men de opføres under den diagnose, fordi det gjelder 2 søstre i samme hus, som med 14 dages mellomrum fik meningit og døde.

Difteri var i Trondhjem i sterk tilbakegang. Fylkeslægen beretter at sykdommen var meget utbredt i Orkedal, Ørland, Strinda, Malvik og Hemne, men dog ikke som i 1919.

Influenza optrådte hovedsakelig i månedene januar—april. I Malvik og Opdal viste sykdommen en eksplosiv optreden i februar med 156 tilfeller, uten at der i januar hadde været noget tilfelle. Epidemien tok dog hurtig av undtagen for Opdals vedkommende, hvor den holdt sig hele året.

Av **encephalitis** forekom 4 tilfeller, hvorav et i Støren opføres som encephalitis lethargica, mens 3 i Singsaas distrikt blev oppfattet som almindelig encephalitis. En av disse siste, en mann på 27 år døde.

Skabb. I Trondhjem (537 tilfeller) synes sykdommen å være i avtagende, mens den er meget utbredt i distriktene (722 tilfeller).

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	146	2	146	11	5	7	4	2	5	6	43	29	12	9	13
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	8	6	7	-	-	-	-	2	2	2	-	-	1	-	-
Akut poliomyelit	3	-	3	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	113	-	113	19	11	4	7	13	13	6	1	4	16	9	10
Meslinger	170	2	165	4	5	18	59	46	17	9	-	6	1	-	-
Difteri (croup)	923	62	860	165	82	97	66	48	54	60	48	50	57	67	66
Barsel-feber	21	3	20	2	1	3	1	1	2	1	-	-	3	4	2
Pyæmi, septhæmi	16	5	12	-	1	-	2	3	2	1	1	1	-	1	-
Pemfigus (hos nyfødte)	20	-	20	-	3	4	3	1	1	2	2	1	-	3	-
Rosen	152	4	138	10	11	21	9	17	13	10	8	9	15	5	10
Røde hunde	103	-	101	12	21	25	6	14	15	-	1	4	1	2	-
Variceller	244	-	243	24	21	21	16	38	18	9	4	5	20	21	46
Kusma	8	-	7	-	-	1	-	-	1	1	1	-	1	-	2
Kikhoste	1 585	24	1 543	280	290	166	183	130	147	67	81	68	40	50	41
Akute katarrer i åndedræts- organene	12 858	101	12 646	1 587	1 806	1 452	1 057	1 018	776	398	491	810	996	995	1260
Influenza	2 874	36	2 838	89	1 328	817	242	139	50	9	10	22	37	28	67
Lungebetændelse	593	79	564	82	87	55	59	53	25	11	18	34	36	54	50
Plevrit	399	10	371	32	27	33	44	41	32	17	27	34	34	21	29
Giktfeber	245	3	228	19	26	28	32	30	22	11	14	11	4	12	19
Akut diarrhoe (kolerine)	1 750	26	1 698	136	114	119	111	137	163	134	144	133	209	146	152
Tilsammen	22 231	363	21 723	2 472	3 839	2 871	1 903	1 733	1 358	755	894	1 221	1 483	1 427	1 767

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:																						
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		
	Trondhjems stads- fysikat.		Strinda.		Malvik.		L. instrand.		Børsa.		Selbu.		Røros.		Singsaas.		Støren.		Melhus.		Opdal.		
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	
Tyfoidfeber	56	1	15	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Cerebr meningit (epid.)..	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Akut poliomyelit.	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber.	43	-	1	-	3	-	-	-	3	-	3	-	4	-	14	-	6	-	-	-	3	-	-
Meslinger	13	1	12	-	2	-	-	-	1	-	5	-	125	1	-	-	1	-	3	-	-	-	-
Difteri (croup)	344	12	51	3	33	4	13	-	12	2	36	5	88	4	4	-	11	-	5	-	6	1	
Barsefeber	5	1	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	
Pyæmi, septhæmi	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	1	-	-	-	-	-	-	
Pemfigus (hos nyfødte)..	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Rosen	71	1	8	-	5	1	4	-	3	-	1	-	14	-	5	-	8	-	1	-	3	-	
Røde hunde.	75	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	11	-	-	-	1	-	2	-	-	-	
Variceller	203	-	7	-	6	-	-	-	2	-	3	-	7	-	1	-	1	-	2	-	1	-	
Kusma.	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Kikhoste	887	11	86	-	35	1	5	-	6	-	8	1	222	3	4	-	29	1	1	-	34	1	
Ak. katarrer i åndedrætt- organene	7 616	43	616	7	188	1	30	8	65	4	73	2	1330	5	187	4	334	2	223	3	138	3	
Influenza	1 495	10	189	2	124	-	13	3	67	1	1	-	149	2	7	1	55	-	49	-	180	9	
Lungebetændelse	267	35	38	10	14	-	5	2	14	2	35	-	26	4	17	-	33	4	14	-	4	4	
Plevrit	177	5	32	-	9	-	5	1	8	-	8	-	17	-	5	-	10	-	5	1	3	1	
Giktfeber	113	-	15	-	2	-	1	-	14	-	2	-	14	-	11	-	3	1	4	-	3	-	
Akut diarrhoe (kolerine)..	1 169	16	77	4	57	1	15	-	7	1	1	1	49	-	24	1	11	-	20	-	3	-	
Tilsammen	12 554	138	1155	29	480	8	92	15	204	10	177	9	2063	19	288	7	508	8	329	4	382	21	

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistrikterne:																							
	12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22			
	Rennebu.		Orkedal.		Hemne.		Hitra.		Frøya.		Bjugn.		Ørland.		Rissa.		Agdenes.		Bjørnør.		Aafjord.			
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber	1	-	-	-	-	-	1	-	10	-	23	-	24	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	14	-	3	-	-	-	-	-	8	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	28	4	79	5	47	6	17	2	42	6	11	2	57	1	35	3	2	1	-	-	-	-	2	1
Barselfeber	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	10	-	4	-	3	1	3	-	1	1	4	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Røde hunde	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	7	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	4	-	140	2	85	-	2	-	24	3	3	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	5	1
Akute katarrer i åndedræftsorganene	225	2	820	7	232	2	60	1	147	2	300	-	62	3	49	2	2	-	78	-	-	-	83	-
Influenza	6	-	369	7	17	-	25	-	17	1	63	-	28	-	16	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Lungebetændelse	8	1	29	3	14	3	12	3	9	2	15	4	16	1	18	1	-	-	2	-	-	-	3	-
Plevrit	9	-	13	-	15	-	20	-	14	-	6	-	9	-	20	-	-	-	7	2	-	-	7	-
Giktfeber	2	-	11	-	15	1	9	-	5	1	7	-	5	-	8	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Akut diarrhoe (kolerine)	14	-	181	1	45	-	8	-	26	-	-	-	35	-	6	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	299	7	1683	25	486	12	158	8	300	15	441	7	257	8	175	7	6	2	92	2	102	2	-	-

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfælder vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:														
		1	2	3	8	9	10	11	12	13	14	16	17	18	21	22
		Trondhjem.	Strinda.	Malvik.	Singsaas.	Støren.	Melhus.	Opdal.	Rennebu.	Orkedal.	Hemne.	Frøya.	Bjugn.	Ørland.	Bjørnør.	Aafjord.
Veneriske sår.	36	35	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Syfilis, erhvervet	93	86	5	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— medfødt.	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
Gonorrhoe, uretrit	586	513	21	4	2	4	3	3	1	13	9	2	5	3	1	2

I Trondhjem meldtes færre tilfeller enn året iforveien. På poliklinikken blev behandlet 36 nye tilfeller, 9 menn og 27 kvinner.

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Trondhjems stadsfysikat.	709	143	138	571
Strinda.	142	25	20	113
Malvik.	47	13	8	39
Leinstrand.	56	18	15	41
Børsa.	64	12	10	54
Selbu.	67	12	9	58
Røros.	102	19	19	83
Singsaas.	36	14	7	29
Støren.	92	23	8	84
Melhus.	37	7	4	33
Opdal.	68	1	21	47
Rennebu.	28	3	7	21
Orkedal.	169	33	25	144
Hemne.	76	7	12	64
Hitra.	60	15	8	52
Frøya.	83	9	15	68
Bjugn.	74	10	7	67
Ørland.	47	6	8	39
Rissa.	56	12	7	49
Agdenes.	18	3	2	16
Bjørnør.	35	5	2	33
Aafjord.	33	8	2	31
Sør-Trøndelag fylke.	2 099	398	363	1 736
Derav i by.	709	143	139	570
— - bygder.	1 390	255	224	1 166

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.			Vending.			Uttrekning ved bekkenendeleie.			Partus præmaturus artificialis.			Keisersnitt.		Perforasjon.	Exviserasjon.	Efterbyrdsoperasjon.	Embryotomi.			
	Mødre.		Barn.	Mødre.		Barn.	Mødre.		Barn.	Mødre.		Barn.	Mor.	Barn.	Mor.	Mor.	Mødre.	Mor.			
	Lev.	L.	D.	Lev.	L.	D.	U.	Lev.	L.	D.	U.	Lev.	L.	D.	Død	Lev.	Død.	Lev.	Lev.		
Risvekkelse.....	63	59	4	-	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Trangt bekken.....	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-		
Barselkrampe.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Forhodeleie.....	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Fare for fosterets liv..	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Fremfall av navlesnor..	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Placenta prævia og blødning.....	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-		
Tverrleie.....	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1		
Uopgitt.....	-	-	-	2	-	-	2	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-		
Febr. puerp. og fremfall av navlesnor...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-		
Blødning.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	6	-		
Retensjon.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-		
Nefrit.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-		
	72	65	7	6	3	1	2	6	1	2	3	4	1	3	1	1	1	1	9	1	
		72			6				6				4								

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	levende.	dødfødte.	i alt.	0-1 år.	i 1ste døgn.	på barselseng.	ved ulykkelige hændelser.	ved selvmord.	ved mord eller drap.
Trondhjems stadsfysikat.	1 422	39	739	117	11	2	15	1	1
Strinda	329	6	130	16	1	1	3	1	-
Malvik	101	3	56	4	1	1	3	-	-
Leinstrand	103	2	69	6	1	1	1	-	-
Børsa	123	1	72	9	-	-	2	2	-
Selbu	106	3	77	3	-	-	1	-	-
Røros	193	6	112	13	1	-	2	-	-
Singsaas	83	1	48	2	-	-	3	-	-
Støren	183	3	98	6	-	-	-	-	-
Melhus	79	2	41	1	-	-	1	-	-
Opdal	134	1	69	3	-	-	-	-	-
Rennebu	54	3	29	2	1	-	-	-	-
Orkedal	320	8	186	20	-	1	2	-	-
Hemne	126	2	86	7	-	-	5	-	-
Hitra	132	2	75	9	3	-	10	-	-
Frøya	199	4	95	13	-	1	10	-	-
Bjugn	214	3	92	9	-	-	8	-	-
Ørland	76	2	52	2	1	-	2	1	-
Rissa	170	4	72	5	2	-	1	1	-
Agdenes	28	-	26	1	-	-	1	-	-
Bjørnør	107	4	45	4	1	-	4	1	-
Aafjord	94	3	43	3	-	-	1	-	-
Sør-Trøndelag fylke	4 402	102	2 312	255	43	7	75	7	1
Derav i by	1 448	39	739	117	11	2	15	1	1
— bygder	2 954	63	1 573	138	32	5	60	6	-

Tuberkulose. Angående de i året anmeldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfeller av tuberkuløs sygdom henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lunge tuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistor 18,96 pct. (i 1919: 15,6 pct.) av samtlige ved sygdom forårsakede kjendte dødsfall og 22,9 pct (i 1919 20,47 pct.) av dødsfall av ikke epidemiske sygdommer. For Trondhjems by var forholdet henholdsvis 20,17 pct. (1919: 14,75 pct.) og 25,0 pct. (1919: 20,7 pct.) og for bygdene 15,3 pct. (1919: 16,02 pct.) og 21,9 pct. (1919: 20,36 pct.). De fleste nye tilfeller optrådte i Strinda og Orkedal, men i forhold til folkemengden viser Singsaas, Malvik, Hitra og Rissa de fleste tilfeller, færrest i Opdal, hvor der kun er anmeldt 1 tilfelle. Fra Indre Fosen og Aafjord klages over, at der vises stor likegyldighet overfor smittefaren.

Spedalskhet. Den i Strinda boende spedalske kvinnes tilstand er uforandret. I Aafjord er forekommet et nytt tilfelle.

Av **aktinomykose** i overkjeven døde en kvinne på 83 år i Sing s a a s etter en 6 måneders sykdom. Likeledes omtales herfra et tilfelle av erythema nodosum uten leddaffeksjon, 5 tilfeller av trichofyti, en del tilfeller av sycosis vulgaris barbæ og et tilfelle av lupus erythematosus.

Obstetriciske operasjoner. Av læger utførtes i alt 101, derav i, Trondhjem 39, Strinda 11, Malvik 1, Leiustrand 3, Børsa 4, Røros 2, Sing saas 5 Støren 2, Melhus 2, Opdal 4, Rennebu 2, Orkedal 11, Hemne 1, Hitra 3, Bjugn 3, Ørland 3, Rissa 2, Bjørnør 1 og Aafjord 2. Angående indikasjoner og utfall henvises til tabellen på side 185.

Om **jormorhjelpen** se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Etter prestenes opgaver døde 7 kvinner på barselseng. Lægerne har oppgitt 8 dødsfall, hvorav 3 av barsel feber.

Antallet av **fødte og døde** vil sees av tabellen på side 186. Der blev et overskudd av 2 090 levende fødte og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 52,5. De av lægerne opførte dødsårsaker for Trondhjem by vil sees av tabellen i den almindelige beretning.

Stadsfysikus bemerkter: Ifølge den offcielle liste døde 731 σ : 13,4 pct. av den gjennomsnittlige folkemengde (54 500). Av de 731 døde var 194 over 70 år, σ : 26,5 pct. av alle døde, 104 under 1 år, σ : 14,4 pct. og 27 1—5 år, σ : 3,7 pct. I 1920 døde 39 flere barn under 1 år enn i 1919.

Været. Våren kom sent og været var lenge surt og kaldt. I slåttetiden blev det imidlertid godt og varmt og høsten var enestående smuk og mild. Avlingen blev som i et godt middelsår, og kom velbjerget i hus. Fiskeriet slog feil, uten at dette dog skyldtes været, som var meget gunstig.

Levemåte og hygieniske forhold. Trondhjem. I løpet av 1920 blev tatt i bruk 112 nye leiligheter, derav 75 på 2 rum og kjøkken, 7 på 3 rum og kjøkken, 2 på 4 rum og kjøkken, resten større leiligheter. Der bygges nu neppe en ny leilighet uten vannklosett og således, at hver leilighet har eget WC. En del av sydøstbyen, som et par år har fått vann fra Strinda vannverk, fikk ihøst meget dårlig vann. Der optrådte i oktober—desember usedvanlig mange tilfeller av diarrhoe. Da man ikke vet med sikkerhet, hvor diarrhoen optrådte i byen, kan der ikke uttales noget om, hvorvidt vannets beskaffenhet hadde noget med diarrhoen å gjøre. Der er bevilget lønn til en ny sundhetsassistent, og sundhetsvesenet har nu i sin tjeneste 3 sundhetsassistenter for eftersyn i gårder, kjeldere og boliger samt desinfeksjon av leiligheter etter smitsomme sykdommer. Assistentene har som medhjelp 4 desinfektører. Fremdeles er der en sundhetsassistent for tilsyn med arbeidslokaler, forretningslokaler, hoteller, en for næringsmiddelkontroll, en kvinnelig assistent for tilsyn med utsatte barn og en kvinnelig for tilsyn med ugifte mødre og deres barn. Der føres tilsyn med samtlige utenfor ekteskap fødte barn, selv om de er hos moren. Den 1ste januar 1920 var under helse rådets tilsyn 136 barn utsatt mot betaling. I årets løp kom der til 22 og gikk ut 15. Et barn blev overtatt av foreldrene, 6 av moren og 2 av adoptivforeldre, et fyllte 14 år og 5 fraflyttet byen. Ingen døde. Tilbake ved årets slutning 143 barn. — Den nye skoleordning er trådt i virksomhet. Samtlige barn i folkeskolens 1ste klasse blir, nu undersøkt av læge assistert av pleierske. Siden vil samtlige barn bli regelmessig undersøkt oppgjennem klassene. Skoletannklinikken viser sig å gjøre god nytte. For folkeskolens barn er undersøkelsen obligatorisk. De aller fleste barn, som trenger tannbehandling blir også behandlet i tannklinikken. — Høsten 1920 blev innført en systematisk utryddelse av veggelus i boliger. Der anvendes cyanvannstoffgass. Metoden har vist sig effektiv. I kommunens rene

leiligheter får ingen flytte inn uten at deres møbler er undersøkt, og funnet fri for veggedyr. Samtlige barn i folkeskolen blir 2 ganger årlig undersøkt på lus og i tilfelle renset. (H. A. Ouren).

Strinda. Der har også i 1920 været opført en del beboelseshuse i de til byen grensende deler av Strinda, men langt fra tilstrekkelig. Cigarettrøking er overordentlig almindelig, indtil misbruk. I enkelte strøk er der adskillig drukenskap både blandt eldre og yngre. Der drikkes vel mest vin og øl, men også surrogater. Denaturert spiritus («Den») nytes i stor utstrekning ofte blandet med brus. Som helhet betraktet må dog befolkningen sies å være edruelig. — Kommunen har ennå ikke maktet å anlegge kloakkledning i alle strøk, hvor bygningsloven er innført, så det er ofte vanskelig å få ordnet med avløpsvannet fra vask og vannklosetter. Inntil videre må man i de perifere deler nøie sig med avledning til bekkefar. — Med betydelige omkostninger er man nu begynt å fjerne den myrjord, som lå i bunnen av reservoiret ved det store vannverk på Estenstad. På byåssiden med Selsbakbebyggelsen har man utsikt til i nær fremtid å få en sideledning fra den store vannledning, som byen bygger fra Lersjøen, og da vil vannforholdene i denne del av distriktet bli helt tilfredsstillende. (Rüsing).

Malvik. Levemåten har været meget god, tildels ødsel, især blandt arbeiderne i Hommelvik. Utover landsbygden er de hygieniske forhold gjennomgående gode, både med hensyn til boliger og levemåte. (Imm. Waage).

Selbu. De hygieniske forhold bedres år for år, om der ennå står meget tilbake å ønske, især hvad renlighet angår.

I Tydal er forholdene i så måte bedre. Levemåten er bra, men matstellet mindre godt. Der forekommer blandt ungdommen adskillig hjemmebrenning som ikke vilde ha forekommet, hadde der været anledning til å erholde lovlig alkohol. Boligene bedres efterhvert. (C. G. Meidell).

Røros. Levemåten er kraftig. Boligene er som oftest små, men godt bygget. Dessværre utnyttes ikke rummene som de burde, og ventilasjonen er mindre god; selv om vinduene kan åpnes, brukes dette sjelden om sommeren og aldrig om vinteren. Heldigvis bor de fleste familier om sommeren på seteren eller i egne sommerstuer. Før vinterboligen tas i bruk blir alle rum grundig vasket og luftet. Nydelsesmidler brukes i ganske stor mengde. Misbruk av «dråper» fra apoteket er altfor stort. Sedelighetstilstanden er ikke bra. (Stengel).

Singsås. Levemåten er nu ikke så rikelig som før. Den økede inntekt i krigsårene benyttedes til innkjøp av moderne landbruksmaskiner og i nogen grad til utbedring av husene. Forbudet føles av de fleste som noget man burde komme bort fra. Det har visstnok bidratt til den sterke økning av kaffedriking. Sedeligheten reguleres ikke av særdeles strenge moralske grunnsetninger. (E. Brun).

Støren. Den økonomiske evne er god. Nogen fremgang i renlighet kan neppe spores. De opstilte renholdsregler i skolene overholdes på langt nær ikke overalt. Enkelte småkretser i utkanten av bygdene har ikke eget skolehus, men må leie sig inn hos private, og slike lokaler blir da ofte uhensiktsmessige. Edrueligheten er ganske bra. Efter forbudets innførelse begynte imidlertid alle slags surrogater å spille en stor rolle. Dråper av forskjellig slags benyttedes i stor utstrekning som berusningsmiddel. Selv gutter omkring konfirmasjonsalderen hadde ikke sjelden sitt «dråpeglass» i lommen. Sedeligheten som almindelig på landet, 9 pct. uekte fødsler. (J. Halvorsen).

Orkedal. Bygdene var før krigen praktisk talt avholdsbygger. Efter forbudets innførelse var likesom oppmerksomheten blitt henledet på alkoholen. Det blev karslig blandt en del ungdom å være anløpen, mens man før undså sig for det. Cigarettrøking har også tatt overhånd. De rummeligere økonomiske forhold har dog også medført mange goder. Sparebankens innskudd er vokset, gjeld innfriet og forbedringer utført på huser og jord. Spørsmålet om vann til skolebarna er

mange steder brennende. Det burde forlanges, at vannanordningen skulde løses samtidig som man bygget skolehusene. (E. Støren).

H e m n e. De hygieniske forhold er ganske gode, dog er her i dette vidtstrakte distrikt mange avkroker, hvor hygienen ikke står særlig høit. Man skulde tro, at der i denne bygd, hvor der er så meget jord og skog, og hvor der alltid må ha været jevn velstand, skulde finnes slekter med gammel kultur, men det er ikke tilfelle. Folk her er meget småskårne og synes best å passe til husmannskår. Selvgodhet er her ingen mangel på. Moralen står lavt, og her er adskillig misbruk av alkohol. (E. Andreassen).

H i t r a. Befolkningen lever av fiskeri, som dog i år slog fullstendig feil. De økonomiske forhold er som følge herav dårlige, men befolkningen vil heller gå og slenge, når de ikke kan tjene til overmål, som de i den senere år har været vant til. (N. Tørleu).

B j u g n. Boligforholdene er ikke gode. Husene er gjennomgående store nok, men utnytted ikke. Kjøkkenet blir almindelig benyttet til matlavnings- spise-, opholds- og vaskerum. Til soveværelser benyttes rum på loftet — små, trange, lysfattige skråværelser — hvor der ikke er plass til stort mer enn en seng, ofte litet propre med mange mennesker i hver. Forholdene ombord i fiskernes motorfartøier er enda værre. Kahytten er av hensyn til lasterummet minst mulig og helt forut med litet eller intet lys eller ventil og mange mann stuet sammen i små køier, som det er en kunst at snu sig inn og ut av. Kjølvann opplandet med fiskeavfall og olje fra maskinrummet gjør atmosfæren ofte uutholdelig for ikke tilvante. Her opholder de sig i sine fuktige klær, her spises slett tillavet mat og soves i fuktige og klamme sengklær. Den glimrende fortjeneste i krigstiden er en saga blott, når dertil kommer det mislykkede storsildfiske, som alle setter sin lit til, så begynner den tidligere fattigdom å melde sig i fiskerleiren. Jordbrukeren har det meget bedre i alle henseender. (T. Næs).

Ø r l a n d. Levemåten og husene er gjennomgående gode. Overdreven alkoholnydelse forekommer ikke og sedeligheten står ganske høit. (C. Henrichsen).

R i s s a. Levemåten er ikke bra, kaffen har fortrenget melken fra alle mål, selv små barn drikker almindeligvis meget kaffe. I stedet for det grove brød brukes finsiktet rug- og hvetebrød. Vaffer av den tykke, seige kvaliteten er også meget anvendt. Tidligere blev drevet adskillig fiske, men dette ophører mer og mer, og det er mest plassfolkene som driver litt hjemmefiske. (H. Kloumann).

A a f j o r d. De hygieniske forhold er meget slette. Levemåten er tarvelig: salt sild og fisk, kaffe og brød. Boligene er små og tarvelige. Hjemmebrenning foregår i stor målestokk, og virkningen er ofte voldsom med slagsmål og brutalitet; særlig voldsomt gikk det for sig ved juletider. Sedeligheten står lavt. (P. Nordrum).

Syke- og fattigpleien. I Støren har kommunen helt overtatt sykepleien, mens den i de fleste andre distrikter besøges av sanitetsforeningen og lokale foreninger. — For de fattige sørges der overalt godt.

Sykehus. I Trondhjem er sykehusplassenes antall øket med 13, så kommunen nu råder over 435 plasser. Hertil kommer Trondhjems lægeforenings tuberkulosehjem i Stjørdal med 18 senger, E. C. Dahls fødselstiftelse med 25 senger for barselkvinner og 10 senger for pleiebarn. Fremdeles det kommunale moderhjem med 15 senger for barn og 18 for kvinner, St. Elisabeths hospital med 72 senger. Det av Trondhjems lægeforening byggede skrofulosehjem for ca. 30 barn blev tatt i bruk i juli 1920 og viser sig å være til meget stor nytte. Kommunen holder hjemmet med en lærerinne. — I Strinda ligger Rotvold sinnssykeasyl (statsasyl) og Reitgjerdets pleiestiftelse for spedalske. I Leinstrand finnes et pleiehjem for ikke undervisningsdyktige åndssvake — Klæbu pleiehjem — med ca. 70 åndssvake. Kombinert tuberkulose- og syke-

hjem finnes i Selbu (20 og 7 plasser), Opdal (8 og 6 plasser), Orkedal og Meldal (18 plasser) samt tuberkulosehjem i Singasaas, Melhus og Hemne.

Bad. I Trondhjem er en privat og 2 kommunale badeanstalter. Badeinnretninger finnes i Hommelvik, Malvik og på Dalen blindeinstitutt for skolens lærere og elever, på hermetikkfabrikken Tok ved Lade samt på Ranheim fabriker. I Selbu distrikter i Tydal en badstue. Ved Røros smeltehytte er Jer et avlukke med kald og varm dusj for arbeiderne. Ved Løkkens Verk i Orkedal budstabad og karbad for arbeiderne. I Ørland er bad i 2 nye skolebygninger og ved meieriet for funksjonærene.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Vaksinasjon og møter i helseråd gir følgende tabell opplysning om:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Sør-Trøndelag fylke	106	2412
Trondhjems stadsfysikat	22	547
Strinda	7	408
Malvik	2	70
Leinstrand	1) 5	-
Børsa	2) 2	95
Selbu	5	-
Røros	8	69
Singasaas	3) 8	71
Støren	4) 9	154
Melhus	5) 3	100
Opdal	3	50
Rennebu	1	-
Orkedal	6) 17	227
Hemne	1	66
Hitra	7) 4	46
Frøya	-	26
Bjugn	8) 3	102
Ørland	2	35
Rissa	2	165
Agdenes	-	-
Bjørnør	9) 1	96
Aafjord	1	85

1) Leinstrand 1, Klæbu 2, Tiller 2. 2) Børseskogn 1, Byneset 1. 3) Singasaas 3, Holtaalen 2, Budal 3. 4) Støren 5, Hølandet 1, Horg 2, Soknedal 1. 5) Melhus 1, Flaa 2. 6) Orkedal 4, Orkanger 2, Orkland 3, Meldal 7, Gjeitastrand 1. 7) Hitra 1, Kvenvær 1, Sandstad 1, Fillan 1. 8) Bjugn 1, Stjørna 2. 9) Roan 1.

XVII. Nord-Trøndelag fylke.

Lægedistriktssinnndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i i km. ²	Tilstede. innb. Iste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornœdre.	Hjelpvaksinatorer.
Fylket	22417,2	89 348	33	5	57	44
1. Stjørdal	2 175,74	12 070	3	-	4	4
	Stjørdal	54,26	3 748	3	-	2	2
	Meraaker	1 229,22	2 593	-	-	1	1
	Hegra	612,39	2 592	-	-	1	1
	Laanke	185,40	1 326	-	-	-	-
	Skatval	94,47	1 811	-	-	-	-
2. Frosta	Frosta	75,41	2 715	1	-	1	1
3. Leksvik	Leksvik	431,19	2 854	1	-	3	2
4. Skogn	480,57	5 563	1	- ²⁾	2	1
	Skogn	340,15	3 634	-	-	1	-
	Aasen	140,42	1 929	1	-	1	1
5. Levanger	168,72	5 231	4	1	5	2
	Levanger, kjøpstad	0,45	1 831	4	1	2	-
	Frol	140,45	2 622	-	-	2	1
	Ytterøy	27,82	778	-	-	1	1
6. Verdal	Verdal	1 587,00	6 719	2	-	2	2
7. Inderøy	146,31	4 453	1	-	3	3
	Inderøy	89,73	2 878	1	-	1	1
	Røra	28,90	872	-	-	1	1
	Sandvollan	27,68	703	-	-	1	1
8. Verran	552,32	2 539	1 ¹⁾	-	4	2
	Verran	414,58	1 813	-	-	3	1
	Mosvik	137,74	726	-	-	1	1
9. Stenkjær	259,63	5 607	4	2	4	1
	Stenkjær, ladested.	0 90	2 713	4	2	2	-
	Sparbu	258,73	2 894	-	- ²⁾	2	1
10. Stod	1 107,89	5 554	2 ¹⁾	-	2	2
	Stod	256,65	1 289	-	-	1 ³⁾	1
	Eqge	51,33	1 734	1	-	-	-
	Kvam	374,67	1 131	-	-	1	1
	Ogndal	425,24	1 400	-	-	-	-

1) Distriktslægestillingen ledig. 2) Bor i Levanger. 3) Bor i Stenkjær.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flate- innhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jornedre.	Hjelp- vaksinatører.
11. Beitstad	Beitstad	1 093,18	4 281	1	-	4	3
	Beitstad	199,92	1 942	1	-	2	1
	Malm	269,87	1 035	-	-	1	1
	Namdalseid	623,39	1 304	-	-	1	1
12. Grong	Grong	4 071,29	2 777	1	-	2	2
13. Snaasa	Snaasa	2 406,35	2 413	1 ¹⁾	-	1	1
14. Lierne	Lierne	2 970,43	1 648	1	-	2	2
	Sørli	1 431,37	716	-	-	1	1
	Nordli	1 539,06	932	1	-	1	1
15. Namsos	Namsos	240,89	4 579	2	2	3	2
	Namsos, ladested	0,34	3 699	2	2	8	1
	Vemundvik	240,55	880	-	-	-	1 ²⁾
16. Klinga	Klinga	352,49	1 874	1	-	1	1
17. Overhalla	Overhalla	1 270,08	3 507	1	-	2	2
	Overhalla	708,99	2 414	1	-	1	1
	Hølandet	561,09	1 093	-	-	1	1
18. Flatanger	Flatanger	462,18	1 794	1	-	1	1
19. Fosnes	Fosnes	860,82	2 592	1	-	2	2
	Fosnes	588,72	1 062	-	-	1	1
	Otterøy	272,10	1 530	1	-	1	1
20. Kolvereid	Kolvereid	1 086,23	5 131	1	-	5	4
	Kolvereid	433,40	2 149	1	-	2	2
	Nærøy	134,84	2 087	-	-	2	1
	Foldereid	517,99	895	-	-	1	1
21. Vikna	Vikna	317,27	3 505	1	-	2	2
22. Leka	Leka	301,15	1 942	1 ¹⁾	-	2	2
	Leka	108,11	1 107	-	-	1	1
	Gravvik	193,04	835	-	-	1	1

¹⁾ Distriktslægestillingen ledig. ²⁾ Bor i Namsos.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	46	-	46	1	-	-	36	5	-	-	1	1	1	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.) . .	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	4	2	4	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	1
Skarlagensfeber	142	2	132	31	15	10	3	7	16	5	4	7	6	8	20
Meslinger	3	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Difteri (croup)	276	24	247	45	21	11	4	27	16	17	16	8	25	20	37
Barselfeber	15	6	13	1	1	4	-	1	3	1	-	-	1	-	1
Pyæmi, septhæmi	18	4	15	-	-	-	-	-	4	2	-	3	-	4	2
Pemfigus (hos nyfødte)	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	26	5	23	2	1	3	1	7	-	-	-	1	1	2	5
Røde hunde	14	-	14	3	-	4	5	-	-	-	-	-	-	1	1
Variceller	135	-	131	13	23	28	2	27	-	3	8	4	7	6	10
Kusma	2	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Kikhoste	258	11	246	-	5	5	7	7	33	44	25	29	25	42	24
Akute katarrer i åndedrætsorg.	4250	42	3950	480	401	476	341	455	326	288	160	208	344	237	234
Influenza	837	6	824	52	224	145	74	113	80	32	13	15	22	26	28
Lungebetændelse	252	65	215	29	36	28	23	22	13	11	4	6	14	19	10
Plevrit	242	6	162	25	12	20	16	17	12	11	13	8	6	8	14
Giktfeber	91	8	91	12	12	13	4	7	8	6	7	1	3	8	10
Akut diarrhoe (kolerine)	371	8	329	19	14	13	17	26	36	39	29	35	38	26	37
Tilsammen	6985	192	6447	713	766	761	534	721	549	461	280	327	493	408	434

Nord-Trøndelag fylke. 1920.

193

Epidemiske sygdommer.

194

Nord-Trøndelag fylke. 1920.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:														
	1		2		3		4		5		6		7—8		
	Stjørdal.		Frosta.		Leksvik.		Skogn.		Levanger.		Verdal.		Inderøy og Verran.		
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	29	2	22	-	1	-	13	-	-	-	5	-	15	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-
Difteri (croup)	38	3	2	-	8	5	10	-	14	2	76	2	16	3	
Barsel-feber	5	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Penfigus (hos nyfødte)	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	3	-	3	-	2	-	-	-	-	-	2	2	5	-	
Røde hunde	12	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	
Variceller	72	-	2	-	-	-	5	-	16	-	2	-	16	-	
Kusma	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kikhoste	97	7	6	-	4	-	13	1	39	1	2	-	18	-	
Akute katarrer i åndedrætsorganene	446	4	50	1	6	2	138	-	330	1	273	1	709	11	
Influenza	233	1	2	-	1	-	12	-	21	2	84	-	124	-	
Lungebetændelse	47	11	5	3	6	1	11	2	15	2	21	9	15	10	
Plevrit	28	-	10	-	4	-	11	-	11	-	4	-	57	1	
Giktfeber	14	1	-	-	1	-	6	-	1	-	4	-	21	2	
Akut diarrhoe (kolerine)	19	1	11	-	-	-	12	-	21	1	-	-	78	4	
Tilsammen	1046	34	115	4	33	8	234	3	469	9	475	14	1080	32	

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistrikterne:														
	9		10		11		12		13		14		15		
	Stenkjær.		Stod.		Beitstad.		Grong.		Snaasa.		Lierne.		Namsos.		
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	
Tyfoidefeber	40	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	4	-	-	-	16	-	2	-	-	-	-	-	-	8	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	7	1	-	1	26	1	1	-	-	-	2	-	-	27	2
Barselsefeber	3	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, sept hæmi	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	2	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	8	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4	-
Kusma	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene ..	1231	2	1	1	95	2	53	1	2	2	1	1	1	274	2
Influenza	111	1	-	-	2	-	11	-	-	-	-	-	-	41	-
Lungebetændelse	33	5	3	3	5	1	15	4	1	1	1	1	1	12	3
Plevrit	12	-	-	-	9	2	14	-	-	-	-	-	-	20	-
Giktfeber	20	1	1	1	5	-	-	-	1	1	-	-	-	3	-
Akut diarrhoe (kolerine)	108	1	-	-	9	-	17	-	-	-	-	-	-	36	1
Tilsammen	1654	13	8	9	185	8	115	5	4	4	4	2	4	428	9

Epidemiske sygdommer.

196

Nord-Trøndelag fylke. 1920.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:													
	16		17		18		19		20		21		22	
	Klinga.		Overhalla.		Flatanger.		Fosnes.		Kolvereid.		Vikna.		Leka.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Skarlagensfeber	1	-	14	-	-	-	6	-	2	-	-	-	4	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	-	-	17	1	3	2	10	-	13	-	5	-	1	1
Barselfeber	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	3	-	1	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	7	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	54	-	204	1	46	-	90	3	110	-	116	7	21	-
Influenza	2	-	-	-	146	2	6	-	9	-	28	-	4	-
Lungebetendelse	2	-	25	2	2	-	7	-	7	5	17	1	2	1
Plevrit	17	1	-	-	7	-	10	-	9	-	15	2	4	-
Giktfeber	1	1	4	-	-	-	2	-	6	1	-	-	1	-
Akut diarrhoe (kolerine)	17	-	9	-	7	-	7	-	10	-	6	-	4	-
Tilsammen	95	2	281	4	212	4	142	7	169	7	192	10	44	4

Sundhetstilstanden viser gjennomgående bedring mot foregående år. Av epidemiske sygdomstilfeller er meldt 6 985 med 192 dødsfall mot 12 246 og 256 dødsfall i 1919.

Dødeligheten. De dodes antall utgjorde 13,8 pro mille av den opgivne tilstedeværende middelfolkemengde (88 988). Se tabell II.

Om de **epidemiske sygdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 193—196.

Tyfoidfeber. I Stenkjær optrådte paratyfus i april måned i omegnen av Byfossen og senere kom flere tilfeller i Søndre Stenkjær. Det viste sig snart, at smitten skrev sig fra By gårdsbruks vannledning. Dennes samleikum ligger på et dyrket jorde i et svakt heldende terreng og får sitt tillop gjennom drænsrørgrøfter fra et opkomme under fjellet. Våren 1920 blev der kjørt flere hundre læss husdyrgjødsel på jorden ovenfor kummen, og under snesmeltningen rant det dannede gjødselvann delvis ned i samleikummen og forurenset vannet i gårdens vannledning. Derved blev melken infisert på gårdens melkeutsal og det i Søndre Stenkjær. Til medisinalstyrelsens laboratorium blev der sendt prøver av vann og slam fra samleikummen, men resultatet var negativt. Efterat alle hygieniske forholdsregler mot smittens utbredning var foretatt ophørte epidemien. (Kr. Bragstad).

Difteri. Av de i Stjørdal forekommende 38 tilfeller var 9 voksne og tilfellene fordelte sig over alle årets måneder undtagen april. Øverst i Foldalen i Hegra optrådte sygdommen plutselig senhøstes på en avsidesliggende gård Kulaas. Smittekilden ukjent. I Verdal forekom sygdommen jevnt utover våren, men forlop gjennomgående lett. Smittekilden også her ukjent.

Av **encephalitis lethargica** forekom et tilfelle i Stjørdal hos en mann og i Overhalla hos en kvinne.

Av **skabb** forekom 365 tilfeller, flest i Stjørdal, Skogn, Verdal og Kolvereid.

Impetigo, urticaria og **erythema nodosum** gikk over hele Stjørdal. Også i Overhalla var disse sygdommer utbredt.

Et tilfelle av **bendelorm** (*tænia solium*) behandledes hos en svensk arbeider i Stjørdal. Han var infisert for 10 år siden.

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:													
		1	2	3	4	5	6	7	9	12	15	17	20	21	22
		Stjørdal.	Frosta.	Leksvik.	Skogn.	Levanger.	Verdal.	Inderey.	Stenkjær.	Grong.	Namsos.	Overhalla.	Kolvereid.	Vikna.	Leka.
Veneriske sår	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis, erhvervet . . .	3	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Gonorrhoe, uretrit . .	73	10	1	3	6	5	10	8	7	1	5	1	2	12	2

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Stjørdal	161	25	34	127
Frosta	27	9	4	23
Leksvik	34	6	8	26
Skogn	59	9	3	56
Levanger	58	10	9	49
Levanger kjøpstad	31	6	5	26
Bygder	27	4	4	23
Verdal	94	15	14	80
Inderøy	143	7	32	111
Verran				
Stenkjær	103	17	13	90
Stenkjær ladested	34	5	2	32
Bygder	69	12	11	58
Stod	61	9	9	52
Beitstad	53	9	8	45
Grong	32	1	5	27
Snaasa	46	4	4	42
Lierne	23	4	2	21
Namsos	44	5	9	35
Namsos ladested	29	3	6	23
Bygder	15	2	3	12
Klinga	16	4	2	14
Overhalla	51	7	4	47
Flatanger	25	2	4	21
Fosnes	31	4	7	24
Kolvereid	64	9	7	57
Vikna	48	6	10	38
Leka	27	3	4	23
Nord-Trøndelag fylke	1200	165	192	1008
Derav i byer	94	14	13	81
— - bygder	1106	151	179	927

Tuberkulose. Om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkulose sykdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægernes dødsårsakslistor for det hele fylke 13,8 pct. av samtlige ved sygdom forårsakede kjente dødsfall og 16,4 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet forholdsvis 15,0 og 17,3 pct. og for bygdene 13,7 og 16,2 pct. Forøvrig henvises til ovenstående tabell.

Om de med statsbidrag forpleiede **sinnssyke** se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger utførtes i alt 77, derav i Stjørdal 13, Frosta 3, Skogn 1, Levanger 1, Verdal 1, Inderøy og Verran 6, Stenkjær 16, Beitstad 6, Grong 1, Namsos 11, Klinga 2, Overhalla 6, Fosnes 5, Kolvareid 5. Angående indikasjoner og utfall henvises til følgende tabell:

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending.			Uttrekning ved bekkenendeleie.		Perforasjon.	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.		Barn.		Mødre	Barn		Mor.	Barn.	Mødre.	Mor.
	Lev.	Død.	Lev.	Dødf.	Lev.	L.	Df.	Lev.	Lev.	Lev.	Lev.
Risvekkelse	49	¹⁾ 1	²⁾ 50	1	-	-	-	1	1	³⁾ 1	-
Barselkrampe	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for fosterets liv	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stort fosterhode . . .	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Dyp tverrstand	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og blødning	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-
Langvarig høi feber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁴⁾ 1	-
Tilbakeholdelse av placenta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Tilsammen	57	1	57	2	4	1	3	1	1	2	11
	58		59			4					

¹⁾ Blødning, ruptur av vagina. ²⁾ Herav 1 par tvillinger med tang på begge og 1 par tvillinger med tang på 1ste, mens den 2nen blev født en time senere efter pituitrin. ³⁾ Dødt foster, svake rier. ⁴⁾ På levende foster, efterat forsøk på vending og tangforløsning var mislykket og moren hadde hatt høi feber, så hun var meget svak og fødslen ingen fremgang hadde.

Om jormorhjelpen se den almindelige beretning.

Dødsfall på barselseng. Efter prestenes opgaver døde 7 kvinner på barselseng. Lægerne har opgitt dødsårsaken for 10, hvorav av barselfeber 6, barselkrampe 1, emboli 1, blødning 1, ektopisk svangerskap 1. Se forøvrig tabell XXX, gruppe XII.

Tallet på fødte og døde vil sees av tabellen på neste side. Der blir et overskudd av 1 083 fødte og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 53,1.

Spedalskhet. I Frosta er 1, i Flatanger 2, i Kolvareid 1 og i Vikna 1.

Været. Vinteren var kald og stormfull, sommeren kjølig og regnfull, men høsten mild og vakker, så innhøstningen gikk bra og året blev et godt middelsår.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	le- vende.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på bar- sel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.	ved mord og drap.
Stjørdal	311	5	184	24	2	4	5	-	-
Frosta	61	4	29	1	-	-	-	-	-
Leksvik	85	-	36	2	-	-	-	-	-
Skogn	115	2	70	5	1	-	1	-	-
Levanger	129	5	67	4	-	-	1	-	-
Levanger kjøpstad	49	4	31	1	-	-	-	-	-
Bygder	80	1	36	3	-	-	1	-	-
Verdal	211	4	99	10	1	-	1	-	1
Inderøy	102	2	68	8	2	-	1	-	-
Verran	53	3	36	3	-	-	-	-	-
Stenkjær	139	2	79	7	-	1	-	-	-
Stenkjær ladested	62	-	38	2	-	1	-	-	-
Bygder	77	2	41	5	-	-	-	-	-
Stod	139	2	63	5	-	2	-	-	-
Beitstad	129	2	54	7	2	-	-	1	-
Grong	74	2	34	5	1	-	2	-	-
Snaasa	41	-	48	2	-	-	2	-	-
Lierne	51	-	31	3	1	-	-	-	-
Namsos	124	2	54	7	2	-	1	-	-
Namsos ladested	69	-	42	6	1	-	1	-	-
Bygder	55	2	12	1	1	-	-	-	-
Klinga	48	1	15	1	-	-	-	-	-
Overhalla	67	3	63	3	-	-	4	-	-
Flatanger	37	1	26	1	-	-	1	-	-
Fosnes	70	1	36	5	-	-	3	-	-
Kolvereid	136	1	66	9	2	-	1	-	-
Vikna	134	1	43	2	-	-	2	-	-
Leka	54	1	26	2	-	-	-	-	-
Nord-Trøndelag fylke	2310	44	1227	116	14	7	25	1	1
Derav i byer	180	4	111	9	1	1	1	-	-
— - bygder	2130	40	1116	107	13	6	24	1	1

Levemåte, hygieniske og økonomiske forhold. Stjørdal. Der har været stor arbeidsløshet. Fabrikker har tildels stått og delvis gått med innskrenket drift, så det for mange har været knapt, uten at der har været egentlig nød. Kommunen har satt igang nødsarbeide og lagt en stump kloakkledning, som lenge har været påkrevet på Halsen. Likeledes er veien i Bergskleven utvidet. (K. Knutssøn).

Frosta. Intektene har også i det forløpne år været bra. Med hensyn til de hygieniske fremskritt, så går disse tregt, men befolkningen setter sin ære i å ha det pent og ordentlig på sine gårder. (H. Grimm).

Leksvik. Levemåten er enkel og består til middag gjerne av salt sild og sei, til de øvrige måltider av kaffe og brød, vanngrøt med melk og kanskje kokt eller stekt flesk etter. Istedetfor brød brukes ofte potetkake. Tidligere var der utbredt husflid å lave $\frac{1}{8}$ eller $\frac{1}{4}$ sildetønner, men denne er gått betydelig tilbake i de senere år på grunn av de dårlige omsetningsforhold. Sildefiske har der ikke været siden 1911. Få driver fiskeri som næring. Boligene er mange steder dårlige. Edrueligheten er bra, men sedelighetsforholdene er slappe. (E. Brekke).

Skogn. Distriktet er i første rekke et jordbruksdistrikt. I de grender, som ligger ved sjøen, drives tillike endel fiskeri, vesentlig etter sild, laks og flyndre. I Aasen er endel industriell virksomhet. Der er jevn velstand, men kommunen har påtatt sig store byrder, som elektrisitetsverk, nye skolebygninger, gamlehjem etc. Levemåten er gjennomgående god og kraftig. Boligene i almindelighet gode. Befolkningen er edruelig. (A. B. Nielsen).

Levanger. De økonomiske og hygieniske forhold er meget gode. (B. Berntsen).

Inderøy og Verran. Inderøy er et utpreget jordbruksdistrikt, Verran derimot er særlig henvist til fiskeri og skogsdrift. Boligene er gjennomgående meget gode i begge distrikter, kjellerleiligheter benyttes aldrig. Levemåten er sund og god. Mange unge piker søker stadig til husmorskolene. Misbruk av nydelsesmidler, især slikkerier og cigaretter, er sterkt utbredt blandt ungdommen. Nogen drikkfeldighet eller usedelighet høres der ikke tale om. Alkohol brukes som profylaktikum og kurativum. Klædrakten er praktisk og varm. (H. Angell).

Beitstad. Skolehygienien bedres. Vannfontener er nu anbragt overalt. Et skolehus er helt ombygget, og flere lokaler utbedret. I Malm har en lærer foreslått innredet eget tørkerum for barnas yttertøi og fottøi samt anskaffelse av ladder til å ta på under skoletimen, så de kan sitte tørre på føttene, og etter sikkert forlydende vil kommunen bevilge de fornødne midler. En henvendelse til Namdalseids herredsstyre om å gjennomføre samme idé vil derimot visstnok neppe bli tatt til følge. (O. Huus).

Grong. De hygieniske forhold står adskillig tilbake både hvad renslighet og matstell angår. Det er dog sjelden å se utøi, og skabb importeres vesentlig fra Lierne og Sverige. Spedbarnpleien står ikke høit. Der er for liten hjelp å få for husmødrene, så med matstellet må det gå på letteste måte, og da er det kaffen som må hjelpe over vanskelighetene. Boligforholdene er som almindelig på landet med dårlig ventilasjon, og kjøkkenet anvendt til opholdsrum, spise- og soverum. De økonomiske forhold er jevnt gode. (A. Bryn).

Klinga. Der er gode økonomiske forhold. I Bangsund har ungdommen for mange penger mellom henderne, så den henfaller til misbruk av alkoholsurrogater, cigaretter og chokolade, likesom sedeligheten her står tilbake. Boligene er gode og vel utstyrt. Levemåten er god, der spares ikke på noget. Tannpleien dårlig, så tannløshet fra 16—18 års alderen er ingen sjeldenbet. Sterkt misbruk av skråtobakk. (A. Wiborg).

Overhalla. De hygieniske og økonomiske forhold er gode. Edruelighets- og sedelighetstilstanden synes å være bra. (O. Fladvad).

Flatanger. Edruelighetsforholdene er meget gode og sedeligheten ganske bra. De økonomiske forhold viser nu tydelig nedgang. (P. C. Johnson).

Fosnes. De hygieniske forhold frembyr ingen større forandring. De hittil rikeligere flytende inntekter har av gårdbrukerne været anvendt til forbedring av hus og jord; men er av ungdommen sløset bort i slikkerier, kortspil og fine klær. Torskefisket gav bare middels utbytte, sildefisket mislykkedes fullstendig, derimot slog laksefisket utmerket til. Edruelighetstilstanden er fremdeles god. (H. Lie).

Kolvereid. Gode økonomiske forhold. Interessen for jordbruket er voksende, og der er dyrket op adskillig ny jord, særlig i den ytre del av distriktet. Kaffemisbruk selv blandt barn er almindelig. (A. Bødal).

Vikna. De hygieniske forhold, særlig angående vannforsyningen på Rørvik og fjernelse av søppel o. l, lot meget tilbake å ønske. (H. Parow).

Leka. Rensligheten og vannforsyningen er bra. Nydelsesmidler brukes i stor utstrekning. Anæmier og nervesvekkelse forekom hyppig hos begge kjønn på grunn av uhensiktsmessig levemåte og nattevakaen. (H. Parow).

Syke- og fattigpleien. En eller flere sykepleiersker er der gjerne i de fleste herreder, flere steder særskilte barselpleiersker. Disse holdes dels av lokale sykepleieforeninger, dels av Sanitetsforeningen. Enkelte herreder har også faste desinfektører.

Gamlehjem finnes i Frosta, Inderøy og Sparbu. Beitstad har et fullt moderne gamlehjem på 30 senger, Malm et på 15 senger og Næmdalseid et på 14 senger.

Sykehus. I Stjørdal er et militæretaten tilhørende sykehus, som er i bruk under våbenøvelsene på Sandferhus i Vernes. Dr. Ellen Seips sykehus på Salttjørø for 12 patienter. Trondhjemslægernes pleiehjem «Nylandet» for tuberkuløse barn. Trondhjemslægernes hjem «Klevan» for skrofuløse barn samt Hegra pleiehjem for tuberkuløse. I Levanger ligger Nord Trøndelag fylkes sykehus og i Verdal et tuberkulosehjem. I Stenkjær finnes et isolasjonslokale for epidemiske syke og fylkets pleiehjem for tuberkuløse samt et av Stenkjær sanitetsforening oprettet sykehjem. I Vemundvik herred, like utenfor Namsos bygrense, ligger Namdalens sykehus med tilknyttet tuberkulosehjem.

Bad. I Stjørdal distrikt er et styrtebad ved det militære sykehus og på Stjørdalshalsen et forenet badstu- og karbad. En badstue finnes i Hegra og en i Meraaker. I Levanger er skolebad med dusj og karbad, som nogen dager i uken benyttes som folkebad. I Verdal er 2 varmluftsbad, hvorav det ene står åpent til almindelig bruk. I Inderøy distrikt er der karbad ved flere meierier og ved Sundnes brenneri. I Sparbu forsamlingshus er karbad. I Stenkjær er kommunalt folkebad, både kar- og badstubad. I Grong distrikt er 2 badstubad. I Namsos er bad for kar-, dusj- og badstubad, som benyttes meget av Bangsunds beboere. I Overhalla distrikt finnes 3 badstubad.

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Følgende tabell gir opplysning om antallet av møter i helseråd og av vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd. ¹⁾	Vaksinerte.
Nord-Trøndelag fylke.....	82	1 191
Stjørdal	²⁾ 11	306
Frosta	4	61
Leksvik	5	-
Skogn	³⁾ 6	88
Levanger	⁴⁾ 4	91
Verdal	2	80
Inderøy.....	} ⁵⁾ 4	-
Verran		-
Stenkjær.....	} ⁶⁾ 14	46
Stod		-
Beitstad	⁷⁾ 5	99
Grong	2	100
Snaasa	-	-
Lierne	-	-
Namsos	⁸⁾ 3	179
Klinga	4	-
Overhalla	⁹⁾ 2	-
Flatanger	2	-
Fosnes	¹⁰⁾ 5	25
Kolvereid	¹¹⁾ 5	90
Vikna	2	-
Leka	¹²⁾ 2	26

¹⁾ For distrikter, som består av mere enn ett herred, gjelder det opførte tall det herred, hvorefter distriktet har navn, når intet nærmere er opplyst. ²⁾ Hegra 2, Meraker 2, Laanke 2, Skatval 3, Stjørdal 2. ³⁾ Skogn 3, Aasen 3. ⁴⁾ Frol 2, Levanger 2. ⁵⁾ Sparbu 1, Sandvollan 1, Ytterøy 1, Verran 1. ⁶⁾ Stenkjær 4, Egge 2, Kvam 2, Stod 3, Ogdal 3. ⁷⁾ Beitstad 2, Malm 2, Namdalseid 1. ⁸⁾ Namsos 2, Vemundvik 1. ⁹⁾ Overhalla 1, Hølandet 1. ¹⁰⁾ Otterøy 3, Fosnes 2. ¹¹⁾ Kolvereid 3, Føldereid 1, Nærøy 1. ¹²⁾ Leka 1, Gravik 1.

XVIII. Nordland fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæget.	Jormødre.	Hjelpvaksinatorer.
Fylket		38081,80	170 510	60	11	121	90
1. Bindal	Bindal	1 509,00	2 628	1	-	2	2
2. Vik	Vik	232,66	2 492	1	-	1	1
3. Velfjord	Velfjord	600,39	1 453	1	-	1	1
4. Brønnøy	Brønnøy	150,19	3 693	2	-	1	1
5. Vega	Vega	147,27	2 237	1	-	1	1
6. Tjøtta		866,80	3 286	¹⁾ 1	-	4	4
	Tjøtta	346,02	2 180	-	-	3	3
	Vevelstad	520,78	1 106	-	-	1	1
7. Alstahaug		408,54	5 175	2	-	3	3
	Stamnes	44,88	1 823	1	-	1	1
	Leirfjord	271,87	1 868	-	-	1	1
	Alstahaug	91,79	1 484	1	-	1	1
8. Herøy (N.)		172,83	3 892	¹⁾ 1	-	2	1
	Herøy (N.)	58,70	2 438	-	-	1	-
	Nordvik	114,13	1 454	-	-	1	1
9. Vefsn	Vefsn	3 405,95	5 064	²⁾ 1	-	³⁾ 2	2
10. Mosjøen stadslid.	Mosjøen ladested.	0,83	2 047	2	1	1	1
11. Hatfjelldal	Hatfjelldal	3 102,51	1 198	1	-	1	1
12. Hemnes		1 690,20	4 881	1	-	3	2
	Hemnes	1 065,94	3 531	1	-	2	1
	Korgen	624,26	1 350	-	-	1	1
13. Nesna		668,00	4 752	1	-	4	2
	Nesna	580,94	3 362	1	-	3	1
	Dønnes	87,06	1 390	-	-	1	1

¹⁾ Distriktslægestillingen ledig. ²⁾ Bor i Mosjøen. ³⁾ Den ene av disse bor i Mosjøen.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpvaksinatorer.
14. Mo	Mo	3 964,92	5 461	1	-	3	2
15. Lurøy	Lurøy	288,22	3 053	1	-	3	3
	Lurøy	270,86	2 436	1	-	2	2
	Træna	17,36	617	-	-	1	1
16. Rødøy	Rødøy	696,83	2 808	-	-	2	1
17. Meløy	Meløy	872,26	4 438	1	-	3	3
18. Gildeskaal	Gildeskaal	1 893,00	6 088	1	-	3	3
	Gildeskaal	666,25	4 193	1	-	2	2
	Beiarn	1 226,75	1 895	-	-	1	1
19. Bodø stadslæged. .	Bodø, kjøpstad . . .	1,03	5 156	4	3	3	-
20. Bodin	Bodin	671,34	5 510	¹⁾ 3	-	5 ²⁾	4
21. Skjerstad	Skjerstad	511,54	1 894	1	-	2	1
22. Saltdal	Saltdal	2 079,04	3 761	3	-	2	2
23. Fauske	Fauske	1 108,88	7 226	2	1	3	2
24. Sørfold	Sørfold	1 745,46	3 446	1	-	2	1
	Sørfold	1 571,25	2 709	1	-	1	-
	Kjerringøy	174,21	737	-	-	1	1
25. Nordfold	Nordfold	748,79	2 467	³⁾ 1	-	2	2
	Nordfold	563,38	1 373	-	-	1	1
	Leiranger	185,41	1 094	-	-	1	1
26. Steigen	Steigen	252,21	2 073	1	-	1	1
27. Hamarøy	Hamarøy	1 208,06	3 082	1	-	2	2
28. Lødingen	Lødingen	1 269,80	4 364	1	-	5	5
	Lødingen	1 046,19	2 936	1	-	4	4
	Tjeldsund	223,61	1 428	-	-	1	1
29. Tysfjord	Tysfjord	1 444,61	2 820	1	-	3	3
30. Narvik stadslæged. .	Narvik, kjøpstad . .	12,82	6 499	3	2	5	1

¹⁾ Den ene av disse, distriktslægen, bor i Bodø. ²⁾ 1 av disse bor i Bodø. ³⁾ Distriktslægestillingen ledig.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesvaksinatorer.
31. Ankenes	Ankenes	2 005,73	3 233	1	- ¹⁾	3 ¹⁾	4
32. Ofoten	Evenes	741,64	5 712	1	-	4	3
33. Værøy	Værøy	28,87	1 535	1	-	3	1
34. Flakstad	Flakstad	298,98	2 900	1	-	2	2
	Flakstad	179,75	1 597	1	-	1	1
	Moskenes	119,23	1 303	-	-	1	1
35. Buksnes	Buksnes	169,01	5 201	1	1	5	2
36. Borge	Borge	256,79	4 403	1	-	4	4
37. Gimsey	Gimsey	185,34	1 496 ²⁾	1	-	2	2
38. Vaagan	Vaagan	282,87	4 188	2	-	5	4
39. Svolvær stadsl.dstr.	Svolvær, ladested	3,30	2 627	1	1	-	-
40. Hadsel	Hadsel	726,17	9 310	4	2	9	1
41. Bø	Bø	212,00	4 288	1	-	2	1
42. Øksnes	Øksnes	362,61	3 278 ²⁾	1	-	2	2
43. Sortland	Sortland	409,93	4 527	1	-	2	2
44. Dverberg	Dverberg	674,52	4 868	1	-	3	4

¹⁾ En av disse bor i Narvik. ²⁾ Distriktslægestillingen ledig.

Sundhetstilstanden synes gjennomgående å ha vært bra. (Fylkeslægen). Av epidemiske sygdomstilfelle er i alt meldt 13 237, hvorav 310 hadde dødelig utgang; året forut var de tilsvarende tall 12 433 og 367.

Dødeligheten var 12,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 207 o. flg.

Tyfoidfieber. På prestegården i Hamarøy inntraff et tilfelle i begynnelsen av året. Widal +. Ved denne prøve blev det godtgjort, at det var tyfus som hadde herjet der og på flere andre gårder i 2 år, hvorfor grundig rengjøring

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	25	3	25	2	2	1	2	2	-	11	-	2	1	2	-
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	5	1	4	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	7	3	7	-	-	-	-	-	1	-	1	-	4	1	-
Skarlagensfeber	158	5	156	29	19	6	5	8	8	9	8	13	25	18	8
Meslinger	4	1	3	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	959	59	959	130	80	74	82	73	75	64	60	98	100	65	58
Dysenteri	3	-	3	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Barselfeber	29	4	27	1	3	5	2	3	2	1	1	4	-	-	5
Pyæmi, septhæmi	33	14	26	-	3	-	2	7	3	1	4	-	4	2	-
Pemfigus (hos nyfødte)	13	-	13	-	4	2	-	-	3	1	-	-	1	1	1
Rosen	116	2	116	8	6	7	7	9	12	8	9	11	6	17	16
Røde hunde	13	-	13	-	-	2	-	-	1	3	2	2	3	2	1
Variceller	119	-	119	5	19	10	10	12	21	12	6	1	9	4	10
Kusma	18	-	18	-	1	-	-	5	-	2	-	1	3	1	5
Kikhoste	1574	43	1571	6	31	32	27	43	64	347	160	184	228	253	196
Akute katarrar i åndedrættssorg.	6532	72	6524	578	710	675	556	576	441	438	382	405	481	638	644
Influenza	1668	21	1668	182	389	247	213	118	61	49	39	37	82	114	137
Lungebetendelse	368	54	366	26	63	36	40	45	27	22	18	10	20	23	36
Plevrit	645	8	645	29	41	60	76	72	48	79	57	43	35	55	50
Giktfeber	199	7	199	17	16	25	22	22	12	10	8	12	22	13	20
Akut diarrhoe (kolerine)	745	13	745	42	51	66	57	71	65	101	61	80	51	57	43
Skjørbuk	4	-	4	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	13237	310	13211	1055	1441	1248	1101	1069	848	1161	817	903	1072	1266	1230

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:													
	1		2		3		4		5		6		7	
	Bindal.		Vik.		Velfjord.		Brønnøy.		Vega.		Tjøtta.		Alstahaug.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	-	-	1	-	1	-	12	-	-	-	-	-	50	3
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselsefeber	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	2	-	5	-	3	-	3	-	-	-	7	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	3	-	5	-	1	-	1	-	8	-
Kusma	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	6	1	29	4
Akute katarrer i åndedrætsorganene	30	-	45	-	55	-	60	1	7	-	20	-	126	2
Influenza	-	-	-	-	17	-	39	2	4	3	4	1	74	1
Lungebetændelse	2	-	4	-	4	-	2	-	1	1	1	1	7	1
Plevrit	2	-	11	-	17	-	17	-	2	-	7	-	8	-
Giktfeber	4	-	13	-	3	-	7	-	-	-	-	-	2	2
Akut diarrhoe (kolerine)	16	1	10	-	7	-	7	-	-	-	-	-	3	-
Skjærbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	55	1	86	-	114	-	167	5	18	4	40	3	319	13

Epidemiske sygdommer.

	(Forts.).													
	Fordeling på lægedistriktene:													
	8		9		10		11		12		13		14	
	Herøy.		Vefsn.		Mosjøen stads- læge- distrikt.		Hatfjelldal.		Hemnes.		Nesna.		Mo.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	36	-	2	-	1	-	-	-	15	2	7	1	11	2
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Pyæmi, sept hæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	1	1	-	-	1	-	1	-	2	-	3	-	1	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Variceller	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	13	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Kikhoste	51	2	8	1	-	-	-	-	43	2	10	1	27	1
Akute katarrer i åndedrætsorganene	205	4	22	-	26	1	28	-	141	1	148	2	280	1
Influenza	40	-	4	-	1	-	2	-	13	-	66	3	35	-
Lungebetændelse	26	-	2	-	2	1	1	-	10	1	6	2	13	2
Plevrit	3	-	1	1	1	-	9	-	9	1	22	-	30	-
Giktfeber	1	-	3	-	1	-	2	1	3	-	7	-	8	-
Akut diarrhoe (kolerine)	28	1	3	-	6	1	2	-	10	-	19	-	20	3
Skjærbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Tilsammen	393	8	46	3	39	3	45	1	249	249	293	10	451	9

14

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:													
	15		16		17		18		19		20		21	
	Lurøy.		Rødøy.		Meløy.		Gilde- skaal.		Bodø stads- læge- distrikt.		Bodin.		Skjer- stad.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	19	-	-	-	21	3	33	2	10	-	12	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	9	2	6	2	57	1	2	1	34	1	6	1	5	1
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	2	-	1	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Rosen	1	-	1	-	2	-	1	-	4	-	1	1	2	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	4	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	15	-	6	-	40	1	352	2	155	-	4	4	28	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	19	-	16	4	254	-	94	7	912	1	50	6	83	-
Influenta	1	-	2	-	9	-	10	-	11	-	12	-	-	-
Lungebetændelse	3	2	-	-	5	2	2	-	47	1	3	3	8	2
Plevrit	2	-	-	-	25	-	14	-	70	-	6	-	8	-
Giktfeber	1	-	1	-	3	-	3	-	26	-	-	-	3	1
Akut diarrhoe (kolerine)	2	-	-	-	18	-	4	-	198	1	4	-	6	1
Skjorbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	56	5	53	7	419	5	510	14	1500	7	98	15	160	5

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistrikterne:													
	22		23		24		25		26		27		28	
	Saltdal.		Fauske.		Sørfold.		Nordfold.		Steigen.		Hamarøy.		Lødingen.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	7	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	3	-	5	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	3	-	20	-	2	-	17	2	3	-	14	3	12	1
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Rosen	2	-	2	-	-	-	1	-	1	-	8	-	15	-
Røde hunde	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	4	-	16	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	1	-	75	-	-	-	42	-	4	-	-	-	42	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene	102	1	385	4	20	-	42	1	12	-	77	-	120	5
Influenza	4	-	29	-	29	-	4	-	3	-	27	-	43	2
Lungebetendelse	8	2	5	3	3	-	2	-	2	1	13	-	29	1
Plevrit	9	-	6	-	-	-	1	-	3	-	14	-	27	1
Giktfeber	2	-	2	-	1	-	6	-	1	-	7	1	9	1
Akut diarrhoe (kolerine)	7	-	25	1	-	-	7	-	-	-	2	-	-	-
Skjorbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	139	4	569	9	60	-	125	3	30	1	177	4	322	11

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:															
	29		30		31		32		33		34		35		36	
	Tysfjord.		Narvik stadslæge- distrikt.		Ankenes.		Ofoten.		Værey.		Flakstad.		Buksnes.		Borge.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Tyfoidefeber	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Skarlagensefeber	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Difteri (croup)	49	2	59	3	17	1	14	3	-	-	-	-	17	-	29	4
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsefeber	2	1	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	3	2	1	1	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	5	-	14	-	5	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-
Røde hunde	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	8	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	2	-	374	9	75	-	33	4	2	2	-	-	-	-	13	-
Akute katarer i åndedrættssorg. . .	96	2	735	4	159	2	455	4	1	1	-	-	148	-	84	2
Influenza	47	-	692	6	79	-	158	1	-	-	-	-	13	-	2	-
Lungebetændelse	2	2	32	7	7	1	10	2	-	-	-	-	3	2	15	4
Plevrit	9	-	29	1	8	1	21	-	-	-	-	-	6	-	16	-
Giktfeber	1	-	15	-	3	-	11	-	-	-	-	-	5	-	2	-
Akut diarrhoe (kolerine)	14	-	137	-	5	-	47	-	-	-	-	-	19	-	3	-
Skjorbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	231	9	2101	32	363	6	766	16	3	3	-	-	220	4	166	10

Epidemiske sygdommer.

(Forts.)	Fordeling på lægedistriktene:															
	37 og 38		39		40		41		42		43		44		Under Lofot-fisket.	
	Gimsøy og Vaagan.		Svolvær stads-lægedistrikt.		Hadsel.		Bø.		Øksnes.		Sortland.		Dverberg.			
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.		
Tyfoidfeber	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit (epid.)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	4	-	10	-	11	-	-	-	2	-	17	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	51	-	55	-	83	3	79	6	20	4	23	1	126	9	11	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	1	1	-	-	2	2	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	1	-	8	-	-	-	2	-	2	-	4	-	1	-
Røde hunde	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Variceller	4	-	5	-	18	-	-	-	-	-	1	-	7	-	1	-
Kusma	2	-	3	-	6	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kikhoste	39	1	17	-	12	1	4	1	45	3	14	1	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorg. ...	206	3	252	1	407	3	-	-	79	-	195	3	100	6	236	-
Influenza	19	-	28	-	55	2	7	-	-	-	2	-	16	-	67	-
Lungebetændelse	15	-	23	-	15	4	6	1	1	1	8	1	6	2	13	-
Plevrit	6	-	23	-	136	1	19	2	5	-	14	-	14	-	15	-
Giktfeber	4	-	6	-	11	1	4	-	2	-	6	-	4	-	6	-
Akut diarrhoe (kolerine)	7	1	39	-	23	2	-	-	3	-	16	1	-	-	18	-
Skjærbuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	361	7	462	1	801	20	119	10	159	8	304	9	280	17	368	-

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på																					
		1	2	4	5	7	8	10	11	12	13	14	17	18	19	20	22						
		Bindal.	Vik.	Brønnøy.	Vega.	Alstahaug.	Herøy.	Mosjøen.	Hatfjelldal.	Hemnes.	Nesna.	Mo.	Meløy.	Gildeskaal.	Bodø.	Bodin.	Saltådal.						
Veneriske sår . . .	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-						
Syfilis, erhvervet	63	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	14	-	-						
— medfødt . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
Gonorrhoe, uretrit	441	1	4	8	1	9	10	1	1	8	4	4	21	16	107	3	1						

blev foretatt. — Senere på året inntraff 2 tilfelle (Widal +) på en gård, hvor en pike året i forveien var kommet syk hjem fra prestegården og døde under tyfuslignende symptomer. (S. Sæther). Kfr. Medicinalberetningen for 1918, side 221.

Difteri var for flere distrikters vedkommende en fortsettelse av foregående års epidemi. Som hindring for sykdommens bekjempelse anføres, at læge ofte blir hentet for sent, idet de pårørende i det lengste ser det an i håp om å unngå isolasjon; og forordnes en sådan blir den tildels ikke overholdt. Men et dødsfall eller 2 pleier å sette skrekk i folk. Mens serumbehandling enkelte steder betraktes med stor mistenksomhet, har man andre steder slik tro på den, at man anser al fare for å være over (også smittefaren), når den syke er blitt sprøitet. — I **Hadsel** blev i en skolekrets undervisningen stanset en måneds tid. Da sykdommen optrådte i Stokmarknes under et marked, savnet man i høi grad et epidemilasarett, som av budgettmessige hensyn ikke blev tatt med ved utvidelsen av sykehuset. (Bjørnson).

Barselfeber. Distriktslægen i **Rødøy** anfører, at han i sin mangeårige praksis har fått det bestemte inntrykk, at en jormor må ta sin egen helbredstilstand i betraktning ved forholdet til sitt klientel, spesielt om hun lider av en eller anden avsondring som kan tenkes å inneholde smittespirer, såsom en tannbyld, angina etc.¹⁾ — Da han for ca. 30 år siden overtok distriktet var der i **Rødøy** og **Meløy** herreder tilsammen kun 1 jormor; der forekom årlig barselfeber i hendes praksis; hun led av dacryocystit, hvorfra der rant pus. Distriktslægen søkte å forklare hende hvad hun måtte gjøre for å hindre, at de fødende blev smittet. I anledning av det ene av de 2 tilfelle, som inntraff i 1920 anføres, at det antagelig var et tilfelle av angina som forårsaket det. (Glatved).

Kikhoste hadde stor utbredning. — Fra **Narvik** anføres, at smitten blev brakt til byen i mai av en kvinne, som kom i besøk til en familie; hos denne blev i juni 2 barn angrepet; i juli meldtes 9 tilfelle og i august 15; men da skolen begynte spredtes sykdommen hurtig; de kjente tilfelle i september og følgende måneder var 56, 105, 102 og 85. I 1921 inntraff fremdeles nogen spredte tilfelle. Sykdommen optrådte gjennomgående mildt og antagelig er neppe halvparten av alle tilfelle kommet under lægebehandling. (Astrup).

Influenza. Fra **Narvik** berettes: Sykdommen var slem særlig i årets 2 første måneder. I februar meldtes 219 tilfelle og forløpet mindet uhyggelig

¹⁾ Jfr. Veiledning til forebyggelse av barselfeber, rundskrivelse fra Medicinaldirektøren av 12te januar 1880, inntatt i Schønbergs lærebok for jormødre. Lignende veiledninger av 1907 og 1915 er omsendt til jormødrene og blir levert hver fra Kvindeklinikken uteksaminert jormor.

sygdommer.

lægedistriktene :																	
23	24	26	27	28	29	30	31	32	35	36	37	38	39	40	41	42	44
Fauske.	Sørfold.	Steigen.	Hamarøy.	Lødingen.	Tysfjord.	Narvik.	Ankenes.	Ofoten.	Buksnes.	Borge.	Gimsøy.	Vaagan.	Svolvær.	Hadsel.	Bø.	Øksnes.	Dverberg.
-	-	-	-	-	-	12	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
3	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	2	2	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	1	1	2	8	4	106	9	9	5	1	-	1	28	57	3	1	1

om «den spanske». Sygdommen var dog ikke denne gang fullt så ondartet, skjønt der inntraff en del dødsfall hos unge kraftige folk etter få dages forløp. Et par tilfelle begynte som ren influensa for etter 8—14 dager å fremby alle symptomer på en convexitetsmeningit; og sådan optrådte hos rekonvalescenter, uker etter den egentlige influensa var overstått. — I forbindelse med influensaen optrådte også 2 tilfelle av encephalitis lethargica, begge hos voksne kvinner, som begge døde på sykehuset. Utover våren la influensaepidemien sig, mistet sin «spanske» karakter for utover høsten atter å tilta igjen, men den hadde dog ikke den voldsomme karakter som i årets første måneder. (Astrup).

Av **skabb** er meldt 895 tilfelle foruten en hel familie i Tysfjord.

Veneriske sykdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfelle ses av ovenstående tabell.

Tuberkulose. Til opplysning om de i årets løp meldte og av tuberkuloseprotokollene utgatte tilfelle av tuberkulose sykdommer innen fylket henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægenes dødsårsakslistor for det hele fylke 17,6 pct. av samtlige ved sykdom forårsakede kjendte dødsfall og 21,3 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 16,7 pct. og 21,9 pct. og for bygdene 17,7 pct. og 21,2 pct. Forøvrig henvises til tabellen på neste side. — Sygdommen synes å være i tiltagen, men ikke i særlig grad; værst er det i Hadsel, men også Gildeskaal, Borge og Buksnes viser økning. Protokollene føres dog ikke overalt i fylket helt nøiagtig, og alle tilfelle kommer vel heller ikke under behandling, hvorfor tallene kun må betraktes som tilnærmedesvis riktige. Befolkningen viser iver for, at de smittefarlige syke snarest mulig blir isolert og for å få iverksatt den mest betryggende desinfeksjon; i avsidesliggende egne forekommer dog ennå liten forståelse av smittefaren, f. eks. uforsiktighet med bruk av de avdøde tuberkuloses klær. — Man er meget hjelpsom, når sykdom eller ulykke rammer en ubemidlet; der samles da inn bidrag, og disse er ofte så betydelige, at den syke kan se den nærmeste fremtid fortrøstningsfullt imøte. (Fylkeslægen).

De **sinnssykes** forpleining må stort set sies å være tilfredsstillende. Visstnok er det i almindelighet vanskelig å få utsatt sinnssyke i privat forpleining, men når man tar dem, så optas de i familien som et medlem av den og behandles som sådan. (Fylkeslægen).

Spedalskhet. Fra Gildeskaal er opført et nytt tilfelle, men fylkeslægen har det bestemte inntrykk, at der er flere spredte tilfelle, som ikke erkjendes og har henledet distriktlægerens oppmerksomhet på dette forhold.

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Bindal	17	2	1	16
Vik	29	9	-	29
Velfjord	12	4	-	12
Brønnøy	44	8	5	39
Vega	20	1	4	16
Tjøtta	45	3	3	42
Alstahaug	57	8	13	44
Herøy	36	6	8	28
Vefsn	69	10	3	66
Møsjoen stadslægedistrikt	20	1	3	17
Hattfjellidal	11	3	1	10
Hemnes	52	5	8	44
Nesna	61	10	10	51
Mo	65	9	9	56
Lurøy	31	7	5	26
Rødøy	38	5	7	31
Meløy	28	5	5	23
Gildeskaal	55	10	14	41
Bødø stadslægedistrikt	57	10	7	50
Bodin	73	20	15	58
Skjerstad	18	3	5	13
Saltdal	36	5	4	32
Fauske	61	21	9	52
Sørfold	20	5	-	20
Nordfold	25	3	3	22
Steigen	22	4	1	21
Hamarøy	27	7	4	23
Lødingen	55	-	11	44
Tysfjord	31	7	9	22
Narvik stadslægedistrikt	82	12	32	50
Ankenes	32	5	6	26
Ofoten	47	5	16	31
Værøy	14	1	3	11
Flakstad	-	-	-	-
Buksnes	56	9	4	52
Borge	54	11	10	44
Gimøy	13	3	7	53
Vaagan	47	7	-	-
Svolvær stadslægedistrikt	21	7	1	20
Hadsel	117	27	20	97
Bø	56	16	10	46
Øksnes	33	1	8	25
Sortland	38	7	9	29
Dverberg	47	10	17	30
Under Lofotfisket	1	-	-	1
Nordland fylke	1 773	312	310	1 463
Derav i byer	180	30	43	137
— - bygder	1 593	282	267	1 326

Av obstetriciske operasjoner, utført av læger, er opgit i alt 96, nemlig i Bindal 2, Vik 2, Brønnøy 4, Vega 3, Hattfjellidal 1, Hemnes 1, Nesna 2, Mo 5, Lurøy 1, Meløy 5, Gildeskaal 1, Bodin 1, Skjerstad 2, Saltdal 3, Fauske 6,

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Vending.						Uttrekning ved bekkendeleie.			Exviscerasjon.	Abortus provocatus.	Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.		Barn.		Mødre.			Barn.			Mødre.	Barn.		Mor.	Mødre.	Mødre.
	Lev.	Df.	Lev.	Df.	Lev.	Df.	Uopg.	Lev.	Df.	Uopg.	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Lev.
Risvekkelse, langvarig fødsel etc.	55	1	53	3	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Trangt bekken	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Dystoki	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krampeveer	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Utmattelse	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie, isseleie med pannen fortil	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	-	2	1	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-
Dyp tverstand	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forsømt tverrleie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Stort fosterhode	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfall av navlesnor	4	-	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Dårlige fosterlyd	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1) 4
Uoppgitt indikasjon	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tilsammen	73	1	68	6	3	1	1	2	2	1	3	1	2	1	2) 2	6
	74		74		5			5				3				

Nordland fylke. 1920.

217

A n m. Desuten er der fra et distrikt meldt 5 operasjoner med godt resultat for mødrene; et barn var dødfødt; ellers ingen detaljer.

1) Derav 2 ved tetanus uteri. 2) Indikasjoner: Lungetuberkulose. Hyperemsiis.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde						
	le- vende.	død- fødte.	i alt.	0—1 aar.	i 1ste døgn.	på bar- sel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.	ved mord og drap.
Bindal	86	1	25	5	-	1	2	-	-
Vik	72	2	31	-	-	-	1	-	-
Velfjord	37	-	12	-	-	-	-	-	-
Brønnøy	114	2	49	5	1	-	1	-	-
Vega	71	3	27	2	-	-	-	-	-
Tjøtta	81	3	49	8	1	-	-	-	-
Alstahaug	184	5	58	11	-	-	-	-	-
Herøy	151	3	56	12	-	-	1	-	-
Vefsn	137	5	84	8	-	-	1	-	-
Mosjøen stadslægedistrikt ..	44	1	20	1	-	-	-	-	-
Hattfjeldal	34	-	12	-	-	-	4	-	-
Hemnes	133	1	71	8	1	-	-	-	-
Nesna	135	-	80	8	-	-	5	-	-
Mo	173	5	74	11	2	1	1	1	-
Lurøy	99	2	39	1	-	-	2	-	-
Rødøy	67	1	37	8	-	-	-	-	-
Meløy	158	2	49	7	-	1	-	-	-
Gildeskaal	173	2	75	13	-	1	8	-	-
Bodø stadslægedistrikt	122	1	54	4	-	-	2	-	-
Bodin	146	5	75	8	1	2	2	-	1
Skjerstad	43	-	32	5	-	-	1	-	-
Saltdal	123	3	38	4	-	-	-	-	-
Fauske	198	6	66	9	1	-	4	-	-
Sørfold	97	3	46	7	1	1	4	-	-
Nordfold	58	2	33	1	1	-	4	-	-
Steigen	47	-	25	2	-	-	-	-	-
Hamarøy	76	3	43	2	-	-	-	-	-
Lødingen	124	4	61	6	-	-	1	-	-
Tysfjord	93	3	37	9	-	1	-	-	-
Narvik stadslægedistrikt ..	206	3	86	24	3	1	4	-	-
Ankenes	106	3	42	5	-	2	2	-	-
Ofoten	154	2	64	15	-	1	7	1	-
Værøy	49	-	20	6	1	-	-	-	-
Flakstad	87	3	24	5	-	-	-	-	-
Buksnes	169	2	80	14	1	-	10	-	-
Borge	148	-	57	6	-	-	4	-	-
Gimsøy	53	1	20	2	-	-	6	-	-
Vaagan	139	2	64	7	-	-	15	-	-
Svolvær stadslægedistrikt ..	72	4	24	2	-	-	3	-	-
Hadsel	306	11	124	21	3	-	6	-	-
Bø	134	6	72	8	-	2	2	1	-
Øksnes	107	3	42	6	-	-	1	1	-
Sortland	154	2	55	13	-	-	1	-	-
Dverberg	169	5	48	6	-	-	2	-	1
Nordland fylke	5 129	115	2 180	305	17	13	107	4	2
Derav i byer	444	9	184	31	3	1	9	-	-
— - bygder	4 685	106	1 996	274	14	12	98	4	2

Sørfold 1, Steigen 2, Lødingen 6, Tysfjord 1, Narvik 18, Ankenes 2, Buksnes , Borge 2, Hadsel 11, Bø 5, Sortland 1 og Dverberg 3. Indikasjoner og utfall vil sees av tabellen på foranstående side.

På barseiseng døde ifølge prestenes opgaver 13 kvinner, ifølge lægernes 9; derav 4 på grunn av barsefeber; forøvrig henvises til tabell XXX, gruppe XII.

Ifølge foranstående tabell over fødte og døde var overskuddet av førstnevnte 2 949 og forholdet mellem fødte og døde = 100 : 42,5.

Været var dårlig over det hele fylke, kaldt og surt med rikelig nedbør gjennom hele sommeren. Høiet var det derfor besværlig å bjerge, og på potetene var der megen tørråt.

Levemåte og hygieniske forhold etc. har i det store hele vært preget av de for fiskere, arbeidere og handelsfolk mindre rummelige økonomiske kår. Fra Bindal anføres, at de økonomiske forhold er i tydelig tilbakegang fra de gode opgangstider. Der blir trangere om fortjenesten og mindre efterspørsel etter arbeidshjelp. Fiskeriet gav litet utbytte, og den for Bindal nokså betydelige båtindustri stagnerte på grunn av mangel på kjøpere. Avsetningen på trelast er gått betydelig tilbake, idet hele handelsomsetningen er gått merkbart ned, og det hele tyder på, at det foreløbig er forbi med de gode tider. Dog er det trolig at Bindal skal komme forholdsvis lett gjennom nedgangstiden, grunnet på, at her ikke drives nogen ensidig næringsvei, at bygden har vært forsiktig med gjeldsstiftelse, samt at der kommunalt set heller ikke har vært utvist nogen flothet under opgangstiden. (Bjerkelund) — I Tysfjord har den økonomiske tilstand vært meget god, delvis på grunn av at A/S Nordland Portland cementfabrikk holdt på å anlegge sine fabrikker og benyttede stedets befolkning i stor utstrekning med gode lønninger. (Kolflaath).

Med hensyn til edrueligheten anføres, at der tross forbudet synes å være rikelig adgang til brennevin for dem, som vil ha, og 15—20 kroner for en flaske «heimbrennt» betales villig vekk. Det er dog mest ungdom, som sniker sig til denne ulovlige handel. Man passer sig dog gjerne for å komme utover et visst stadium av beruselse når undtas virkelig velkjente drankere; disse prostituerer sig jo som de alltid har gjort.

Lægeforsyningen. Der har i de siste år vært stor skiften av læger. Flere distriktslægestillinger har vært ledige, så nabolægene har vært nødt til å yde hjelp. (Fylkeslægen).

De nye sykehus i Sandnessjøen, Bodø og Stokmarknes er fremdeles under opførelse. Inntil disse kan tages i bruk, må man nøie sig med de gamle, utidsmessige og overfylde fylkessykehus med støtte av de tildels private anstalter i Mosjøen, Sulitjelma, Narvik og Svolvær samt de mindre sykestuer i Brønnøy, Glaamsfjord, Saltdal og Sortland og under fisket også av fiskersykestuene i Kabelvaag, Henningsvær, Stamsund, Reine, Værøy og Røst. De to siste har bare 2 små leiede rum. — I Bodin ligger Rønvik sinnssykeasyl. — Fylket har 9 tuberkulosehjem (Brønnøy, Vefsn, Meløy, Fauske, Tysfjord, Narvik, Vaagan, Hadsel og Sortland).

Om fylkets apotek se den almindelige beretning.

Badeinnretninger. I Vik er der en badstue ved meieriet på Bræk-eide. — I Mosjøen en varmbadeanstalt med badstue. — I Bodø er der et folkebad ved folkeskolen; ved det kommunale bad leveres karbad, dusj, damp-

bad og elektrisk lysbad — Ved Sulitjelma sykehus er der karbad med dusj; envidere fins badstubad ved flere gruber. — I Lødingen fins et par halvt private bad. — I Narvik er der i folkeskolebygningens kjelderetasje et kombinert skole- og folkebad med adgang til kar- og dampbad. — I Kabelvaag (Vaagan distrikt) er der et badstubad. På sykehuset i Stokmarknes (Hadsel distrikt) er der adgang til bad for private.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i helseråd og på vaksinerte:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd. ¹⁾	Vaksinerte.
Nordland fylke	75	2 665
Bindal	1	41
Vik	1	73
Velfjord	3	64
Brønnøy	2	3
Vega	1	-
Tjøtta	²⁾ 1	-
Alstahaug	³⁾ 4	88
Herøy	-	-
Vefsn	-	-
Mosjøen stadslægedistrikt	-	-
Hatfjelldal	3	8
Hemnes	⁴⁾ 2	118
Nesna	1	122
Mo	9	-
Lurøy	2	89
Rødøy	1	104
Meløy	1	-
Gildeskaal	4	240
Bodø stadslægedistrikt	-	-
Bodin	2	119
Skjerstad	-	-
Saltdal	3	-
Fauske	1	244
Sørfold	1	-
Nordfold	⁵⁾ 2	48
Steigen	1	-
Hamarøy	1	146
Lødingen	-	33
Tysfjord	1	-
Narvik stadslægedistrikt	8	188
Ankenes	4	29
Ofoten	-	-
Værøy	-	-

¹⁾ For distrikter med flere enn ett herred gjelder det opførte tall det herred, hvorefter distriktet har navn, når intet nærmere er oppgitt. ²⁾ Vevelstad. ³⁾ Stamnes 3, Leirfjord 1. ⁴⁾ Hemnes 1, Korgen 1. ⁵⁾ Nordfold 1, Leiranger 1.

(Forts.).	Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
	Flakstad	-	-
	Buksnes	2	184
	Borge	3	170
	Gimsøy	-	-
	Vaagan	-	-
	Svolvær stadslægedistrikt.....	-	-
	Hadsel	4	238
	Bø.....	2	196
	Øksnes	1	120
	Sortland	1	-
	Dverberg	1	-

XIX. Troms fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpesvaksinatorer.
Fylket.....	26989,90	88 560	23	5	67	50
1. Harstad stadslæge-distrikt.....	Harstad, ladested	0,67	4 057	5	2	1	1
2. Trondenes.....	Trondenes.....	548,63	9 286	1	- ¹⁾	5	4
3. Kvæfjord.....	Kvæfjord.....	659,31	2 964	1	-	2	1
4. Bjarkøy.....	Bjarkøy.....	110,40	1 924	-	-	2	1
5. Ibestad.....	Ibestad.....	807,58	5 544	2	-	7	5
6. Salangen.....	897,08	4 047	1	-	3	1
	Salangen.....	590,50	2 613	1	-	1	} 1
	Lavangen.....	306,58	1 434	-	-	2	
7. Sørreisa.....	Sørreisa.....	357,84	2 221	1	-	1	1
8. Tranøy.....	714,36	3 550	1	-	4	3
	Tranøy.....	439,22	1 792	-	-	2	2
	Dyrøy.....	275,14	1 758	1	-	2	1
9. Berg.....	632,02	2 691	-	-	5	2
	Berg.....	263,33	1 164	-	-	2	1
	Torsken.....	368,69	1 527	-	-	3	1
10. Lenvik.....	1 145,63	7 299	1	-	4	4
	Lenvik.....	670,27	5 387	1	-	3	2
	Hillesøy.....	475,36	1 912	-	-	1	2
11. Maalselv.....	Maalselv.....	4 454,94	3 966	1	-	2	2
12. Bardu.....	Bardu.....	2 577,03	1 703	1	-	1	1
13. Balsfjord.....	1 667,44	5 209	-	-	4	4
	Balsfjord.....	1 252,95	3 509	-	-	2	2
	Malangen.....	414,49	1 700	-	-	2	2
14. Tromsø stadslæge-distrikt.....	Tromsø, kjøpstad.	0,71	10 566	6	3	6	-

¹⁾ En av disse jormødre, bosatt i Tovik, er tillike jormor og hjelpevaksinator for en nærliggende del av Ibestad lægedistrikt. — En bor i Harstad.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstede v. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Hjelpesvaksinatorer.
15. Tromsøysund	Tromsøysund	1 449,89	6 262	1) -	-	2) 5	5
16. Lyngen	Lyngen	3 644,15	6 729	1	-	3	3
	Lyngen	2 993,71	5 493	1	-	2	2
	Sørfjord	650,44	1 236	-	-	1	1
17. Karlsøy	Karlsøy	1 417,91	3 590	-	-	5	5
	Karlsøy	753,90	2 231	-	-	2	2
	Helgøy	664,01	1 359	-	-	3	3
18. Skjervøy	Skjervøy	5 904,27	6 952	1	-	7	7
	Skjervøy	1 132,13	3 434	1	-	3	3
	Nordreisa	2 770,84	1 707	-	-	1	1
	Kvænangen	2 001,30	1 811	-	-	3	3

1) Distriktslægen bor i Tromsø by. 2) Den ene av disse bor i Tromsø by.

Sundhetstilstanden må i det hele betegnes som god. Av epidemiske sygdomstilfeller er i alt meldt 5 552, hvorav 258 hadde dødelig utgang. I 1919 var de tilsvarende tall 5 399 og 305.

Dødeligheten var 18,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 224 - 226. Lægenøden var i 1920 like stor som tidligere. I slutningen av året blev dog Sørreisa distrikt efter flere års ledighet besatt. Karlsøy, Berg og Bjarkøy distriktslægestillinger står fremdeles ledige og i disse distrikter er derfor stillingen fortvilet, spesielt har der fra Berg været mange klager over lægenøden. De ledige distrikter har været bestyrt av nabo-distriktslæger, som har holdt 14-daglige faste kontordager, men med de lange avstander, det her er tale om, er det en meget mangelfull ordning, idet det sjelden blir anledning for lægen til å foreta ekstrareiser i påkommende øieblikkelige tilfeller. (Fylkeslægen).

Difterieepidemien i 1919 fortsatte i 1920 i endel distrikter. Mortalitetsprocenten var i begge disse år 11,9.

Av **kusma** var der en større epidemi i det innre av Lyngen. Det anføres, at smitten visstnok kom over Skibottn fra Sverige.

Av **skabb** var meldt 382 tilfeller.

Epidemiske sygdommer.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidfeber	36	6	34	12	2	1	-	2	-	4	-	2	2	4	5
Cerebrospinalmeningit (epid.)	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	5	2	3	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-
Skarlagensfeber	22	1	22	2	-	-	-	-	10	3	3	1	-	-	3
Meslinger	2	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	449	53	449	74	57	34	29	18	31	23	37	24	32	50	40
Dysenteri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Barsel-feber	18	3	16	3	2	2	-	-	-	2	2	1	1	-	3
Pyæmi, septhæmi	17	13	7	-	-	-	-	-	1	1	2	1	-	2	-
Pemfigus (hos nyfødte)	3	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-
Rosen	53	6	53	6	-	5	2	3	3	8	4	7	4	5	6
Røde hunde	2	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	33	-	33	-	-	-	7	1	4	11	2	1	1	4	2
Kusma	17	-	17	1	-	3	-	1	-	10	1	-	-	-	1
Kikhoste	201	8	201	13	24	7	11	1	5	29	27	25	15	27	17
Akute katarrer i åndedrættssorg.	2970	69	2970	429	360	246	200	182	186	207	169	224	227	299	241
Influenza	809	18	809	76	324	228	72	17	14	14	10	9	4	28	13
Lungebetændelse	288	63	288	60	65	46	16	15	14	14	10	10	14	8	16
Plevrit	247	6	247	29	21	16	19	17	18	33	12	16	24	21	21
Giktfeber	55	3	55	3	2	4	3	5	8	2	5	3	5	6	9
Akut diarrhoe (kolerine)	323	11	323	6	22	40	23	27	10	43	49	40	30	17	16
Tilsammen	5552	262	5536	714	879	634	383	291	304	406	334	367	360	471	393

Epidemiske sygdommer.

	(Forts.).																	
	Fordeling på lægedistriktene:																	
	1		2		3		4		5		6		7		8		9	
Harstad stadslæge- distrikt.	Trondenes.		Kvæfjord.		Bjarkøy.		Ibestad.		* Salangen.		Sørreisa.		Tranøy		Berg.			
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidefeber	2	-	4	2	-	-	-	-	5	-	2	2	-	-	-	-	1	-
Cerebrospinalmeningit (epid.) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	10	-	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	21	1	36	3	9	1	1	-	12	3	8	2	2	1	28	4	-	-
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	2	-	3	1	2	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Pyæmi, septhæmi	-	-	2	2	-	-	-	-	3	3	-	-	1	-	1	-	-	-
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	2	1	1	1	1	-	1	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	2	-	-	-	5	-	-	-	-	-	6	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	11	-	-	-	-	-
Kikhoste	-	-	12	2	-	-	-	-	44	2	4	-	7	-	13	1	2	-
Akute katarrer i åndedrætsor- ganene	124	7	169	2	59	2	18	-	179	7	151	2	21	-	84	3	24	-
Influenza	17	-	39	2	4	-	-	-	87	-	2	-	11	1	12	-	4	-
Lungebetændelse	6	2	10	3	2	-	1	1	14	-	10	1	5	3	8	1	5	3
Plevrit	6	-	7	-	3	-	2	-	25	-	20	1	9	-	15	2	4	-
Giktfeber	1	-	3	1	2	-	-	-	5	-	2	-	-	-	2	-	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	48	-	14	1	1	1	-	-	7	1	8	-	2	-	3	-	-	-
Tilsammen	229	11	310	20	93	5	25	2	390	16	212	10	70	5	172	11	40	4

15

Troms fylke, 1920.

225

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:																	
	10		11		12		13		14		15		16		17		18	
	Lenvik.		Maalselv.		Bardu.		Balsfjord.		Tromsø stadslæge- distrikt.		Tromsøy- sund.		Lyngen.		Karlsøy.		Skjervøy.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	21	1
Cerebrospinalmeningit (epid.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut poliomyelit	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	15	8	10	1	23	1	20	5	99	1	55	7	6	2	29	2	75	11
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Barsel-feber	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	-
Pyæmi, septhæmi	3	3	1	-	-	-	-	-	3	3	-	-	1	-	1	1	1	1
Pemfigus (hos nyfødte)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rosen	3	-	1	-	-	-	1	-	17	-	1	-	14	2	2	-	6	1
Røde hunde	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variceller	1	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	2	-	10	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-
Kikhoste	19	1	22	-	28	-	6	2	5	-	1	-	35	-	-	-	3	-
Akute katarrer i åndedrætsor- ganene	48	2	33	-	42	2	35	15	1296	12	42	3	354	6	149	1	142	5
Influenza	59	-	10	-	25	1	6	-	391	11	77	1	16	-	6	-	43	2
Lungebetændelse	6	3	13	2	6	-	15	-	140	22	10	8	26	10	3	2	8	2
Plevrit	3	-	5	-	21	-	1	-	60	-	7	-	13	1	6	-	40	2
Giktfeber	3	1	2	-	2	-	1	-	18	-	1	-	2	-	1	1	10	-
Akut diarrhoe (kolerine)	13	-	15	-	7	1	8	-	129	4	4	2	20	-	12	1	32	-
Tilsammen	176	18	116	3	157	6	94	22	2164	53	201	21	498	22	211	8	394	25

Veneriske sygdommer. Utenfor sykehus behandlede tilfeller vil sees av følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistriktene:												
		1	2	3	5	6	7	8	12	14	15	16	17	18
		Harstad stadslid.	Trondenes.	Kvæfjord.	Ibestad.	Salangen.	Sørreisa.	Tranøy.	Bardu.	Tromsø stadslæge- distrikt.	Tromsøy- sund.	Lyngen.	Karlsøy.	Skjervøy.
Veneriske sår	8	1	1	6
Syfilis, erhvervet.	27	2	3	2	.	1	1	.	.	17	1	.	.	.
— medfødt	2	1	1	.	.	.
Gonorrhoe, uretrit	179	18	9	1	1	3	.	5	2	113	.	11	1	15

Tuberkulose. Om de i årets løp nye tilkomne og av protokollene utgatte tilfeller m. v. av tuberkulose sygdommer henvises til tabellen i den almindelige beretning. Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægenes dødsårsakslistor for det hele fylke 20,1 pct. av samtlige ved sygdom forårsakede kjendte dødsfall og 27,1 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sygdommer. For byene var forholdet henholdsvis 12,7 pct. og 18,6 pct. og for bygdene 22,0 pct. og 29,1 pct. — Forøvrig henvises til tabellen på neste side. — Sygdommen er sikkert ikke i nogen tilbakegang i Troms fylke. Det synes tvertimot som det motsatte er tilfellet. Der uttales fra flere distrikter, at den er meget utbredt, således i Karlsøy, Sørreisa, Bardu, Trondenes og Lenvik. Distriktlægen i Lenvik klager over, at altfor mange tuberkulose må behandles i hjemmene, og dette gjelder det hele fylke og skyldes, at tuberkulosehjemmene ikke på langt nær kan skaffe plass for alle plasssøkende. Fylket har for få og dels for små hjem. Interessen for tuberkulosearbeidet er imidlertid stor, og en hel del tuberkuloseforeninger i by og bygd samler penger — foruten til den øieblikkelige hjelp av tuberkulose og disses familier — med tanke på nybygg av tuberkulosehjem. (Fylkeslægen).

Om fylkets med statsbidrag forpleiede **sinnssyke** se den almindelige beretning. — Der var i 1920 i hele fylket — byene inklusive — 184 offentlige forpleiede sinnssyke. Av disse forpleiedes 103 i asyl og 81 privat. Asylnøden er meget stor. Det har hendt, at farlige sinnssyke har måttet vente inntil 2 måneder på asylplass, og i denne tid har måttet forpleies i hjemmet under vakt-hold dag og nått til stor gene for omgivelsene og urimelig store omkostninger for det offentlige, idet forpleiningsgodtgjørelsen på den måte er kommet op i kr. 30,00 pr. dag. Dertil kommer, at vanskelighetene ved å skaffe privatpleie stadig er blitt større og større. Man har været nødt til snart sagt å godta ethvert krav om øket forpleiningsgodtgjørelse, idet det i de fleste tilfeller er helt umulig å skaffe annet forpleiningssted — Det viser sig således tydelig at et enkelt asyl for de 3 nordlige fylker er altfor litet, og at arbeide for bygning av et asyl til så langt nord, som omstendighetene tillater det, frembyr sig som en nødvendighet og ikke tåler nogen lang utsettelse. (Fylkeslægen).

Obstericiske operasjoner. Av læger utførtes i alt 67 sådanne; derav i Harstad distrikt 6, Trondenes 14, Kvæfjord 4, Bjarkøy 2, Ibestad 5, Salangen 3, Sørreisa 6, Lenvik 1, Maalselv 5, Balsfjord 2, Tromsø 9, Tromsøysund 3, Lyngen 3, Karlsøy 1 og Skjervøy 3. Om indikasjoner og utfall henvises til tabellen på side 229.

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Harstad stadslægedistrikt	34	5	11	23
Trondenes	109	36	20	89
Kvæfjord	35	3	5	30
Bjarkøy	15	9	2	13
Ibestad	85	16	16	69
Salangen	43	13	10	33
Sørreisa	25	5	5	20
Tranøy	51	8	11	40
Berg	13	3	4	9
Lenvik	67	19	18	49
Maalselv	28	4	3	25
Bardu	14	4	6	8
Balsfjord	62	6	22	40
Tromsø stadslægedistrikt	170	21	53	117
Trømsøysund	59	8	21	38
Lyngen	85	17	22	63
Karlsøy	24	8	8	16
Skjervøy	97	20	25	72
Troms fylke	1 016	205	262	754
Derav i byer	204	26	64	140
— - bygder	812	179	198	614

Om **jormorhjelpen** henvises til tabellen i den almindelige beretning.

På **barselseng** døde ifølge prestenes opgaver 11 kvinner, ifølge lægernes 10, hvorav 2 av barselfeber. Forvrig henvises til tabell XXX, gruppe XII.

Ifølge tabellen på side 230 over **fødte** og **døde** var der et overskudd av 1 456 fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 48,0.

Været. Årets klima må karakteriseres som betydelig mildere enn normalt, med en stormfull vinter, en god sommer og en mild høst, men med adskillig mere nedbør enn normalt i høstmånedene. Årsveksten kan karakteriseres som en av de beste på lange tider. Høimengden var over middels, likeså kornavlen og for poteters vedkommende var det et kronår.

Levemåte og hygieniske forhold etc. De hygieniske forhold i Troms fylke viser stort sett jevn fremgang. Der er blandt befolkningen en sterk økende sans for å skaffe sig bedre boliger, men boligforholdene lar dog enn særlig meget tilbake å ønske. De fleste hus på landsbygden er altfor små, dårlig bygget, uhensiktsmessige og overbefolket. I de dårlige boligforhold må først og fremst årsaken søkes til tuberkulosens store utbredelse. — De viktigste

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.			Vending.			Uttrekning ved bekkendeleie.			Partus præmaturus artificialis.		Hysterotomia vaginalis.		Efterbyrdsoperasjon.
	Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.		Mødre.	Barn.		Mor.	Barn.	Mor.	Barn.	Mødre.
	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Lev.	Df.	Lev.	Dødf.	Død.	Dødf.	Lev.
Risvekkelse, langv. fødsel etc. .	37	36	2	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Trangt bekken	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Barselkrampe	3	2	2	-	-	¹⁾ 1	1	-	²⁾ 1	-	-	³⁾ 1	1	-
Placenta prævia og blødning . . .	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ueftergivelige fødselsdeler	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tumor servicis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forhodeleie; isseleie med pannen fortil	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dyp tverrstand	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverrleie	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for fosteret	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Fastgrodd morkake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	52	50	4	4	3	2	2	1	1	1	1	1	1	4
		54			5			2						

¹⁾ Førstetvilling. ²⁾ Annettilling. ³⁾ Død i koma.

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte		Døde					
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn	på bar- sel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.	ved selv- mord.
Harstad stadslægedistrikt	101	1	39	9	1	-	1	1
Trondenes	222	6	134	11	1	1	8	-
Kvæfjord	91	2	40	2	-	-	1	-
Bjarkøy	53	-	24	5	-	1	1	-
Ibestad	163	6	105	17	2	1	8	-
Salangen	135	1	56	6	-	1	2	-
Sørreisa	80	3	37	5	-	-	4	-
Tranøy	99	1	58	7	1	-	1	-
Berg	66	1	31	2	-	1	1	-
Lenvik	256	5	118	14	3	-	8	-
Maalselv	95	-	40	6	-	1	1	-
Bardu	45	-	14	2	-	-	-	-
Balsfjord	194	2	79	11	-	1	5	-
Tromsø stadslægedistrikt	397	6	185	31	1	2	9	1
Tromsøysund	259	4	112	28	1	-	7	-
Lyngen	247	9	107	18	2	1	4	-
Karlsøy	51	2	47	7	-	1	4	-
Skjervøy	244	4	116	13	-	-	4	-
Troms fylke	2798	53	1342	194	12	11	69	2
Derav i byer	498	7	224	40	2	2	10	2
— - bygder	2300	46	1118	154	10	9	59	-

næringsveier er jordbruk og fiskeri. Som regel kombinerer befolkningen begge deler. Rene jordbrukere finner man kun i innlandsbygdene, spesielt Maalselv og Bardu samt omkring byene. Det er neppe over 20 pct. av fylkets jordbruk, som er tilstrekkelig store til å ernære sin mann, når han utelukkende beskjeftiger sig med det. — Binæringer er det litet av. I innlandsbygdene drives tjærebrenning. Maalselv har en del tønneindustri. Bjergverksdriften, som tidligere ga mange en god inntekt, er det nu praktisk talt helt slutt med. Salangsverket er forlengst nedlagt, og Skalands grafittverk er konkurs. — Befolkningens sparesans er ikke særlig utviklet. Der leves for dagen, i gode tider rundt og godt, og så suger man på labben i dårlige tider.

Sykehus. I Harstad og Tromsø er der fylkessykehus. I Tromsø by er der foruten fylkessykehuset, et provisorisk sykehus, et lasarett, samt et katolsk St. Elisabeths hospital. Utenfor bygrensen ligger statens karantenestasjon og Tromsø tuberkulosehjem. Byen og fylket opfører et fylkessykehus i Tromsø by. — Sykehuset i Skjervøy distrikt var i virksomhet. — Foruten i Tromsø er der tuberkulosehjem i Harstad, Ibestad, Maalselv og Lyngen.

Fattigsykepleien. Tilsynet med at fattige syke får forsvarlig pleie og skaffes fornøden lægehjelp besørgeres av herredsstyrevalgte tilsynsmenn. — I en hel

del herreder er der ansatt menighetssøstre, som dels betales av herredet, dels av sanitetsforeninger eller andre foreninger, enkelte med tilskudd av herredet. — I de senere år utdannes der ved sykehuset distriktssøstre. Utdannelsestiden er halvannet år. Etter utdannelsesstiden tjenestgjør de fleste 2 måneder på et tuberkulosehjem som elever. De er etter endt utdanning forpliktet til i 3 år å tjenestgjøre i Troms fylke, men kan kjøpe sig fri. — For tiden utdannes der på denne måte 8 søstre pr. år og meningen er å øke antallet, når det nye fylkes-sykehus åpnes. En hel del av de utdannede søstre tjenestgjør nu i fylket.

Badeinnetninger. Ved sykehuset i Harstad er der en badeanstalt. I Bjarkøy distrikt finnes ved grubene et karbad for arbeiderne. I Tromsø er der en badeanstalt.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Helseråd. Enkelte herreder har valgt helserådsutvalg på 4 medlemmer, som sammen med distriktslægen danner helserådet, en ordning som efter fylkeslægens opfatning burde søkes gjennomført overalt, idet det derved blir lettere å få avholdt helserådsmøte.

Følgende tabell gir opplysning om tallet på møter i **helseråd** og på **vaksinerte**:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Troms fylke	67	1301
Harstad stadslægedistrikt.....	1	-
Trondenes	2	-
Kvæfjord	2	2
Bjarkøy	1	93
Ibestad	4	61
Salangen	¹⁾ 5	76
Sørreisa	-	-
Tranøy	²⁾ 1	54
Berg	-	75
Lenvik	³⁾ 7	293
Maalselv	2	81
Bardu	3	50
Balsfjord	5	-
Tromsø stadslægedistrikt	21	126
Tromsøysund	3	106
Lyngen	⁴⁾ 4	140
Karløy	2	-
Skjervøy	⁵⁾ 4	144

¹⁾ Salangen 2, Lavangen 3. ²⁾ Dyroy 1. ³⁾ Lenvik 5, Hillesey 2. ⁴⁾ Lyngen 2, Sørfjord 2. ⁵⁾ Skjervøy 2, Nordreisa 2.

XX. Finnmark fylke.

Lægedistriktsinndeling, flateinnhold, innbyggere, medisinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flateinnhold i km. ²	Tilstedev. innb. 1ste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jormødre.	Hjelpvaksinatorer.
Fylket	48151,7	43 857	15	2	38	27
1. Alta	10738,17	3 632	¹⁾ 1	-	2	2
	Alta	2047,82	2 853	1	-	1	1
	Kautokeino	8690,35	779	-	-	1	1
2. Talvik	Talvik	1652,92	2 370	²⁾ 1	-	4	4
3. Loppa	1266,24	2 893	³⁾ -	-	3	2
	Loppa, Øksfjord	713,00	1 580	-	-	2	1
	Hasvik	553,24	1 313	-	-	1	1
4. Hammerfest	2526,31	6 423	2	1	5	2
	Hammerfest, kjøpst.	4,00	3 552	2	1	4	-
	Sørøysund	853,08	1 674	-	-	-	1
	Kvalsund	1669,23	1 197	-	-	1	1
5. Maasøy	Maasøy	1340,24	2 235	⁴⁾ -	-	2	2
6. Kjølvik	Kjølvik	661,18	3 213	1	-	3	2
7. Kistrand	Kistrand	4986,92	2 049	⁵⁾ 1	-	1	2
8. Karasjok	Karasjok	5261,06	820	⁵⁾ 1	-	1	1
9. Lebesby	Lebesby	3567,71	1 610	⁶⁾ 1	-	1	1
10. Gamvik	2575,69	2 655	⁷⁾ -	-	3	3
	Gamvik	1444,83	1 574	-	-	2	2
	Berlevaag	1130,86	1 081	-	-	1	1
11. Tana	3726,16	2 055	1	-	1	-
	Tana	1859,04	1 508	1	-	1	-
	Polmak	1867,12	547	-	-	-	-
12. Vardø	2023,74	4 635	2	1	4	2
	Vardø, kjøpstad	3,69	3 358	2	1	2	-
	Vardø	2020,05	1 277	-	-	2	2

¹⁾ Fra $\frac{1}{11}$ — $\frac{36}{6}$ distriktslægen, senere bestyrt ved konstitusjon. ²⁾ 1 distriktslæge i første halvdel av året, senere bestyrt ved konst. av distriktslægen i Alta. ³⁾ Ingen læge, distriktslægen i Hammerfest konstituert. ⁴⁾ Ingen læge, distriktslægen i Kjølvik konstituert. ⁵⁾ Konstituert. ⁶⁾ 1 distriktslæge til medio august, senere bestyrt ved konstitusjon. ⁷⁾ Ingen læge, distriktslægen i Tana konstituert.

Lægedistrikter.	Tilsvarende herreder, dele derav og bykommuner.	Flate- innhold i km. ²	Tilstedev. innb. Iste desb. 1920.	Læger.	Tannlæger.	Jordmødre.	Hjelp- vaksinatorer.
13. Vadsø	2 603,74	4 436	2	-	4	1
	Vadsø, kjøpstad ...	1,54	1 877	2	-	1	-
	Nord-Varanger	1 186,84	1 435	-	-	1	1
	Nesseby	1 415,36	1 124	-	-	2	1
14. Sør-Varanger	Sør-Varanger..	4 067,78	4 831	2	-	4	3

Sundhetstilstanden kan i det hele betegnes som god. Av epidemiske sykdomstilfeller er meldt 2 481 med 154 dødsfall. I 1919 var de tilsvarende tall 2 731 og 265.

Dødeligheten var 18,9 pro mille av den opgitte tilstedeværende middel-folkemengde. Se tabell II i den almindelige beretning.

Om de **epidemiske sykdommer** i almindelighet henvises til tabellen på side 234—236.

Tyfoidfeber optrådte med nogen få tilfeller i Maasø, Hammerfest og Loppa under vårmånedene, samt i en liten epidemi i Sør-Varanger i oktober.

Difteri optrådte likeledes med adskillig færre tilfeller enn i 1919; de fleste tilfeller meldtes fra Loppa, Hammerfest, Kjølvik, Gamvik og Vadsø.

Influenza viste sig i januar som en ganske heftig epidemi, særlig i Sør-Varanger, men også i Karasjok og Kjølvik. Epidemien avtok hurtig igjennem februar og mars, efter hvilken tid sykdommen kun optrådte med spredte tilfeller hist og her i fylket.

Skabb er meldt med 176 tilfeller (40 tilfeller forrige år), de fleste fra Gamvik (65), Tana (41), Karasjok (31) og Sør-Varanger (28).

Veneriske sykdommer se følgende tabell:

Sygdom.	Tilfeller.	Fordeling på lægedistrikterne:											
		1	3	4	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		Alta.	Loppa.	Hammerfest.	Kjølvik.	Kistrand.	Karasjok.	Lebesby.	Gamvik.	Tana.	Vardø.	Vadsø.	Sør-Varanger.
Veneriske sår...	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Erhvervet syfilis.	30	10	-	2	5	-	1	-	-	1	2	1	8
Gonorrhoe, uretrit	85	6	9	9	11	6	-	5	3	3	2	-	31

Epidemiske sygdommer.

Finnmark fylke, 1920.

	I alt kjendte		Tiden er opgitt for	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
	tilfeller.	dødsfall.													
Tyfoidefeber	18	4	15	-	-	-	2	-	7	-	-	-	5	1	-
Skarlagensfeber	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-
Meslinger	4	-	4	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	160	25	124	12	16	9	11	13	15	13	9	4	6	5	11
Dysenteri	22	2	22	4	1	-	12	-	-	-	-	-	1	-	4
Barselsefeber	6	3	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1
Pyæmi, septhæmi	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	18	2	18	3	1	2	1	1	3	-	2	-	4	-	1
Røde hunde	4	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-
Variceller	13	-	13	-	-	-	-	3	-	-	4	6	-	-	-
Kikhoste	18	2	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	11
Akute katarrer i åndedrætt- organene	1046	38	1046	137	142	71	95	138	97	79	23	23	61	135	45
Influenza	849	31	849	514	149	114	4	32	4	4	-	-	3	12	13
Lungebetendelse	141	28	133	9	16	28	15	10	11	11	4	2	8	18	1
Plevrit	55	3	54	1	3	8	6	3	7	7	1	-	5	8	5
Giktfeber	19	3	17	-	4	1	1	1	1	1	1	3	2	2	-
Akut diarrhoe (kolerine)	97	6	88	6	7	7	-	8	17	3	12	5	9	5	9
Tilsammen	2481	154	2411	699	339	241	147	210	163	118	56	45	111	191	101

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:													
	1		2		3		4		5		6		7	
	Alta.		Talvik.		Loppa.		Hammerfest.		Maasøy.		Kjelvik.		Kistrand.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Tyfoidefeber	-	-	-	-	7	-	2	2	3	2	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	9	1	3	1	20	4	37	2	1	2	36	5	5	2
Dysenteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1	-	-	1	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	-	-	-	-
Rosen	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	3	-
Kikhoste	-	-	1	1	1	1	-	-	6	-	10	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene . .	45	3	-	3	119	1	324	3	20	-	80	-	10	-
Influenza	6	-	2	-	-	-	6	-	18	-	111	-	4	-
Lungebetændelse	1	-	-	-	7	1	35	1	1	1	20	5	2	1
Plevrit	5	-	1	1	2	-	-	-	2	-	7	1	-	-
Giktfeber	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	6	-	2	2
Akut diarrhoe (kolerine)	3	-	1	1	-	-	2	2	-	-	17	-	-	-
Tilsammen	75	4	10	9	157	8	412	12	54	8	291	11	28	5

Epidemiske sygdommer.

(Forts.).	Fordeling på lægedistriktene:														
	8		9		10		11		12		13		14		
	Karasjok.		Lebesby.		Gamvik.		Tana.		Vardø.		Vadsø.		Sør-Varanger.		
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Tyfoidefeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Meslinger	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (croup)	-	-	4	-	16	2	-	-	8	3	16	3	5	-	-
Dysenteri	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	12	-	9	2	-
Barsel-feber	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	6	-	-
Rosen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-
Røde hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-
Variceller	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kikhoste	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akute katarrer i åndedrætsorganene . .	6	-	-	-	43	3	22	1	-	2	82	6	295	16	-
Influenza	111	8	8	3	22	-	5	-	-	-	37	5	519	15	-
Lungebetændelse	-	-	-	-	3	3	4	1	8	8	22	3	38	4	-
Plevrit	1	-	-	-	8	-	5	-	-	-	11	1	13	-	-
Giktfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	3	-	-
Akut diarrhoe (kolerine)	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	8	-	64	1	-
Tilsammen	599	8	15	5	95	8	36	2	19	16	211	20	959	38	-

Døde av lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgitte dødsfall ved			
	sygdom.	lunge- tuberkulose.	epidemiske sygdommer.	ikke epidemiske sygdommer.
Alta	39	14	4	35
Talvik	41	5	9	32
Loppa	29	-	8	21
Hammerfest	45	8	12	33
Hammerfest by	39	7	9	30
Bygder	6	1	3	3
Maasøy	30	6	8	22
Kjelvik	49	6	11	38
Kistrand	20	2	5	15
Karasjok	17	3	8	9
Lebesby	17	3	5	12
Gamvik	40	9	8	32
Tana	38	9	2	36
Vardø	75	19	16	59
Vardø by	65	16	15	50
Bygder	10	3	1	9
Vadsø	102	20	20	82
Vadsø by	35	5	5	30
Bygder	67	15	15	52
Sør-Varanger	83	9	38	45
Finmark fylke	625	113	154	471
Derav i byer	139	28	29	110
— - bygder	486	85	125	361

Tuberkulose. Om de i årets løp ny tilkomne og av tuberkuloseprotokollene utgåtte tilfeller av tuberkulose sykdommer m v. henvises til tabellen i den almindelige beretning. — Dødsfall av lungetuberkulose utgjorde i henhold til lægenes dødsårsakslister for det hele fylke 18,0 pct. av samtlige ved sykdom forårsakede kjendte dødsfall, og 24,0 pct. av dødsfall av ikke epidemiske sykdommer. For byene var forholdet henholdsvis 20,1 og 23,5 pct., for bygdene 17,5 og 23,5 pct. — Forøvrig henvises til ovenstående tabell.

Om de med statsbidrag forpleiede **sinnssyke** se den almindelige beretning.

Fødselsoperasjoner. Av læger er utført 24 sådanne, derav i Talvik 8, Maasøy 2, Kjelvik 6, Tana 1, Vardø 5, Sør-Varanger 2. — Om indikasjoner og utfall se tabellen på neste side.

Om **jormorhjelpen** se tabellen i den almindelige beretning.

Antallet av **fødte og døde** vil sees av tabellen på neste side.

Obstetriciske operasjoner.

Indikasjon.	Tangforløsning.				Uttrekning.		Embryotomi.
	Mødre.		Barn.		Mødre.	Barn.	Mor.
	Lev.	Uopg.	Lev.	Uopg.	Uopg.	Uopg.	Lev.
Trangt bekken	2	-	2	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	1	-	-	-	-
Førsømt tverrleie	-	-	-	-	-	-	1
Risvekkelse	12	-	12	-	-	-	-
Uopgitt	-	2	-	2	6	6	-
Tilsammen	15	2	15	2	6	6	1
	17		17				

Fødte og døde.

Lægedistrikter.	Fødte			Døde			
	leven- de.	død- fødte.	i alt.	0—1 år.	i 1ste døgn.	på bar- sel- seng.	ved ulyk- kelige hen- delser.
Alta	116	4	53	8	1	1	1
Talvik	91	1	52	10	1	2	2
Loppa	107	4	59	10	1	3	3
Hammerfest	231	6	102	25	1	1	4
Hammerfest by	114	2	53	11	-	-	2
Bygder	117	4	49	14	1	1	2
Maasøy	89	1	67	16	-	1	2
Kjelvik	119	2	51	18	-	-	5
Kistrand	52	6	31	5	-	2	1
Karasjok	36	2	26	4	-	-	2
Lebesby	47	1	21	7	-	1	1
Gamvik	111	1	49	12	1	-	8
Tana	76	1	37	8	2	-	-
Vardø	107	4	85	14	1	-	6
Vardø by	82	4	74	10	1	-	5
Bygder	25	-	11	4	-	-	1
Vadsø	150	7	100	10	1	-	1
Vadsø by	69	2	39	4	1	-	-
Bygder	81	5	61	6	-	-	1
Sør-Varanger	171	3	92	20	1	-	6
Finmark fylke	1503	42	825	167	10	11	42
Derav i byer	265	8	166	25	2	-	7
— - bygder	1283	34	659	142	8	11	35

Der blir et overskudd av 678 levende fødte og forholdet mellom fødte og døde = 100 : 54,9.

Dødsfall på barselseng. Etter prestenes opgaver døde 11 kvinner på barselseng. Lægene har likeledes oppgitt det samme tall, derav 3 av barselseber; se forøvrig tabell XXX, gruppe XII.

Været var gjennomgående mildt det hele år, dog med kaldere januar over Øst-Finnmark. I de distrikter, hvor jordbruket er av betydning, var også høi- og potetesavlingen god.

Levemåte, økonomiske og hygieniske forhold. Levemåten er gjennomgående meget enkel, består i kystegnene væsentlig av fisk og hjemmebakket brød. I Kistrand brukes meget den såkaldte finnekake, ugjæret brød, bakt i fingertykke skiver og stekt på ovnen; den kan være god, men er ofte råstekt; gjæret brød blir dog nu mere almindelig, likeså poteter. Kokekunsten står ikke høit. Det er at sette på å koke i en gryte fisk eller kjøtt. Gryten settes på bordet, eller det kokte legges på et fat, hvorav så alle forsyner sig med fingrene. I almindelighet har man også en kumme fett (tran) på bordet, som man dypper i. (A. H. Faye). — Det feilslagne fiske i 1920 bevirket, at der mange steder var fattigdom og knapt om kosten, så man måtte ta sin tilflukt til statens nødsarbeide. I de distrikter, hvor der drives jordbruk, opveiet den gode høst i nogen grad det feilslagne fiske; jordbruket begynner derfor å fange mere interesse, og i Vardø spores nu en tendens hos folk til å forlate fiskeværene og flytte innover i jordbrukstraktene. (Svindland). — Boligene er ofte meget mangelfulle. En stor del av befolkningen i Maasø, Gamvik og Kistrand bor i gammer, hvor ofte 6—8 mennesker stuver sig sammen i et enkelt lite rum; flere steder, bor folk og fe i samme rum. (Kohl. Lønningdal). I Kistrand fikk i årets løp 4 slike fellesgammer særskilt fjøs, men der er ennå 2 lignende tilbake, og der er i distriktet minst 15 små, dårlige og overbefolkede gammer. Disse forhold begunstiger utbredelsen av tuberkulosen, særlig da renligheten hos lappene står såre lavt. Bedre er det blandt kvænene. (A. H. Faye). — I Karasjok består befolkningen dels av fjellfinner, dels av fastboende. Fjellfinnene lever av rendrift med beite på vidden om vinteren, om sommeren ved kysten. De bor om vinteren ofte på Karasjok kirkested, hvor mange har bygget hus, eller de leier sig inn hos de fastboende, hvor der da blir trangt og smudsig nok; utbredelse av tuberkulosesmitte kan også her påvises. De fleste fjellfinner er velstående, mange har tjent sig rike under krigen. De fastboende er også mest av lappisk avstamning, lever av jordbruk, fedrift, fangst og elvefiske; de bor for det meste samlet på et ness ved kirkestedet, men har slåtter og setre milevis opover og nedover langs elven. Fraktkjøring til kysten 90—120 km. er en viktig næringsgren. Boligene er gjennomgående gode, men overbefolket. Kostholdet godt. (A. H. Faye). — Edrueligheten er meget god gjennom hele fylket. Dog nevnes hjemmebrenning fra Maasø, Kistrand, Tana og Gamvik distrikter. — Renligheten i det hele dårlig. Kvænene synes her å stå høist. I Nord-Varanger, Vadsø lægedistrikt kan de gå lange veier for å få sine badstuber. Her ligger den norske befolkning efter. (Svindland). — Nytt vannverk er tatt i bruk i Søndre Honningsvåg, Kjølvik, for Nordre Honningsvåg er dette spørsmål ennå uløst. — I Sør-Varanger er elektrisitetsverket i Jarfjord ferdig, så endel

gårder der bruker elektrisk lys, og jernbanen fra grubene til Kirkenes drives elektrisk, hvilket er et stort hygienisk fremskritt. — Det store veianlegg mellom Kirkenes og Langfjorddalen blev påbegynt, idet man som nødsarbeide tog fatt på omlegning av den gamle, smale vei mellom Kirkenes og Sandnes til 5 m. bred automobilvei. (Wessel).

Sykehus. De tre fylkessykehus ligger i byene Hammerfest, Vardø og Vadsø. I Hammerfest er også St. Vincents katolske hospital. I Vardø er der foruten epidemiavdelingen ved fylkessykehuset også karantænelasarettet i Engelsvik. I Vadsø distrikt finnes det militære sykehus på Nyborgmoen. I Sør-Varanger et verkssykehus. — En sykestue med 5 senger og operasjonsstue, samt bolig for distriktets sykepleierske finnes i Alta. — Fylkets tuberkulosehjem er i Tana på Tanagård, dessuten er der tuberkulosehjem i Vardø og i Vadsø, samt i Karasjok tuberkulosehjem (11 senger) forbundet med et gamlehjem (3—4 senger).

Av badeinretninger med adgang for almenheten er der i Vardø karbad ved fylkessykehuset, dessuten et kommunalt bad og 2 kvænbad; også i Kistrand er der et kvænbad. På Kirkenes (Sør-Varanger) badstue for verkets arbeidere.

Om fylkets **apotek** se den almindelige beretning.

Om **møter i helseråd** og antall **vaksinerte** se følgende tabell:

Lægedistrikter.	Møter i helseråd.	Vaksinerte.
Finmark fylke	35	419
Alta	-	-
Talvik	-	-
Loppa	¹⁾ 1	-
Hammerfest	²⁾ 7	1
Maasøy	2	-
Kjelvik	1	-
Kistrand	2	⁵⁾ 76
Karasjok	3	5
Lebesby	-	-
Gamvik	-	-
Tana	3	10
Vardø	³⁾ 3	38
Vadsø	⁴⁾ 8	218
Sør-Varanger	5	71

¹⁾ Hasvik 1, ²⁾ Sørøysund 1, byen 5. ³⁾ Alle i Vardø by. ⁴⁾ Nord-Varanger 1, Nesseby 2, byen 5. ⁵⁾ 58 med positivt anslag).

Lægemangelen har i 1920 gjort sig gjeldende som i de to foregående år. Mange læger har hatt 2 distrikter å bestyre, og flere distrikter har i kortere eller lengere tid ganske manglet læge. Således var i Alta og Talvik ingen læge

fra juli til årets utgang, da den ny utnevnte distriktslæge i Alta overtok begge distrikter. Loppa har likesom i en årrekke tidligere været bestyrt av Hammerfest distriktslæge. En lengere tid var i de 4 store distrikter Alta, Talvik, Loppa og Hammerfest (med samlet areal av 15 482 km.² og 15 318 innbyggere) (Hordaland fylke 15 518 km.²) ikke mere enn en læge, nemlig sykehuslægen i Hammerfest. Maasøy distrikt har været bestyrt av distriktslægen i Kjelvik. Karasjok distrikt blev fra januar til ultimo april bestyrt av distriktslægen i Tana, som i denne tid altså hadde 3 distrikter: Tana, Gamvik og Karasjok. — På grunn av de mange uregelmessigheter og langvarige vakanser i lægedistriktenes betjening er også de innkomne lægeberetninger blitt meget ufullstendige. — Der er i årets løp foretatt 2 inspeksjonsreiser i fylket. (Fylkeslægen).

C. Anhang.

(Appendice).

Om en difteriepidemi i Haugesund by i 1920.

Av dr. Casper Caspersen.

Der forekom 106 tilfeller, jevnt fordelt over hele året. Av disse endte 11 dødelig, d. v. s. 10,37 pct.

Av de angrepne blev 4, d. v. s. 3,77 pct, behandlet og isolert i hjemmet, de øvrige blev innlagt på sykehuset til isolasjon.

Nedenfor er der satt op en oversikt over antall av difteritilfeller i Haugesund by i årene 1901—1920. Folkemengden er beregnet efter tellingene i 1900—1910 og 1920. I 1911 ved byutvidelsen var der folketelling. Dette tall er derfor også eksakt.

År.	Antall tilfeller.	Tilfeller pr. 1 000 innvånere.	Antall døde.	Døde pr. 100 angrepne.	Beregnet folkemengde pr. 1ste januar.
1901	50	6,30	4	8,0	7 834
1902	112	15,28	8	7,1	7 977
1903	23	2,76	2	8,6	8 118
1904	12	1,45	-	-	8 260
1905	12	1,42	1	8,3	8 401
1906	23	2,80	1	4,3	8 543
1907	14	1,61	2	14,4	8 684
1908	52	5,89	5	9,6	8 826
1909	27	3,02	2	7,4	8 967
1910	15	1,64	1	6,6	9 108
1911	82	6,41	17	20,7	12 681
1912	86	6,55	11	12,7	13 121
1913	126	9,41	10	7,7	13 562
1914	84	5,99	9	10,7	14 003
1915	25	1,73	4	16,0	14 443
1916	74	5,65	14	18,91	14 884
1917	99	6,45	18	18,18	15 325
1918	79	5,00	18	22,78	15 776
1919	231	14,23	14	6,06	16 217
1920	106	6,44	11	10,37	16 648

Det som springer i øinene ved denne oversikt, er den betydelige dødelighet, som har været i enkelte år, og som fra 1913 til 1918 har været jevnt økende.

Den beste terapi, serumterapi, med store og om nødvendig gjentagne injeksjoner, ligger ikke vel tilrette her. I tidligere år la den særlig av en kvak-

salver drevne agitasjon mot serumbehandling vesentlige hindringer i veien for denne. De i 1911 17 døde var således ikke serumbehandlet. Med årene er motstanden mot serumbehandlingen blitt mindre. Nu er vegring mot serumbehandling en undtagelse. Men også en av de i 1920 døde blev ikke serumbehandlet. Det var et barn med nesedifteri. Læge var tilkalt tidlig. Affeksjonen så relativt benign ut. Etter nogen dager utviklet der sig strupedifteri. Tracheotomi og serumbehandling på det tidspunkt kunde ikke redde barnet. Hadde foreldrene tillatt serumbehandling ved sygdommens begynnelse, vilde sygdommens utgang sikkert været en annen.

Den beste terapi, spesielt ved alvorlig difteri, utføres best på sykehus. Det antal senger sykehuset har til disposisjon for difteri er begrenset. Sykehusinnleggelsen skjer gjennom stadsfysikus, og for å kunne disponere sengene for de difterisyke, som det er mest påkrevet å få isolert for at ikke sygdommen skal bre sig til andre, kan lægerne ikke innlegge difterisyke uten videre, de må konferere med stadsfysikus på forhånd. Denne administrasjonsmåte har sine ulemper. Spesielt hvor difteri blir diagnostisert utover aftenen, vil sykehusinnleggelsen ikke kunne skje så hurtig, som det var ønskelig.

Min opfatning angående årsaken til denne betydelige difteridødelighet i Hauge-sund er, at den er bevirket av det økede, ikke tilfredsstillende lègebehov, under den ved spanskesyken økede sykkelighet, den drevne antiserumagitasjon og den manglende sykehusplass. Medvirkende var også en termostatfeil, som i nogen grad la hindringer i veien for en tidlig diagnose, særlig av de lettere tilfeller.

Nedenfor en liste over de statistiske data over difteridødeligheten i Norge, Rogaland fylke, Hagesund undtatt, Hagesund by, Bergen by og Stavanger by.

År.	Norge.	Rogaland fylke. Hagesund undtatt.	Hagesund.	Bergen.	Stavanger.
1901	-	12,7	8,0	-	-
1902	-	9,8	7,1	-	-
1903	-	-	8,6	-	-
1904	-	7,2	0,0	-	-
1905	-	5,3	8,3	-	-
1906	6,98	9,7	4,3	-	-
1907	7,33	10,5	14,4	-	-
1908	15,83	16,6	9,6	8	-
1909	7,43	14,6	7,4	-	-
1910	6,98	7,9	6,6	-	-
1911	7,40	4,7	20,7	-	-
1912	7,47	7,2	12,7	-	-
1913	7,07	11,1	7,7	-	-
1914	6,98	10,41	10,7	-	-
1915	6,7	6,5	16,0	-	-
1916	7,1	5,4	18,91	4,98	4,88
1917	6,6	12,0	18,18	4,22	3,57
1918	-	-	22,78	4,68	2,52
1919	-	-	6,06	5,3	2,03
1920	-	-	10,37	3,0	2,84

